

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU’NUN “HÜKÜM GECESİ” ADLI
ROMANINDAKİ NİTELEME SIFATLARI

TEZİ YAZAN
Hikmet KILIÇ

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Şirvan KALSIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

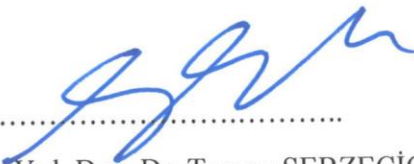
MERSİN, OCAK / 2017

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

201411006 numaralı öğrencimiz olan Hikmet KILIÇ tarafından hazırlanan “YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU’NUN HÜKÜM GECESİ ADLI ROMANINDAKİ NİTELEME SIFATLARI” başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından oy birliği ile Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üniv. İçi - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Şirvan KALSIN

Üniv. İçi - Jüri Üyesi: Prof. Dr. Sevin ALİL ARSLAN

Üniv. Dışı - Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Turgay SEBZECİOĞLU
(Mersin Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

10 / 01 / 2017
Yrd. Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

ÖNSÖZ

Varlıkların birbiriyle ortaklaşan veya farklılaşan pek çok özelliğinin bulunması niteleme sıfatlarına nicelik açısından çok fazla bir kullanım alanı sağlamıştır. Niteleme sıfatları isimlere çeşitli açılardan ayırt edici işlevler kazandırarak Türkçenin zengin, renkli ve akıcı bir anlatım kazanmasını sağlamaktadır.

Bir yazarın eserinde yer alan sıfatların, kullanıldığı dilde nasıl bir etki yaptığını bilmek örnekler üzerinde oluşan anlatım özelliğini saptamak her bakımından önemli sonuçlar ortaya çıkarır. Bu bağlamda Türkçede geniş bir kullanım alanına sahip olan niteleme sıfatlarının “Hüküm Gecesi” adlı eserde hangi sıklıkta kullanıldığı, kullanılan niteleme sıfatlarının kurguyla ilişkisi, anlatıma katkıları ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun anlam ve işlev bakımından bunları eserine ne ölçüde yansıttığı üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında bana yardım eden ve beni destekleyen, çalışmanın dikkatle yürütülmesi için değerli zamanını benden esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Şirvan Kalsın’a yol göstericiliğinden ve ilgisinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca yüksek lisans eğitimimde her zaman yanımda olan ve her türlü desteği esirgemeyen kıymetli eşim Rukiye Kılıç’a teşekkür ederim.

10.01.2017

Hikmet KILIÇ

ÖZET

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU’NUN “HÜKÜM GECESİ” ADLI ROMANINDAKİ NİTELEME SIFATLARI

Hikmet KILIÇ

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Şirvan KALSIN

Ocak 2017, 309 Sayfa

Bu çalışmada Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU’ nun “Hüküm Gecesi” adlı romanındaki niteleme sıfatları yapı ve anlam bakımından incelenmiştir. Yapılan bu incelemede yazarın niteleme sıfatı olarak hangi unsurları hangi sıklıkta kullandığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Niteleme sıfatı gibi kullanılan kelime veya kelime gruplarının önüne getirildikleri isim ve isim unsurlarına ne gibi anlamlar kazandırdıkları ve eserde yer alan kurguya ve vurguya ne gibi etkileri olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın giriş kısmında amaç, yöntem verilmiş olup niteleme sıfatları ile ilgili kavramsal çerçeve doğrultusunda bilgiler aktarılmıştır.

Çalışmamızın esasını oluşturan inceleme bölümünde niteleme sıfatlarının oluşturdukları tamlamalar “Sıfat ve İsim Unsurlarının Niteliğine Göre Sıfat Tamlamaları” başlığı altında incelenmiştir. Bu başlık altındaki tamlamalar “Niteleme Sıfatı + İsim”, “Niteleme Sıfatı + İsimlik”, “Sıfatımsı + İsim”, “Sıfatımsı + İsimlik”, “Sıfatlık + İsim” ve “Sıfatlık + İsimlik” alt başlıkları halinde sınıflandırılmıştır. Anlam ve yapı ilişkisinin bütünlüğü çerçevesinde tespit edilen niteleme sıfatlarının kurguyla ilişkisi ve eserin anlatımına katkıları ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sıfat, Niteleme Sıfatı, Sıfatımsı, Sıfatlık, Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

ABSTRACT

THE EXAMINING OF DESCRIPTIVE ADJECTIVES IN THE STORY BOOK “HUKUM GECESI” BY YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU

Hikmet KILIÇ

Master’s Thesis, Department Of Turkish Language And Literature

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Şirvan KALSIN

January 2016, 309 Pages

In this study, the descriptive adjectives in the story book “Hüküm Gecesi” by Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU are examined in terms of structure and semantic features. In this research, the components which are used by the writer as descriptive adjectives with usage frequencies are tried to determine.

It is tried to put forward the attribution of a meaning in which the words and the word phrases that are used as descriptive adjectives used in front of nouns and noun components.

In the introductory section, the purpose and the method are given and the information about conceptual frame related to adjective phrases which are composed of descriptive adjectives is reported.

In the investigation part which constitutes the essence of our study, the phrases that are composed of descriptive adjectives are examined under the title of “Adjective Phrases for Adjective and Noun Components”. The phrases that are under this title are classified by “Descriptive Adjectives + Noun”, “Descriptive Adjective + Nounal”, “Adjectival + Noun”, “Adjectival + Nounal”, “Attribution + Noun” and “Attribution + Nounal”. The relation of structure and semantic with the clock key and the contribution of work to exposition are put forward in the frame of integrity.

Keywords: Adjective, Descriptive Adjective, Adjectival, Attribution, Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim.....	246
Tablo 2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik	247
Tablo 3. Sıfatımsı + İsim	248
Tablo 4. Sıfatımsı + İsimlik	249
Tablo 5. Sıfatlık + İsim	250
Tablo 6. Sıfatlık + İsimlik.....	252
Tablo 7. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini.....	254
Tablo 8. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini	266
Tablo 9. Sıfatımsı + İsim Dizini	274
Tablo 10. Sıfatımsı + İsimlik Dizini	279
Tablo 11. Sıfatlık + İsim Dizini	281
Tablo 12. Sıfatlık + İsimlik Dizini.....	284

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK	: Türk Dil Kurumu
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
DTCF	: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakóltesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Age	: Adı Geçen Eser
S	: Sayı
s	: Sayfa

İÇİNDEKİLER

KAPAK	I
TEZ İMZA SİRKÜLERİ	II
ÖNSÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
TABLO LİSTESİ	VI
KISALTMALAR	VII
İÇİNDEKİLER	VIII

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Konu	1
1.2. Amaç	1
1.3. Yöntem ve İçerik.....	1
1.4. İncelemeyle İlgili Kuramsal Bilgi.....	2
1.4.1. Sıfat.....	2
1.4.1.1. Niteleme Sıfatları	3
1.4.2. Sıfatımsı.....	5
1.4.2.1. Sıfat-fiiller.....	6
1.4.2.1.1. –An Sıfat-fiil Eki.....	6
1.4.2.1.2. –Dİk / –DUk Sıfat-fiil Eki	6
1.4.2.1.3. –mİş / –mUş Sıfat-fiil Eki.....	6
1.4.2.1.4. –AcAk Sıfat-fiil Eki.....	6
1.4.2.1.5. –mAz Sıfat-fiil Eki.....	7
1.4.2.1.6. –(A)r/– (I)r/– (U)r Sıfat-fiil Eki	7
1.4.2.1.7. –IcI / –UcU Sıfat-fiil Eki	7
1.4.2.2. Aitlik Eki.....	7
1.4.3. Sıfatlık	7
1.4.3.1. Sıfat-fiil Grupları.....	7
1.4.3.2. Aitlik Grubu	7
1.4.3.3. Belirtili İsim Tamlaması	8
1.4.3.4. Belirtisiz İsim Tamlaması	8
1.4.3.5. İkillemeler	8

1.4.3.6. Bağlama Grubu	9
1.4.3.7. Edat Grubu	9
1.4.3.7.1. +A Ait	9
1.4.3.7.2. +A Göre	9
1.4.3.7.3. +A Doğru	9
1.4.3.7.4. +A Dair	9
1.4.3.7.5. +A Karşı.....	9
1.4.3.7.6. +dEn Başka	9
1.4.3.7.7. + ile	10
1.4.3.7.8. + Kadar.....	10
1.4.3.7.9. + Diye.....	10
1.4.3.7.10. Gibi	10
1.4.3.8. İsnat Grubu.....	10
1.4.3.9. Sıfat Tamlaması	11
1.4.3.10. Yönelme Grubu.....	11
1.4.3.11. Bulunma Grubu.....	11
1.4.3.12. Çıkma Grubu.....	11
1.4.3.13. Eşitlik Grubu.....	11
1.4.3.14. İyelik Grubu	11
1.4.3.15. İsim-fiil Grubu	12
1.4.3.16. Zarf-fiil Grubu.....	12

İKİNCİ BÖLÜM

2.SIFAT VE İSİM UNSURUNUN NİTELİĞİNE GÖRE SIFAT TAMLAMALARI. 13

2.1. Sıfat + İsim	13
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	13
2.1.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsim.....	13
2.1.1.2. Renk Bildiren Sıfatlar + İsim	22
2.1.1.3. Biçim Bildiren Sıfatlar + İsim	22
2.1.1.4. Yaş Bildiren Sıfatlar + İsim.....	24
2.1.1.5. Yer/Konum Bildiren Sıfatlar + İsim.....	25
2.1.1.6. Duyu / Algılama Bildiren Sıfatlar + İsim	26
2.1.1.7. Neden Yapıldığını Bildiren Sıfatlar + İsim	27
2.1.1.8. Pekiştirme Bildiren Sıfatlar + İsim.....	28
2.1.1.9. Fazlalık Bildiren Sıfatlar + İsim	29

2.1.1.10. Yoksunluk Bildiren Sıfatlar + İsim	29
2.1.1.11. Bir Özelliği Üzerinde Bulundurmayı Bildiren Sıfatlar + İsim	31
2.1.1.12. Benzerlik Bildiren Sıfatlar + İsim	34
2.1.1.13. Farklılık Bildiren Sıfatlar + İsim	34
2.1.1.14. Eskilik/Yenilik Bildiren Sıfatlar + İsim	35
2.1.1.15. Zaman Bildiren Sıfatlar + İsim.....	35
2.1.1.16. Görünüm Bildiren Sıfatlar + İsim.....	36
2.1.1.17. Meslek Bildiren Sıfatlar + İsim	36
2.1.1.18. Huy/Alışkanlık Bildiren Sıfatlar + İsim	37
2.1.1.19. Mesafe Bildiren Sıfatlar + İsim	37
2.1.1.20. Mensubiyet Bildiren Sıfatlar + İsim	37
2.1.1.21. İlgililik Bildiren Sıfatlar + İsim	37
2.1.1.22. Yanlılık Bildiren Sıfatlar + İsim.....	40
2.2. Sıfat + İsimlik	40
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik.....	40
2.2.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsimlik	40
2.2.1.2. Pekiştirme Bildiren Sıfatlar + İsimlik.....	52
2.2.1.3. Biçim Bildiren Sıfatlar + İsimlik	52
2.2.1.4. Neden Yapıldığını Bildiren Sıfatlar + İsimlik	53
2.2.1.5. Renk Bildiren Sıfatlar + İsimlik	53
2.2.1.6. Eskilik / Yenilik Bildiren Sıfatlar + İsimlik	54
2.2.1.7. Meslek Bildiren Sıfatlar + İsimlik	54
2.2.1.8. Fazlalık Bildiren Sıfatlar + İsimlik.....	55
2.2.1.9. Yoksunluk Bildiren Sıfatlar + İsimlik	55
2.2.1.10. Yaş Bildiren Sıfatlar + İsimlik	56
2.2.1.11. Duyu / Algılama Bildiren Sıfatlar + İsimlik.....	57
2.2.1.12. Farklılık Bildiren Sıfatlar + İsimlik	58
2.2.1.13. Zaman Bildiren Sıfatlar + İsimlik:	58
2.3. Sıfatımsı + İsim	58
2.3.1. Sıfat-fiiller + İsim.....	59
2.3.1.1. -An Sıfat-fiili + İsim.....	59
2.3.1.1.1. Durum Bildiren -An Sıfat-fiili + İsim	59
2.3.1.1.2. Hareket Bildiren -An Sıfat-fiili + İsim.....	60
2.3.1.1.3. Oluş Bildiren -An Sıfat-fiili + İsim:.....	61
2.3.1.2. -DİK/-DUK Sıfat-fiili + İsim	61

2.3.1.2.1. Durum Bildiren -DIk/-DUk Sıfat-fiili + İsim	61
2.3.1.2.2. Hareket Bildiren -DIk/-DUk Sıfat-fiili + İsim	63
2.3.1.2.3. Konum Bildiren -DIk/-DUk Sıfat-fiili + İsim.....	64
2.3.1.2.4. Bulunma Bildiren -DIk/-DUk Sıfat-fiili + İsim	64
2.3.1.3. -mİş/mUş Sıfat-fiili + İsim	64
2.3.1.4. -AcAk Sıfat-fiili + İsim	65
2.3.1.5. -mAz Sıfat-fiili + İsim	66
2.3.1.6. -Ir / -Ur/ -Ar Sıfat-fiili + İsim.....	66
2.3.1.7. -IcI / -UcU Sıfat-fiili + İsim	66
2.3.2. Aitlik Eki + İsim	67
2.3.2.1. Bulunma Bildiren Aitlik Eki + İsim	67
2.3.2.2. Ait Olma Bildiren Aitlik Eki + İsim.....	69
2.4. Sıfatımsı + İsimlik	70
2.4.1. Sıfat-fiiller + İsimlik	70
2.4.1.1. -An Sıfat-fiili + İsimlik.....	70
2.4.1.1.1. Durum Bildiren -An Sıfat-fiili + İsimlik.....	70
2.4.1.1.2. Hareket Bildiren -An Sıfat-fiili + İsimlik	71
2.4.1.2. -DIk/ -DUk Sıfat-fiili + İsimlik	71
2.4.1.2.1. Durum Bildiren -DIk/ -DUk Sıfat-fiili + İsimlik	71
2.4.1.2.2. Hareket Bildiren -DIk/ -DUk Sıfat-fiili + İsimlik.....	72
2.4.1.2.3. Duyu Bildiren -DIk/ -DUk Sıfat-fiili + İsimlik.....	72
2.4.1.3. -mİş / -mUş Sıfat-fiili + İsimlik.....	72
2.4.1.4. -AcAk Sıfat-fiili + İsimlik	73
2.4.1.5. -mAz Sıfat-fiili + İsimlik.....	73
2.4.1.6. -Ir / -Ur/ -Ar Sıfat-fiili + İsimlik.....	74
2.4.1.7 -IcI / -UcU Sıfat-fiili + İsimlik	74
2.4.2. Aitlik Eki + İsimlik	75
2.4.2.1. Bulunma Bildiren Aitlik Eki + İsimlik.....	75
2.4.2.2. Ait Olma Bildiren Aitlik Eki + İsimlik.....	77
2.5. Sıfatlık + İsim	77
2.5.1. Sıfat-fiil Grubu + İsim.....	77
2.5.1.1. -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	77
2.5.1.1.1. Durum Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	78
2.5.1.1.2. Hareket Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim:	87
2.5.1.1.3. Duyu Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	91

2.5.1.1.4. Söyleyiş Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	92
2.5.1.1.5. Konum Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	92
2.5.1.1.6. Biçim Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	93
2.5.1.1.7. Huy / Alışkanlık Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	93
2.5.1.1.8. Benzerlik Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	94
2.5.1.1.9. Adlandırma Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	94
2.5.1.2. -DIk / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	95
2.5.1.2.1. Durum Bildiren -DIk/ -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	95
2.5.1.2.2. Hareket Bildiren -DIk / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	99
2.5.1.2.3. Duyu Bildiren -DIk / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	106
2.5.1.2.4. Söyleyiş Bildiren -DIk / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	107
2.5.1.2.5. Adlandırma Bildiren -DIk / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	107
2.5.1.3. -mIş /-mUş'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim:.....	107
2.5.1.3.1. Durum Bildiren -mIş /-mUş'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	107
2.5.1.3.2. Hareket Bildiren -mIş / -mUş'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	109
2.5.1.3.3. Görünüş Bildiren -mIş / -mUş'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	109
2.5.1.4. -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	110
2.5.1.4.1. Durum Bildiren -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	110
2.5.1.4.2. Hareket Bildiren -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	111
2.5.1.5.-mAz'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	112
2.5.1.5.1. Durum Bildiren -mAz'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	112
2.5.1.5.2. Huy / Alışkanlık Bildiren -mAz'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim:.....	113
2.5.1.6. -Ar / -Ir / -Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	113
2.5.1.6.1. Durum Bildiren -Ar / -Ir / -Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	113
2.5.1.6.2. Huy Bildiren -Ar / -Ir / -Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	114
2.5.1.7. -Ic1 / -Ucu 'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim.....	114
2.5.2. Aitlik Grubu + İsim.....	114
2.5.2.1. Bulunma Bildiren Aitlik Grubu + İsim	114
2.5.2.2. Ait Olma Bildiren Aitlik Grubu + İsim	116
2.5.2.3. Yaş Bildiren Aitlik Grubu + İsim:.....	118
2.5.2.4. Durum Bildiren Aitlik Grubu + İsim.....	118
2.5.2.5. İlgi Bildiren Aitlik Grubu + İsim:	119
2.5.3. Belirtili İsim Tamlaması + İsim.....	119
2.5.3.1. Durum Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim.....	120
2.5.3.2. Hareket Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim.....	122

2.5.3.3. Kaynak Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim	124
2.5.3.4. Bulunma Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim.....	126
2.5.3.5. Yönelme Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim.....	126
2.5.4. Belirtisiz İsim Tamlaması + İsim.....	127
2.5.4.1. Durum Bildiren Belirtisiz İsim Tamlaması + İsim.....	127
2.5.4.2. Renk Bildiren Belirtisiz İsim Tamlaması + İsim.....	127
2.5.5. İkileme + İsim	127
2.5.5.1. Pekiştirme Bildiren İkileme + İsim	127
2.5.5.2. Yaklaşıklık Bildiren İkileme + İsim	129
2.5.5.3. Çokluk Bildiren İkileme + İsim.....	130
2.5.5.4. Sınırlandırma Bildiren İkileme + İsim	130
2.5.6. Bağlama Grubu + İsim.....	131
2.5.6.1. Durum Bildiren Bağlama Grubu+ İsim	131
2.5.6.2. Hareket Bildiren Bağlama Grubu+ İsim.....	132
2.5.6.3. Duyu Bildiren Bağlama Grubu+ İsim	132
2.5.6.4. Konum Bildiren Bağlama Grubu+ İsim	133
2.5.7. Edat Grubu+ İsim.....	133
2.5.7.1. -E ait’li Edat Grubu + İsim.....	133
2.5.7.2. -E göre’li Edat Grubu + İsim.....	134
2.5.7.3. -E dair’li Edat Grubu + İsim.....	134
2.5.7.4. İle Edatıyla Kurulan Edat Grubu + İsim.....	134
2.5.7.4.1. Durum Bildiren İle’li Edat Grubu + İsim	134
2.5.7.4.2. İlişkinlik Bildiren İle’li Edat Grubu + İsim	135
2.5.7.4.3. Beraberlik Bildiren İle’li Edat Grubu + İsim	135
2.5.7.5. -dEn başka’lı Edat Grubu + İsim.....	135
2.5.7.6. Kadar’lı Edat Grubu + İsim.....	136
2.5.7.6.1. Karşılaştırma Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsim.....	136
2.5.7.6.2. Derece Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsim	137
2.5.7.6.3. Çokluk Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsim	137
2.5.7.6.4. Mesafe Anlamı Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsim	138
2.5.7.6.5. Azımsama Anlamı Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsim	138
2.5.7.6.6. Pekiştirme Anlamı Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsim	138
2.5.7.6.7. Değın Anlamı Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsim	138
2.5.7.6.8. Miktar Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsim	139
2.5.7.7. Gibi’li Edat Grubu + İsim.....	139

2.5.7.7.1. Benzerlik Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsim	139
2.5.7.7.2. Durum Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsim.....	140
2.5.7.7.3. Küçümseme Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsim	141
2.5.8. İsnat Grubu + İsim	141
2.5.9. Zarf-Fiil Grubu + İsim	141
2.5.10. Sıfat Tamlaması + İsim	142
2.5.10.1. Durum Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim	142
2.5.10.2. Biçim Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim.....	143
2.5.10.3. Zaman Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim	144
2.5.10.4. Ölçü Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim.....	144
2.5.10.5. Çokluk Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim.....	145
2.5.10.6. Gibi Anlamı Veren Sıfat Tamlaması + İsim.....	146
2.5.11. Yönelme Grubu + İsim:	146
2.5.11.1. Özgünlük Anlamı Bildiren Yönelme Grubu + İsim	146
2.5.11.2. Durum Bildiren Yönelme Grubu + İsim	146
2.5.11.3. Gibi Anlamı Bildiren (Benzerlik) Yönelme Grubu + İsim	147
2.5.12. Bulunma Grubu + İsim	147
2.5.12.1. Durum Bildiren Bulunma Grubu + İsim	147
2.5.12.2. Ölçü Bildiren Bulunma Grubu + İsim	148
2.5.12.3. Bulunma Bildiren Bulunma Grubu + İsim	148
2.5.13. Çıkma Grubu + İsim	148
2.5.13.1. Fazlalık Bildiren Çıkma Grubu + İsim.....	148
2.5.13.2. Durum Bildiren Çıkma Grubu + İsim	149
2.5.13.3. Benzerlik Bildiren Çıkma Grubu + İsim	149
2.5.13.4. Yer Bildiren Çıkma Grubu + İsim.....	150
2.6. Sıfatlık + İsimlik.....	150
2.6.1. Sıfat-fiil Grubu + İsimlik	150
2.6.1.1. -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	150
2.6.1.1.1. Durum Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	150
2.6.1.1.2. Hareket Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	170
2.6.1.1.3. Duyu Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	175
2.6.1.1.4. Söyleyiş Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	175
2.6.1.1.5. Adlandırma Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	175
2.6.1.2. -DİK / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	176
2.6.1.2.1. Durum Bildiren -DİK / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	176

2.6.1.2.2. Hareket Bildiren -DİK / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	179
2.6.1.2.3. Duyu Bildiren -DİK / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	180
2.6.1.3. -mİş'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	180
2.6.1.3.1. Durum Bildiren -mİş'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	180
2.6.1.3.2. Hareket Bildiren -mİş'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	185
2.6.1.3.3. Duyu Bildiren -mİş'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	188
2.6.1.4. -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	188
2.6.1.4.1. Durum Bildiren -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	188
2.6.1.4.2. Hareket Bildiren -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	189
2.6.1.5. -mAz'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	190
2.6.1.6. -Ar / -Ir / -Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik.....	190
2.6.1.7. -Ic1 / -Ucu'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	192
2.6.2. Aitlik Grubu + İsimlik.....	193
2.6.2.1. Bulunma Bildiren Aitlik Grubu + İsimlik	193
2.6.2.2. Ait Olma Bildiren Aitlik Grubu + İsimlik	194
2.6.2.3. Durum Bildiren Aitlik Grubu + İsimlik.....	196
2.6.2.4. İlgi Bildiren Aitlik Grubu + İsimlik	196
2.6.3. Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik.....	197
2.6.3.1. Durum Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik.....	197
2.6.3.2. Hareket Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik	199
2.6.3.3. Kaynak Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik.....	200
2.6.3.4. Konum Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik	202
2.6.3.5. Statü Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik	202
2.6.4. Belirtisiz İsim Tamlaması + İsimlik.....	202
2.6.5. İkileme + İsimlik.....	203
2.6.5.1. Pekiştirme Bildiren İkileme + İsimlik	203
2.6.5.2. Beraberlik Bildiren İkileme + İsimlik	204
2.6.5.3. Yaklaşıklık Bildiren İkileme + İsimlik.....	205
2.6.5.4. Çokluk Bildiren İkileme + İsimlik	205
2.6.6. Bağlama Grubu+ İsimlik.....	205
2.6.6.1. Durum Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik.....	205
2.6.6.2. Hareket Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik	208
2.6.6.3. Duyu Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik	209
2.6.6.4. Karşılaştırma Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik	209
2.6.6.5. Benzerlik Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik	210

2.6.7. Edat Grubu+ İsimlik.....	210
2.6.7.1. -E ait’li Edat Grubu + İsimlik.....	210
2.6.7.2. -E göre’li Edat Grubu + İsimlik.....	210
2.6.7.3. -E dair’li Edat Grubu + İsimlik	211
2.6.7.4. -E doğru’lu Edat Grubu + İsimlik	211
2.6.7.5. -E karşı’lı Edat Grubu + İsimlik.....	211
2.6.7.6. İle’li Edat Grubu + İsimlik	212
2.6.7.6.1. Beraberlik Bildiren İle’li Edat Grubu + İsimlik.....	212
2.6.7.6.2. İlişkinlik Bildiren İle’li Edat Grubu + İsimlik	212
2.6.7.6.3. Durum Bildiren İle’li Edat Grubu + İsimlik	213
2.6.7.7. -dEn başka’lı Edat Grubu + İsimlik.....	214
2.6.7.8. Kadar’lı Edat Grubu + İsimlik.....	217
2.6.7.8.1. Karşılaştırma Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsimlik	217
2.6.7.8.2. Derece Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsimlik.....	218
2.6.7.8.3. Mesafe Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsimlik	219
2.6.7.8.4. Dek, Değın Anlamı Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsimlik.....	220
2.6.7.8.5. Azımsama Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsimlik	220
2.6.7.8.6. Çokluk Bildiren Kadar’lı Edat Grubu + İsimlik	220
2.6.7.9. Diye’li Edat Grubu + İsimlik.....	221
2.6.7.10. Gibi’li Edat Grubu + İsimlik	221
2.6.7.10.1. Benzerlik Bildiren Gibi’li Edat Grubu + İsimlik	221
2.6.7.10.2. Karşılaştırma Bildiren Gibi’li Edat Grubu + İsimlik	224
2.6.7.10.3. Varsayım Bildiren Gibi’li Edat Grubu + İsimlik	224
2.6.8. İsnat Grubu + İsimlik	225
2.6.9. İsim-Fiil Grubu + İsimlik.....	226
2.6.9.1. Durum Bildiren İsim-Fiil Grubu + İsimlik.....	226
2.6.9.2. Abartı Bildiren İsim-Fiil Grubu + İsimlik	227
2.6.10. Sıfat Tamlaması + İsimlik.....	227
2.6.10.1. Durum Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik.....	227
2.6.10.2. Renk Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik.....	228
2.6.10.3. Statü Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik.....	228
2.6.10.4. Biçim Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik	228
2.6.10.5. Zaman Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik	229
2.6.10.6. Ölçü Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik	229
2.6.10.7. Çokluk Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik	230

2.6.10.8. Gibi Anlamı Veren Sıfat Tamlaması + İsimlik	230
2.6.10.9. Küçümseme Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik	230
2.6.11. Yönelme Grubu + İsimlik	231
2.6.11.1. Özgülük Anlamı Bildiren Yönelme Grubu + İsimlik	231
2.6.11.2. Durum Bildiren Yönelme Grubu + İsimlik	231
2.6.11.3. Gibi Anlamı Bildiren (Benzerlik) Yönelme Grubu + İsimlik	234
2.6.11.4. Konum Bildiren Yönelme Grubu + İsimlik	234
2.6.11.5. Yaklaşıklık Bildiren Yönelme Grubu + İsimlik	234
2.6.12. Bulunma Grubu + İsimlik	234
2.6.12.1. Durum Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik	235
2.6.12.2. Yaş bildiren Bulunma Grubu + İsimlik	235
2.6.12.3. Ölçü Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik	236
2.6.12.4. Yer Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik	237
2.6.12.5. Bulunma Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik	237
2.6.13. Çıkma Grubu + İsimlik	238
2.6.13.1. Fazlalık Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik	238
2.6.13.2. Karşılaştırma Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik	238
2.6.13.3. Mesafe Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik	239
2.6.13.4. Nesnenin Neden Yapıldığını Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik	239
2.6.13.5. Durum Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik	239
2.6.13.6. Benzerlik Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik	241
2.6.13.7. Yer Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik	242
2.6.13.8. Statü Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik	242
2.6.14. Eşitlik Grubu + İsimlik	242
2.6.14.1. Görelilik Bildiren Eşitlik Grubu + İsimlik	243
2.6.14.2. Biçim Bildiren Eşitlik Grubu + İsimlik	243
2.6.14.3. Niceliksel Eşitlik Bildiren Eşitlik Grubu + İsimlik	243
2.6.15. İyelik Grubu + İsimlik	243

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.DEĞERLENDİRME	245
3.1. Sıfat ve İsim Unsurunun Niteliğine Göre Sıfat Tamlamaları	245
3.1.1. Sıfat + İsim	245
3.1.2. Sıfat + İsimlik	246
3.1.3. Sıfatımsı + İsim	247

3.1.4. Sıfatımsı + İsimlik.....	248
3.1.5. Sıfatlık + İsim.....	249
3.1.6. Sıfatlık + İsimlik	251
4.DİZİN	254
5.SONUÇ	287
6.KAYNAKÇA	290

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1.Konu

Çalışmamızda Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun, II.Meşrutiyet yıllarını ve İttihat Terakki ile Hürriyet ve İtilaf arasındaki siyasi çekişmeleri konu alan “Hüküm Gecesi” adlı romanında yer alan niteleme sıfatlarının oluşturdukları kelime ve kelime gruplarının kurgudaki yeri ve yazarın üslubuyla ilişkisi tespit edilmiştir.

1.2. Amaç

İncelememize konu olan, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun “Hüküm Gecesi” adlı eserinden hareketle tespit edilen niteleme sıfatları hem anlam hem de yapı bakımından incelenerek bu tamlamaların Türk diline kattığı anlam zenginliklerini ortaya koymaya çalıştık. Özellikle de bu yapıların önüne geldikleri isim unsurlarına kattıkları anlam özelliklerini vermeye çalıştık.

1.3. Yöntem ve İçerik

Yaptığımız çalışmaya kaynak oluşturan eserdeki niteleme sıfatlarını “Sıfat ve İsim Unsurunun Niteliğine Göre Sıfat Tamlamaları” başlığı altında ele aldık.

Bu çalışmada niteleme sıfatıyla kurulmuş olan tamlamalar sıfatların ve isimlerin niteliği açısından değerlendirilmiştir. Bu bağlamda tespit edilen niteleme sıfatları “Sıfat + İsim, Sıfat + İsimlik, Sıfatımsı + İsim, Sıfatımsı + İsimlik, Sıfatlık + İsim, Sıfatlık + İsimlik” şeklinde altı alt başlık adı altında incelenmiştir. İsimlerden önce gelerek varlıkların rengini, biçimini, durumunu niteleyen ve nasıl olduklarını gösteren niteleme sıfatları, yapı ve anlam bütünlüğü çerçevesinde değerlendirilmiştir. İncelenen eserde isim ve isimlik unsurlarının niteleştiğini ortaya koyan sıfatlar üzerinde durulmuştur. Niteleyen veya belirten ögenin sıfat, sıfatımsı veya sıfatlık; nitelenen veya belirtilen ögenin de isim, isimsi veya isimlik olabileceği görüşünden hareketle isim unsuru yine bir sıfat tamlaması oluşturan tamlamalar için ayrıca bir değerlendirme yapılmamıştır (Özmen, 2013:67).

İncelenen eserde tespit edilen sıfat tamlamalarında niteleyen unsurların sıfat olabildiği gibi aslında sıfat olmayan ancak çeşitli fiillerin üzerine sıfat-fiil ekini alarak oluşturdukları sıfat-fiillerin ya da + ki aitlik ekini alan isimlerin de ismin önünde sıfat göreviyle yer alarak sıfatımsı olarak adlandırıldıkları bunun yanı sıra çeşitli kelime

gruplarının da ismin önüne gelerek sıfatlık oluşturdukları görülmüştür (Özmen, 2001:119).

Dilde yer alan sıfat tamlamaları yapısal ve anlamsal bütünlük arzettiğinden tespit edilen sıfatlar tek bir çerçevede incelenerek verilmiştir. İncelememizin esasını oluşturan tamlamalardan önce konuya ilişkin terim ve tanımların açıklamalarına yer verilmiştir. Bazı terim ve tanımlamaların daha açıklanır hale gelmesi adına örneklerin verilmesi yoluna gidilmiştir. Niteleme sıfatlarının oluşturduğu sıfat tamlamaları verilirken sıfat ve sıfatımsı olan sözcüklerin alfabetik sıralaması esas alınmış sıfatlık kısmında ise kelime grubunun bulunduğu sayfa esas alınmıştır.

İncelenen eserde sıfat, sıfatımsı ve sıfatlık olarak kullanılan unsurlar kullanım sayıları ve kullanıldıkları sayfaları belirtir tablo halinde verilmiştir. Ayrıca tespit edilen tamlamalara ait sayısal veriler değerlendirme bölümünde tablo halinde verilmiştir.

1.4. İncelemeyle İlgili Kuramsal Bilgi

Sıfatlar ile ilgili çalışmalarda yapılan tanımlamalar çoğunlukla benzer özellikler taşımaktadır. Bu tanımlamalarda sıfatların, adların önüne gelerek varlıkların rengini, durumunu, biçimini, yerini, konumu vb. gibi çeşitli yönlerden niteleyen veya belirten sözcükler şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Sıfatları niteleme ve belirtme sıfatları olarak iki bölümde incelemek konusunda araştırmacılar aynı görüştedir. Ancak bunların adlandırılması noktasında farklılıklar vardır. Niteleme sıfatları için Ergin “vasıflandırma” (2002:246), Korkmaz “nitelik sıfatları” (2014:356), Banguoğlu da “vasıflama sıfatları” (2011:345) şeklinde bir tanımlama yoluna gitmiştir. Koç (1990:129), Şimşek (1997:346) ve Kükey (2003:239) “sıfat” terimi yerine “önad” terimini kullanmışlardır.

1.4.1. Sıfat

Sıfat türünün varlığından söz edebilmemiz için sıfatın kendisinden sonra gelen isme aracısız ilişki kurması gerekmektedir (Adalı, 1979:36). Sıfatların kendilerinden sonra gelen sözcükleri niteleyen veya belirten unsurlar olması sıfatların bağımlı birimler olmasından kaynaklanmaktadır. İsimlerin tek başına bir varlığı karşılama özelliklerinden farklı olarak sıfatlar kendisinden önce geldikleri isim unsuru ile birlikte sıfat işlevi kazanmaktadırlar. Örneğin “cam” sözcüğü tek başına bir isim fonksiyonundayken, “cam vazo” söz grubunda sıfat görevinde kullanılmıştır. Burada kendisinden sonra gelen vazo ismi nitelenerek diğer vazolardan farklı bir nitelik

kazandırılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda sıfat nitelediği isimle birlikte bir söz grubu oluşturmaktadır. Bu söz grubunda niteleyen veya belirten unsurların isim, isimsi ve isimliklerle beraber oluşturdukları yapıya sıfat tamlaması adını vermekteyiz. Niteleyen veya belirten görevindeki sözcük birden çok ismi niteleyip belirtebileceği gibi birden çok sıfat unsuru da tek bir ismi niteleyip belirtebilir.

1.4.1.1. Niteleme Sıfatları

Niteleme, bir adı aynı kümede yer alan öteki adlardan ayırmaya ya da bu ad hakkında ek bilgiler vermeye yaradığından niteleme sıfatlarının kullanımında açıklayıcı ve varlıkların farklılığını ortaya koyucu işlevler ön plana çıkmaktadır. (Akerson-Ozil, 1998:93)

Varlıkların benzerlik ve farklılık oluşturan özelliklerinin çokluğu niteleme sıfatlarına zengin bir kullanım alanın sağlamaktadır. Örneğin niteleme sıfatları, “**Yeşil** elbise diktirdim.” cümlesinde varlığın rengini, “**Açık** havada yürüdük.” cümlesinde varlığın durumunu, “**Toprak** evlerde büyüdüm.” cümlesinde varlığın neyden yapıldığını, “**Dar** yollardan geçtik.” cümlesinde varlığın biçimi gibi birçok özelliğini niteleyen sıfatlardır. Akerson, varlığın rengi, neyden yapıldığı vb. gibi durumsal nitelemelerin geniş bir kullanım arz etmesini nitelemenin “Küme Daraltma ve Donatma” işlevleri ile ilgili olduğunu açıklamaktadır (2000:106).

Korkmaz niteleme sıfatını *Gramer Terimleri Sözlüğü* adlı çalışmasında “varlıkların durum, biçim, renk vb. bakımından niteleyen sıfat” (1992:112) şeklinde tanımlarken, niteleme sıfatını, Ergin “Nesnelerin vasıflarını bildiren sıfat” (2002:246), Banguoğlu “Bir varlığı vasıflayan kelime” (2011:341), Hengirmen “Adları niteleyen sıfat” (1997:132), Ediskun “Varlıkları niteleyen, yani onların nasıl olduklarını gösteren sıfatlar” (1999:133), Gencan “Varlıkları niteleyen, yani varlıkların durumlarını, biçimlerini, renklerini, özelliklerini... -kısaca; nasıl olduklarını- gösteren sözcükler” (1983:171) Atabey ve arkadaşları “Kendinden sonra gelen adın niteliğini gösteren sıfatlar” (1983:171), Bilgin “Varlığın nesnenin ya da gösterilen kavramın bir niteliğini belirtmek için kullanılan sıfatlar” (2006:222), Koç “Bir addan önce gelerek, onu çeşitli bakımlardan niteleyen önad” (1990:130), Kükey “Adları niteleyen, onların niteliklerinin adı olan önadlar” (2003:231) şeklinde tanımlamaktadırlar.

Belirtme sıfatlarının alt başlıklar halinde kategorilere ayrılması dilde yoğun kullanıma sahip niteleme sıfatlarının da kategorilere ayrılarak incelenebileceği düşüncesini ortaya koymaktadır. Yalnız belirtme sıfatlarında olduğu gibi niteleme

sıfatlarında genel geçer bir sınıflandırmanın yapılması da bir hayli güçtür. Konuya ilişkin olarak Ergin, fonksiyonları arasında hiçbir fark olmadığı, aynı vasfı nesneye yüklemeleri bağlamında niteleme sıfatlarının alt başlıklara ayrılması hususunda lüzum ve imkân olmadığı kanaatindedir (2002:247). Bazı araştırmacılar Ergin'in açıklamalarının aksine niteleme sıfatlarının anlamları ve görevleri bakımından sınıflandırmalara ayırmanın güçlüğünü kabul etmekle beraber niteleme sıfatlarıyla ilgili birtakım sınıflandırmalar yapmışlardır.

Kükey niteleme sıfatlarını anlamsal açıdan renk, biçim, boy, tat, büyüklük-küçüklük, sertlik-yumuşaklık, yakınlık-uzaklık, iyi-kötü oluş, güzellik-çirkinlik, soğukluk-sıcaklık, ağırlık-hafiflik ve çalışkanlık gibi bir sınıflandırmaya tabi tutmuştur (2003:231).

Engin Yılmaz niteleme sıfatlarının tamamını anlam, işlev ve oluşları bakımından kapsamlı ve eksiksiz bir sınıflandırmanın zorluğunu belirtmekle beraber niteleme sıfatlarının anlam, işlev ve oluşum bakımından yeni ve derli toplu bir sınıflandırma yapmanın hem teorik gramer öğretimi bakımından hem konunun değişik düzeylerde öğretimi hem de niteleme sıfatlarının bağlam içerisindeki yeri ve dizilişi ile ilgili genel eğilimin belirlenmesi bakımından önemli yararlar sağlayacağını aktarmış ve semantik içerikleri bağlamında niteleme sıfatlarını iki gruba ayırmıştır:

1. Duyularımıza / algularımıza dayalı nitelikleri bildiren niteleme sıfatları

1.1. Görme duyusu ile ilgili nitelikleri bildiren niteleme sıfatları

1.1.1. Renk bildiren niteleme sıfatları

1.1.2. Biçim bildiren niteleme sıfatları

1.2. Tat alma duyusu ile ilgili nitelikleri bildiren niteleme sıfatları

1.3. Dokunma duyusu ile ilgili nitelikleri bildiren niteleme sıfatları

1.4. Koku alma duyusu ile ilgili nitelikleri bildiren niteleme sıfatları

2. Bilincimize / sezgimize dayalı nitelikleri bildiren niteleme sıfatları

2.1. Ölçü bildiren niteleme sıfatları

2.2. Durum bildiren niteleme sıfatları

2.3. Özgünlük (tahsis) bildiren niteleme sıfatları

2.4. İnsanlara özgü karakter özellikleri bildiren niteleme sıfatları

2.5. İnsanlara / hayvanlara ait fiziksel özellikleri bildiren niteleme sıfatları

(2004:68-71)

Korkmaz, varlıkların birbiriyle ortaklaşan veya birbirinden ayrılan pek çok özelliklerinin bulunmasının nitelik sıfatlarının niceliğini arttırırken işlev bakımından

genel bir sınıflandırma yapılabileceğini açıklar. Bu bağlamda Korkmaz, niteleme sıfatların niteleyici özellikleri göz önünde bulundurularak işlev bakımından on altı başlıklı bir sınıflandırma yapmıştır.

1. Adlar önünde renk bildiren sıfatlar
2. Varlıkların niteliklerini bildiren sıfatlar
3. Varlıkların dış görünüşlerini, beden yapılarını veya fiziksel özelliklerini niteleyen sıfatlar
4. Mekânda ve zamanda mesafe niteliği bildiren sıfatlar
5. Varlıkların duyu organları ile algılanan niteliklerini bildiren sıfatlar
6. Ada herhangi bir özelliğe sahip olma, o özelliği taşıma niteliği katan sıfatlar
7. Bir yerli olmayı, bir yere veya bir şeye mensubiyeti gösteren sıfatlar
8. “Bir şey için” anlamındaki veya bir şeyin bollukla bulunduğu yeri gösteren tahsis sıfatları
9. Kişilerde alışkanlığı, nesnelere belirgin özelliği gösteren sıfatlar.
10. Bir varlık veya nesnede bir niteliğin eksikliğini, yokluğunu gösteren sıfatlar
11. Bir nesnenin yapıldığı maddeyi gösteren veya o duyguyu veren sıfatlar
12. Bir niteliğin bir varlıkta yoğun olarak bulunduğunu gösteren sıfatlar
13. Adlara anlamca bir bildirme ve pekiştirme niteliği katan sıfatlar
14. Yapılmış bitmiş bir oluş ve kılışı bir varlığa bir nesneye nitelik olarak veren sıfatlar
15. Bir tarzı ve adların yapılış özelliğini bildiren sıfatlar
16. Nitelikte süreklilik bildiren sıfatlar (2014:356-363).

Niteleme sıfatlarının gramer öğretiminde kolaylık sağlayacağı gayesi ve niteleme sıfatlarının işlevsel özellikleri göz önüne alınarak anlamsal açıdan birtakım sınıflandırmalar yapılabilmektedir. İncelenen eserde tespit edilen niteleme sıfatları genel bir sınıflandırma yapılmasından çok kullanılan sıfatların metin içerisindeki anlamsal özellikleri ile ilgili bir inceleme yapılmıştır.

1.4.2. Sıfatımsı

Esasen sıfat kabul edilmeyip ancak sözdizimi içerisinde sıfat görevinde kullanılarak sıfat muamelesi gören kelimeler biçiminde tanımlanan sıfatımsılar, aitlik eki ve sıfat-fiil eklerini almaları suretiyle sıfat muamelesi görmektedir (Özmen, 2001:119).

1.4.2.1. Sıfat-fiiller

Araştırmacıların sıfat-fiil, sıfat-eylem, ortaç ve partisip olarak adlandırdıkları sıfat-fiiller fiilimsilerin bir alt başlığı olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda farklı terminolojik adlandırmalara rağmen sıfat-fiiller konusunda yapılan çalışmaların nitelik bakımından aynı çerçevede değerlendirmeler oldukları görülmektedir.

Sıfat-fiiller ile ilgili olarak Korkmaz, “Fiil özellikleri dolayısıyla, kendilerinde var olan hareket ve zaman kavramlarını, ad oldukları sığata aktararak varlıkları ve nesneleri hareket ve zaman gösterme özellikleri ile geçici olarak vasıflandırırır.” şeklinde bir tanımlamada bulunurken (2014:909), Bilgegil sıfat-fiilleri “Eylem kavramı taşıdıkları halde, çekilme kabiliyetinden mahrum olan, yan cümlelerde yüklem görevi alabilen niteleyici kelimelere sıfat-fiil denir.” şeklinde tanımlamaktadır (1984:197).

1.4.2.1.1. –An Sıfat-fiil Eki

Geniş zaman ifade eden “-An” sıfat-fiil eki eklendiğı sığata veya isme bol örnekler veren bir sıfat fiil ekidir.

1.4.2.1.2. –DİK / –DUK Sıfat-fiil Eki

Türkçede “–DİK / –DUK” sıfat-fiili geçmiş zaman ifade eden eklerden biridir. Çok yaygın bir kullanıma sahip olan bu ek, kullanımında yalınlıktan öte bir durum arz eder. Özellikle adların önünde sıfat olarak kullanımında iyelik ekleriyle beraber bir kullanım gösterir.

1.4.2.1.3. –mİş / –mUş Sıfat-fiil Eki

Geçmiş zaman ifade eden eklerden biri de “–mİş / –mUş” sıfat fiilidir. Olumlu ve olumsuz kullanımları yaygın olan bu sıfat-fiil eki kalıcı isimler türetmede de kullanılmaktadır.

1.4.2.1.4. –AcAk Sıfat-fiil Eki

“–AcAk” sıfat-fiil eki gelecek zaman anlamı veren bir ektir. Geçici sıfatlar oluşturma bağlamında çok işlek ve yaygın bir ektir. İyelik eklerini de alabilen bu sıfat-fiil eki kalıcı isimlerin oluşmasında örnek teşkil eden bir ektir.

1.4.2.1.5. –mAz Sıfat-fiil Eki

“–mAz” sıfat-fiil eki, hareket bildiren geçici sıfatlar türetmede kullanılan bir ektir.

1.4.2.1.6. –(A)r/– (D)r/– (U)r Sıfat-fiil Eki

“–(A)r/ – (D)r / – (U)r” sıfat-fiil eki daha çok süreklilik bildiren bir geniş zaman anlamı taşımaktadır. Bu sıfat-fiil ekinin geçici hareket adlarının kuruluşundan çok kalıcı adlar türettiği görülmektedir.

1.4.2.1.7. –IcI / –UcU Sıfat-fiil Eki

–IcI / –UcU sıfat-fiili bir hareketi alışkanlık halinde yapma veya yapan anlamlarını taşımaktadır. Bu ekin en önemli özelliklerinden bir de kalıcı sıfat ve adlara dönüşme eğiliminin fazla olmasıdır. Zaman içerisinde bu ek sıfat-fiil fonksiyonundan çok yapım eki özelliği kazanmıştır.

1.4.2.2. Aitlik Eki

İçinde bulunma ve aitlik bildirme işlevinde kullanılan “+ki” aitlik eki, isim kök veya gövdelerine doğrudan gelebildiği gibi ilgi ve bulunma hâl eklerinin üzerinde de gelebilmektedir. Aitlik eki, yeni kelime türetme yolunda isimlerin üzerine gelen bir kullanımla sıfat görevi kazanmaktadır.

1.4.3. Sıfatlık

Sıfatlık, büyük söz birlikleri ve kelime gruplarının ismin önünde yer alarak sıfat tamlamalarında sıfat görevi üstlenmesi olarak ifade edilmektedir (Özmen, 2001:117). Bu yapılarda büyük söz birliklerinin, tamlamaların ve kelime gruplarının isim veya isim unsurlarını niteler yapıda olması gerekmektedir.

1.4.3.1. Sıfat-fiil Grupları

Sıfat-fiil grubu, sıfat ile sıfat-fiile bağlı unsur veya unsurlardan kurulu kelime grubu olarak tanımlanmaktadır (Karahana, 1999:21).

1.4.3.2. Aitlik Grubu

Aitlik grubu, aitlik ekinin bir kelime grubundan sonra getirilmesiyle “kelime grubu + aitlik eki” biçiminde oluşmaktadır (Özmen, 2013:111).

1.4.3.3. Belirtili İsim Tamlaması

Tamlanan ve tamlayan unsurlarından oluşan sözcüklerin ilgi hal eki ve iyelik ekleri almaları suretiyle oluşturdukları yapılardır. Bu yapılarda tamlanan da tamlayan da ek alır. Belirtili isim tamlamasında tamlayan ve tamlanan arasında kurulan ilişki geçicidir.

1.4.3.4. Belirtisiz İsim Tamlaması

Tamlayanı ek almamış tamlananı ise ek almış isim tamlamasıdır. Belirtisiz isim tamlamasında iyelik ilişkisi zayıftır bu sebepten dolayı belirtisiz isim tamlamalarında birleşik sözcük yapma imkânı her zaman için mevcuttur.

1.4.3.5. İkilemeler

Anlama güç katmak amacıyla bir birimi, seslemi yineleme, aralarında benzerlik bulunan birimleri art arda kullanma şeklinde tanımlanan ikilemeler, Türkçenin her devre ve lehçesinde kullanılmış olan anlamı zenginleştiren ve kuvvetlendiren yapılardır (Vardar, 2002:119).

İkilemelerin anlamsal açıdan olduğu kadar yeni sözcük türetiminde kullanılan yöntemlerden biri olması Türkçenin ikilemeler açısından zengin bir dil olmasını sağlamıştır. Osman Nedim Tuna'nın bir çalışmasında anlamdaş 2022 tane ikileme tespit ederken Necmi Akyalçın Türkiye Türkçesinde bulunan ikilemler ile ilgili eserinde 7000'e yakın ikileme örneği tespit etmiştir (1986:163-228 ; 2007:23). İkilemelerle ilgili en kapsamlı bir başka çalışma da Vecihe Hatipoğlu'nun *Türk Dilinde İkileme* (1981) adlı eseridir. İkilemelerin özellikleri, görevleri ve niteliklerinin ayrıntılı olarak ele alındığı bu eserde 1956 tane ikileme örneğine yer vermiştir. Bu özellikler bağlamında Türkçe için önem arz eden ikilemeler ile ilgili yapılan bir kısım çalışmalar şu şekildedir.

Ergin ikilemelerin aynı cinsten gelen iki kelimenin arka arkaya tekrar edilmesiyle oluşan kelime grubu şeklinde bir tanımlamada bulunarak ikilemeleri “tekrarlar” başlığı altında incelemiştir (2002:377), Karahan da ikilemeleri tekrar grubu içinde alarak ikilemelerin, eş görevli kelimelerin meydana getirdiği kelime grubu biçiminde tanımlamıştır (1999:26).

İkileme grubu ile ilgili Erdoğan, bir kelimenin anlamında “kuvvetlendirme, abartma, süreklilik, denklik, ifade değişiklikleri” meydana getirmek için o kelimenin ya eş anlamlısı ya zıt anlamlısı veya yapısında ilaveli ögeler bulunan kelimelerin yan yana

gelerek oluşturduğu kelime grubu şeklinde bir tanımlamada bulunmuştur (2006:15).

Özmen ikilemeleri “İki kelimenin güçlendirme, abartma, çoğaltma, birliktelik, sıralama, vb. işlevlerle, peş peşe gelmesiyle oluşan kelime grubudur.” biçiminde tanımlamıştır (2013:75).

1.4.3.6. Bağlama Grubu

Bağlama grubu, iki veya daha fazla isim unsurunun bağlama edatlarıyla bağlanması suretiyle meydana gelen kelime grubu olarak kabul edilmektedir (Karahana, 1999:30).

1.4.3.7. Edat Grubu

Bir isim unsuru ile bir çekim edatının oluşturduğu kelime grubu olarak tanımlanan edat gruplarında vurgu birinci unsur olan isim unsurunun üzerinde yer almaktadır (Özkan-Sevinçli, 2008:50).

1.4.3.7.1. +A Ait

Aitlik ve ilgili olma anlam ilgisi veren edattır.

1.4.3.7.2. +A Göre

“+A Göre” edatı uygunluk, denklik ve nispet anlamlarını verir.

1.4.3.7.3. +A Doğru

Eklendiği kelime grubuna yön gösterme anlamı veren edattır.

1.4.3.7.4. +A Dair

İlgililik anlam ilgisi kuran bir edattır.

1.4.3.7.5. +A Karşı

Zaman ve yön ilgisi kuran edattır.

1.4.3.7.6. +dEn Başka

Bu edatın eklendiği, adın gösterdiği kişi veya nesnelerin öteki kişi veya nesnelere ayrılış ifade etmektedir (Korkmaz, 2014:907).

1.4.3.7.7. + ile

Berberlik ve vasıta anlamları bildiren bir edattır. Bu ekin incelenen eserde hem bağlaç hem de edat olarak kullanıldığı örnekler tespit edilmesine karşın edat olarak kullanımı daha fazladır. –IA biçiminde ekleşir.

1.4.3.7.8. + Kadar

Batı Türkçesinde “kadar” edatı gibi, miktarınca, benzetme, mukayese, eşitlik, derece ve mertebe bildiren anlamlar içermektedir (Hacıeminoğlu,1992:50-51).

1.4.3.7.9. + Diye

Sebeup, maksat, gaye ve hedef anlamlarını veren bir edattır.

1.4.3.7.10. Gibi

Benzerlik, tıpkılık ve denklik ilişkisi kuran bir edattır. İncelenen eserde sıklıkla kullanılan bu edat için Türkçenin her devresinde ve şivesinde yaygın olarak kullanıldığı (Hacıeminoğlu, 1992:41), kip “kalıp” kelimesinin kip-i iyelik şeklinden oluştuğu (Ergin, 2002:37) ve –DİK / –DUK’lu sıfat-fiillerden sonra iyelikli ve iyeliksiz olarak kullanımlar gösterdiği (Korkmaz, 2014:907) tespitleri yapılmıştır.

1.4.3.8. İsnat Grubu

İsnat grubu iyelikli veya iyeliksiz isim unsurunun başka bir isim unsuruyla oluşturduğu kelime grubudur. İsnat grubu, bazı kaynaklarda değişik isim ve başlıklar adı altında ele alınırken bazı kaynaklarda bu kelime grubunun hiçbir şekilde ele alınmadığı görülmüştür.

Ergin, isnat grubunu biri diğerine isnat edilen iki isim unsurunun meydana getirdiği kelime grubu olarak tanımlarken (2002:392) Karahan, bu tanım bağlamında biri diğerine isnat edilen isimlerin oluşturduğu kelime grubu değerlendirmesinde bulunmuş (Karahan, 1999:40) bir başka araştırmacı Zülfikar da bu yapılarda nitelenenin önce niteleyenin de sonra geldiğini ayrıca ilk kelimenin iyelik eki alabileceğini aktarmıştır (2001:171).

İsnat grubu terimini kullanan bir diğer araştırmacı Nalbant ise isnat grubunu kısaltma grupları başlığı altında nominatif grupları içinde değerlendirmiş ve bu kelime grubunun iyelikli ve iyeliksiz kullanımına dikkat çekmiştir (2002:54-55).

Hatiboğlu, isnat grubu adlandırmasını yerine “iyelik ekiyle kurulan zincirleme sıfat tamlaması” (1982:28-29) terimini kullanırken Bilgegil de isnat gruplarını isim grupları olarak ele almış “yalın veya çekim eki almış isimlerin; isim, sıfat ve fiillerle teşkil ettiği gruplar” (1984:162) şeklinde bir tanımlama yapmıştır.

1.4.3.9. Sıfat Tamlaması

Bir ismin kendisinden sonra gelen bir ismi niteleyecek veya belirtecek şekilde oluşturduğu yapılardır. Bu tamlamada asıl unsur isim unsurudur. Sıfat unsuru bağımlı birim olduğundan tamlamada yardımcı unsurdur. Sıfat tamlamalarında vurgu birinci ögede yani sıfat unsurunun üzerindedir.

1.4.3.10. Yönelme Grubu

Yönelme durum eki almış bir sözcükle ondan sonra gelen isim unsurunun oluşturduğu yapılardır. Yönelme grubunda vurgu yönelme durum eki almış unsur üzerindedir.

1.4.3.11. Bulunma Grubu

Bulunma durum eki almış bir isim ve ondan sonra gelen bir isimden oluşan gruplardır. Bulunma gruplarında vurgu, bulunma durumundan sonra gelen sözcük üzerindedir.

1.4.3.12. Çıkma Grubu

Çıkma durum eki almış bir isim, isimsi veya isimlikle, ondan sonra gelen ikinci bir isim, isimsi veya isimlikten oluşan kelime grupları şeklinde tanımlanmaktadır (Özmen, 2013:114). Çıkma grubunda vurgu çıkma grubundan sonra gelen sözcük üzerinde yer alır.

1.4.3.13. Eşitlik Grubu

Eşitlik hâl eki (-ca, -ce; -ça, -çe) alan sözcüğün oluşturduğu kelime grubu olarak kabul edilmektedir (Özkan-Sevinçli, 2008:89).

1.4.3.14. İyelik Grubu

Zamirlerle kurulan iyelik grubunda tamlayan teklik veya çokluk altı kişi zamirinden biridir (Özmen, 2013:51).

1.4.3.15. İsim-fiil Grubu

İsim-fiil grubu, bir hareket ismi ile ona bağı unsur veya unsurlardan kurulan kelime grubu olarak tanımlanmaktadır (Karahana, 1999:24). İsim-fiil grubunda vurgu isim-fiil eki almış sözcükten önceki sözcük üzerindedir.

1.4.3.16. Zarf-fiil Grubu

Muna Yüceol ÖZEZEN “Türkiye Türkçesinde Sıfat İşlevli Birimler: Dizilim, Nitelik, Nicelik, Birliktelik” adlı makalesinde sıfat işlevli zarflar başlığı altında “Çeşitli zarf-fiil ekli yapıları ayrı bir ulamda değerlendirirsek, zarflar da isimlerin fiiller karşısında gördüğü sözdizimsel işlevdir. Ancak bazı durumlarda bu işlev o kadar belirginleşir, başka bir deyişle dilsel birim, söz konusu işleviyle o kadar sık kullanılır ki, dil çalışmalarında, işlev, farklı bir tür, farklı bir ulam olarak terimleşir.” tespitlerinde bulunarak zarflık işlevi yüksek ancak örneklem içerisinde sıfat işlevi gören birimlerin varlığını ile ilgili örneklemelerde bulunmuştur (2006:15). Bu bağlamda zarf-fiil eki almış sözcüklerin oluşturdukları kelime gruplarının sıfatlık işlevinde kullanılabileceği kanaatindeyiz.

İKİNCİ BÖLÜM

2.SIFAT VE İSİM UNSURUNUN NİTELİĞİNE GÖRE SIFAT TAMLAMALARI

2.1. Sıfat + İsim

Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU'nun "Hüküm Gecesi" adlı romanında tespit ettiğimiz niteleme ifade eden sıfatları "niteleme sıfatları" başlığı altında yapı ve anlam ilişkisi çerçevesinde inceledik.

2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim

Niteleme sıfatıyla kurulmuş olan tamlamalar sıfatların niteliği bağlamında "Niteleme sıfatı + İsim" başlığı altında değerlendirilmiştir. İncelenen eserde 901 tane niteleme sıfatı tespit ettik. Bu tamlamaların tekrar teşkil etmeme adına 356 tanesini örnek olarak alt başlıklar halinde inceledik.

"Niteleme sıfatı + İsim" başlığı altında ele aldığımız tamlamaları yirmi iki başlık altında inceledik. Birden çok anlam içeren niteleme sıfatları anlam ağırlıkları göz önüne alınarak alt başlıklar halinde incelenmiştir.

2.1.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsim

Durum anlamı içeren 315 tane sıfat tamlaması tespit ettik. Benzer kullanımların sayfa numarası verilmesi suretiyle 138 tane tamlamayı örneklendirdik. Bu örneklerde varlıkların toplumsal, ekonomik, konumsal vb. gibi durumsallıkları nitelenmiştir.

"Müthiş yazı" dediği ise devrin Maarif Nazırına bir **acı mektup**tu. (Karaosmanoğlu, 2013:58, 58, 137, 232)

(...) Bu **acavip pazarlığı** büyük bir başarı gibi anlatırdı. (age, 2013:56, 182, 199, 199, 244, 255, 256, 264, 292, 292)

Ahmet Kerim, bir **acemi nefer** gibidir ve tamamiyle ayılmıştır. (age, 2013:113)

Ahmet Kerim, her dakika bu **acı gerçekle** yanyana yaşıyor (...). (age, 2013:13, 76, 77, 119, 199)

Bu sessizlik, bu **ağır davranış** ispat ediyor (...). (age, 2013:43, 157)

Hüseyin Kâmi, gülümser, iltifatlı ve yılışık, etrafa selâmlar, öpücükler gönderiyor, **alafranga reveranslar** yapıyor (...). (age, 2013:175)

Onda, **alaturka saat** onda! (age, 2013:15)

Fakat sonra, birden kendini toplayarak o **alaycı gülümsevişi**yle ilâve etti: (age, 2013:61, 104)

Ancak henüz keşfedilmemiş bir unsurun **anî parıltılarına** benzetilebilir. (age, 2013:282)

Siz **asil cümbüşü**ü demin görmeliydiniz. (age, 2013:222, 243, 249, 285, 305)

(...) **Âsi kalem**ini bin parça edip şöyle bir köşeye atmak ve susmak susmak, susmak istiyordu. (age, 2013:142)

Zavallı kahramanlar, zavallı kurbanlar; ey **asil Rumeli**'nin son müdafileri; sizin her birinize ayrı bir türbe lâzımdı. (age, 2013:209)

Fakat, **asırı takım** sulh için de Kâmil Paşa hükümetinin değişmesi lüzumuna inanıyordu. (age, 2013:215, 298)

Bu **avare hayatın** maddî ve manevî işkenceleri bazan o dereceye varırdı ki, sonu ne olursa olsun (...). (age, 2013:254)

(...) "Müdafaai Milliye" adıyla bir teşkilât meydana getirerek memleketin bütün **aydın gençliğini** bunun içine alıyor (...). (age, 2013:237)

Erkenden Sadayı Millet matbaasına koşuşan Samim'in en yakın dostları en ateşli hayranları, hattâ dayısı ve soy sopu bu **aziz ölü**nün tabutuyla (...). (age, 2013:77)

Ahmet Samim ile Ahmet Kerim adları arasındaki yakın benzerlik bu **basit kıza**, iki arkadaşın kardeş oldukları zannını vermiş (...). (age, 2013:87, 92, 228, 294)

O günlerde Tanin'in **baş sayfasında** iri harflerle birtakım yeni "Tevkifat" haberleri yayınlanmaktaydı. (age, 2013:181, 175)

Onun içindir ki Selim Necati Bey'in **başiboş kızkardeşi**, Ahmet Kerim'e düşkünlüğünü ispata çalıştıkça onun gözünde durmadan düşüyordu. (age, 2013:142, 182)

Balkan ittifakının **başlıca desteği** ve belki de düzenleyicilerinden biri olduğunu ispat ve ilân ediyordu. (age, 2013:194)

Ahmet Kerim, politikacılığın bu **bayağı dedikodu** tarafını hiç sevmezdi. (age, 2013:32, 189)

Yalnız, esrarlı bir tavır takınmayı ve olaylardan aldığı intibalarla sağa sola, bazı **belirsiz tehditler** savurmaya şanına lâyük buluyordu. (age, 2013:149, 274)

Bunun da, onun da **biricik sermayesi** halkın budalalığıdır. (2013:13, 14, 42, 63, 101, 134, 182, 192, 194, 260, 277, 279, 285, 292, 293, 309, 309)

(...) Bütün gününü **boş vere** azap içinde geçirdiğine acıyordu. (age, 2013:39, 127, 130, 138, 159, 159, 159, 210, 212, 255, 306, 313)

Ahmet Kerim de bunu manasız, düzensiz ve sanki şuuraltı bir hayatın **bulanık derinliğinde** arıyordu. (age, 2013:84)

(...) **Büyük ibadet** burada olacak. (age, 2013:93, 138, 167, 172, 184, 195, 210, 212, 227, 244, 244, 257, 273, 293)

Onlar Teşvikiye'ye taşındıktan sonra da yine **cancığer dost** kaldık. (age, 2013:129)

Bırak, Allah aşkına bu **ciddi bahisleri!** (age, 2013:267)

Gerçi, onların birbirlerine ne **cins iplikler**le yamanmış olduklarını bilmekte güçlük çekmiyordu. (age, 2013:22)

Coşkun hatibin sesi bir patiska çarşafın havada yırtılışlarını andırıyor. (age, 2013:222, 225)

Hangi **cağdaş filozof** bize Sokrat'tan daha yakındır? (297)

On sekiz yaşında bir çocuğun bu **cılınca isteğine** uyacak mıydı? (age, 2013:108)

Herhalde Hasip Bey'in dayanılmaz ukalalığı yanında Ömer Bey'in hoppalıkları insana birer **dahice hareketler** gibi görünürdü. (age, 2013:40)

Lazım geldiği kadar saygılı veya özden olmayan bir selam; bir laubalice gülüş, bir **dalgın bakış**, (...). (age, 2013:157)

Bütün **dar ruhlar**da ve iptidaî kafalarda hayatın manası işte böyle basitleşir, (...). (age, 2013:203)

Zaten, İttihat ve Terakki teşkilâtında en çok sevimsiz, kaba ve utanç verici bulunduğu şey bu **demagogca militanlık**tan, (...). (age, 2013:32, 33)

Kendi iddiaları, kendi öfkeleri, kendi kaygıları içine bir **derin bataklık**a batar gibi gömülmüştü. (age, 2013:273)

Sanki **destan kişiler**inden biri gibiydi. (age, 2013:18)

Fakat ne yazık ki, böyle sizler gibi kafasının dikine giden ve kuruntular içinde yaşayan kimseler bu halkı, bu milleti **doğru yoldan** saptırdıkça... (age, 2013:204)

Camları kaim bir kir tabakasıyla örtülü bir fenerin **donuk ışığı** Ahmet Kerim'in korku ve karanlıkla dolu gözlerini kamaştırmak için kâfi geldi. (age, 2013:290)

Yenilenlere nefret ve tiksinti ile bakıyorlar ve yenenleri **dostça gülümsemelerle** alkışlıyorlardı ve yenen, arenadan başını kaldırıp soruyordu: (age, 2013:206)

Allah aşkına!" diyordu ve **dramatik gecenin** bütün sorumluluğunu üstüne almak, (...). (age, 2013:127, 283)

Burada, birtakım genç kölelerle **emektar kölemenler** İttihat ve Terakki adındaki şehinşaha satılacakları bahtiyar saati bekliyorlar (...). (age, 2013:141,155)

Koca bir milletin **engin hayatı** var. (age, 2013:184)

Arkadan **erkek çocuklar** gelecek. (age, 2013:92)

(...) Mozart'ın bir müzik cümlesine kadar insanlığın **estetik görünüşleri** ile bir hayatın nasıl bir peri masalı haline gireceğini pekiyi tasarlardı. (age, 2013:23, 86)

Bir yandan İttihat ve Terakki, muhalefetin ne kadar **faal başları** varsa, bunların her birini bir vasıta ile işlemez hale getirmenin yolunu bulmuştu. (age, 2013:140)

Burada, gözler şimdiden o **fettan bakışları** almıştır. (age, 2013:171)

Tahsin Bey silâhını çekip bu **gafil tenkitçinin** üzerine yürüdü. (age, 2013:199)

(...) Ne yalanları **gerçek şekle** sokmak, ne çok şeyleri yok etmek, ne çoklarını yoktan var etmek lâzım gelir! (age, 2013:39)

Bu ziyaretler sırasında **geveze kadın**, adını ve nerede oturduğunu mutlaka söylemiş olacaktı. (age, 2013:162)

Öte yandan genç, vatanperver ve idealist unsurlarını birtakım **gizli vasıtalarla** Bingazi'ye gönderip bir müdafaa cephesi kurmak suretiyle, memlekette sönmek üzere bulunan heyecanı ateşledi. (age, 2103:126, 192, 217, 217, 240, 244, 246)

Zavallı politikacıya elini **güç belâ** uzattı. (age, 2013:124, 139, 283)

Gerçi irademize hiçbir güçlük yüklemeyen bu biçim kayıtsız ve hedefsiz hayat, bazan da **güzel sürprizlere** gebe değil midir? (age, 2013:87, 92)

Sanki, her İngiliz bir hortlamış Gladstone idi ve o ıslak adanın sisleri arasından bize kırmızı yüzlerinin ortasında beyaz dişlerinin **hain parıltıları**yla sırtıyorlardı. (age, 2013:211)

Ömer Bey **hanedan kişidir**; sofrası ve kapısı herkese açıktır" dedi. (age, 2013:61)

Ailenin küçücük çocuklarının genç hanımların, **hanım kızların** hepsinin huzurunu, rahatını alt üst etmişler; (age, 2013:249)

İstanbul bir **hasta ağaç** gibi ilkbaharın bütün o tatlı ılıklığına rağmen ne bir filiz sürebiliyor, ne bir yaprak açıyordu. (age, 2013:238, 252)

Onların tabiriyle artık "Çürümüş Bizans"ta **"haşarattan" iz** kalmamış, (...). (age, 2013:301)

Herkes onun için **hayırlı kardeş**, hayırlı evlât, der ama, işin içyüzünü ben bilirim. (age, 2013:167, 167)

Ahmet Kerim, kederin en çok derinleştiği anlarda keskinliği artan bir dikkatle, bu **hazin benzerliği** incelerken, öteden Sim Beyin sesini duydu. (age, 2013:77, 228, 308)

Filozofla Hüseyin Kâmi ise artık kalabalığın içinde birer **Homerik dansa** kapılmış gibiydiler. (age, 2013:173)

Hayatının politika ve yazarlık bölümünde ne kadar huysuz, nobran ve acı ise **hususî bölüm**ünde o kadar tatlı, ince, nükteci, cana yakın bir şendir. (age, 2013:37, 154)

Her şeyden önce İttihat ve Terakki zindanının yıkılması ve **hür düşünceye** yol açılması lazımdı ve o, İtilâf ve Hürriyetle ancak bu noktada birleşmişti. (age, 2013:119)

(...) İstanbul'un **issiz yollar**ından kendini Sineklibakkal mahallesine atıyordu. (age, 2013:169)

Bu tavırlarda sertlikle babayanilik, bu duruşta lâubalilikle kibirlilik, bu bakışlarda ihtiras ile feragat, bu gülüşlerde **ince alay** ile kaba külhanilik birbirine karışmıştır. (age, 2013:97)

Üç dört günden beri, hemen her **işlek caddenin** ve hele Direklerarası'nın bir başından öbür başına gerili uzun ve "mustatil" bezler üzerinde iri harflerle şu yazılar okunuyordu: (age, 2013:172)

Zaten **iyi Türklere** hiçbir şey yapmayacağız. (age, 2013:92, 105, 112)

Bu tavırlarda sertlikle babayanilik, bu duruşta lâubalilikle kibirlilik, bu bakışlarda ihtiras ile feragat, bu gülüşlerde ince alay ile **kaba külhanilik** birbirine karışmıştır. (age, 2013:97, 189)

Bu dediğiniz gibi bir hastalıktı, bu bir **kara sevda** idi. (age, 2013:166)

Gerçi bazan, zihninin berrak ve açık anlarında bu gerçek, cehennemlik bir kıtanın **karanlık profili** gibi, geçmişinin ufkundan ona görünüyordu (...). (age, 2013:252)

Neredeyse pertavsızla tetkike kalkışmak üzere iken birdenbire gözleri o **karışık imzanın** altında sanki mikroskopik denilecek kadar küçük harflerle yazılmış şu yarım cümleyi seçiyor: (age, 2013:243)

Ben de **karşı tedbirlerimi** aldım. (age, 2013:124)

(...) Bizi **keskin disleri**yle ısırarak, bir pars gibi kucağına çekip parçalayan ölümdür. (age, 2013:258)

Kısır kinlerim, kısır hınçlarım, gururlarım, kibirlerim, beyin acılarım, beyin zevklerim, nefsimе düşkünüğüm, feragat ve fedakârlığa kabiliyetsizliğimle ben'im! (age, 2013:208, 208)

Ahmet Kerim bu **korkunç hınçla** kıvranıp dururken, odadan içeriye Şahabettin Süleyman girdi. (age, 2013:75, 243, 244, 255)

"**Kör kaza** bu" dedi. (age, 2013:28)

Fakat yine, işte o **kötü arkadaşlar** kendisini baştan çıkarmışlardı. (age, 2013:38, 110, 166, 178, 179)

Bu konuşmalar onun için bir **kuru gürültü**den ibaretti. (age, 2013:111, 200)

Fena mı, bu **kutsal koku**... (age, 2013:90)

(...) Bir **küçücük kurşun**, başparmak iriliğinde bir kızgın maden parçası ansızın bir değışle bütün bu şeylere son verebiliyordu. (age, 2013:76, 80, 98, 156, 194, 249)

İşte, bunlar, Ahmet Kerim'in aklına geldikçe bütün coşkunluğu sönüyor; fakat genç kız tarafından bir **küçük hareket**, bir manalı işaret, bir ses, bir kahkaha, bir şarkı, oh! (age, 2013:102, 115, 145)

Küstah hükümet darbecileri şu dakikada saraydan gelen kuvvetlerle sımsıkı sarılmış bulunuyorlarmış. (age, 2013:226)

Lâzım geldiğı kadar saygılı veya özden olmayan bir selâm; bir **laubalice gülüş**, (...). (age, 2013:157)

Büyük filozofumuz Rıza Tevfik; muharrir-i âlişan Ali Kemal ve muhterem mebuslarımızdan Boşo Bey ve Efendilerin **lütufkâr iştirakleri**yle. (age, 2013:172)

Hattâ Edirne'yi hattâ **mahzun Meriç**'i yüz yıldan beri, kim bilir, kaç muhacir kafilesinin kıyılarında soluk aldığı ve gözyaşlarıyla tozlanmış yüzlerini sularında yıkadığı Meriç'i bile fedaya hazırlanmıştı. (age, 2013:209)

Ahmet Kerim, bu **masum oyun**a bakarken, az kalsın sendeleyip düşecekti. (age, 2013:100)

"Bu vesile ile de **medeni memleketler**de polis teşkilâtının ne olduğunu, bu gibi kazaların karşısında polis memurunun ne yapması lâzım geldiğini uzun uzadıya izah etmiş oluruz" dedi. (age, 2013:30)

"Güzel 'objekt' merakı bana **merhum pederimden** kalmıştır. (age, 2013:23)

Bütün **militan unsurlar**ını taraf taraf saldırmıştı. (age, 2013:139)

Fakat bunu söylerken bazı **mucizemsi hadiselerin** kendi yardımına yetişeceğinden de ümidini kesmiyordu. (age, 2013:279)

Neredeydi o **muhalif mebuslar**, o korkusuz hizip liderleri, neredeydiler? (age, 2013:80, 118, 118, 122, 126, 192, 212)

Her gün, bir yığın halk, ellerinde bayraklarla, rıhtıma veya Sirkeci Garına gidip toplanıyor ve dört gözle bu **muhterem yolcuları** bekliyordu. (age, 2013:155, 187)

(...) Bazı **mühim sebepler** olduğunu söylüyordu. (age, 2013:127, 312)

İstanbul'un bütün büyükleri ve kodamanları, **münevver gençleri**, kadınları, çocuklar, okulluları, Ermeni ve Rum cemaatleri, Galata Rıhtımında sıra durmuştu. (age, 2013:156, 281, 311)

"Gazete yarın çıkıyor mu?" dedi ve Ahmet Kerim'in **müspet cevabı** üzerine kendine mahsus o, çok bilmiş adam gülümseyişiyle; (age, 2013:124, 239)

Serin kaynaklardan akan tatlı sular, deniz ve orman kokularıyla dolu taze havalar, güneşin sıcaklığı, ayın ışığı, çiçeklerin kokusu, ağaçların gölgesi herkesin **ortak malı**, ortak nimeti değil miydi? (age, 2013:294, 294)

Özel yaşayışın şefkatli bir ana ile seven bir eş arasında berrak bir ırmak gibi akıp gidecektir. (age, 2013:288)

Gerçekten felâketin yumruğu altında hepsinin **özsüz şahsiyeti** büsbütün dağılmış, hepsi birer kırık oyuncuğa dönmüştü. (age, 2013:315)

Çoğu günlerde darlığı o kadar dayanılmaz bir şekle girerdi ki, on beş mecediye alacağı olan bir kitapçı ile, **peşin para** alacağım diye, beş mecediye anlaşıp bu acayip pazarlığı büyük bir başarı gibi anlatırdı. (age, 2013:56)

Oyuncu ve seyirci, hepsi de aynı tatsız ve yavan yemeğin **pisboğaz viyicileri**ydiler. (age, 2013:177)

Şu fark ile ki, Ahmet Samim, **pratik politikanın** insanı vaktinden önce yıpratıcı ve söndürücü mihnetlerine rağmen, (...). (age, 2013:41)

İttihat ve Terakki harici politikasının bu **rezilce iflâsı** hâdisesi yalnız kabinenin düşüşüyle sona ermek değil, (...). (age, 2013:126)

Bizim **Rumca gazeteler**de okudum ve ağladım, çok ağladım. (age, 2013:88)

Şu anda, herhangi bir **sağlam irade** ona ne emrecek olsa, hattâ eline bir ta-banca verip "Git filânı vur!" dese; (age, 2013:84, 208)

Bulmuşlar bir **sağmal inek**, sağıp duruyorlar. (age, 2013:263)

(...) Ahmet Kerim, başını çevirip kendi günahının cezası olan bu taş kesilmiş Gomore'ye bakmaktan korkuyor ve bu korkudan kurtulmak için yaptığı çabalamalar onu birtakım **sakar hareketler**e sürüklüyordu. (age, 2013:252)

Fakat bu tatlı rüyadan 31 Mart sabahının kanlı ve çamurlu gürültüsüyle uyandığı gündün beri bir **sarhoş mahmurluğu** içinde kıvranıp durmaktadır. (age, 2013:151)

(...) Bu yüzün **savısız çizgilerinde** yarı kahramanca, yarı maceracı bir hayatın binlerce belâlarını okudu. (age, 2013:34)

Gönül için bir **serseri kuş** derler; bugün burada ise yarın orada... (age, 2013:219)

Bunlar o **seyrek insanlar**dır ki bütün bir yüzyılın karanlığı içinden bir kuyruklu yıldız gibi çevrelere ışıklar serperek geçip giderler. (age, 2013:189)

Sivil polislerden biri: (age, 2013:231, 241)

Türkten başka unsurlara **sosyal sahada** olsun, kültür sahasında olsun en büyük imtiyazları vermiştir. (age, 2013:179, 233, 237, 251, 263, 303, 308)

Öte yandan bazı resmî olmayan heyetler de **sözde Avrupalıların** acıma duygularını lehimize çekmek üzere sağa sola uzun seyahatlere çıktılar. (age, 2013:236, 262)

Kırmızı fesinin altında tersine çevrilmiş zampara bıyıklarından, **süzgün bakışlar**ına kadar yüzünün her çizgisi ayrı bir özenle kolalanmış ve ütülenmiş gibiydi (age, 2013:175)

Zaten, bu adamın **sehlâ bakışlar**ında, sesinin ahenginde, bıyıklarının düşüşünde, hep gideni andıran bir şey vardı. (age, 2013:77)

Samim ise, bu kızın **seytanca zekâsına** vurgundu. (age, 2013:48)

O duygular da birtakım **takma adlar** olarak onu kâh bu berzaha, kâh o çıkmaza itmişti. (age, 2013:292)

(...) Kimi de hezarn dalı gibi hem çevik ve hem sert bir vücudun **tatlı kımıldanışlar**ını beğenirdi. (age, 2013:48, 101, 107, 151, 218, 238, 310)

Fakat, bu kusurlar o **taze vücudun** güzelliğine tuzlu biberli bir çeşni katardı. (age, 2013:48)

Şu halde, Ahmet Kerim, camlı kapıyı pos bıyıklı uşağın burnuna çarparak **ters yüzü** çıkıp gitmeyi düşündü. (age, 2013:15,164, 304)

Arkadaşını, ancak bu geçmişin **trajik görünüşü** içinde saygı ve sevgiye lâyük buluyordu. (age, 2013:256)

Hiç değilse Şehzadebaşı halkı gibi yerli itiyatlara bağlı insanları incitmesi gereken bu gülünç züppenin karşısında **umumi cezbe** gittikçe bir çılgınlık halini alıyordu. (age, 2013:175, 277)

"Esbak" Dahiliye Nazırı bu küçük sahne gösterisinden sonra yine o **utangac selâmı**yla çıkıp gitti. (age, 2013:213)

Ahmet Kerim bu **uydurma gülüs**, bu uydurma neşe ile kimi aldatmak istiyordu? (age, 2013:67, 67, 289)

Ahmet Kerim, her dakika bu acı gerçekle yanyana yaşıyor ve İttihat ve Terakki ile, hiçbir ümide kapılmaksızın, hattâ bir **uzak zafere** bile ihtimal vermeyerek feragat içinde çarpışıyordu. (age, 2013:13)

Hayır, belki yalnız bunun için değil, belki bu teklifi yapmak ve Ahmet Samim'in o sert ve üstü örtülü cevabına rağmen yine **uzun dostluğunu** sağlamağa çalışmakla, (...). (age, 2013:55, 60, 102)

Düşük ve yumuşak bıyıklar, tuhaf bir ışıkla parlayan iki göz, hafif bir semizlik **uzunca saçlar**... (age, 2013:97, 164)

Nasıl oldu da bütün o **ürperişli gerçeği** görmedim, göremedim? (age, 2013:158)

Diyorduk ki, **vahşi Makedonyalılar** beyaz etli Müslüman kızlarını çiğ çiğ yediler ve aksakallı ihtiyarları şişe geçirip kendi evlerinin ateşi üzerinde diri diri çevirdiler... (age, 2013:236)

Sofanın ortasında durup **yabancı evi** dinliyor. (age, 2013:113, 130, 150, 309, 310)

Yalın ayak ve başı kabak... (age, 2013:147, 147, 164)

Bu müthiş kudretle böylece **yalnız başına** çarpışmakta sonsuz bir zevk vardı. (age, 2013:13)

Ve bu ateş parçalarından her gün birkaç tanesi Samiye'nin üzerine yağmakla beraber onda hiçbir **yanık husule** getiremiyordu. (age, 2013:107)

Bu hikâyeye göre ikbal düşkünlerinin biri ikide bir devrin sadrazamına baş vurup mutlaka bir **yüksek mevkie** tayinini rica edermiş ve her baş vuruşta sadrazamdan şu cevabı almış: (age, 2013:188, 270)

Bu gerçek, midemizin çok dolu olduğu gecelerde üstümüze bastıran kâbuslardan birine benziyordu ve kendisinde hiç de "gerçek"in **zalimce acıklığı** yoktu. (age, 2013:279)

Siyasi gazete yazarı için dayak, kurşun, hapisane veya ip varsa bu **zavallı kadın** için de her an bir sarhoşun yumruğu, bir katilin bıçağı, bir firengilinin mikrobudur (age, 2013:12, 14, 18, 93, 101, 124, 135, 140, 155, 162, 165, 166, 166, 168, 183, 193, 209, 209, 211, 211, 218, 234, 239, 247, 280, 284, 284, 301)

İttihat ve Terakki kendi göğsünde bu iki **zıt cereyanı** ne şekilde birleştirecek?
(age, 2013:305)

2.1.1.2. Renk Bildiren Sıfatlar + İsim

Renk başlığı altında 18 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamaların benzer kullanımların sayfa numarasının verilmesi suretiyle 10 tamlama örneği örneklendirilmiştir. Bu örneklerde renk bildiren sıfatlar çoğunlukla varlıkların renklerini nitelenirken bir örnekte renk tonu nitelenmiştir.

“Rakı içtim **al bardaktan** - Buse aldım gül yanaktan” (age, 2013:271)

Bunların arkasından zengin ve kibar urumlar düğün alaylarında olduğu gibi başlarında silindir şapkalar, ellerinde **beyaz eldivenler**... (age, 2013:93, 110, 211, 290)

Bu sıcak öğle saatinde Boğaziçi'nin suları **cividi renktedir**. (age, 2013:148)

Kırmızı fesinin altında tersine çevrilmiş zampara bıyıklarından, süzgün bakışlarına kadar yüzünün her bir çizgisi ayrı bir özenle kolalanmış ve ütülenmiş gibiydi (...). (age, 2013:175, 211)

(...) **Kızıl başını** sallayarak, sarhoş gözleriyle bakarak ve bir dev gibi homurdanarak ve bizi keskin dişleriyle ısırarak, bir pars gibi kucağına çekip parçalayan ölümdür. (age, 2013:258, 281)

Gözleri Sırrı Bey'den ayrılıp sofraya başkanlık eden gence döner dönmez bu **kumral başın** üstünde bir trajedinin bütün ürperişlerini duydu. (age, 2013:269)

Samiye neredeyse koşarcasına bu **mavi seve** doğru gitti. (age, 2013:148)

Öyle zayıfladım, öyle zayıfladım ki, gözlerim yüzümün ortasında iki **siyah cukur**dur. (age, 2013:128, 189, 267, 310)

Kızıl sakalına, **yağız benzine** ve yüzünü bir palanın ucu gibi ikiye ayıran kalın ve geniş burnuna rağmen Ahmet Kerim, bu adamı ilk bakışta oldukça cana yakın bulmuştu. (age, 2013:281)

Kızcağızın **yeşil gözleri** yaşlarla dolmuştu: (age, 2013:88)

2.1.1.3. Biçim Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu kategoride 31 tane varlığın biçimi niteleyen sıfatların oluşturduğu sıfat tamlaması tespit edilmiştir. Bu tamlamaların tekrar teşkil etmeyen 22 tamlama örneklendirilmiştir.

Şerife Hanım, başında beyaz namaz bezi, sırtında **bol maslahı**, gösterişli ve nazik bir temenna ile genç adamın önünden geçti ve minderin kenarına ilişti. (age:2013:164)

"Oğlum, sizinle gizli bir iş konuşmağa geldim!" dedi ve koynundan bir **büyük zarf** çıkararak: (age: 2013:128, 221)

Ahmet Kerim, beş on gün içinde, o semtlerde ne kadar türbe, ne kadar çeşme, ne kadar saçak, ne kadar kırık mermer ve **çatlak duvar** varsa hepsini ayrı ayrı ezberlemişti. (age: 2013:161)

"Hiç ben **cürük tahtaya** basar mıyım?" diyordu. (age: 2013:235)

Ev, o **dar antre** ile, içiçe iki küçük odadan ibaretti. (age: 2013:89)

Daracak sokağın bir kıyasına çekiliyor, duruyor. (age: 2013:102)

Ha; şu **delikli kâğıt** olacak. (age: 2013:243)

Ah, bu suallerin cevabını verebilmek için ne **dolaşık yollar**dan yürümek, (...). (age: 2013:39)

Geniş yakalığın ortasında boynu, yolunmuş bir hindi boynu gibiydi ve saçaklı, kocaman kafasını güç taşıyordu. (age: 2013:186)

İçinden: "Kuvvetli olmak ne iyi şey!" dedi ve yan gözle bu genç devlerin **iri gölgelerine** baktı. (age: 2013:112, 172, 181, 213)

Fakat Ahmet Kerim, bu **kaba maddenin** içinden, zaman zaman halkın ruhu denilen esrarlı varlığın kâh kızıl ve sert, kâh beyaz ve okşayıcı parıltılarını seziyordu. (age, 2013:315)

Örfî İdare kararıyla herkesin erkenden evine sokulmak zorunda kaldığı bu gurbetli akşamlarda **karşılıklı kuleler**, sanki yutacak canlı et bulamadığı için hüzün ve melale dalmış iki dev anasıdır. (age, 2013:216)

Ahmet Kerim, beş on gün içinde, o semtlerde ne kadar türbe, ne kadar çeşme, ne kadar saçak, ne kadar **kırık mermer** ve çatlak duvar varsa hepsini ayrı ayrı ezberlemişti. (age, 2013:161, 225, 315)

Küçük dili boğazının içinde hapsedilmiş bir pervane gibi çırpınıp duruyordu ve o dayanılmaz bel ağrısı... (age, 2013:71, 146, 256, 279)

Hasırlı fesini, bir **melon sapka** gibi kenarından tutup çıkardı ve bastonuyla eldivenleriyle bir eline alarak, maroken taklidi bir yaylı koltuğun içine atıldı: (age, 2013:121)

Selim Necati Bey üç yıldan beri, kutsal İttihat ve Terakki mefkuresi adına işte, bu **sarp kaleyi** hamle hamle fethetmeye çalışmaktadır. (age, 2013:99)

Genç kız, bir defa daha başını çevirip arkasına baktı ve o **sıra evlerden** birinin kapısını çaldı. (age, 2013:104)

Bunların arkasından zengin ve kibar urumlar düğün alaylarında olduğu gibi başlarında **silindir şapkalar**, ellerinde beyaz eldivenler... (age, 2013:93)

Tam o anda, odanın sahibi idare müdürünün gözleri bir köşede oturmakta olan bu İrfan Bey'le Ziya Bey'in üzerlerinde öyle mahcup, öyle perişan bir bakışla duraksadı ki, **şişman adam** hemen yaptığı patavatsızlığı anlayıp soluğu dışarıda aldı. (age, 2013:199)

Bak, bak ne de **tombul yumurcak**. (age, 2013:171, 227)

Bir **ufak taşlık**. (age, 2013:164)

Ve yaşlarla, yarı karanlığın içinde birer mücevher gibi parlayan gözlerinden iri iri damlalar, **yuvarlak yanaklar**ının üstünden elbisesinin yakasına doğru akmağa başladı. (age, 2013:88)

2.1.1.4. Yaş Bildiren Sıfatlar + İsim

Yaş başlığı altında 164 tane tamlama tespit ettik. Bu tamlamaların benzerlik arz etmeyen 7 başlık altında örneklendirdik. Bu tamlamalardaki niteleyici sıfat unsuru belli bir yaşta olmayı, gelişimini tamamlamış veya tamamlamamış bir insan olmayı ifade etmiştir.

Fakat, **genc varlığında** her düşünceden daha kuvvetli olan bencilliği birden başını kaldırdı: (age, 2013:13, 16, 17, 26, 53, 53, 69, 79, 89, 90, 92, 93, 95, 95, 96, 98, 99, 100, 100, 100, 100, 101, 102, 102, 102, 103, 104, 104, 104, 107, 108, 108, 109, 110, 114, 115, 115, 115, 116, 119, 120, 120, 121, 127, 128, 128, 133, 134, 142, 142, 143, 143, 144, 144, 145, 146, 148, 148, 157, 158, 160, 161, 161, 163, 164, 164, 165, 169, 169, 170, 171, 178, 178, 197, 206, 207, 208, 208, 220, 225, 226, 229, 229, 231, 231, 232, 233, 234, 238, 239, 239, 243, 244, 248, 251, 253, 257, 267, 267, 270, 274, 278, 281, 281, 282, 283, 285, 287, 289, 290, 290, 293, 295, 295, 297, 297, 299, 303, 310, 315)

İhtiyar nineler, soğuk su ile abdestlerini alıp namazlarını kılmıştır. (age, 2013:95, 110, 194, 216, 217, 217, 226, 279, 279, 284, 284)

"Hay **koca komiteci**, hay" dedi; (age, 2013:304)

Ailenin **küçük çocuklarının** genç hanımların, hanım kızların hepsinin huzurunu, rahatını alt üst etmişler; sonunda Şevket Bey'in odasına dalmışlar. (age, 2013:249)

(...) Uzun saçlı, uzun bacaklı bir adam pencerelerden birinin içine oturmuş; ötekiler **küçük çocukların** trencilik oynayışı gibi, sıra sıra iskemlelere dizilmişlerdi. (age, 2013:31, 99, 164, 206)

Seksenlik adam burada dış hayat ile bütün ilgilerini kesmiş gibidir. (age, 2013:217, 218)

Sinekli Bakkal'daki o aşağı hayat şartlarından sıyrılıp bu konağa yerleşir yerleşmez ilk düşüncesi **yaşlı anasına** sırf onun hizmetine bakacak bir hizmetçi tutmak ve kız kardeşine bir piyano alıp hemen piyano derslerine başlatmak oldu. (age, 2013:99, 130, 131, 144, 144, 145, 146, 146, 160, 160, 162, 167, 167, 170, 185, 220, 278, 278)

2.1.1.5. Yer/Konum Bildiren Sıfatlar + İsim

Yer ve konum bağlamında 26 tane niteleyici sıfatın olduğu sıfat tamlaması tespit ettik. Bu tamlamaları mükerrer olmayan 11 başlık altında örneklendirdik. Bu örneklerde konumsal durumlar ve yüzeylerin yanında yer ve konuma bağlı unsurlar nitelenmiştir.

Tam bu sırada, yokuşun **alt yanından** birkaç kişi yavaş yavaş onlara doğru çıkmaktaydı. (age, 2013:47)

Çünkü, gerek Meclis'te gerek **dış teşkilâtta** bir kısım ittihat ve Terakki üyeleri kendi başlarını kurtarmak kaygısına düşmüşler (...). (age, 2013:137, 217, 294)

Ahmet Kerim aslına her **geri dönüşünde**, her tahlil ve mürakabe anında bu kokuları duyar. (age, 213:96)

İttihat ve Terakki **harici politikasının** bu rezilce iflâsı hâdisesi yalnız kabinenin düşüşüyle sona ermek değil (...). (age, 2013:126)

O zaman Sırrı Bey, avını elinden kaçırmak korkusuyla kapının **iç tarafına** saklanmış, ta ki herif yine eski yerine gelsin de çömelsin diye... (age, 2013:59, 113, 292)

Karşı taraftan ve gecelerin karanlığı içinden, elleri tetikte bir alay serdengeçti katilin her an üzerlerine saldıрмаğa hazır olduğunu tahmin etmek (...). (age, 2013:61, 71, 112)

Orta kat kafeslerinden birinin arkasında, bir gölge, beyaz, bembeyaz bir gölgenin kıvıldandığını gördü. (age, 2013:96)

Sağ yandan ayak sesini işitenler sofaya çıkıyor: (age, 2013:70, 70, 113)

Samim'in odası **sol yanda**, yazı işlerinin sağ yanında idi. (age, 2013:70, 113)

Bu kurşun ensesinin **üst tarafında** küçük bir noktadan başını deldi diye artık, Samim, sonuna kadar hareketsiz ve sessiz kalmaya mahkûm olacaktı. (age, 2013:76, 258)

İçinden: "Kuvvetli olmak ne iyi şey!" dedi ve **yan gözle** bu genç devlerin iri gölgelerine baktı. (age, 2013:112, 114, 144, 145, 145, 201)

2.1.1.6. Duyu / Algılama Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu başlık altında tespit edilen 21 tane tamlamadan 9 tanesi örneklendirilmiştir. Bu tamlamalarda dokunma, tatma, işitme ve görme duyularımızla algılayabileceğimiz unsurlar nitelenmiştir.

Aslında Hakkı Paşa o **ağır vücudu**, o eti kadar yumuşak “adlî ihsan” politikasıyla, İttihat ve Terakki balonunda, bir fazla safra torbası idi; bu torbayı atar atmaz Cemiyet, kendisini her zamandan daha çok yükselmeye hazır buldu. (age, 2013:126, 296, 310)

Islak saçları bir beyaz tülbende sarılı, hamamdan yeni çıkmış bir Türk kızı, onun bütün hülyalarına hâkim olmağa başlamıştı. (age, 2013:99, 165, 211)

Boş yere başka kadınların **canlı etleri**, canlı sesleri arasında kaybolup gitmek istedi. (age, 2013:159, 159)

Derken bu mukavvadan yüz, lâstikten bir kocaman bebek suratı haline giriyor ve **garip sesler** çıkarmaya başlıyordu. (age, 2013:51)

Burada uzun saçlı papazlardan tutun da, duvarlardaki azizlerin resimlerine veya hiçbir tasvir bulunmayan herhangi bir dinî eşyaya kadar her şey size koyu, ağdalı ve yürek bayıltıcı bir maddenin **karışık tadını** verir. (age, 2013:90)

Memleketin son kalan güçleri, boşuna Afrika'nın **kızgın çöllerine** gömülüyor ve muharebenin dairesi genişledikçe genişliyordu. (age, 2013:127, 147, 147, 147)

Ahmet Kerim, olayların bu kasırgası içinde bir **kuru yaprak** gibi dönüyordu. (age, 2013:137, 223)

Sert toprağa bu souplesse'i [esneklik] verebilmek sanatın üstünde bir şey, bir büyü değil de nedir? (age, 2013:25)

Ahmet Kerim, bu gerçeğin **soğuk soluğu** karşısında daha çok büzülüyor ve vücudunu buz gibi terler ıslatıyordu. (age, 2013:44, 95, 171, 290)

2.1.1.7. Neden Yapıldığını Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu bağlamda tespit ettiğimiz 25 tamlamada yer alan bu sıfatlar ile ilgili değişik kaynaklarda “Takısız İsim Tamlaması” şeklinde ayrıma gidildiği görülmüştür. İsim tamlamalarında önemli bir husus olan iyelik ilişkisinin “Takısız İsim Tamlaması” olarak adlandırılan tamlamalarda yer almaması bu sıfatların niteleme sıfatı kategorisinde değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu bağlamda bu örnekleri niteleme sıfatı başlığı altında inceledik.

Genç kız bir **alcıdan bebek** gibiydi; gözlerinde bile bir bebeğin hareketsiz ve yuvarlak bakışları vardı. (age, 2013:114)

Ben Abdülhamit kinini yüreğimin üstünde bir **alevden bayrak** gibi taşımaktayım. (age, 2013:179)

Siyah kadife yeleğinin üstüne bir **altın kordon** geçirdi ve her tarafı camlı bir otomobile kurulup sokak kalabalığına bir bayram çocuğu gibi sırtıyor. (age, 2013:18, 18, 93)

Sanki odanın sıcağı içinde, **balmumundan adam**, erimeye başlamış gibiydi. (age, 2013:75)

Hasip Bey nevinden bazı Avrupa kâri kimseler de, her gün, ufukta yabancı gemilerinin **celikten siluetini** gözetliyordu. (age, 2013:150, 258)

Buranın **demir kapısı** ve demir kanatlı pencereleri sımsıkı kapalıydı. (age, 2013:265, 303)

Uşak bir **gümüş tepsi** içinde iki kahve getirdi. (age, 2013:17)

Daha arkadan Patrikhanenin ne kadar büyük papazları varsa omuzlarında sırmalı şallar ve ellerinde **gümüştan asalar**la halkı 'takdis' ederek yürüyecekler. (age, 2013:93, 93, 93)

Odanın bütün bir yüzünü kaplayan sıra sıra kafesli pencereler boyunca bir uzun sedir ve onun iki yanında birkaç **hasır sandalye** burada mobilya adına görülebilen eşyayı teşkil ediyordu. (age, 2013:164, 290)

Beş altı günlük bir sakalla esmerleşmiş çenesinin altında, **kaucuk yakalığı** fildişi bir tasma gibi parıl parıl parlıyordu. (age, 2013:27)

(...) Elini dizinden aşağıya sarkıtıp bir **kehribar tespihin** tanelerini çekmeğe başladığını görünce büsbütün şaşırıldı. (age, 2013:259)

Gündüz bir **maroken koltuk**, gece bir seyyar asker karyolası bu yıllanmış devlet adamının yorulmuş kemiklerini bir tabut gibi taşımaktadır ve bu harap konağın geniş bir türbeden farkı yoktur. (age, 2013:216)

Sanki Rumeli baştan başa bir arena idi ve Avrupa siyaset adamları da birer Roma imparatoru gibi **mermerden localar**ına kurulmuşlar, oradaki ölümlü güreşleri seyre dalmışlardı. (age, 2013:206)

Derken bu **mukavvadan yüz**, lâstikten bir kocaman bebek suratı haline giriyor ve garip sesler çıkarmaya başlıyordu. (age, 2013:51)

Coşkun hatibin sesi bir **patiska çarşaf**ın havada yırtılışlarını andırıyor. (age, 2013:222)

Bu sırada Tokatlıyan Birahanesi'nin döner kapısı bir **sırçadan değirmen** gibi dönüyor ve içeriye sokağın gittikçe büyüyen söylentilerini döküyordu. (age, 2013:228)

Genç kız, tam penceresinin altından geçerken hafif bir gürültü ile Ahmet Kerim'in dikkatini çekip parmaklarını uzattı ve bu parmakları **tahta pervaz**ın üzerinde, bir piyano tuşlarına dokunur gibi sağdan sola, soldan sağa oynattı. (age, 2013:100, 284)

2.1.1.8. Pekiştirme Bildiren Sıfatlar + İsim

Anlatım gücünün arttırılması adına “m, p, r, s,” ünsüzlerinin getirilmesi yoluyla oluşan bu kategoride 8 örnek tespit edilmiştir. Bu örneklerde anlamın pekiştirilmesi esas alınarak niteleme sağlanmıştır.

Fakat, yine garip bir sebeple bu **bomboş odaya** saldırdılar. (age, 2013:78)

Bu, Mollayı **büsbütün çileden** çıkarıyor ve Samim'i bir kenara çekip gizli gizli sorguya çekmek istiyordu. (age, 2013:64, 99, 292)

Darmadağınık saçları yün kırpıntısından bir sarımtırak takke halini almıştı. (age, 2013:201)

Ömer Bey, emredici tavırlarına, o **dimdik duruşlarına** ve o iddialı söz söyleme kolaylığına rağmen gittikçe ehemmiyetini kaybediyor (...). (age, 2013:29)

Odadaki samanı çıkmış bir koltuktan, saçağı kopmuş bir perdeden, birkaç **kapkara yastık**tan ve üstü mürekkepten tutun da kuyrukyacağına kadar her çeşit sıvının hâtırasıyla bulanmış bir masa örtüsünden hiç farkı kalmaz. (age, 2013:83)

(...) Ahmet Kerim'in yıpranmamış şöhreti ve **taptaze kişiliği** arkasına sığınarak, birtakım yeni teşebbüslerinin gerçekleşmesi yolunda, onu bir âlet gibi kullanıyor, onu bir kitapçıdan öbür kitapçıya doğru itiyordu. (age, 2013:85)

2.1.1.9. Fazlalık Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu bölümde tespit edilen 18 tane tamlamadaki sıfatlarda fazla, normalin üstü, bol, çok gibi anlamlar nitelenmiştir.

Ve demin olduğu gibi hemen ona kızmak ve bu kızgınlığını belli etmek üzere iken birdenbire başını kaldırıp onun yüzüne bakınca, bu yüzün sayısız çizgilerinde yarı kahramanca, yarı maceracı bir hayatın **binlerce belâ**larını okudu. (age, 2013:35)

Gerçekten, onun da konuşmaya **büyük ihtiyacı** vardı. (age, 2013:111, 194, 167, 207)

Bu çarka bir **dev çocuğu**nun oyuncuğu denilebilirdi. (age, 2013:238)

Hattâ başkalarının felâketinden bir ibret dersi gibi yararlanmaya kalkışan tecessüs sahipleriyle bu felâketi bir acı biber gibi sömürmekte zevk bulan benciller bile bu anı **fazla tehlikeli** bulup uzaklaşırlar. (age, 2013:284)

Ah oğlum, bilsen neler çekiyorum, dört yüz elli kuruşla bir **koca evi** döndürmek için... (age, 2013:167)

Bir gün, Dahiliye Nazın Talât Bey, İttihat ve Terakki Merkezi Umumî binasında Bahaettin Şakir'in odasında İstanbul Merkez Kumandanı Cemal Bey'le buluştu ve büyük bir sevinçle Cemal Bey'in ellerini **kocaman avucları** içine alıp: (age, 2013:301, 303)

Türkiye'de Meşrutiyet hayatı başladığı günden beri, herhangi bir partiye girmeyi kibirine yediremeyen Lütfi Fikri Bey bile, **muhtesem bencilliğinden** vazgeçip, bu yeni kuruluşa girmek meylini göstermiş(...). (age, 2013:105)

Bu **müthiş kudretle** böylece yalnız başına çarpışmakta sonsuz bir zevk vardı. (age, 2013:13, 50, 158)

Bununla beraber, siyaset âleminde bazı **yüksek ihtiraslara** rastlamak imkânı da yok değildir. (age, 2013:189, 285)

Bu yılan her gün histerik bir kadın kolu gibi kıvranarak, burkularak **yüzlerce yumurta** yumurtluyor ve bunlardan çıkan küçücük haşereler onun kanına zehirlerini akıtmaya başlıyordu. (age, 2013:157, 224)

2.1.1.10. Yoksunluk Bildiren Sıfatlar + İsim

Yoksunluk kategorisi altında tespit ettiğimiz 20 örnekte varlıktan, ihtiyaçtan, bir özellikten yoksunluğu ifade eden anlamlar nitelenmiştir.

Bütün bu metafizik her şeye rağmen yaşamak isteyen benliğinin bir **ac köpek** gibi uluduğunu işitiyordu. (age, 2013:297)

Hattâ Rumlar bile İstanbul'un Bulgar eline düşmesinden titriyor ve gazeteleri bizim gazetelerle birlikte Türk ordusunun birtakım **asılsız başarılar**ından bahsediyordu. (age, 2013:207)

Hattâ, Lady Macbeth'i saran merhametsiz hayaletler bile bu yasanın dışına çıkamamışlar ve her sabah oluşunda **bahtsız kadın**ı kendi haline bırakmışlardır. (age, 2013:53)

Ah, âciz ve hain kelimeler, siz birer **cansız işaret**ten başka nesiniz? (age, 2013:107)

Düğmesiz yakasını paçavraya dönmüş kıravatının düğümü güç tutuyordu. (age, 2013:201)

Onda, kimi geniş ve şehvetli bir ağzın parıltısını, kimi sıcak ve yumuşak bir sesin okşayışlarını, kimi duru ve esmer bir tenin **hesapsız nüanslar**ını, (...). (age, 2013:48)

Çünkü, genç adam, az zaman içinde bu şakayı o kadar ciddiye almış ve büyük bir tutkuya doğru öyle **ihtiyatsız adımlar** atmıştı ki, ilk varış noktasına dönmesinin artık imkânı kalmamıştı. (age, 2013:107)

Ahmet Kerim, yazılarım imzalarken **imzasız yazı** yazmağa ve daha sonraları artık hiç yazmamağa zorlandı. (age, 2013:253)

Polis kapıdan dışarıya birkaç **isteksiz adım** attı ve yarı ciddi, yarı alaycı bir tavırla: "Neyse, geçmiş olsun. Kör kaza bu" dedi. (age, 2013:28)

Bu ruh hali tıpkı o **kararsız havalar** gibiydi ki, bir yandan yağmur yağarken, öte yandan güneş açar. (age, 2013:67)

Ali Kemal o **kaygısız kahkahalar**ından birini daha savurdu: (age, 2013:228)

(...) Bu **manasız işi** tekrar ederken bütün o kilometreleri yaya olarak koşmuş gibi soluğu tıkanıyordu. (age, 2013:200)

Bu **mesulivetsiz ikbal** onun daha çok hoşuna gidiyordu ve bütün ümitlerini bir yeni hükümet kurulmasına bağlamış olanlara birer zavallı gözüyle bakıyordu. (age, 2013:193)

Aslında bir "Nida" olan acımızı bir musiki olan sevincimizi sizin **sessiz geometrinizle** bildirmeye çalışırız! (age, 2013:107, 161)

Ahmet Kerim, Sırrı Bey'in bütün o **sevimsiz görünüşlerine**, yağlı ve uzun saçlarına, huysuzluğuna, inatçılığına, kibir ve gururuna rağmen, bu pörsümüş derinin altındaki cevheri her an sezerdi. (age, 2013:35)

Arada bir susup da gözlerinin dalıp kaldığı yerde belki bir zindanın **sonsuz karanlığı**nı, belki bir darağacını, belki bir silâhın namlusunu görüyordu. (age, 2013:270)

Onun içindir ki, Ahmet Kerim bir an önce bu esrarlı muhabirlerle temas kurmak hevesine düşmüştü ve bu ruh sıtmasının verdiği bir enerji onu şimdiden birtakım **tedbirsiz hareketlere** sürüklüyordu. (age, 2013:244)

(...) Bu **uğursuz âdet** eğer kökleri koparılırken, birtakım ısıraplara yol açsa bile, mutlaka, mutlaka memleketten sökülüp atılmalıydı! (age, 2013:120, 286)

2.1.1.11. Bir Özelliği Üzerinde Bulundurmayı Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu başlıkta tespit ettiğimiz sıfatlarda, benzerlerinden ayırıcı farklılık arz eden özellikler nitelenmiştir. Eserde 66 örnek sıfat tespit edilmiş olup bu örneklerin 46 tanesi örneklendirilmiştir.

Sıra bu **acıklı tafsilâta** gelince Ahmet Kerim'in içi titredi: (age, 2013:170, 216, 223)

Diyorduk ki, vahşi Makedonyalılar beyaz etli Müslüman kızlarını çiğ çiğ yediler ve **aksakallı ihtiyarları** şişe geçirip kendi evlerinin ateşi üzerinde diri diri çevirdiler... (age, 2013:236)

Ahmet Kerim, şu **buhranlı anda** bile ruhun ebediliğine inanmak istemiyordu. (age, 2013:295)

Şu halde, Ahmet Kerim, **canlı kapıyı** pos bıyıklı uşağın burnuna çarparak ters yüzü çıkıp gitmeyi düşündü. (age, 2013:15)

Mübarekler **canlı gazete**, canlı gazete... (age, 2013:273)

Bu korku, bu kayıtsızlık ve kendinden başka kimseyi düşünmemelik havası içinde herhangi bir **cesaretli hareketin** insanı gülünç bir hale sokmaktan başka bir şeye yaramayacağını seziyordu (...). (age, 2013:86)

İttihatçılar onu Beyoğlu'na geçirmekle böyle bir **cevherli unsur**dan en çok yararı sağlamak düşüncesine hizmet etmiş oluyorlardı. (age, 2013:98)

Onun için, bir an önce leşlerinizi, köpek leşi gibi, İstanbul'un **çamurlu kaldırımlarına** sermek zamanı gelmiştir. (age, 2013:45, 99)

Bu yüzün her biri ötekinden daha acayip değişikleri bir "danse macabre"ın **cesitli şekilleri** halinde dalgalı, çarpıntılı böylece sabaha kadar sürdü durdu idi. (age, 2013:51, 187, 276, 285)

Ahmet Kerim, bu **değerli malumatı** alır almaz daha çok duramadı; sokağa fırladı. (age, 2013:162)

"Merak etmeyin Sırrı Bey; işler **emniyetli ellere** tevdi edilmiştir" dedi. (age, 2013:260)

O zaman, üçü bir sıraya geçip hızla o **esrarlı hayalete** doğru yürüdüler: (age, 2013:59, 81, 149, 244)

Facia edebiyatında veya tarihin **facialı sayfaları**nda son dakikalarına kadar hikâyelerini okuduğu idam mahkûmları birer birer hayalinden geçiyordu. (age, 2013:286)

İşte **faziletli hayat** buna derler. (age, 2013:87)

Sırrı Bey, gerçi Ahmet Kerim'e bunlar hakkında **gerekli tafsilâtı** veriyordu. (age, 2013:45)

Genç adam savaş cephesine hiç değilse bir **gönüllü er** olarak gitmeyi düşünüyordu. (age, 2013:197, 308)

Gerçekten, **gündelik siyasetin** üstüne çıkılıp da duruma yüksekte bakılacak olursa pek iyi hissedilir ki, memleketi ikiye ayıran İttihat ve Terakki aleyhtarlığı altında bir inkılâp ve bir yenilik düşmanlığı gizlenmektedir. (age, 2013:41, 67, 152)

İşte, **gündüzlük kıyafetini** daha değiştirmemiş bile. (age, 2013:38)

Onun içindir ki, ne olursa olsun herhangi bir **gürültülü hareketle** daha çok dikkati çekmek ve devrin belli başlı adamları sırasına geçmek istiyordu. (age, 2013:99)

Osman Ağa arabacının üstüne yıkıldı ve Hasip Bey'in **hasırlı fesi** başından fırladı. (age, 2013:28, 145)

Bu **hevecanlı karşılaşma** yüksek tavanlı geniş bir odanın içinde oldu. (age, 2013:280)

Samiye'yi o **kafesli odaların** içinde çaresiz ve perişan bir yaralı kuş gibi çırpınır olarak düşünüyordu ve bir an önce ona yetişmek, "Bak, ben buradayım. Bütün tehlikeler benim içindir. (age, 2013:109)

Bu **kanlı sahnenin** karşısında ise Avrupalıların zevk ve coşkunluğuna son yoktu. (age, 2013:206, 211, 281, 286)

Zira, malûmuâliniz, Yıldız yağmasından sonra, hazinede ne kadar **kıymetli eşya** varsa Brüksel'de haraç mezat satıldı idi. (age, 2013:24)

Sırrı Bey, bu **kirli vazifeyi** ne vakitten beri görüyordu? (age, 2013:291)

(...) Belki rolü biten kızın **korkulu gözleri**, belki bu düzenlenmiş dram havasındaki yalan, yapmacıklık eli tabancalı üç adamı kapının eşliğinde dondurdu, kaldı. (age,2013:114)

Bunlar o seyrek insanlardır ki bütün bir yüzyılın karanlığı içinden bir **kuyruklu yıldız** gibi çevrelerine ışıklar serpererek geçip giderler. (age, 2013:189)

Şimdi, senin karşında **makinalı tüfek** var, makinalı tüfek!.. (age, 2013:246, 246)

İşte, bunlar, Ahmet Kerim'in aklına geldikçe bütün coşkunluğu sönüyor; fakat genç kız tarafından bir küçük hareket, bir **manalı işaret**, bir ses, bir kahkaha, bir şarkı, oh! ille bir şarkı, yeniden umulmaz bir haz, bir kendinden geçişle iradesini altüst ediyor (...). (age, 2013:102)

Bu Neşet Paşa gençliğinde uzun süre Bulgar komitacılarının takibinde bulunmuş bir asker olduğu için politika işlerinde kurşunun ne **önemli roller** oynadığını pekiyi biliyor (...). (age, 2013:63)

Buraya bir küçük bahçe kapısından girilir ve girilirken eşikten başlayarak birkaç **redingotlu uşağa** cevap vermek ve bunların gösterdikleri hat üzerinden yürümek mecburiyeti vardır. (age, 2013:259)

Ahmet Kerim ise ona "**sakallı kadın**" adını daha uygun bulmuştu. (age, 2013:62)

Sevinçli gününde müjde diye bana koşar, bir derdi oldu mu, yine benimle dertleşmeğe gelir. (age, 2013:129)

Daha arkadan Patrikhanenin ne kadar büyük papazları varsa omuzlarında **sırmalı şallar** ve ellerinde gümüştan asalarla halkı 'takdis' ederek yürüyecekler. (age, 2013:93)

Onu bu halde gören herhangi bir polis memuru mutlaka **sicilli serserilerden** biri olduğunu sanır, hemen takibe ve tevkife kalkışırdı. (age, 2013:112)

Bu halin ağırlığını pek iyi sezen İttihatçılar ise, herhangi bir ilin kendi aleyhlerine **silâhli ayaklanmasından** ziyade, muhalefet basınının bu geçici kalkınışlarından ürküyordu. (age, 2013:125)

Ahmet Kerim, İstanbul'u hayal ederek gözlerinin önüne, Beyoğlu Caddesi'nin **süslü kalabalığından**, (...). (age, 2013:312)

(...) Kimine bir Avrupa gezisi, kimine bir **serefli ünvan** bağışlıyor; öte yandan büyük ölçüde bir propaganda seferberliğiyle amme efkârını tutmağa ve büyülemeğe çalışıyordu. (age, 2013:237)

Bu **tabançalı adamlardan** biri kızın ağabeyi, öbür ikisi amca oğullarıydı. (age, 2013:115)

Ömer Bey, bu **tantanalı başlangıçtan** sonra aynı üslup ile vakanın hikâyesine geçiyor (...). (age, 2013:40)

Bu yaptığı işin **tehlikeli tarafları** şaşılacak bir açıklıkla gözünün önünde beliriyor. (age, 2013:113)

Çoğu günler bu saatlerde Ahmet Kerim'in matbaadaki odası **türlü ziyaretçilerle** doludur. (age, 2013:31, 173)

Şimdiden Sultan Ahmet'te açılan Türk Ocağı İttihat ve Terakki'nin **ünlü kişileriyle** dolmuştu. (age, 2013:141, 264)

Memleketine **yararlı hizmetler** edeceksin ve bunun manevî mükâfatını göreceksin. (age, 2013:288)

Onun içindir ki, Samim'in ölümünden sonra, Ahmet Kerim en çok bu **yahş dayıya** bağlı kaldı. (age, 2013:77)

Ev sahibi, misafirlerini arkasında bir **yazlık ropdösambr** ve başında çok düzgün kalıplı bir fesle, loş, küçük bir selâmlık odasında beklemektedir. (age, 2013:259)

2.1.1.12. Benzerlik Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu başlıkta 39 tamlamada benzerlik anlamı taşıyan niteleyici sıfatlar tespit edilmiştir. Benzerlik anlamı içeren 3 özgün tamlama örneği örnek olarak verilmiştir.

(...) Yine **aynı bahsi** açtığını görünce bu iç sıkıntısı onda güç tutulur bir öfkeye çevrildi. (age, 2013:11, 12, 18, 18, 31, 40, 46, 48, 49, 59, 64, 70, 73, 85, 94, 94, 94, 100, 104, 109, 115, 116, 120, 125, 127, 144, 154, 209, 229, 242, 242, 252, 257, 276, 285, 285, 313)

Kızcağızı o **deli kardeşinin** elinden kurtarmış olurdun. (age, 2013:167)

Buse aldım **gül yanaktan**. (age, 2013:271)

2.1.1.13. Farklılık Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu başlıkta tespit edilen 7 tamlamada yer alan niteleme sıfatlarının farklılık arz eden niteleyici sıfatlar olduğu görülmüştür. Benzerlerinden farklılık anlamı içeren bu tamlamaların 5 tanesi örneklendirilmiştir.

Rüzgâr esince her yanı yabanî bir sesle bağırmağa başlar; her delikten bir **ayrı cıglık** kopar ve bir sürü tabiatüstü mahlukların şeytanî bir raks ile tepindiği zan olunan çatının her an bir çöküntü gümbürtüsüyle sarsıldığı duyulur. (age, 2013:316)

O **cılgın yazar**, aşkın bütün görünüşlerini -beden ürperişlerinden manevî acılarına kadar- bütün görünüşlerini bu odada denedi ve bu denemelerle ilgili, nice edebî ve felsefî yazılarını Türk edebiyatına buradan yetiştirdi. (age, 2013:83)

Derken bu mukavvadan yüz, lâstikten bir kocaman bebek suratı haline giriyor ve **garip sesler** çıkarmaya başlıyordu. (age, 2013:51, 85, 86)

Fakat, rahatına düşün İstanbul, ittihat ve Terakki polisinin araya girmesine hacet bırakmaksızın, bu tahrike karşı kendi kendini **mükemmel şekilde** koruyordu. (age, 2013:86)

Hayata atıldığı ilk günden bu **müthiş ana** kadar nasıl şuarsuz bir hayalet, bir somnambül gibi yaşadıysa, yarın ölüme de aynı kâbusa bürünmüş olarak gidecekti. (age, 2013:285)

2.1.1.14. Eskilik/Yenilik Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu başlıkta tespit ettiğimiz 39 tamlamada eskilik, yenilik varlıksal ve durumsal tarzda niteleyici sıfatlar tespit edilmiştir. Bu tamlamalar eskilik yenilik ifade eden 2 örnek başlığı altında örneklendirilmiştir.

Değerli ve estetik eşya; efendim, bu bulunsa şimdi ancak birkaç **eski ailede** bulunabilir. (age, 2013:24, 24, 24, 34, 54, 57, 79, 98, 114, 116, 178, 240, 245, 283, 288, 308)

Fakat, **yeni Türkiye**'nin üstünde hâkim olan yine onların ruhu idi. (age, 2013:17, 43, 81, 85, 98, 101, 105, 111, 113, 113, 118, 135, 139, 141, 161, 172, 193, 234, 239, 251, 251, 262, 312)

2.1.1.15. Zaman Bildiren Sıfatlar + İsim

Zaman kavramı altında incelediğimiz sıfatlardan bu bölümde 15 tane tamlama örneği tespit ettik. Burada tespit edilen 4 örnek başlığı altında örneklendirdiğimiz sıfatlarda zamanın süresi niteleyici bir anlam kazandırmıştır.

Gürültüye, patırtıya meydan verilmeyecek, cenaze iyi korunup **ertesini günü** gizlice gömülecekti. (age, 2013:70, 77, 125)

Dün gece Necip Molla Bey, Neşet Paşa, Saim Efendi hazretleri filân **geç vakte** kadar hep burada idiler. (age, 2013:20, 46, 55)

Oysa, genç adam, bu **kısa zaman** içinde dünyanın bütün gerçeklerini dolaştı; hayatın bütün sırlarını alt üst etti. (age, 2013:295)

Uzun süre elçilik müsteşarlıklarında bulunmuş olması, sakalının kısa ve sivri kesilişi, tek gözlüğü, Edmond Desmoulains bahsindeki derin ve rekabet kabul etmez malumatı onu, dostlar gözünde bir nazırlık sandalyesine en yakışır kişilerden biri haline sokmuştu. (age, 2013:18, 53, 55, 75, 143, 173, 176, 176)

2.1.1.16. Görünüm Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu bağlamda tespit edilen 15 tamlamada betimlenebilen görsel yansımalar niteleyici anlamlar taşımaktadır. Bu tamlamalar 8 tanesi örneklendirilmiştir.

Bir **cüce vücutu** üzerinde bir dev başı! (age, 2013:156)

Her tarafa **güzel hafiyeler** koymuşsunuz. (age, 2013:66, 87, 91, 94, 107, 130)

İnce vücutu minderin üstünde yeni kesilmiş bir kuzunun eti gibi tir tir titremiyor muydu? Sesi boğazında bir darağacının urganı gibi düğümlenip kalmamış mıydı? (age, 2013:158, 159)

Küçücük adam **incecik bacakları**nın üstünde sevinçten neredeyse zıplıyor gibiydi. (age, 2013:156)

Bunların gölgeleri, vatanın **karanlık perdesi** üstünde bir "danse macabre"n hareketlerini tekrar eder gibi oynamaktaydı. (age, 2013:189)

(...) **Sarhoş gözleri**yle bakarak ve bir dev gibi homurdanarak ve bizi keskin dişleriyle ısırarak, bir pars gibi kucağına çekip parçalayan ölümdür. (age, 2013:258)

Ahmet Kerim, Harbiye'den başlayarak bir **zifiri karanlığa** daldı. (age, 2013:112, 218)

(...) Kalabalık bir selin **zincirleme dalgaları** halinde parmaklıktan içeriye girip birikiyordu. (age, 2013:185)

2.1.1.17. Meslek Bildiren Sıfatlar + İsim

Tespit edilen 2 tamlamada kişilerin uğraştıkları işi niteleyen sıfatlar tespit edilmiştir.

Her yandan gelen barut kokuları, **cenkci atalar**ın bu soysuzlaşmış yavrusunu o kadar kendinden geçirmişti. (age, 2013:195)

Hizmetçi kızlar ağlaşıyorlardı, yaşlı bir hanım, bayılmak derecesine gelmiş, iki eliyle göğsünü bastırıyordu. (age, 2013:115)

2.1.1.18. Huy/Ahşkanlık Bildiren Sıfatlar + İsim

İnsan ilişkin kişilik yapısının bir parçası ve özelliği 2 tamlamada niteler yapıdadır.

"Amma da **suratsız adam** bu, be.," dedi. (age, 2013:268)

Fakat, **zayıf iradesi** bunlara her temasında, her sahip olma anında bükülüp kırılıvermiş ve Ahmet Kerim'in gençliği de bu yüzden heder olmuştur. (age, 2013:298)

2.1.1.19. Mesafe Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu başlıkta tespit edilen 2 tamlamada iki nokta arasındaki mesafeyi niteler mahiyetteki sıfatlar kullanılmıştır. Bu tamlamalarda konumsal mesafe ile iki nokta arasındaki ölçülebilir alan nitelenmiştir.

Nikoli Birahanesi'nin **uzun veranda**sında bir masanın başında dört beş arkadaşları. (age, 2013:47, 198)

2.1.1.20. Mensubiyet Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu başlıkta tespit edilen 5 tamlamada yer alan sıfatlarda bir yer veya bir zümreyle alakalı olma yönleri nitelenmiştir.

Aksaraylı hanımı bulmaktan ümidini kesince bu taşlarla, bu otlarla, bu sessiz servilerle konuşmaya gidiyordu. (age, 2013:161, 161, 239)

Bu koku Despina'nın etine bir **Bizanslı prenses** tadı vermişti. (age, 2013:90)

Ahmet Kerim, sanki bir **Hıristiyan "Mister"**inde rol yapıyormuş gibi üç defa: (age, 2013:290)

2.1.1.21. İlgililik Bildiren Sıfatlar + İsim

Bu başlıkta tespit edilen 58 tamlamada yer alan sıfatların ilgili olma yönü nitelenmiştir. Bu tamlamaların 28 tanesi örnek olarak verilmiştir.

Ahmet Kerim'de zaten pek zayıf olan iyilik - kötülük "mefhum"u, Samim'in ölümünden sonra büsbütün kaybolup gitmiş ve **ahlâkî prensiplerin** estetik duygular yanında hiçbir mana taşımadığı, hayata ancak bu duygular açısından değer verileceği inancı gelmişti. (age,2013:86)

Ne disiplin, ne de **askerî terbiye** kaldı. (age,2013:27, 123, 237, 251)

Bu faciadan sonra, kadın denilen şey onun gözünde ciddî, ağır ve trajik bir unsur mahiyeti almış ve **cinsi münasebetlerin** en hafifi bile ona bir nevi güreşme gibi görünmeye başlamıştı. (age, 2013:240)

(...) O **destanî satırlar**, o kırmızı beyaz renklerle nakışlanmış mutlu çocuk ruhunun, bir sabah aydınlığına karşı bir güvercin gibi çırpındığını duyuyordu ve "Çırpın, çırpın!" diye haykırıyordu. (age, 2013:195, 239)

Ahmet Kerim, şimdi, can havliyle **edebî kültürünün** bu son parlıtlarına sarılıyordu. (age, 2013:287, 296, 308)

Oysa, Ahmet Kerim, sanki beyninin içinde bir hücrenin kapağı birdenbire kapanmış gibi **fikrî zevklerden** artık hiçbir tat almıyordu. (age, 2013:312)

Bu şartlar içinde orduya bir zaaf ve soysuzlaşma unsuru gibi girmiş olacak ve belki de bazı zor anlarda bağlı olduğu tabur için bir **fuzulî yük** veya bir tehlike teşkil edecekti. (age, 2013:198)

Ya Hariciye, ya Hariciye! Beyefendi Hazretleri, devletin **haricî siyaseti** bir yabancının eline nasıl bırakılabilir? (age, 2013:189)

Sonra da Cemiyetin **'harsî' tarafını** kuvvetlendirmek... (age, 2013:305)

Ona göre, Samim'in bu **havaî davranışları** ancak öyle bahislerin açılmasını önlemek içindi. (age, 2013:65, 67, 89)

Halbuki, Ahmet Kerim, bu **hayali ülkenin** daha eşğinde iken içeriden esen bunaltıcı havanın insanı canından bezdiren, ağır soluğunu duydu ve daha çok ilerlemekten ürktü. (age, 2013:311)

Şifayı kimi içkide, kimi kumarda, kimi seyahatte, kimi de **hayvani hazlarda** bulur. (age, 2013:84, 287)

Evet, efendim, kendilerini **hususî surette** ziyarete gittim, dedi. (age, 2013:122, 157)

Bütün dar ruhlarda ve **iptidai kafalarda** hayatın manası işte böyle basitleşir, sahası böyle kısılır ve bin türlü baharatla karışık tadı yalnız yaşanılan dakikanın uzvî duyguları içinde kalır.(age, 2013:203)

Ya? Efendim, bunların Babiâli'ye doğru yürüdüklerini haber alan İngiltere Büyükelçiliği Kâmil Paşa'yı korumak için hemen **katî tedbirler** almış (...). (age, 2013:226)

Haricî siyasetle alâkalı faslımı kardeşim ve **malî kısmını** da Zeki Bey üzerlerine aldılar. (age, 2013:124)

O çılgın yazar, aşkın bütün görüşlerini -beden ürperişlerinden **manevî acılarına** kadar- bütün görüşlerini bu odada denedi ve bu denemelerle ilgili, nice edebî ve felsefî yazılarını Türk edebiyatına buradan yetiştirdi. (age, 2013:83, 178, 244, 288)

Zavallı Despina, **millî hülyanın** bu heyecanı içinde kilisenin havasına iki saat bile dayanamadığını unutuyor ve kendisinde bu üç gün üç gece sürecek âyine katılma gücünü buluyordu. (age, 2013:93, 126, 171, 185, 251, 307, 307, 307)

Bundan başka, **resmî şereflerin** hiç biri onu çekmiyordu. (age, 2013:22, 195)

İşte, Ahmet Kerim her gece bu **ruhî işkence** ile yatağına girince, onun için, uzun bir "nefis muhasebesi" ve bir yapıp ettiklerinin tahlili saati başlardı. (age, 2013:39)

Çünkü, yeryüzünde hiçbir **siyasî kuruluş** kendi bağrından bu kadar çok evliya ve kahraman çıkarmamıştır. (age, 2013:17, 17, 101, 141, 182, 268, 268, 276, 289)

(...) Hangi **seytanî cazibelerle** onu bu rahat ve temiz kucaktan kendi sert ve haşin göğsüne çekti? (age, 2013:285)

"Ordu Köşkünde bizi alemde mihman etmeli" mısrasını söyler söylemez halk kendisini artık tamamıyla kaybetti ve **tabîî halini** bulabilmesi için perdenin uzun süre kapalı durması lâzım geldi.. (age, 2013:176)

"**Tedafî**" **vaziyette** kalmak kabil ve hattâ birçoklarının dediği gibi lâzım iken bu ileriye atılış neden? (age, 2013:202)

Her hücum veya çarpışma haberi geldikçe "Bu sefer de öyle olacak!" diyor ve göğsünün altında o eski çocuk ruhunun bütün o **temsîlî resimler** (...). (age, 2013:195)

Çünkü, **umumî kuvvetlerin** bütün cephe üzerinde geriye çekilmesi, ancak bir mağlûbiyet manasına gelirmiş. (age, 2013:200, 243)

Bütün dar ruhlarda ve iptidaî kafalarda hayatın manası işte böyle basitleşir, sahası böyle kısılır ve bin türlü baharatla karışık tadı yalnız yaşanılan dakikanın **uzvî duyguları** içinde kalır. (age, 2013:203)

Buralarda **yabanî otlarla** ıssız, harap evler hüküm sürmeye başlar. (age, 2013:161)

2.1.1.22. Yanlılık Bildiren Sıfatlar + İsim

Tespit edilen 5 tamlama örneğindeki sıfatlar yanlı olma durumu ve yandaşlık olma anlamları nitelenmiştir.

Ve hangi **fitürist heykelci** bizi Fidias'tan daha çok heyecanlandırmak yeteneğini gösterebilir? (age, 2013:297)

Hele, Trablusgarb'ın İtalyanlar tarafından işgali gerçekleştiği gün, sütunlarını vatan duygularından başka hiçbir şeye açık bırakmayışı ve belki **İttihatçı basından** daha çok keder ve üzüntü gösterişi, Ahmet Kerim'e çok asıl bir davranış gibi geldi. (age, 2013:126, 178, 236)

Anlaşılan **komiteci beyler** iktidar mevkiine kendi kendilerine gelmek istiyorlar. (age, 2013:247)

2.1. Sıfat + İsimlik

Yapı ve anlam bütünlüğü çerçevesi içerisinde incelendiğimiz sıfatlar niteleme sıfatları başlığı altında verilmiştir.

2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik

İncelenen eserde tespit edilen niteleme sıfatları 13 ana başlık altında verilmiştir. Bu bölümde verilen çok anlamlı niteleme sıfatlarının anlam ağırlıklarına göre sınıflandırma yapılmıştır.

2.2.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Bu başlık altında 298 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamaların tekrar teşkil etmeyen 185 tanesi örnek olarak verilmiştir. Burada yer alan sıfatlar durumsal nitelik arz etmektedir.

Gerçekten, o akşam Ahmet Kerim'in **acayip bir ruh hali** vardı. (age, 2013:67, 232, 271, 290, 309, 317)

Ahmet Kerim, **acı bir kahkaha** ile güldü: (age, 2013:227)
Çünkü, onun her tevkif edilişi mutlaka **ağır bir "fesat maddesi"**yle ilgiliydi. (age, 2013:249)

Aksi bir tesadüf eseri olarak bu sefer, katiller de ele geçmiş bulunuyordu. (age, 2013:135)

Lâkin öyle bir kahkaha ki, **alaturka bir şuhluğun** bütün oynaklığını veya genç bir kırsağın kişneyişini andırır. (age, 2013:100, 220, 263)

Salih Paşa, **alaycı bir tavır**la yeni misafirlerini işaret ederek: (age, 2013:262)

Hasip Bey, **alışık bir tavır**la bu kapıyı itti. (age, 2013:14)

Bundan **andavalca bir is** daha, can sağlığı! (age, 2013:248)

Rum mahallesinde bir evde tuttuğu bir odada bazan günlerce yatakta kaldığı oluyor ve bu tembellik devresinin ortasında **anî bir hareket** ihtiyacıyla dışarıya fırlıyor (...). (age, 2013:311)

(...) Başparmak iriliğinde bir kızgın maden parçası **ansızın bir değişle** bütün bu şeylere son verebiliyordu. (age, 2013:76)

Ahmet Kerim, işte, **asıl o anda** yürüyecek mi, duracak mı, hiç bilemedi. (age, 2013:104, 297)

Hiç sesimizi çıkarmadığımız istibdat devrinde bundan daha ne kadar **asıl bir görünüşümüz** vardı! (age, 2013:179)

O **atılğan silâh arkadaşı** şimdi hangi yıkıntının altından böyle titrek titrek sesleniyordu? (age, 2013:45)

(...) Şimdi bir de o ipten yuvarlanan cesedini **aynı sevirci budalalığıyla** görmeğe mi geliyorsunuz? (age, 2013:72, 258)

Henüz o yıl ortaya atılan fakat, az zaman içinde Beyoğlu'nun en ünlü kızlarından daha çok ün kazanan yeşil gözlü, oynak ve fettan kız, yalnız Samim'in değil, herkesin gönlünü **ayrı bir oyunla** kendisine çelmişti. (age, 2013:48, 103, 175, 209, 254)

Hele birlikte öleceği kimseleri düşündükçe bu hayvani isyanı büsbütün şiddetleniyor; âdeta **azgın bir hal** alıyordu. (age, 2013:287)

Zira, bütün memleketi içine alan bu zindanda hiçbir delikten soluk almak, hiçbir delikten **azıcık nur yüzü** görmek imkânı kalmamıştı. (age, 2013:119)

Yalnız, bunların arasında, **babayanî bir lâubalilikle**, geçip, tam kendi sandalyesine, kendi masasının başına oturmuş beyaz sakallı, bir ihtiyar vardı ki (...). (age, 2013:31)

Demek ki, mesele **bayağı bir "maktul"**den ve onu görmeğe gelmekten ibaret değildi. (age, 2013:70, 97, 157, 177, 206)

(...) **Bayraklı sokak göstericilerinin** önünde dolaşa dolaşa herkesin dikkat ve itibarını kazanmaya başladı ve ilerlemesine engel saydığı defterhaneyi bir eski hırka gibi Sultan Ahmet Meydanı'na bırakıp kapağı Şehremanet'ine attı. (age, 2013:98)

Birkaç saat sonra hiç bilmediği, tanımadığı bir eve, yaramaz bir kız çocuğun **belirsiz bir işaret**i üzerine bir hırsız gibi nasıl gireceğini düşündükçe, bu hareket ona yemek içmek kadar tabii hallerden bir iş gibi geliyordu. (age, 2013:110, 154, 162, 284)

Bu, hattâ **belli bir ezgi** bile değildi. (age, 2013:16, 105)

Bencil bir kaygı ile: (age, 2013:231)

Özel yaşayışın şefkatli bir ana ile seven bir eş arasında **berrak bir ırmak** gibi akıp gidecektir. (age, 2013:288)

Ve şimdi de bu nasihat ve merhamet edasıyla Desmoulains faslının tekrar başladığını hisseden Ahmet Kerim, **biricik kurtuluş çaresini** artık büsbütün başka şeylere dalıp gitmekte buldu. (age, 2013:12, 134, 161, 312)

İşte bu akşam, kiliseden henüz çıkan bu kızda da onun için **Bizanslı bir prenses hali** vardı. (age, 2013: 91)

Fakat, bunu söylerken kendisinin **boş bir teselliye** kapıldığını pek iyi seziyor, İttihat ve Terakki rejiminin terör sahasında, mantığa sığmaz neler yapabileceği birer birer gözlerinin önünden geçiyordu. (age, 2013:280)

Sağ ve sol kaldırımlarda **boyalı gece kadınları** bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlar, Tokatlıyan'ın mutfak deliklerini örten demir ısgaralar üzerinde köpeklerle koyun koyuna yatmış çocuklar var. (age, 2013:111)

Hiçbir kuvvet o **bozgun asker kitlelerinin** önüne geçemez. (age, 2013:203)

Hâlbuki bir insanda zekânın biricik vazifesi bu tufeyli, aldatıcı ve iğreti tesirlerle, asıl benliğimizi teşkil eden samimî ve gerçek duyguları birbirinden ayırmak ve irademizi onların elinde bir **bozuk oyuncak haline** çevirmektense bunların emrine vermektir. (age, 2013:292)

Çoğu günlerde darlığı o kadar dayanılmaz bir şekle girerdi ki, on beş mecediye alacağı olan bir kitapçı ile, peşin para alacağım diye, beş mecediyeye anlaşır bu acayip pazarlığı **büyük bir başarı** gibi anlatırdı. (age, 2013:56, 67, 92, 107, 118, 124, 128, 144, 157, 235, 310, 313)

(...) Ahmet Kerim bilerek veya bilmeyerek bu karanlık duygunun, günün birinde, **canlı bir fikir** ve yayılan bir hareket haline gelmesi için çalışıyordu. (age, 2013:41)

Ahmet Kerim, **cansız bir sey** haline girmişti. (age, 2013:283)

Çünkü, o takdir ve tebrik mektupları onu bir genç kahraman derecesine çıkarırken, bu tehdit mektupları da ona **cesur bir mücahit olma zevkini** verirdi: (age, 2013:22)

Kadınların arasından bir erkek başı daha uzandı ve **cıvık bir gülüşle** gülererek Srrı Bey'e haykırdı: (age, 2013:266)

Bu imkânsızlık karşısında donakalan Ömer Bey, işi şanına yaraşır bir sonuca bağlamak için polisten adını ve numarasını sordu ve verdiği bilgiyi, **ciddi bir tavırla** cep defterine yazarak tantanalı ve esrarlı bir eda ile arabaya döndü. (age, 2013:30, 65, 122, 273)

Ziya Gökalp'ın şu son sözleri Bahaettin Şakir'in bağrından neredeyse **coşkun bir "tasdik"** çılgılığı kopardı: (age, 2013:306)

Kütüphanenin sahibi **cekingen bir halde** başını dışarıya uzatıp: "Siz asıl cümbüşü demin görmeliydiniz" dedi ve ekledi: "Bu bir şey mi; demin tabancalar konuşuyordu. (age, 2013:222)

Zavallı Sırrı Bey birbiri ardı sıra, **çeşitli suikast nazariyeleri** ortaya koyarak kendini o kadar unutmuştu ki, meselâ köprü başına doğru neden iniyor? (age, 2013:60, 250)

Ahmet Kerim, kendisinin bu kadar ciddî bir işe iştirak ettirilmiş olmasından neredeyse **cocukça bir gurur** duydu. (age, 2013:244)

Ahmet Kerim, işte bunun eşiğinden bir locadan bir tiyatro seyrederek gibi bu **danışıklı halk gösterisine** baktı. (age, 2013:185)

Gördünüz mü, bir kere, bizim bey ne **dehşetli bir adamdır?** (age, 2013:30, 202)

Ahmet Kerim, politika hırsının veya sadece ikbal düşkünlüğünün aşk gibi insanı ne **delice fedakârlıklara ve ataklıklara** götürdüğünü gördükçe hatırına Samim'in anlattığı bir hikâye geliyordu. (age, 2013:188)

Doktorun en basit cinasları bile onu Kel Hasan'ın tiyatrosundaki gibi kahkahalarla güldürüyor; bazan **demagogca bir hezeli** [olayı, şakayı] müthiş bir coşkunluk fırtınası koparıyordu. (age, 2013:173)

Süleyman Nazif gibi kuvvetli bir polemist, bu gazetenin başına getirilmiş, halkın bütün **demagojik heyecan kabiliyetlerini** son dereceye varmış bir hararetle kaynatıyor ve bu Moloh Tanrısının karıştığı kazana kim düşerse artık bir daha felâh bulmuyordu. (age, 2013:141)

Bütün gününü, bir sürü politika dedikoduları, hiç hoşlanmadığı meşguliyetler ve çoğu zaman **derin can sıkıntılarıyla** öldürdükten sonra, akşama doğru biraz genç olmak, biraz da kendisi için ve kendi çağına göre yaşamak ihtiyacını duyardı. (age, 2013:37, 55, 282)

Fakat, buna rağmen yine **devamlı bir para ihtiyacı** içinde idi. (age, 2013:55, 106, 139, 221, 311)

Onun başladığı koleksiyonlara devam etmeyi **dinî bir vazife** bilirim. (age, 2013:23)

Onda bu lalalık tavrı **doğuştan bir şey** olsa gerektir. (age, 2013:19, 99)

Ömer Beyefendi monologunun burasında birdenbire, **dramatik bir tavır** aldı: (age, 2013:24)

Düzgün bir şekilde yürümek için bacaklarını lüzumundan fazla kalın, ayaklarındaki kunduraları lüzumundan fazla ağır ve hantal buluyor ve kollarım nasıl sallıyacağını, ellerini nereye koyacağını bilemiyordu. (age, 2013:103, 222)

Bütün kalabalık, **düzgün tabur halinde** dizi dizi olmuştur. (222)

Bazan hatırına birdenbire **ehemmiyetli bir şey** gelmiş gibi sözünün ortasında yerinden kalkar; orada bulunanlar birkaçına ve ekseriyetle Hasip Bey'e, Necip Molla'ya: (age, 2013:192)

(...) Yalnız beklenmeyen değil, sanki **esrarlı bir hareketti**. (age, 2013:43, 64, 64, 149, 213)

(...) **Ezelî bir sessizliğin**, ezeli bir karanlığın içine karışacak ve o vakit şu "Ahmet Kerim" adı hiçbir şey ifade etmeyen manası tamamiyle bilinmezliklere karışan boş kelimeler arasına girecektir. (age, 2013:296)

Tam bu sırada Ömer Beyefendi'ye **ezici bir ağırlık ve büyüklük** gelirdi. (age, 2013:191)

Amme efkârı üzerinde de **fena bir tesir** icra etti. (age, 2013:136)

O, kendi kendini aldatmak istediğini ve düşüncelerine zorla **ferahlı bir istikâmet** vermeğe çabaladığını pekiyi biliyordu ve Samim de onu böyle bir çaba içinde kıvrırır görünüyordu. (age, 2013:68)

Şairin bu ilk sözünden sonra, herkes **Fransızca bir nutuk** beklerken umulmayan, alışılmamış ve eskileri bile geride bırakan ağdalı bir Türkçe ile uzun bir manzumeyi inşada başlamasın mı? (age, 2013:176, 200)

Fakat, yine **garip bir sebeple** bu bomboş odaya saldırdılar. (age, 2013:78, 189)

Çünkü, o takdir ve tebrik mektupları onu bir **genc kahraman derecesine** çıkarırken, bu tehdit mektupları da ona cesur bir mücahit olma zevkini verirdi: (age, 2013:22, 118)

Sonunda mektupların arkası kesildi, Ahmet Kerim **geniş bir soluk** almak üzereydi. (age, 2013:128)

Yukarıda **genişçe bir odanın** içinde kadınlı erkekli bir küme var. (age, 2013:266)

İşte, **gerçek bir liderin**, gerçek bir devlet adamının ilk vazifesi... (age, 2013:262, 262)

Henüz idarelerini lâıykıyla düzenleyemeyen ve hele o zamanki orduya hiç de güvenleri olmayan İttihatçılar **gereksiz bir terörle** durumlarını büsbütün güçleştirmekten çekmiyorlardı. (age, 2013:235)

Gerçi aralarında politikayla ilgili hiçbir söz geçmezdi; fakat, Ahmet Kerim, başının üstünde titreyen bu kalbi, kaderinin üstü örtülü bir ihtarı veya vicdanının **gizli bir azabı** halinde hep sezmekteydi. (age, 2013:39, 128, 139, 244, 244, 269, 304)

"İttihatçılar," dedi, "hiç değilse bize **görünürde bir hürriyet** başışarlardı ve her zulmü, bu hürriyet hayalini korumak için yaparlardı. (age, 2013:154)

(...) **Gösterişli istifa mektupları** ile muhalefete geçtiklerini duyurmuşlardı. (age, 2013:137)

"**Güzel 'objet' merakı** bana merhum pederimden kalmıştır." (age, 2013:23, 23)

Düşük ve yumuşak bıyıklar, tuhaf bir ışıkla parlayan iki göz, **hafif bir semizlik** uzunca saçlar...(age, 2013:97, 229)

Fakat **harici bir kuvvetin** tesiri altında... (age, 2013:123)

Muhalefet ise olumsuz ve inkarcı anlayışların **hastalıklı bir görünüşünden** ibaretti. (age, 2013:13)

Kâh başını çevirip Ahmet Kerim'le **havadan bir konuşmaya** dalıyor, kâh dudakları arasından bir şarkı mırıldanmaya başlıyordu. (age, 2013:267)

Hasip Bey, Ömer Beyefendi'nin vefalı bir dostu olduğu kadar, Prens Sabahattin Bey'in **hayran bir tilmizidir**. (age, 2013:122)

Arnavut Tahsin Bey **hazin bir tavır**la: (age, 2013:228)

Onun gibi milletin gücüne hiç güveni olmayan, onun gibi bozguncu ve zayıf yürekli bir adam nasıl oluyor da böyle **heybetli bir ümit ve güven vuruşmasını** yakından görmeğe çağrılıyordu? (age, 2013:197, 276, 286)

Bu yılan her gün **histerik bir kadın kolu** gibi kıvranarak, burkularak yüzlerce yumurta yumurtluyor ve bunlardan çıkan küçücük haşereleer onun kanma zehirlerini akıtmaya başlıyordu. (age, 2013:157)

Fakat bu, ne sevimli bir sapık, ne **hoş bir deli** idi? (age, 2013:39)

Ahmet Kerim, **hususî bir toplantıda** bu duygusunu söylemekten kendini alamadı: (age, 2013:153)

Hasip Bey'e göre, Ömer Bey'de **irsî bir noktambulizm** varmış. (age, 2013:16)

Issız bir bahçenin en kuytu bir yerinde, ya da bir gece vakti bir deniz kıyısında, yalnız bir ses, yalnız bir tatlı ses, âhenkli ve uzun bir ses halinde girip ona bütün duygularını, acılarını, şüphelerini, endişelerini anlatmak, anlatmak. (age, 2013:107)

O zaman Ömer Beyefendinin **idarî ıslahat projesi** bir parça sarsılır gibi oluyor: (age, 2013:191)

Ömer Bey, emredici tavırlarına, o dimdik duruşlarına ve o **iddialı söz söyleme kolaylığına** rağmen gittikçe ehemmiyetini kaybediyor, herkesin gözü önünde durmadan soyunan veya çamura düşen bir adam gibi acayip, zavallı ve gülünç oluyordu. (age, 2013:29)

Genç bir boğanın kellesini andıran kafasının üstünde **insanî bir kaygının** ürpertisi dolaştı. (age, 2013:302)

Fakat Hasip Bey **istihzalı bir gülüşle**: (age, 2013:123)

Ama işe yaramadı; **kaçak bir mal** gibi ölüyü zaptedenler bu gencin kolundan tutup şöyle bir yana itiverdiler. (age, 2013:77)

(...) **Kalabalık bir selin** zincirleme dalgaları halinde parmaklıktan içeriye girip birikiyordu. (age, 2013:185)

Kanlı ihtilâl saati çaldı? (age, 2013:86, 101, 307)

Talât Bey'in bu sözleri üzerine Bahaettin Şakir **kapalı bir tebessümle** gülümseyerek: (age, 2013:301)

Ahmet Kerim, işte bunu anlayamıyordu ve ona, bu hal bir **karşılıklı sahtekârlık ve haksızlık** gibi geliyordu. (age, 2013:289)

Bazan ahengin en coşkunun bir anında içlerinden birinin yüzünden **kesif bir bulutun** gölgesi geçiyor (...). (age, 2013:269)

Ahmet Kerim, bu manzarayı görür görmez, bütün genç ve yeni fikirlerin **kesin bir iflâs arifesinde** olduğunu sezdi. (age, 2013:153)

Bu kızın yüzünde öyle **keskin bir ifade** vardı ve elleri o kadar sertleşmiş idi ki, hayretle iki adım geri çekildiler. (age, 2013:115, 292)

Bir **kısık mütareke sesi!**.. (age, 2013:215)

Şerife Hanımcığım, ben **kibirli bir insanım**... (age, 2013:219)

Koca bir milletin engin hayatı var. (age, 2013:182, 245)

(...) Bu **kokuşuk “suizan” ve “suikast” havasından** başka ne idi? (age, 2013:32)

Ya **kolay birtakım başarılar** arkasında dolaşıyor yahut miskin bir boyun eyişle kendini kaderin eline teslim ediyordu. (age, 2013:152)

Fakat öyle **komik bir tarzda** ki, insanda bu hazin itirafın acılığını duymak kabiliyetini bırakmıyordu. (age, 2013:228)

O vakit **korkulu bir rüyadan** uyanmış gibi vücudu silkinerek doğruluyordu: (age, 2013:274)

Bazan ahengin en coşkun bir anında içlerinden birinin yüzünden kesif bir bulutun gölgesi geçiyor veya öbürünün gözleri birdenbire **korkunc bir şeyin** varlığını keşfetmiş (...). (age, 2013:269, 280)

Bazan da **kovu bir gölge altında** yeşil kadifeden bir yastık sanılır. (age, 2013:25)

Ben bu akşam hatırıma **kötü bir şey** gelir diye dostumun yüzüne bile bakamam. (age, 2013:89, 164)

Biliyor musun; bu gece **kutlu bir gecedir**. (age, 2013:88)

Selim Necati Bey üç yıldan beri, **kutsal İttihat ve Terakki mefkuresi** adına işte, bu sarp kaleyi hamle hamle fethetmeye çalışmaktadır. (age, 2013:98)

Sırrı Bey'in komiteci sinirleri de bu, görünüşte basit dileğin ne **kuvvetli bir vaat** olduğunu sezmede güçlük çekmemişti. (age, 2013:260)

"İyi olur inşallah!" dedi ve Paşa neredeyse bir **küçük kardes sefkati**yle bu sözü söyleyen adamın yüzüne baktı. (age, 2013:260)

Ben sizin gözünüzde **lânetleme bir adamım**. (age, 2013:165, 211)

Lâubali bir tavırla: (age, 2013:124)

Genç adam her adımda bir parça daha kendisinden öğreniyor ve pisliğin yalnız **maddi bir rahatsızlık** değil, aynı zamanda manevî bir işkence olduğuna hükmediyordu. (age, 2013:94)

Mağrur düşman kumandanı artık "Çatalca hattından bir çitten atlar gibi atlarım!" diyemiyordu. (age, 2013:215)

Hele Hasip Bey'in "Beyefendi daha uyanmadı mı yoksa?" sorusuna karşı: "Hayır efendim, fakat şimdi gider, uyandırırım" cevabını vermesi lâzım gelirken, **manalı bir yüz eksitmesi**yle efendisinin her zamanki gibi henüz uykuda olduğunu hissettirmesi onu iki kat sinirlendirdi. (age, 2013:15)

Bu sözün Ahmet Kerim üzerindeki tesiri, ne bir dehşet, ne bir hayret, hattâ ne de **manevî bir yürek acısı** oldu. (age, 2013:69, 94, 197, 198, 312)

Gerçekte biz her şeyi kaybetmiş ve hemen **mazlum bir millet** derecesine düşmüştük ve cihanda bir tek istediğimiz kalmıştı, o da mazlumluğumuza âlemi inandırmaktı. (age, 2013:236)

Baş döndürücü bir hızla, oraya buraya çarparak ve bazan bir anaforda dakikalarca dönerek **meçhul bir yana** doğru gidiyordu. (age, 2013:295)

Sırrı Bey, **mihanikî bir çeviklik**le yerinden fırladı: (age, 2013:36, 115, 146)

Elverir ki, **millî organizma yolunda** işlesin! (age, 2013:180, 182, 307)

Ya kolay birtakım başarılar arkasında dolaşılıyor yahut **miskin bir boyun evişle** kendini kaderin eline teslim ediyordu. (age, 2013:152)

Bu gülümseme **mufassal bir biyografi** idi. (age, 2013:20)

Onun içindir ki bir **muhalif gazete başyazarı**ndan, hem de Ahmet Kerim gibi herkesin, beğendiği bir yazar tarafından lâzım geldiği kadar itibar görmemek, daha doğrusu kendisini böyle bir gence beğendirememek Hasip Bey'i son derece üzüyordu. (age, 2013:19)

Mutlak bir ölüm... (age, 2013:310, 310)

Ahmet Kerim, Babiâli'den uzaklaştıkça Babiâli ile ilgili haberlerin gittikçe **mübalâğalı bir şekil** aldığı seziyordu. (age, 2013:225)

Yok; dedi; **mühim bir şey** için değil. (age, 2013:162, 173, 241, 273)

Onun sistemi, onun felsefesi bizim kafalarımızda yer etmedikçe **müspet bir gayeye** varmamızın imkânı yoktur. (age, 2013:122, 187)

Müthiş bir duraksama anı... (age, 2013:110)

(...)Ut **nihaventten bir hava** çalarken öteki hicazkâr kürdiden bir gazeli mırıldanmaya başlıyordu. (age, 2013:271)

Ahmet Kerim'le Samiye'nin sevişmeleri gelişme safhalarını epeyce tamamlamış, **olgun bir hale** girmişti. (age, 2013:106)

Cemal Bey **öfkeli bir tavır**la odanın içinde gezinmeye başladı. (age, 2013:283)

Bir perdenin arkasından **ölü bir aydınlık** süzüle süzüle sokağa düşüyor; fakat bu, bir gölge gibidir. (age, 2013:112)

Bunların bazılarının Romanya'ya, bazılarının Mısır'a **önemli bir kısmının** da Paris'e gittikleri söyleniyordu. (age, 2013:238)

Örfî idare kararıyla herkesin erkenden evine sokulmak zorunda kaldığı bu gurbetli akşamlarda karşılıklı kuleler, sanki yutacak canlı et bulamadığı için hüznün ve melale dalmış iki dev anasıdır. (age, 2013:216)

Gerçekten kim derdi ki, Sırrı Bey günün birinde İttihatçıların en karanlık işlerinde böyle **pis bir âlet** olarak kullanılacaktır? (age, 2013:291)

(...) Hükümet tarafından böyle **resmî bir karşılamanın** hazırlanmamış olmasıydı. (age, 2013:157)

Evet, gerçekten Ahmet Kerim için, bu **romanesk gece ziyareti** hayat pahasına bir fedakârlığı içine almaktadır. (age, 2013:108)

Bu adamın Paris ve Londra'nın yalnız milyonerlere ayırabildiği en son konfor ve lüks düzenleri içinde kendisini gerçekten talihsiz ve felâkete uğramış sayması ancak **ruhî bir hastalığa** alâmet olabilirdi. (age, 2013:252)

Sokaklarda en ehemmiyetsiz şeyler, bir kadın silueti, bir biraheneden akseden ışık, **Rumca bir ad**, bir polisin düdüğü, bir atın nallarından çıkan sesler ona seyrine doyulmaz sahne oyunları gibi geliyordu (...). (age, 2013:231)

Bu resimde Osmanlı devlet adamının Kraliçe ile yan yana oturduğu ve Kralın, elini **samimi bir jestle** ihtiyar vezirin omuzuna dayamış olarak ayakta durduğu görülüyordu. (age, 2013:194, 262, 285)

Bunların çevresinde süngülerini silâhlarına takmış neferler neredeyse **savgılı bir koruma durumu** almıştı. Ahmet Kerim, gülümseyerek: (age, 2013:222)

Bu vaka memleketteki muhalefet cereyanının iflâsını **sembolik bir şekilde** ifade etmiş oldu. (age, 2013:313)

Tıpkı kimsesiz ve küçük bir dilenci kızı, tıpkı bir **serseri çingene karısı** gibi o sokaktan bu sokağa, bu sokaktan o sokağa dolaşmak istiyordu. (age, 2013:147)

Fakat bu, ne **sevimli bir sapık**, ne hoş bir deli idi? (age, 2013:39)

Hemen her sınıf halktan, hattâ muhalifler içinden bazı kimselere bile vazifeler verilmiş, her çalışmak isteyene **sıcak bir kucak** açılmıştı. (age, 2013:237)

"Bence," dedi; "Zafere ancak düşüncede ve harekette **sıkı bir birlikle** erişilebilir." (age, 2013:261, 305)

Hem bir şefkat hemşiresine, hem de **sıvrık bir mahalle karısına** benziyordu. (age, 2013:129)

Gümülcineli İsmail ve Miralay Sadık Beylerle, bu, biricik muhalifti ki, zora zorla karşı koymanın ve hemen **silâhlı bir harekete** geçmenin lüzumuna inanıyordu. (age, 2013:63, 140, 180)

Deminki ciddî esrarlı dertleşmenin böyle bir konuşma ile soysuzlaşmasını hiç çekemeyen Sırrı Bey, **sinirli bir tavır**la yerinden kalkıp çağanın üzerine yürüdü: (age, 2013:273)

Ve millet bu küçük ve mahallî ayaklanmanın ne **sinsi bir ırk kavgasının** başlangıcı olduğunu sezmemişti. (age, 2013:307)

Ahmet Samim, **sisli bir havada** bir kıyıda bir gemiye seslenir gibi bir iki eliyle ağzının kenarlarını tutarak bağırdı: (age, 2013:57)

Biz **sivil polis memuru**yuz. (age, 2013:231)

Siyasi gazete vazarı için dayak, kurşun, hapisane veya ip varsa bu zavallı kadın için de her an bir sarhoşun yumruğu, bir katilin bıçağı, bir firengilinin mikrobi vardır (...). (age, 2013:12)

İkinci ziyaretinde öyle **soğuk bir kabul şekli** ile karşıladı ki, kovmaktan beter etti (...). (age, 2013:239, 315, 315)

Bir defa o yorucu ve üzücü aşk oyunlarından kurtulmuş bulunmak, sonra ölümle şakalaşmak ve bu şakalaşmadan yenmiş olmak, iradesine bir genç küheylan serbestliği ve kendi nefesine **sonsuz bir güven** vermiştir. (age, 2013:117)

Hasip Bey **sözde bir suikasta** uğranılmış gibi arabanın içinde telâşla: (age, 2013:28)

Osmanlı devleti **sunî bir müessesedir**. (age, 2013:306)

Bunlar için, bir aile meselesinden, bir parti davasını halletmek veya bir siyasi düşmandan öç almak için **shası bir namus meselesi** çıkarmak içten bile değildir... (age, 2013:101, 202, 238)

Cemal Bey **sakacı bir tavır**la: (age, 2013:308)

Ali Kemal sahneye çıktığı vakit öyle **saşkın bir haldeydi** ki, bir süre ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilemedi. (age, 2013:177)

Özel yaşayışın **sefkatli bir ana** ile seven bir eş arasında berrak bir ırmak gibi akıp gidecektir. (age, 2013:288)

Cemal Bey **sevtanca bir tebessüm**le güldü: (age, 2013:282)

Kudretten sürmeli gözleri ve kudretten boyalı dudakları ona **süpheli bir şehvetliliğin** belirtilerini veriyordu. (age, 2013:62)

Zira, onun için macera **tabî bir haldir**. (age, 2013:240)

Sonunda halk ansızın **taşkın bir hamle** ile Ali Kemal'i kucakladı, bir yangın esnasında bir sandık kaçıran gibi omuzdan omuza tiyatrodan içeriye soktu. (age, 2013:173)

Bir zamanlar bu gençlik için "hürriyet" **tatlı bir rüya** idi. (age, 2013:151, 258)

Bu **taze şiir ve hevecan kaynağının** suları varlığının merkezinden durmak bilmeyen bir gürlükle fişkırıyor (...). (age, 2013:106)

(...) **Tehditli bir "ihtar"**dan sonra, uslu yaşamak şartıyla, serbest bırakıldıklarını söylüyordu. (age, 2013:235)

Onu sağlığında bir canbaz seyrederek gibi **tehlikeli siyaset ipinin** üstünde birtakım cesaret oyunları oynarken gördüğünüz ve aptalca alkışladığınız yetmiyor da, şimdi bir de o ipten yuvarlanan cesedini aynı seyirci budalalığıyla görmeğe mi geliyorsunuz? (age, 2013:72, 233)

Fakat **temiz bir kızoğlankız** gibi saldırganın eline boyun uzatmıyordu (...). (age, 2013:210)

Gazetelerin bu çeşitten sosyal vakalar karşısında sanki **toyca bir utanışı** vardı. (age, 2013:158)

Ahmet Kerim, rüzgâr denilen unsurun ne **trajik bir musikişinas** olduğunu ilk defa burada anlamıştır. (age, 2013:316)

Gözlerine de **tuhaf bir bakış** gelmişti. (age, 2013:246)

Bu hava içinde, Ahmet Kerim, hattâ kendi başı için **ufacık bir kaygıya** kapılmıyordu. (age, 2013:223)

Babiâli'nin bir köşeciğindeki o zavallı terzi ne biçimden, ne modadan anlıyor ve kendisine **ufak bir şikâyet**te bulunuldu mu, insana "Beğenmedinse başka yere git!" diyordu. (age, 2013:103)

Onun bu tabiatını pek iyi bilen Ahmet Kerim, hemen konuşmaya **umumi bir cereyan** vermeye çalıştı. (age, 2013:36, 136)

Bekçi **uslu bir tavır**la başını salladı: (age, 2013:116)

İşte, Ahmet Kerim her gece bu ruhî işkence ile yatağına girince, onun için, **uzun bir "nefis muhasebesi"** ve bir yapıp ettiklerinin tahlili saati başlardı. (age, 2013:39, 156, 176, 217)

Hasip Bey, Ömer Beyefendi'nin **vefalı bir dostu** olduğu kadar, Prens Sabahattin Bey'in hayran bir tilmizidir. (age, 2013:122)

Bu oda yalnız küçük, loş ve havasız değildir; aynı zamanda bu kadar pis, o kadar dağınıktır ki, **yabancı bir kimse**, buraya girdiği vakit, önce, ne yapacağını şaşırır. (age, 2013:83, 267, 296)

Hasip Bey belli başlı muhalefet adamlarının kendi hakkındaki bu **yakın sevgi ve ilgisi**ni gurur ve iftihar ile sezmekteydi. (age, 2013:18)

"Korkmayın!" deyişinde, Ahmet Kerim, **yalnız bir kadın şefkatinin** ürpertisini duymuyor, (...). (age, 2013:109)

Burada pislik ıslaklıkla karışarak **yapışkan bir madde halinde** insanın derisine yapışıyor ve sinsisi sinsisi mesamelerden içeriye sızıyordu. (age, 2013:94)

Meselâ Ahmet Samim, **yapma bir saflık ve bönlük**le soruyordu: (age, 2013:65)

Yaralı bir vüreğin ilâcını bize kim söyleyebilir? (age, 2013:84)

Bu zannını bir çeşit materyalist felsefeye uydurarak ona **yüksek bir entellektüalizm süsü** verirdi. (age, 2013:56, 270)

Zavallı Hasip Bey sanki saçağı altında yürüdüğü çatıların birinden başına bir kiremit düşmüş gibi oldu. (age, 2013:12, 16, 34, 60, 138, 156, 186, 198, 225)

Bu kelimeleri söylerken sesini birdenbire yükseltiyor ve bu ânı çığlıklarla halktan **zorlama birkaç alkış** koparıyordu. (age, 2013:177, 274)

2.2.1.2. Pekiştirme Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Bu bölümde biçim ifade eden 5 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda anlatımı pekiştirici nitelermeler yapılmıştır.

Bugün memlekette **apaçık iki fikir cerevanı** görülüyor. (age, 2013:305)

Samim'e göre, Necip Molla **düpedüz bir homoseksüel** idi. (age, 2013:62)

Kolları kabarık ve etekleri büzmeli bir fistan içinde **kaskatı bir taş bebek** gibi duruyor. (age, 2013:171)

Hani orduya yeni baştan **taptaze bir savaş gücü** verecekti? (age, 2013:302)

Ahmet Kerim, birdenbire **yepyeni bir gercek**le yüz yüze gelmiş gibi şaşırıyor, bu suallere ne cevap vereceğini bilemiyordu. (age, 2013:294)

2.2.1.3. Biçim Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Bu başlık altında 14 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlama örneklerinin 8 tanesi örneklendirilmiştir.

Genç kız, lâmbayı yaktıktan sonra yatak odasından bir **büyük gaz sobası** çıkardı. (age, 2013:89, 113, 156, 195)

Hani Beyazıt'a giderken Çemberlitaş'tan sonra **dar bir köşe** vardır! (age, 2013:276)

Sonunda **geniş bir caddeye** vardı. (age, 2013:148, 217)

O vakit bütün **iri yaş damlaları**, Samiye'nin gözlerinde donakaldı. (age, 2013:146)

Dış dünya ile onun arasına **kalın bir perde** inmiş, onu ölü bir sevgili ile uhrevi bir gelin odasında yapayalnız bırakmıştı. (age, 2013:159)

Bu kurşun ensesinin üst tarafında **küçük bir noktadan** başını deldi diye artık, Samim, sonuna kadar hareketsiz ve sessiz kalmaya mahkûm olacaktı. (age, 2013:76, 259, 313)

Bu geceyarısını bir saat geçe bizim **merdivenli sokak kapısını** -büyüğünü değil- aralık bırakacağım. (age, 2013:108)

Gündüz bir maroken koltuk, gece bir **seyyar asker karyolası** bu yıllanmış devlet adamının yorulmuş kemiklerini bir tabut gibi taşımaktadır (...). (age, 2013:217)

2.2.1.4. Neden Yapıldığını Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen 6 tamlamada niteleyici durumda olan sıfatların isimlik unsurlarının neden yapıldığını açıklar mahiyettedir. Tez çalışmamızın niteleme sıfatları ile sınırlandırılmış olmasından ötürü bu yapıdaki tamlamaların sadece sıfat, sıfatımsı ve sıfatlık kısımları ele alınmıştır.

Hayır, bu Şahabettin Süleyman değil, fakat onun **balmumundan bir heykeliydi**. (age, 2013:75)

O, belki bir peri idi, belki **billûrdan bir put** idi; belki de yerde yaşayan yaratıkların hiç bilmediği, hiç görmediği semavî bir musiki aleti idi. (age, 2013:16)

Genç adamın, gözleri uzun bir müddet belirsiz noktalardan birine dalıyor; sonra birden, bir **celikten bıçak parıltısı**yla arkadaşlarının üzerine saplanıyordu. (age, 2013:274)

Beş altı günlük bir sakalla esmerleşmiş çenesinin altında, kauçuk yakalığı **fildişi bir tasma** gibi parıl parıl parlıyordu. (age, 2013:27)

Derken bu mukavvadan yüz, **lâstikten bir kocaman bebek suratı** haline giriyor ve garip sesler çıkarmaya başlıyordu. (age, 2013:51)

Güzel döşenmiş bir odadan, iyi giyinmiş bir kadına, iyi giyinmiş bir kadından **mermer bir heykele** ve bundan meselâ Mozart'ın bir müzik cümlesine kadar insanlığın estetik görünüşleri ile bir hayatın nasıl bir peri masalı haline gireceğini pekiyi tasarlardı. (age, 2013:23)

2.2.1.5. Renk Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Renk ifade eden niteleyici sıfatlar bağlamında 2 tamlama tespit ettik. Tespit

edilen renk sıfatları, isimlik unsurunu niteler durumdadır.

Şerife Hanım, başında **beyaz namaz bezi**, sırtında bol maşlahı, gösterişli ve nazik bir temenna ile genç adamın önünden geçti ve minderin kenarına ilişti. (age, 2013:164)

Ve tek gözlüğünün kordelâsı bir **kara gözyaşı halinde**, yakasındaki karanfilin üzerine akıyordu. (age, 2013:191)

2.2.1.6. Eskilik / Yenilik Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Bu bölüm başlığı altında 25 tamlama tespit ettik. Bu tamlamalar eskilik ve yenilik ifade eden 3 tamlama başlığı altında örneklendirilmiştir.

"Efendim, ben **esbak Dahilive Nazırı Talât!**" dedi. (age, 2013:213)

Hafif bir iki devrim soluğu bu **eski sadrazam konağı**nın bahçesini hemen birkaç yıl içinde İstanbul'un en bakımsız tekke ve türbe bostanlarına çevirmişti. (age, 2013:14, 23, 89, 101, 110, 120, 195, 197, 199, 214)

O ölümler güzel, o ölümler tatlıdır ki, bizim kanımızın döküldüğü yerden, **yeni bir dünyanın** kökleri filiz sürer. (age, 44, 85, 125, 130, 150, 181, 187, 205, 223, 246, 239, 240, 250)

2.2.1.7. Meslek Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Meslek bildiren niteleme sıfatları bağlamında tespit edilen 2 tamlamada niteleme sıfatı kişilerin uğraş ve çalışma alanını nitelemektedir.

Ahmet Kerim, **gazeteci Ahmet Kerim**, ömründe, silâhlı, kanlı işler şöyle dursun, basbayağı hiçbir iş yapmamış, hiçbir harekette bulanmamış bu düşünce bu hulya, ve nazariyeler adamı nasıl olur da bir cinayet davasında birinci derecede sanık kimseler arasına girebilirdi. (age, 2013:279)

Çünkü **tarihçi Murat Bey**'in bilinen şartlar içinde memlekete dönüşünden sonra, kendi aralarında daha çok birleşmek lüzumunu duyan Jön Türkler'in Mısır'da ve Paris'te yaptıkları toplantıların her ikisinde de o bulunmuştu. (age, 2013:34)

2.2.1.8. Fazlalık Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Bu bölümde 25 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalar 8 örnek başlığı altında verilmiştir. Bu tamlamalardaki sıfat unsurları isimlik unsurunu fazlalık anlamında nitelemektedir.

İşte, tam bu sırada, **büyük bir gürültü** patırtı ile Kâmil Paşa hükümeti iktidar mevkiine yetişti ve ilk işi Londra'ya bir heyet gönderip sulh istemek oldu. (age, 2013:210, 301, 303)

Çünkü, tam bu sırada, Osman Ağa Ömer Bey'in yanında **derin bir saygı ve takdir vaziyeti** almış (...). (age, 2013:30, 80, 84, 96, 159, 240, 254, 258)

Aslında Hakkı Paşa o ağır vücudu, o eti kadar yumuşak “adlû ihsan” politikasıyla, İttihat ve Terakki balonunda, bir **fazla safra torbası** idi; bu torbayı atar atmaz Cemiyet, kendisini her zamandan daha çok yükselmeye hazır buldu. (age, 2013:126)

Meselâ Fransız İhtilâlinin kanlı safhaları içinde Danton'la Bailly'nin yüzleri **insanüstü bir sırın** görünüşü gibi gözükiyordu. (age, 2013:286)

(...)Her akşam tek gözlüğünün siyah kordelâsını bir parça daha kalınlaştırıyor veya yakasının iliğine **kocaman bir karanfil** takıyordu. (age, 2013:189, 289)

Müthiş bir çatırdı. (age, 2013:28, 149, 173, 197, 218, 248, 251)

Politikacılığın bu çeşit görünüşleri gerek kendi lehine, gerek kendi aleyhine olsun, ona **sonsuz bir tiksinti** verirdi. (age, 2013:32)

(...) Ana ve baba kucağında büyük Yunan ideali adına ne öğrendiyse onları tâ yüreğinin içinden gelme bir şekilde sanki **siddetli bir sıtma nöbeti** sırasında bir hastanın sayıklamaları gibi söylüyor; söylüyordu. (age, 2013:92)

Gerçekten, o **zilzurna bir sarhoşu** andırıyordu. (age, 2013:116)

2.2.1.9. Yoksunluk Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Yoksunluk niteliğinde 15 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamaların 11 tanesi örneklendirilmiştir.

Kızın ilk mektubu, Ahmet Kerim'i matbaada bulunduğu vakit, **essiz bir öğrenme** ile yırtılıp atıldı. (age, 2013:127, 135, 140, 207)

Fakat bu hale karşı bir tepki yapmak hususunda kendini o kadar âciz buluyordu ki, **faydasız bir gayret**le boş yere yorulmaktansa bu uyuşukluk içinde küflenmeyi yeğ görüyordu ve küflendikçe küfleniyordu. (age, 2013:313)

Gerçi, bunların arasında birçok da **imzasız tehdit mektubu** vardı. (age, 2013:22)

Neredeydi o muhalif mebuslar, o **korkusuz hizip liderleri**, neredeydiler? (age, 2013:80)

Bunlar kendi aralarında **mevsimsiz bir mevki paylaşması** kavgasına girişmiş görünüyorlardı. (age, 2013:153)

"Ama, işte bizim memlekette **onsuz bir şey** olmuyor. (age, 2013:246)

(...) **Ordusuz bir fatih** gibi üç defa Selânik'e girdi çıktı ve halka Meşveret gazetesini dağıttıydı? (age, 2013:258)

Ölümü **rüvasız bir uykuya** dalmak şeklinde anlatmak varken ve bu öbüründen bin kat daha dinlendirici iken aşağı yukarı yeryüzündeki acı denemenin soluk bir devamı demek olan sonsuz bir yaşayışa inanmak neden? (age, 2013:295)

Nişantaşı'nda, **sessiz bir konak bahçesinin** yarı açık kapısı önünde idiler. (age, 2013:14)

Bu müthiş kudretle böylece yalnız başına çarpışmakta **sonsuz bir zevk** vardı. (age, 2013:13, 161)

Hayata atıldığı ilk günden bu müthiş ana kadar nasıl **suursuz bir hayalet**, bir somnambül gibi yaşadıysa, yarın ölüme de aynı kâbusa bürünmüş olarak gidecekti. (age, 2013:285)

2.2.1.10. Yaş Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Bu bölümde 8 tane tamlama tespit edilmiştir. Örneklendirilen 5 tamlama örneğinde sıfat unsuru isimlik unsurunu, yaşamın bir dönemi ve yaş gibi kavramları niteleyici bir mahiyet içermektedir.

Bu **genç kısrak hareketi** Ahmet Kerim'e bir teşvik vuruşu gibi geldi. (age, 2013:93, 95, 100)

Büyük, geniş minderin bir kenarında, bir ıstırap hulâsası halinde, **küçücük bir mahlûk** büzülmüş, hıçkırıyordu. (age, 2013:145, 181)

Minimicik bir çocuk iken hayalimin yarattığı ateş gözlü cinler, kabarık saçlı kapkara cadılarla sarılı kaldığım gecelerde bile böylesine bir korkuya kapıldığımı hatırlamıyorum. (age, 2013:44)

Hizmetçi kızlar ağlaşıyorlardı, **yaşlı bir hanım**, bayılmak derecesine gelmiş, iki eliyle göğsünü bastırıyordu. (age, 2013:115)

Bir gün, Ahmet Kerim'in yanına **yaşlıca bir kadın** çıkageldi. (age, 2013:128)

2.2.1.11. Duyu / Algılama Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Duyu, algılama kapsamında 12 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda yer alan sıfat unsuru isimlik unsurunu işitme, koklama ve dokunma duyularına bağlı bir niteleme arz etmektedir.

Birden kendini toparlayıp, iki üç adım geriye çekildi ve sözde, hayrete değer bir şey seyrediyormuş gibi gövdesini arkaya eğerek durdu; baktı ve **alaycı bir sesle**: (age, 2013:46)

Kulaklarında **aralıksız bir çingirak sesi**, çın çın çınıyor ve kapanan gözlerinin ötesinde renk renk bir âlemin kırmızı, mor yeşil ve erguvanî perdeleri birbiri ardı sıra açılıyordu. (age, 2013:148)

Kendimi bildim bileli hep bu **bozuk makina seslerini** duyarım. (age, 2013:180)

Genç kız, tam penceresinin altından geçerken **hafif bir gürültü** ile Ahmet Kerim'in dikkatini çekip parmaklarını uzattı ve bu parmakları tahta pervazın üzerinde, bir piyano tuşlarına dokunur gibi sağdan sola, soldan sağa oynattı. (age, 2013:100)

Bu soba **keskin bir petrol kokusu**yla birlikte koyu kırmızı bir aydınlık yayıyordu. (age, 2013:90)

Kötü bir koku, bu odanın bir abdesthane yanında olduğunu bildiriyordu. (age, 2013:231)

Genç kız; Ahmet Kerim, tam evinin kapısı önüne gelir gelmez, **küçük bir çığlık** kopararak, kafesin arkasından çekildi ve hemen piyanoda şu türkü başladı: (age, 2013:100)

Sonra gümrüğün öbür kapısında kendisini bekleyen arabasına binerken **mahzun bir sesle** ilâve etmişti: (age, 2013:157)

Bu **sıcak öğle saatinde** Boğaziçi'nin suları çividi renktedir. (age, 2013:148)

İkinci defa aynı kafesin arkasından **ufak bir kahkaha**... (age, 2013:100)

Rüzgâr esince her yanı **yabanî bir sesle** bağırmaya başlar; her delikten bir ayrı çığlık kopar ve bir sürü tabiatüstü mahlukların şeytanî bir raks ile tepindiği zan olunan çatının her an bir çöküntü gümbürtüsüyle sarsıldığı duyulur. (age, 2013:316)

İşte önümde Karadeniz'in dalgaları çalkalanıyor, işte arkamdan Anadolu'nun **yanık başak kokuları** geliyor. (age, 2013:310)

2.2.1.12. Farklılık Bildiren Sıfatlar + İsimlik

Farklılık bağlamında tespit edilen tamlama sayısı 3'tür. Bu tamlamaların sıfat unsuru benzerlerinden farklı kılma açısından niteleme sağlamaktadır.

Bu gecenin üstünden bir hafta geçmemişti ki, bir öğle üzeri gazetenin Babiâli muhabiri **fevkalade bir telâşla** Ahmet Kerim'in yanına girdi. (age, 2013:275)

(...) **Muhtesem Vezaret koltuğu**, bütün teferruatıyla bunların eline geçecekti. (age, 2013:217)

Belki yirmi, belki yirmi beş yıl önce yarı dalgın, yarı uykuda kulağına çarpıp gelen bu sözde, Ahmet Kerim, şimdi bir **olağanüstü bir "belagat"** buluyor; bu söz ona en dokunaklı şiirlerden daha tesirli geliyordu. (age, 2013:280)

2.2.1.13. Zaman Bildiren Sıfatlar + İsimlik:

Zaman anlamı ifade eden 6 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalar 4 örnek başlığı altında verilmiştir.

İki hapis arasında bu **kısa perde arası**, bahtın ona yarım bir gülümsemesi gibiydi. (age, 2013:232)

"Esbak" Dahiliye Nazırı bu **küçük sahne gösterisinden** sonra yine o utangaç selâmıyla çıkıp gitti. (age, 2013:213)

Aramızda **uzun bir bahis** açıldı. (age, 2013:20, 152, 274, 305)

2.3. Sıfatımsı + İsim

Sıfatımsı sıfat özelliğini sıfat fiil veya aitlik ekiyle sözdizimi içerisinde göstermektedir. Aslında bu yapılar geçici sıfat işlevlerinden dolayı sıfat işlevinde değerlendirilmektedir. Bu bağlamda tespit edilen toplam tamlama sayısı 193'tür.

2.3.1. Sıfat-fiiller + İsim

Türkçede sıfat-fiiller aslında sıfat gibi kullanılmaktadır. Bu başlık altında 126 örnek tamlama tespit edilmiştir. Sıfat-fiilleri bir anlamda sıfat bir anlamda da fiil saymak gerekmektedir. Sıfat-fiiller, sıfat tamlamalarında zaman ve hareket gösterme anlamlarını geçici biçimde nitelerler.

2.3.1.1. -An Sıfat-fiili + İsim

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 41'dir. Tespit edilen örneklerde kullanılan sıfat fiil ekleri kendisinden sonraki isim unsurlarını herhangi bir ek almaksızın nitelenmişlerdir.

2.3.1.1.1. Durum Bildiren -An Sıfat-fiili + İsim

Durum anlamı ifade eden 27 tamlama tespit edilmiştir. Bu bağlamda tespit edilen örneklerde sıfatımsı göreviyle kullanılan sözcüklerde durumsal anlamlar nitelenmiştir.

İnsanın böyle bir anında, ne kederine katılan akraba, ne de **avutan dost** vardır. (age, 2013:284)

Çünkü tarihçi Murat Bey'in **bilinen şartlar** içinde memlekete dönüşünden sonra, kendi aralarında daha çok birleşmek lüzumunu duyan Jön Türkler'in Mısır'da ve Paris'te yaptıkları toplantıların her ikisinde de o bulunmuştu. (age, 2013:34)

Tıpkı "Her neye baksam, her kimi görsem, karşımda sensin" kantosundaki âşık gibi Ahmet Kerim de, kaç günden beri her sözde, her yerde, her şeyde durmadan o **bilinmeyen sevgiliyi** düşünüyor ve duyuyordu. (age, 2013:24, 99)

İşte ittihat ve Terakki terörü onu boğmuş ve vücudunu, bu **boğulan şeyi** bir ağır tabut gibi taşımaya mahkûm etmişti. (age, 2013:310)

Fakat, Samiye'nin **cırpınan havali** hemen yardıma yetişiyor, genç adamın kırılan cesaretini geriye tepiyordu. (age, 2013:110)

Geçen gün -adı lâzım değil- eski dostlarınızdan biri bana öyle çıkıştı ki... (age, 2013:42, 154, 191, 197, 273, 278)

Acaba **gelen rejim** bize giden rejimden biraz daha fazla soluk almak hakkı verecek mi? (age, 2013:152)

Acaba gelen rejim bize **giden rejim**den biraz daha fazla soluk almak hakkı verecek mi? (age, 2013:152)

Ahmet Kerim bu ihtiyacı ilk defa olarak kendi etinde, kendi kemiğinde duyuyor ve bütün varlığı güneşe doğru dal budak salan bir ağaç gibi kollarını hürriyete, bu **görünmeyen sevgiliye** doğru uzatıyordu. (age, 2013:233)

Bu **kararan gözler**, bu tıkanan kulaklar, bu uğuldayan kafa mı idi? (age, 2013:292)

Fakat, Samiye'nin çırpınan hayali hemen yardıma yetişiyor, genç adamın **kırılan cesaretini** geriye tepiyordu. (age, 2013:110)

Size yemin ederim ki, bütün **olan işleri**, verilen kararları hep gazetelerden okuyup öğrenmekteyiz. (age, 2013:66, 75, 226, 227)

Oturan kızlardan yardım istiyor. (age, 2013:266)

"Hiç tavsiye etmem. Sonra, **sevilen insanın** yüzü hatırda hep o haliyle kalıyor" dedi. (age, 2013:77)

Bu kararan gözler, bu **tıkanan kulaklar**, bu uğuldayan kafa mı idi? (age, 2013:292)

Bu kararan gözler, bu tıkanan kulaklar, bu **uğuldayan kafa** mı idi? (age, 2013:292)

Bu soğuk kalp ürpertisine, **yaklaşan kısım** beden ürpermeleri de eklenince Ahmet Kerim, büsbütün kendi kabuğu içine büzüldü. (age, 2013:315)

Samiye'nin deniz üstündeki serseri cesedi beyinde, gözünde, yüreğinde ve sinirlerinde bütün bu **yaşayan gerçekler**den daha canlı, daha hazır, daha tesirli idi. (age, 2013:159)

2.3.1.1.2. Hareket Bildiren -An Sıfat-fiili + İsim

"-An" sıfat-fiilinin hareket anlamı çerçevesinde kullanıldığı tamlama sayısı 13'tür. Sıfatımsı görevindeki sözcük hareket anlamı taşımaktadır.

Sadaret dairesinin kapanan kapısı önünde kâh bir hoca, kâh bir sivil, kâh bir genç, kâh bir yaşlı adam **biriken kalabalığa** ağız dolusu bir şeyler haykırıyor ve kalabalık bir selin zincirleme dalgaları halinde parmaklıktan içeriye girip birikiyordu. (age, 2013:185)

Lâkin, bir defa **boşalan göz yaşlarını** dindirmek ne mümkündü! (age, 2013:72)

Bu **çıkan adam**, İttihatçıların hafiyesidir. (age, 2013:32)

Bu **dövünen kalp** mi idi? (age, 2013:292)

Huda alim, **gelen arabanın** ta uzaktan kime ait olduğunu atların ayak seslerinden sezerlerdi. (age, 2013:27)

Hayır; hayır; bu **haykıran Samiye**'dir. (age, 2013:114)

Kulaklarında aralıksız bir çingirak sesi, çın çın çınıyor ve **kapanan gözlerinin** ötesinde renk renk bir âlemin kırmızı, mor yeşil ve erguvanî perdeleri birbiri ardı sıra açılıyordu. (age, 2013:148)

Kapı açılırken **sallanan çanın** sesi içeride hiçbir hareket uyandırmadı. (age, 2013:14)

Kapının arka tarafında bir demir parçası, sanki şiddetle omuzlanmış bir kapının **sökülen kilidi** halinde yere yuvarlandı. (age, 2013:113)

Söylenen sözleri hiç işitmiyor ve dinlemiyor gibiydi. (age, 2013:306, 317)

O zaman birtakım balıkçı ve kayıkçı çocukları küme küme kayalara çıkarak ve soğuktan şişmiş, çatlamış ayaklarının üstünde zıplayarak sanki **uzaklaşan gemiye** hakaret etmek istiyorlarmış gibi ıslıklar ve çığlıklarla bağırışmağa başlarlar. (age, 2013:316)

Size yemin ederim ki, bütün olan işleri, **verilen kararları** hep gazetelerden okuyup öğrenmekteyiz. (age, 2013:66)

2.3.1.1.3. Oluş Bildiren -An Sıfat-fiili + İsim:

Kendiliğinden olan ve kendinden ortaya çıkan oluşsal durum ifade eden sıfatımsının olduğu tek tamlama tespit edilmiştir.

Bu **terleyen şakaklar** mı idi? (age, 2013:292)

2.3.1.2. -DIk/-DUk Sıfat-fiili + İsim

Bu kategoride 54 örnek tamlama tespit edilmiştir. Bu sıfat-fiil ekinin durumsallık, hareket, konumsal ve bulunma nitelikleriyle sıfatımsı olarak kullanıldığı görülmüştür.

2.3.1.2.1. Durum Bildiren -DIk/-DUk Sıfat-fiili + İsim

Bu başlıkta durum ifade eden 18 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalardaki 17 örnekte ilgili sıfat-fiil eki iyelik eki almıştır. 5 tamlama örneğinde sıfat-fiil eki olumsuzluk ki “-mA” almıştır. Bu sıfat-fiil eki kendisinden sonra gelen isim unsurlarının durumsallık yönlerini nitelemiştir. Örnek tamlamaların sadece birinde iyelik eki olmadan bir kullanım göstermiştir.

Yoksa **açtıkları polemik**te kendilerine yardımım dokunurdu. (age, 2013:20)

Aldığım malumat o kadar açık değil. (age, 2013:254)

Bütün **alıştığımız yerleri** ve sevdiğiniz kimseleri hiç bilmediğiniz, görmediğiniz yerlere gitmek, tanımadığınız kimseler arasına katılmak için, bırakacaksınız. (age, 2013:295)

Anladığım şeylere anlamamış, anlamadığım şeylere anlamış gibi baktım. (age, 2013:219)

Anladığım şeylere anlamamış, **anlamadığım şeylere** anlamış gibi baktım. (age, 2013:219)

Kendisine: "Ne ile uğraşıyorsun?" diye soranlara, "Köşe başındaki konağın önünden günde dört beş kere geçmek, pencereleri gözetlemek, içeriyi dinlemek, bir **beklenmedik sev** olursa durmak, bakmak, gülümsemek, gereğine göre göğüs geçirip sendeler gibi yapmak. İşte bütün işim bundan ibarettir." diyebilirdi. (age, 2013:101)

"Ben artık o **bildiğin kız** değilim," diyordu. (age, 2013:128)

(...) Nasılsa ağabeyi bir cahillik etmiş, kızcağızın başını ateşe yakmış, **bildiğiniz işe** sürüklemiş. (age, 2013:130)

"Ah, beyefendi, bütün bu **gördüğümüz esya** bir yangının 'bakiyesi'dir." (age, 2013:25)

Lâkin temsil ettiği ruh, **gösterdiği, anlavis** hiç de millî değildi. (age, 2013:205)

"Ben ölüyorum, fakat **inandığım fikir** yaşayacak!" diyebilseydi!.. (age, 2013:285)

Siz gelmezden önce, masanızın üstünde **karıştırmadığı kâğıt** kalmadı. (age, 2013:32)

Bütün alıştığımız yerleri ve **sevdiğiniz kimseleri** hiç bilmediğiniz, görmediğiniz yerlere gitmek, tanımadığınız kimseler arasına katılmak için, bırakacaksınız. (age, 2013:295)

Seni **sevmediğin kimselerin** kucağına atar ve sen bocaladıkça ben karşına geçip gülmeyi bir zekâ eseri sayardım. (age, 2013:288)

Bütün **tanıdığım hanımlar** bunu yaptırıldılar. (age, 2013:286)

Bütün alıştığımız yerleri ve sevdiğiniz kimseleri hiç bilmediğiniz, görmediğiniz yerlere gitmek, **tanımadığınız kimseler** arasına katılmak için, bırakacaksınız. (age, 2013:295)

Ahmet Kerim, **yaşadığı çevrede**, bu cinsten ve bu çapta bir kimseye rastlamak şöyle dursun, kendisini bayağı ihtirasların aşağısında bir alay fırsat düşkünleriyle sarılmış görüyordu. (age, 2013:189)

Mademki, onun gibi sevmesini bilmiyordu; mademki, **yavdığı düşünceler**, işi boş tohumlar gibi hiç yemiş vermeksizin gömülüp gidiyordu; (age, 2013:209)

2.3.1.2.2.Hareket Bildiren -DİK/-DUK Sıfat-fili + İsim

Hareket kategorisinde 17 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamaların 12 tanesi de örneklendirilmiştir. Geçici hareket anlamını iyelik ekiyle birlikte bir kullanım göstermiştir.

Öbürü ise, **aldığı gazeteyi** hiç bakmadan katlamış cebine yerleştirmişti. (age, 2013:181)

"Efendim, **arzettiğim sistem** hemen tatbik edilecek değil ya; bu bir idealdir" diyordu. (age, 2013:191)

Giderken gülümser ve azimli görünen bu adamlar, **döndükleri vakit**, kaygılı ve tereddütlü idiler. (age, 2013:150)

Burası **geçtikleri yerlere** göre daha canlı ve daha aydınlıklı. (age, 2013:265)

Öyle ki, yavrucuğu nihayet **geldiği vakit**, acaba o mudur, değil midir? (age, 2013:38)

Bunların bütün fikirleri iğretidir; **okudukları kitaplara** göre bugün ak dediklerine yarın kara derler ve hayata hep başkasının gözleriyle bakarlar. (age, 2013:315)

Ahmet Kerim, bu gerçeği bütün acılığıyla, birdenbire ancak şimdi anladı ve **oturduğu sandalyenin** arkasına kapanıp, haksız yere dayak yemiş bir çocuk gibi katıla katıla, hıçkırma hıçkırma ağlamağa başladı. (age, 2013:72, 260)

"Bu **saydığınız kimselerin** gerçekten ölmüş olduklarından?.." (age, 2013:223)

(...) **Söylediği şarkının** en neşeli nakaratını tekrar ederken sanki bir ağlamayı tutmaya çalışıyormuş gibi bükülüyordu. (age, 2013:269)

Bu imkânsızlık karşısında donakalan Ömer Bey, işi şanına yaraşır bir sonuca bağlamak için polisten adını ve numarasını sordu ve **verdiği bilgiyi**, ciddi bir tavırla cep defterine yazarak tantanalı ve esrarlı bir eda ile arabaya döndü.(age, 2013:30, 173)

Şahabettin Süleyman, bu yazısını yüksek ve heyecanlı bir sesle okuduktan sonra, gözlüklerinin üstünden **yaptığı tesiri** anlamak için- arkadaşlarının yüzüne baktı. (age, 2013:58, 114, 199, 303)

Bunun üzerine Cemal Bey zile bastı, içeriye giren çavuşa **yazdığı kâğıdı** uzattı. (age, 2013:283)

2.3.1.2.3. Konum Bildiren -DİK/-DUK Sıfat-fiili + İsim

-DİK/-DUK sıfat-fiil eki 14 tamlamada tespit edilmiştir. Bu örneklerde ilgili ekin, iyelik ekli kullanımla beraber konumsal bir anlam kattığı görülmüştür.

Ahmet Kerim bunu dudaklarına götürürken Şerife Hanım **cömeldiği yerden** ona bir resim daha uzatıyor: (age, 2013:171)

Eli ayağı bağlı gibi hep **durduğu yerde** sayıyordu. (age, 2013:177, 150)

Yalnız, bunların arasında, babayani bir lâubalilikle, geçip, tam kendi sandalyesine, kendi masasının başına oturmuş beyaz sakallı, bir ihtiyar vardı ki, Ahmet Kerim bunu hiç görmemişti ve "Acep kimdir? Nedir?" demeye kalmadı beyaz sakallı adam hemen **oturduğu yerden** kalktı (...). (age, 2013:32, 48, 63, 64, 67, 93, 177, 227, 267, 269)

Sırrı Bey, **yattığı yerden** gözlerinin bir tanesini açmış, bu yana bakıyor, dikkatle dinliyordu: (age, 2013:272)

2.3.1.2.4. Bulunma Bildiren -DİK/-DUK Sıfat-fiili + İsim

Bu bağlamda 5 örnek tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda bulunma anlamı veren bu ek aynı zamanda bulunma anlamı katmıştır.

Ahmet Samim **bulunduğu yerden** kımıldamıyordu. (age, 2013:46, 172, 287)

Yattığı toprak nurdan olsun! (age, 2013:168)

Bunlar arasında öyleleri var ki, **yattıkları toprakta**, kemiklerinden bile iz kalmadığı halde, sözleri bizim ağzımızda, düşünceleri bizim kafamızda, sevgileri ve nefretleri bizim kalbimizde bir bahar gürlüğüyle tomurcuklarını açmakta ve filizlerini sürmektedir. (age, 2013:297)

2.3.1.3. -mİş/mUŞ Sıfat-fiili + İsim

Bu başlık altında 12 örnek tamlama tespit edilmiş olup sıfat-fiil eki almış sıfatımsıların tamlamalara durumsal anlam kattığı görülmüştür.

Ona "**Cürümüş Bizans**, lânet sana!" diye haykırdı ve cüretinin cezasını gördü; bir ay hapse mahkûm oldu. (age, 2013:212, 301)

Gecmiş zaman onun için neydi? (age, 2013:310, 310, 310)

Sanki, her İngiliz bir **hortlamış Gladstone** idi ve o ıslak adanın sisleri arasından bize kırmızı yüzlerinin ortasında beyaz dişlerinin hain parıltılarıyla sırtıyorlardı. (age, 2013:211)

Ahmet Kerim o **kokmuş odadan** yeniden sokağa, açık havaya çıktığı için acayip bir memnunluk duydu. (age, 2013:232)

"**Ölmüş devleti** kefenleme ve gömme prensibi" dedi. (age, 2013:154)

Her yandan gelen barut kokuları, cenkçi ataların bu **sovsuzlaşmış yavrusunu** o kadar kendinden geçirmişti. (age, 2013:195)

Fesinin altında **taranmamış saclarının** kökleri ağrıyordu. (age, 2013:95)

(...) Ahmet Kerim'in **yıpranmamış şöhreti** ve taptaze kişiliği arkasına sığınarak, birtakım yeni teşebbüslerin gerçekleşmesi yolunda, onu bir âlet gibi kullanıyor, onu bir kitapçıdan öbür kitapçıya doğru itiyordu. (age, 2013: 85)

Gündüz bir maroken koltuk, gece bir seyyar asker karyolası bu yıllanmış devlet adamının **vorulmuş kemiklerini** bir tabut gibi taşımaktadır ve bu harap konağın geniş bir türbeden farkı yoktur. (age, 2013:217)

2.3.1.4. -AcAk Sıfat-fili + İsim

-AcAk sıfat-filiyle kurulmuş 8 örnek tamlama tespit edilmiştir. Bu örnek tamlamalarda bu sıfat-fil ekinin çoğunlukla iyelikli bir kullanımı görülmüştür. Bu bağlamda yapılan kullanımların tamamında durumsal nitelikler vurgulanmıştır.

Genç kız, onu **gececeği yollarda** bekliyor; bazan bir köşe başında birdenbire karşısına çıkacak derecede cüret gösteriyordu. (age, 2013:133)

"Şu halde bu efendinin dönüşüne kadar, siz de karşiki odaya girin ve ses çıkarmadan **gelecek emri** bekleyin" dedi. (age, 2013:78)

Bu ateş, bu sabah her vakitten çok kanını tutuşturuyor ve onu, sanki **gideceği eyde** böyle bir kız bekliyormuş gibi koşturuyordu. (age, 2013:95)

Bencil bir kaygı ile: "Bari **gideceğim yerde** birkaç tanıdık bulsaydım.." diye düşündü. (age, 2013:231)

Ve bu sefer **gideceğimiz darağacı**dır ha! (age, 2013:245)

Zavallı kızcağız, **sevecek adam** mı bulmadı? (age, 2013:165)

Meselâ **sasılacak maceralar**ının herhangi bir noktasına dokunsa hemen oradan bir karanlık beliriyor ve düne ait basbayağı bir vak'a imiş gibi derinliğini ve manasını kaybediyordu. (age, 2013:256)

Fakat **yapacakları işin** mahiyetine gelince o da duruyordu: (age, 2013:245)

2.3.1.5.-mAz Sıfat-fiili + İsim

Bu başlıkta 1 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamada durumsal nitelik vurgusu yapılmıştır.

Herhalde Hasip Bey'in **davanılmaz ukalalığı** yanında Ömer Bey'in hoppalıkları insana birer dahice hareketler gibi görünürdü. (age, 2013:39)

2.3.1.6. -Ir / -Ur/ -Ar Sıfat-fiili + İsim

-Ir / -Ur/ -Ar sıfat-fiili kullanımlı tamlama sayısı 5'tir. Bu tamlamalarda durum anlamı nitelenmiştir.

Zaten **anlatılır sey** mi? (age, 2013:131)

Bu sırada Tokatlıyan Birahanesi'nin **döner kapısı** bir sırçadan değirmen gibi dönüyor ve içeriye sokağın gittikçe büyüyen söylentilerini döküyordu. (age, 2013:228)

Şu Sırrı Bey de **olur sey** değil, be... (age, 2013:174, 273, 305)

2.3.1.7. -IcI / -UcU Sıfat-fiili + İsim

Bu sıfat-fiil ekiyle kullanılan tamlama sayısı 5'tir. Bu yapıda olan sıfatımsıların durumsal nitelikleri vurguladığı görülmüştür.

Ömer Bey, **emredici tavırlar**ına, o dimdik duruşlarına ve o iddialı söz söyleme kolaylığına rağmen gittikçe ehemmiyetini kaybediyor, (...). (age, 2013:29)

(...) Bu **patlayıcı maddeler**le doğup birlikte ölürlür. (age, 2013:63)

(...) Muhalefet basınının bu **geçici kalkınışlar**ından ürküyordu. (age, 2013:125)

Çünkü, o kadın her kim ise, **sarıcı sesi**yle kendisini ona vermiş, çırılçıplak onun koynuna girmiş ve vücudunun en duygulu noktalarını ona açmış oluyordu. (age, 2013:17)

Bu **sıkıcı sessizlik**le Sırrı Beyin sanki ittihat ve Terakki hükümetine veya Divanı Harbe başvurup: (age, 2013:86)

2.3.2. Aitlik Eki + İsim

Bu başlık altında incelenen tamlama sayısı 67'dir. Bu tamlamalarda aitlik ekinin bulunma ve ait olma vasıfları nitelediği görülmüştür. Örnek tamlamaların tamamına yakınında bulunma hal ekiyle beraber bir kullanım olduğunu tespit ettik.

2.3.2.1. Bulunma Bildiren Aitlik Eki + İsim

Aitlik eki alarak bulunma anlamı ifade eden tamlama sayısı 47'dir. İlgili tamlamalardaki aitlik eki konumsal bulunma anlamları nitelenmiştir.

Aklına o **Aksaray'daki hanım** geldi. (age, 2013:160)

Melek kılığındaki zangoçlar gümüşten çanları hep birden sallamaya başlar başlamaz, **avludaki cemaat** Ayasofya'nın içine girecek ve asıl büyük âyin, büyük ibadet burada olacak. (age, 2013:93)

Düzgün bir şekilde yürümek için bacaklarını lüzumundan fazla kalın, **ayaklarındaki kunduraları** lüzumundan fazla ağır ve hantal buluyor ve kollarım nasıl sallıyacağımı, ellerini nereye koyacağımı bilemiyordu. (age, 2013:103)

Buradaki itilâf yalnız Türkler arasında bir itilâf değil, Osmanlı Devletini teşkil eden çeşitli unsurlar arasında bir kaynaşma manasını taşıyor; (age, 2013:118)

Öte yandan, **cephedeki durumun** da bundan daha iyi olmadığını gösteren bazı alâmetler belirmişti. (age, 2013:200, 215)

Catalca'daki ordu bir türlü karşı taarruza geçemiyordu. (age, 2013:250)

Cevresindeki eşyanın her biri sanki bir işkence âletiymiş gibi onu irkiltiyordu. (age, 2013:232, 314)

Kâmil Paşa hükümeti **dıştaki nüfuzu** azaldıkça içte birtakım nüfuz denemeleri yapıyordu. (age, 2013:212)

Yaşlı kadın kalkar, **dolaptaki çıkınlarını** karıştırmaya başlardı: (age, 2013:170)

Fakat yüreklerdeki sıkıntı, **düşüncelerdeki kaygı**, gizliden gizliye, bu sözlerin bir kuru teselli olduğunu ispat ediyordu. (age, 2013:200)

Solgun benizli, iri düşük bıyıklı başka bir adam da **elindeki udu** şöyle bir kenara bırakıp sofrada yeni gelenlere yer gösterdi. (age, 2013:268, 271)

"Şu **givişindeki inceliğe**, şu tavırlarındaki kibarlığa bak!" (age, 2013:156)

"Yatmaktayız dibinde **Göksu'daki çınarın**." (age, 2013:176)

Ahmet Kerim Andre Chénier'nin darağacına giderken ikide bir eliyle kafasını tutup "Halbuki, burada bir şeyler daha vardır!" diye **haykırırlarındaki manayı** şimdi her vakitten daha çok anlıyordu. (age, 2013:297)

Bunlar **ıçerideki odada** toplantıda imişler, sofada bir gürültü olmuş. (age, 2013:223, 266)

Bu saatte neden **ıçeriki odada** gülüp söyleyeceği yerde orada uzanmış yatıyor? (age, 2013:71, 192, 192, 250)

Buna ne kadar düzen ve düzgünlük sokarsanız sokunuz, **ıçindeki dağımlıklığı** düzeltemezsiniz. (age, 2013:180)

Bundan başka Ahmet Kerim **İttihatçılardaki milliyetçiliğin** ne dereceye kadar samimi olduğunu tahlilde güçlük çekiyordu. (age, 2013:205)

Fakat buna rağmen, yine yazdıklarının hiçbirini, **kalbindeki hisleri** anlatmaya yeter bulmuyordu. (age, 2013:106)

Bütün bir yıl, yaz, kış sırtında taşıdığı eski bonjuru ile arkadaşı, dostu, kardeşı Ahmet Samim **karşiki odada**, boylu boyuna uzanmış yatıyor! (age, 2013:71, 78)

"Bu gibi acı sitemlerde bulunurken **karşınızdaki kimselerin** birtakım 'bedbaht' 'gurbetzade' insanlar olduğunu unutmamanız lâzım gelir." (age, 2013:253)

Halka mahsus bir sezişle **karşısındaki gencin**, işten çıkarılanlar ve hapse atanlar sınıfında olduğunu biliyordu. (age, 2013:167)

Çoğu günler bu saatlerde Ahmet Kerim'in **matbaadaki odası** türlü ziyaretçilerle doludur. (age, 2013:31)

Bu sözün söylenişi muhalefetin teşkilatlanmasına yardım etmiş ve **Meclisteki muhalefet** epeyce kuvvetli bir cephe kurmaya başlamıştı. (age, 2013:111)

Kelleyi koltuğun altına almışız, **memleketteki pisliği** kanımızla temizlemeğe karar vermişiz. (age, 2013:272)

"Sonra ne oldu, bilmiyorum," dedi ve **odadaki iskemlelerden** birinin üzerine yığılıverdi. (age, 2013:275)

Hemen, Despina'yı dizinden itti ve bir hamlede, **önündeki masayı** devirip locadan aşağıya atladı. (age, 2013:49)

Şahabettin Süleyman, **Tarlabası'ndaki evlerden** birinin küçük, havasız bir odasında kâh bu kadın ve kâh o kadınla birlikte yaşardı. (age, 2013:83)

"Şu giyinişindeki inceliğe, şu **tavırlarındaki kibarlığa** bak!" (age, 2013:156)

Nitekim, Tanin ve Tanzimat gazeteleri bir hafta içinde yedi çeşitli adla çıkmış ve sonunda hükümet bu **tedbirdeki ciddiyetsizliği** görüp gazete kapatmaktan vazgeçmişti. (age, 2013:125)

Aksaraylı hanım matbaada yüz bulmadıkça kaç defa **Tesvikive'deki eye** gelmiş ve oğlu üzerinde ananın nüfuzunu harekete getirmeğe çalışmıştı. (age, 2013:161)

Her adımının **topraktaki izi** bir çukura benzemiyor muydu? (age, 2013:209)

Ve tek gözlüğünün kordelâsı bir kara gözyaşı halinde, **yakasındaki karanfilin** üzerine akıyordu. (age, 2013:191)

Tahsin geçen hafta üç gün üç gece **yandaki evi** kapatmış... (age, 2013:273)

Yanıdaki arkadaşımın gözleri doldu: (age, 2013:183, 273)

Yukarıdaki odada karyoladan bir adam atladı. (age, 2013:114)

Ahmet Kerim'in tahmin ettiği gibi, gerçekten **yukarıki oda** ağzına kadar dolu idi. (age, 2013:32)

Fakat **yüreklerdeki sıkıntı**, düşüncelerdeki kaygı, gizliden gizliye, bu sözlerin bir kuru teselli olduğunu ispat ediyordu. (age, 2013:200)

2.3.2.2. Ait Olma Bildiren Aitlik Eki + İsim

Aitlik eki alarak sıfatımsı göreviyle kullanılan 20 tamlama tespit ettik. Bu tamlamalarda aitlik eki ait olma vasıfları nitelenmiştir.

1911'de gazetecilik henüz **bugünkü gelişmeye** erişmemişti. (age, 2013:157, 192)

"Bana mı, o **deminki sözü** bana mı söyledin?" (age, 2013:49, 90, 110, 181, 232, 281)

Burada uzun saçlı papazlardan tutun da, **duvarlardaki azizlerin** resimlerine veya hiçbir tasvir bulunmayan herhangi bir dinî eşyaya kadar her şey size koyu, ağdalı ve yürek bayıltıcı bir maddenin karışık tadını verir. (age, 2013:90)

Dünkü kâğıt! (age, 2013:243, 243)

Çünkü, muhalifler arasında Hasip Bey'e **gelecekteki nazırlardan** biri gözüyle bakılıyordu. (age, 2013:18)

"Ve **hakkınızdaki ceza** ona göre ağır olacaktır." deyişi bir çeşit "hüküm"ü ifade etmiyor muydu? (age, 2013:287)

Başka bir anda belki dün sabah, belki **önceki gün**, ona -rüyada görse- soğuk terler döktürecek böyle bir akıbet şu dakikada, onu tamamiyle kayıtsız bırakıyordu. (age, 2013:81)

Bu **şimdiki durum**da bile, iktidar mevkiinde bulunanların hepsinden daha kuvvetli, daha itibarlı, daha nüfuzlu değil miydi? (age, 2013:22, 129, 137, 268, 269)

Düşünmeli ki, **yarınki savaş** 93'ün devamı demektir. (age, 2013:183)

2.4. Sıfatımsı + İsimlik

Sıfat-fiil ve aitlik eklerinin kullanılması suretiyle toplamda 83 tamlama tespit edilmiştir.

2.4.1. Sıfat-fiiller + İsimlik

Sıfat-fiil eki almış ve sıfatımsı olarak kullanılan 53 örnek tamlama incelenmiştir. Bu tamlamalarda durum, hareket ve duyu anlamları nitelenmiştir.

2.4.1.1. -An Sıfat-fiili + İsimlik

Bu başlık altında toplamda 11 tamlama örneği tespit edilmiş olup bu tamlamalarda geçici ve durum ve hareket anlamları nitelenmiştir.

2.4.1.1.1. Durum Bildiren -An Sıfat-fiili + İsimlik

Bu kategoride tespit edilen tamlama sayısı 7'dir. Bu tamlamalarda durumsalık vasıflar nitelenmiştir.

O gün yemek sona erdikten ve şu **bilinen vesikalar dosyası** incelendikten sonra, Ömer Bey misafirlerini kendi arabasında İstanbul'a götürmek istemişti. (age, 2013:27)

Lâkin, Sırrı Bey hakkındaki bu iğrenç gerçeğe erdiği saniyeden beri sanki **donakalan Ahmet Kerim** üzerinde bütün bu dramatik pandomimanın hiçbir tesiri olmamıştı. (age, 2013:283)

Gerçekte ise, bu, **hastalanan Türk toplumunun** sıtma ateşinden Ahmet Kerim'in payına düşmüş bir hararetin uyandırdığı sayıklamalardı. (age, 2013:137)

Özel yaşayışın şefkatli bir ana ile **seven bir eş** arasında berrak bir ırmak gibi akıp gidecektir. (age, 2013:288)

Yaklaşan bir yangını mı? (age, 2013:216)

Şerife Hanım, **yaşayan bir kimsenin** adresini verir gibi: (age, 2013:166)

(...) Ahmet Kerim bilerek veya bilmeyerek bu karanlık duygunun, günün birinde, canlı bir fikir ve **yavılan bir hareket** haline gelmesi için çalışıyordu. (age, 2013:41)

2.4.1.1.2. Hareket Bildiren -An Sıfat-fiili + İsimlik

-An sıfat-fiilli 4 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda geçici bir hareket anlamı nitelenmiştir.

Ahmet bu **biçilen etlerle kemikler**in kâh bir okul koridorunda, kâh bir cami avlusundaki titrek yığılışlarına bakıyordu. (age, 2013:208)

Bu yalnız, bazı geceler yatağından kalkıp giyinerek, sokağa çıktığı ve sabahlara kadar durmaksızın dolaştığı için değil; bu yalnız, söylenen bir sözü işitmeyerek, **gösterilen bir şeyi** görmeyerek (...). (age, 2013:84)

Bu sefer Cemal Bey genç adamın yüzüne öyle bir bakışla baktı ki, herhangi bir işkence aleti bunun yanında **oksayan bir el** gibidir. (age, 2013:281)

Bu yalnız, bazı geceler yatağından kalkıp giyinerek, sokağa çıktığı ve sabahlara kadar durmaksızın dolaştığı için değil; bu yalnız, **söylenen bir sözü** işitmeyerek, (...). (age, 2013:84)

2.4.1.2. -Dik/ -DUK Sıfat-fiili + İsimlik

-Dik/ -DUK sıfat-fiili ile kurulmuş 6 örnek tamlama tespit ettik. Bu tamlamalarda durum, hareket ve duyu bildiren vasıflar nitelenmiştir. Örneklerin tamamına yakınında iyelikli bir kullanım gösterirken “mA” olumsuzluk ekinin üzerine direkt kullanıldığı tamlamalar da tespit edilmiştir.

2.4.1.2.1. Durum Bildiren -Dik/ -DUK Sıfat-fiili + İsimlik

Bu başlıkta 4 tamlama tespit edilmiştir. Bu örnek tamlamalarda durumsallık içeren vasıflar iyelik ekli bir kullanım arz etmiştir. Bir örnek tamlamada iyeliksiz, olumsuzluk ekiyle birlikte bir kullanım tespit edilmiştir.

Hani, nerede idi, Samim'in vurulduğu gece, **duvduğu kızgınlıklar, isyanlar?**.. (age, 2013:85)

İnsanın yüreğine adsız ve fakat derin bir sıkıntı veren bu çocuk oyunu bu ıssız kuyuya bir vapurun yaklaşırken uzaklaşırması kadar hüznendiricidir ve Ahmet

Kerim'in oturduğu evden **gördüğü biricik manzara** ve işittiği biricik ses de budur. (age, 2013:316)

"Türk Milleti'nin kafası değişmeden siz ona **istediğiniz idare şeklini** verin, boşuna..." diyorlar. (age, 2013:121)

Bazı dakikalarda en basit bir söz, **umulmadık bir belagat** alır. (age, 2013:76)

2.4.1.2.2. Hareket Bildiren -Dİk/ -DUk Sıfat-fiili + İsimlik

Bu başlık altında 1 örnek tespit edilmiştir. Bu tamlamada geçici hareket nitelenirken tamlamanın iyelikli bir kullanım olduğu görülmüştür.

Anlattığımız bu gece üzerinden iki gün geçmemişti ki, bir akşam, Ahmet Kerim matbaada işini bitirip çıkmağa hazırlanırken odasının kapısı ardında birtakım fısıltılar işitti (...). (age, 2013:69)

2.4.1.2.3. Duyu Bildiren -Dİk/ -DUk Sıfat-fiili + İsimlik

Bu başlık altında 1 örnek tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamada işitme duyusu ile algılama yoluyla yapılan bir niteleme yapılmıştır.

İnsanın yüreğine adsız ve fakat derin bir sıkıntı veren bu çocuk oyunu bu ıssız kuyuya bir vapurun yaklaşırken uzaklaşmaması kadar hüznendiricidir ve Ahmet Kerim'in oturduğu evden **gördüğü biricik manzara** ve **işittiği biricik ses** de budur. (age, 2013:316)

2.4.1.3. -mİş / -mUş Sıfat-fiili + İsimlik

-mİş/ -mUş sıfat-fiil ekiyle sıfatımsı kullanımı tespit edilen tamlama sayısı 6'dır. Bu tamlamalardaki isimlik unsurunun durumsal anlamda nitelendiği görülmüştür.

Günlerce, bazı haftalarca hiç durmaksızın kükreyen denizle yalçın kayalardan akan sellerin arasında sıkışmış kalmış bu ıslak, gamlı ve garip kasabalar sanki **batmış bir geminin** enkazını andırır ve bunun içindeki insanlar deniz altında yaşayan birtakım acayip biçimli mahluklar halini alır. (age, 2013:316)

Kapatılmış Nidayı Hakikat başyazarı ilk defa işitmediği bu gülüşe, içinde insanı inciten bir not bulmakla beraber yine tadına doyamamıştı. (age, 2013:104)

Memleketin havası, her gün s..makta olduğunuz b..lardan artık **kokuşmuş bir hale** gelmiştir. (age, 2013:45)

Yaralanmış bir kuş nasıl kanatlarını sürükleyerek ağır ağır yürürse Samiye de öyle yürüyerek, Ahmet Kerim'in evinden ayrıldı. (age, 2013:146)

Gündüz bir maroken koltuk, gece bir seyyar asker karyolası bu **yıllanmış devlet adamının** yorulmuş kemiklerini bir tabut gibi taşımaktadır ve bu harap konağın geniş bir türbeden farkı yoktur. (age, 2013:216)

Geniş yakalığının ortasında boynu, **volunmuş bir hindi boynu** gibiydi ve saçaklı, kocaman kafasını güç taşıyordu. (age, 2013:186)

2.4.1.4. -AcAk Sıfat-fiili + İsimlik

-AcAk sıfat-fiil ekinin sıfatımsı görevinde kullanıldığı 10 örnek tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamaların tekrar teşkil etmeyecek 3 örnek tamlama başlığı altında verilmiştir. Bu tamlamalarda durumsal anlamlar nitelenmiştir.

Zaten **konuşacak bir halde** değildi. (age, 2013:71)

Bu yaptığı işin tehlikeli tarafları **şasılacak bir açıklıkla** gözünün önünde beliriyor. (age, 2013:113, 121, 145, 177, 195, 297, 302)

Yapılacak bir şey vardı, o da bu düşkünlükten onu vazgeçirmektir.(age, 2013:165, 166)

2.4.1.5. -mAz Sıfat-fiili + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 12'dir. Bu tamlamalarda yer alan isimlik unsurunun durumsal vasıfları geçici bir anlamla nitelenmiştir.

Fakat, bu gülüşler arasında, zekânın bu havaî fişekleri, bu renk renk kandilleri önünde Ahmet Kerim'in yüreğine neden **bilinmez bir tasanın** gölgesi çökmekteydi. (age, 2013:67)

Bir akşam üstü evine dönerken şarkı ile karışık piyano sesini duyduğu andan beri köşe başındaki konağın önünden her geçişinde birkaç saniye duraklayıp içeriyi dinlemek Ahmet Kerim'in hayatında **davanılmaz bir alışkanlık** yerine geçmişti. (age, 2013:11, 65, 69, 71, 115, 284, 295, 317)

Bu adamda vaziyeti ve hadiseleri hep kendi hırslarına, hep kendi heyecanlarına göre anlatmak ve yorumlamak hassası o kadar ileriye gitmişti ki, gerçeğin kendisi

bunun yalanları veya mübalağalıları yanında neredeyse **inanılmaz bir şey** gibi kalırdı. (age, 2013:250)

Meselâ deminki kıvranırları, yavaş yavaş **umulmaz bir rahatlığa** inkilabetmiş ve içinde her şeyi yapmağa güçlü, korkusuz, azimli bir Ahmet Kerim uyanmıştı. (age, 2013:110)

Birkaç saat sonra hiç bilmediği, tanımadığı bir eve, **yaramaz bir kız çocuğunun** belirsiz bir işareti üzerine bir hırsız gibi nasıl gideceğinin düşündükçe, bu hareket ona yemek içmek kadar tabî hallerden bir iş gibi geliyordu. (age, 2013:110)

2.4.1.6. -Ir / -Ur/ -Ar Sıfat-fiili + İsimlik

Bu başlıkta 4 tamlama tespit edilmiştir. Tespit edilen bu tamlamalarda isimlik unsuru durum anlamı yönüyle nitelenmiştir.

Neden sonra ancak **ışitilebilir bir sesle**: (age, 2013:177)

Biraz sonra oradan geçen bir sıska manda bu küçük kâğıt külçesini **yenilir bir şey** sanarak ağzına aldı; bir süre kemirdikten sonra dilinin ucuyla dışarıya fırlattı. (age, 2013:313)

Bunu **yeter bir mazeret** saymak için bu konağın hiç değilse Hasip Bey gibi gedikli misafirlerinden biri olmak lâzım gelirdi. (age, 2013:15, 167)

2.4.1.7. -IcI / -UcU Sıfat-fiili + İsimlik

Bu başlık altında tespit edilen tamlama sayısı 4'tür. Bu sıfat-fiil ekiyle durumsal anlam nitelenmiştir.

Bari muhalefetin zaferinde memleket için bir mutluluk umanlardan olsaydı, bari kalbini kartal gibi **kahredici bir ideale** yuva yapmış olsaydı; bari ölüm dakikasında "Ben ölüyorum, fakat inandığım fikir yaşayacak!" diyebilseydi!.. (age, 2013:285)

Genç adam, bu **sıkıcı ruh halinden** kurtulmak için zihnini başka düşüncelere aktarmak istedi. (age, 2013:79)

Bunun elinde ayrıca bazı kimseleri **suçlayıcı birtakım vesikalar** da bulunduğu söyleniyordu. (age, 2013:135)

Her soluk aldıkça, sanki içinde **tutusucu bir maddeyi** körüklüyordu. (age, 2013:74)

2.4.2. Aitlik Eki + İsimlik

Aitlik eki başlığı altında 30 tamlama tespit edilmiş olup bu tamlamalarda bulunma, ait olma ve ilgililik anlamları nitelenmiştir.

2.4.2.1. Bulunma Bildiren Aitlik Eki + İsimlik

İncelediğimiz eserde 23 örnek tamlama tespit ettik. Bu tamlamalarda sıfatımsı görevinde kullanılan aitlik eklerinin isimlik unsurlarını bulunma anlamı yönüyle niteledikleri görülmüştür.

İkdam Yurdu'nun kapısından **Aksaray'daki bu eve** kadar her sokak bir başka gurbet yolu gibidir. (age, 2013:216)

Beyoğlu'ndan beri bunlara arkadaşlık eden Pehlivan Kadri bulunduğu arabanın içinden kalkıp halka va'zetmeye başladı ve eliyle **arkasındaki âlimler, şairler ve hâkimler kafilesini** göstererek: (age, 2013:172)

Avrupa'daki umumî bir toplantıda İstanbul'a gelip bir ihtilâl çıkarmak konusu kararlaştırıldı. (age, 2013:243)

Fakat **buradaki namuslu muhalifler**in hemen hepsi bize yardım etmektedir. (age, 2013:243)

Kendi ululuğunu, kendi heybetini, **bünyesindeki o essiz dayanma kabiliyetini** bilmiyor. (age, 2013:183)

(...) Sonra **elindeki bir kibrit çöpünü** ikiye ayırarak kâğıt üstündeki itibarî kilometreleri saymağa başlıyor ve bu manasız işi tekrar ederken bütün o kilometreleri yaya olarak koşmuş gibi soluğu tıkanıyordu. (age, 2013:200, 217)

Vücutlarını fennî aletlerle, takımlarla silahlanmış olduğu kadar, ruhları bir sürü efsane kuruntuları ve yılanmış kinlerle sarılmış olan Avrupalılar, İlk Haçlı Seferi adımı olarak **etrafımızdaki azgın köpeklerini** bizim üzerimize saldırıyorlar (...). (age, 2013:211)

Bu devlet Avrupalıların bütün isteklerini kabule hazır olduğunu söylediği halde mesele yine çözülmüş olmuyor ve **havadaki elektrik sıcaklığı** kızıştıkça kızışıyordu. (age, 2013:194)

İçerideki bu mühim şahsiyetlerin kendi aralarında bir konuşmaya dalmış olduklarını görünce ters yüzü geriye dönüp çıkmak istedi. (age, 2013:304)

Gerçekten, Mahmut Şevket Paşa son nefesini verdiği andan itibaren bütün tahkik, takip ve teşkil işlerini kendi eline alan Cemal Bey İstanbul şehrini bir limon gibi

sıkıyor ve **icindeki her çeşit kargaşalık** ve muhalefet asidini bir sel halinde ortaya döküyordu. (age, 2013:277)

Ahmet Kerim, bu ihtimali düşünürken, **insandaki kötülük ve alçaklık kabiliyetinin**, çoğu zaman, ne kadar sınırsız bir genişlik alabildiğine şaşıyordu ve ilk defa olarak, kötülük alanında insan, ona, canavardan daha müthiş bir mahlûk gibi görünüyordu. (age, 2013:75)

Ahmet Kerim, işte böylece, bir yandan **İstanbul'daki gizli çalışmalara** katılmakla kalmayarak, Avrupa'da bulunan muhaliflerle de mektuplaşmaya girmişti ve Ömer Bey'de, en devamlı, en hararetli muhabirlerinden birini bulmuştu. (age, 2013:252)

Bir kaldıracak olsa, **karşısındaki yaşlı hanımla** yüzyüze gelecek, ona bir şey söylemek gerekecekti. (age, 2013:129)

Bu ibadet gecesi, **kilisedeki günlük kokuları**, sokakta Ahmet Kerime rastlayış eski bir tanıdığın ölümü ile ilgili üzüntüler bu basit kızın, farkına varmaksızın, sinirlerini altüst etmişti. (age, 2013:92)

Aslında gündelik politika ve parti ihtirasları **memleketteki bütün diğer çalışmalar**ı yutmuş; hiçbir kimse ve hiçbir zümre için bunun dışında daha asil bir hayat nizamı bulmak imkânını bırakmamıştı. (age, 2013:152, 313)

Sırrı Bey, Ömer Bey'i ve Ömer Bey'in o akşamki davetlilerini şöyle birer defa görmüş, yahut görmeden adlarını işitmek suretiyle tanımış olduğu halde **Nişantaşı'ndaki eski sadrazam konağı**nda kendini hiç yabancı hissetmedi (...). (age, 2013:61)

Muhalefeti hep zayıf düşüren, muhalefeti hep hedefinden uzaklaştıran kusur, **ondaki bu sonsuz kanma ve aldanma huyu**dur. (age, 2013:33)

Sanki Rumeli baştan başa bir arena idi ve Avrupa siyaset adamları da birer roma imparatoru gibi mermerlerden localarına kurulmuşlar, **oradaki ölümlü güreşleri** seyre dalmışlardı. (age, 2013:206)

Bu insanlık sanki rastgele, **önündeki masa şekline** girmiş gibi yumruklarım öfke ile bir masanın üstüne vuruyordu. İddia olunabilir ki, hiçbir nihilist, hiçbir anarşist şu anda Ahmet Kerim'i saran yakıp yıkma hırsının yarısını duymamıştır. (age, 2013:75)

Varlığındaki bu anarşi sanki bir dağılmanın başlangıcı idi. (age, 2013:290)

Yanındaki genç adam, bir süre bütün nazariyelerini unuttu. (age, 2013:181)

2.4.2.2. Ait Olma Bildiren Aitlik Eki + İsimlik

Bu başlıkta 7 örnek tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda aitlik eki sıfatımsı göreviyle ait olma ve ilgili olma anlamlarını nitelemiştir.

Deminki sâkin hali şimdi dayanılmaz bir çırpınmaya inkilâp etmişti. (age, 2013:115, 175, 308)

Muhalefetin bütün maskaralıklarına yakından şahit olan Ahmet Kerim, onun ciddîliğine bir an akıl erdirememiş; ona maddî ve manevî bir anarşinin çeşitli görünüşlerinden biri gözüyle bakmış ve işin asıl garibi, İttihat ve Terakki'yi **milletteki müspet kuvvetlerinin** biricik kaynağı saymıştı. (age, 2013:285)

Sabahki Edmond Desmoulains faslından masası önünde olup geçen 31 Mart tartışmasına kadar Ömer Beyefendi'yi bekleme, Ömer Beyefendi ile tanışma, sofrada Ömer Bey tarafından antika eşyaya dair verilen konferans (...). (age, 2013:38)

Ömer Beyefendi nazırların ne kadar komisyon aldıklarını ve ne kadar para çaldıklarını öğrenip bilmekten ve bununla kendi devrinin ahlâkça **şimdiki devre üstünlüğü**nü ispat ederek, tekrar ikbale geçmekten başka bir şey istemiyordu. (age, 2013:26, 310)

2.5. Sıfatlık + İsim

Kelime gruplarının sıfat göreviyle kullanılması suretiyle tespit edilen tamlama sayısı 1086'dur. Sıfatlık görevinde kullanılan kelime gruplarını 13 başlık altında sınıflandırdık.

2.5.1. Sıfat-fiil Grubu + İsim

Sıfat-fiilli kelime gruplarının oluşturduğu tamlama sayısı 479'dur. Sıfat-fiil eklerinin oluşturduğu kelime gruplarını 7 başlık altında ele aldık.

2.5.1.1. -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlık altında tespit edilen tamlama sayısı 243'tür. Bu sıfat-fiil ekinin oluşturduğu kelime gruplarını anlamsal açıdan 9 alt başlık altında inceledik.

2.5.1.1.1. Durum Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

“-An” sıfat-fiil ekinin oluşturduğu sıfatlıklar 132 tane tamlamada tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda sıfatlık isim unsurunu durum yönünden nitelemiştir.

Münakaşaya yol açan şey bu "Siyaset pîri"nin seçeceği nazırlardı. (age, 2013:188)

Evet; Ahmet Kerim'in, **bir gecede ağaran şakakları**, bir gecede çizgilerle dolan alnı, bir gecede siyah parıltıları donuk bir gölge haline dönen gözleri, bu ölüme ne kadar yaklaşmış olduğuna yeter artar bir delildir. (age, 2013:310)

Kim bilir, belki **katillerin en inatçılarından biri olduğu söylenen Mehmet Ali ile Ahmet Kerim'i ayıran şey** bir duvardan ibarettir. (age, 2013:277)

Onun için bu **yıran, ıssız ve yarı ahrete bakan âlemin** dilinden anlardı. (age, 2013:161)

Oysa, **Ahmet Kerim'i bastıran kâbus** güneşe, sabaha ve günün bütün gürültülerine rağmen bir türlü defolmasını bilmedi ve zavallıyı, uzun zamanlar, baskısı altında kıvrandırıp durdu.(age, 2013:53)

Bu gerçek, **midemizin çok dolu olduğu gecelerde üstümüze bastıran kâbuslar**dan birine benziyordu ve kendisinde hiç de "gerçek"in zalimce açıklığı yoktu. (age, 2013:279)

Sonra gümrüğün öbür kapısında **kendisini bekleyen arabasına** binerken mahzun bir sesle ilâve etmişti: (age, 2013:157)

Hep birbirine benzeyen cümleler şaşılacak bir monotoni ile birbirini kovalıyor (...). (age, 2013:177)

Ahmet Samim, o akşam açığa vurduğu iç ürperişleri ve **bir önseziye çok benzeyen vehimlere**, korkularıyla sanki onun derisi içine girmiş, kıvranıp duruyordu. (age, 2013:44)

Şu halde, **halkın psikolojisini Ahmet Kerim'den daha iyi bilen İttihatçılar**, nasıl olur da, bir kurşunla bütün muhalefetin ağzını kapamaktan vazgeçebilirlerdi? (age, 2013:44)

Onun içindir ki, Ahmet Kerim **kim olduğu bilinmeyen şarkıcıyı** tanımak isteğine kapılmıyordu. (age, 2013:17)

Ahmet Kerim, hiç değilse bu çevredeki misli görülmemiş korkaklık havasından şikâyet etmek ve **hürriyeti kendi kanları pahasına zorla almasını bilmeyen**

milletlerin hürriyete lâıık olmadıkları gerçeğini bir kere daha en gür sesiyle bu ikiyezlı, vefasız halkın yüzüne çarptıktan sonra artık sonuna kadar susmak istiyordu. (age, 2013:80)

Belki **rolü biten kızın** korkulu gözleri, belki bu düzenlenmiş dram havasındaki yalan, yapmacıklık eli tabancalı üç adamı kapının eşiğinde dondurdu, kaldı. (age, 2013:114)

Şu halde **ortada bölüşülemeyen şey** neydi? (age, 2013:294)

Hatta başkalarının felaketinden bir ibret dersi gibi yararlanmaya kalkışan tecessüs sahipleriyle **bu felaketi bir acı biber gibi sömürmekte zevk bulan benciller** bile bu anı fazla tehlikeli bulup kaçtılar. (age, 2013:284)

Biraz önce bir Türk sahnesinden, bir Türk ammesi önünde **Türk milletinin yüzüne tükürmek küstahlığında bulunan Boşo**'yu Abdülhamit idaresi hazırladı ve bize hatıra bıraktı. (age, 2013:180)

Öte yandan genç, vatanperver ve idealist unsurlarını birtakım gizli vasıtalarla Bingazi'ye gönderip bir müdafaa cephesi kurmak suretiyle, **memlekette sönmek üzere bulunan heyecanı** ateşledi. (age, 2013:126)

Bu sırada Tokatlıyan Birahanesi'nin döner kapısı bir sırçadan değirmen gibi dönüyor ve içeriye sokağın **gittikçe büyüyen söylentilerini** döküyordu. (age, 2013:228)

(...) Hele **Sırrı Bey gibi İttihat ve Terakki polisinin dikkatini çeken adamları** matbaanın kapısından içeriye sokmaz oldu. (age, 2013:255)

Denilebilir ki, o geceye kadar herhangi bir gençten daha dik başlı ve daha asi olmayan Ahmet Kerim'i, **bundan böyle her tehlikevi göze almış kızıl bir ihtilâlcıye çeviren sebeplerin** başlangıcı bu olmuştur. (age, 2013:74)

Fakat, onu **çileden çıkararak "hadise"** asıl Şişhane Karakolunun önünde oldu. (age, 2013:28)

Ahmet Kerim'in vüreginin üstüne çöken yük keşke bununla kalmış olsaydı! (age, 2013:157)

Mademki **Türk milletinin başına çöken belâya** karşı koyabilmek gücünün kendisinde bir zerresi yoktu, şu halde gerekirdi ki, milletin sonu onun sonu olsun. (age, 2013:238)

Evet; Ahmet Kerim'in, bir gecede ağaran şakakları, **bir gecede çizgilerle dolan alnı**, bir gecede siyah parıltıları donuk bir gölge haline dönen gözleri, bu ölüme ne kadar yaklaşmış olduğuna yeter artar bir delildir. (age, 2013:310)

Genç kızın **deminden beri kapalı duran gözleri**, sırsıklam yüzünün ortasında şaşkınlıkla açıldı. (age, 2013:145)

Evet; Ahmet Kerim'in, bir gecede ağaran şakakları, bir gecede çizgilerle dolan alını, bir gecede siyah parıltıları **donuk bir gölge haline dönen gözleri**, bu ölüme ne kadar yaklaşmış olduğuna yeter artar bir delildir. (age, 2013:310)

Ahmet Kerim, zihni bin türlü düşünce ile yüklü gözlerini henüz **boş duran tabağa** dikip dalmıştı. (age, 2013:23)

Kapının önünde duran nöbetçinin yüzünde de Anadolu çocuklarının o geniş, o hudutsuz gülümseyişi vardı. (age, 2013:28)

Gerçi Kâmil Paşa hükümeti zamanında **her biri bir vanda duran ordunun** genç unsurları, hemen birinci sıraya geçti. (age, 2013:237)

Bu karalamanın **dahili siyasete temas eden faslı**nı bendeniz yazdım. (age, 2013:124)

Tersine **Ahmet Kerim'i rahatsız eden vakalar** çoğaldıkça çoğaldı. (age, 2013:133)

Ali Kemal'i böyle **için için rahatsız eden duygu**, karşısına birtakım yeni rakipler çıkmış bir eski dansözün endişelenmelerine benziyordu. (age, 2013:174)

Çünkü bu adam ona insanı, **kâinatı terkip eden unsurların** öbür yakasında büsbütün başka bir dünyada yaşayan mahluklardan biri gibi görünmüştü. (age, 2013:282)

Lâkin, bunlar arasında **kavgası edilen şeyin** her ucundan tutuşmuş bir bez parçasından farkı neydi? (age, 2013:188)

(...) O vakit şu "Ahmet Kerim" adı **hiçbir şey ifade etmeyen manası** tamamiyle bilinmezliklere karışan boş kelimeler arasına girecektir. (age, 2013:296)

Ahmet Samim'i geçen kuşağa bağlı, yani hayat işlerinde daha çok kanıksamış ve katılmış bir kimse olarak saymak lâzım gelirdi. (age, 2013:41)

Haydi, git ona, haber ver; **başından geçen şeyleri** git, ona söyle. (age, 2013:143)

Onun içindir ki, Ahmet Kerim en az otuz kırk tane polis vakası arasında bu üç dört satırlık haberi okuduğu vakit bunda **adı geçen Samiye'nin** kim olduğunu tahminde biraz güçlük çekti. (age, 2013:158)

(...) Harita üzerinde **resmi bildirimlerde adı geçen yerleri** bulmak ve buna göre vaziyet hakkında birtakım hükümler çıkarmak, bazen ümide bazen ümitsizliğe düşmek demektir. (age, 2013:198)

Fakat, **her geçen ay** bizi ona bir parça daha yakınlaştırıyor değil mi? (age, 2013:219)

Fakat, bunun derecesini yanlış hesap ettikleri için **önünü almak hususunda lâzım gelen tetikliği** gösteremediler... (age, 2013:34)

Hele, **o günlerde en çok göze batması ve hükümetin kızgınlığını en çok harekete getirmesi lâzım gelen biri** varsa, o da Ahmet Samim'di. (age, 2013:54)

Hiçbir suikast öncesinde; **o suikastten haberi olması lâzım gelen adamla**, onun kurbanı olacak insan arasında böyle bir konuşma olur mu? (age, 2013:67)

Genç adam, aşk oyunlarında bunun herhalde **bir manaya gelen işaretler**den biri olduğunu düşünmekle beraber, neye işaret olduğunu bir türlü anlayamadı. (age, 2013:100)

Sağa vuruyor; sola vuruyor; onlardan çok bağırp çağırmağa çalışıyor, fakat öfkeden kısılan sesine ve **tir tir titreyen vücuduna lâzım gelen mukavemeti** veremiyordu. (age, 2013:136)

(...) **Verilmesi lâzım gelen karar** en ince teferruatına kadar orada tespit edilmişti. (age, 2013:242)

O da, gerçekten, **bu yamalı bohçayı meydana getiren parçalardan** biri miydi? (age, 2013:22)

Dayısı, masanın kenarındaki fesi görünce, sanki orada **son görülen şeylerin** en acıklısı bu imiş gibi: (age, 2013:78)

Yeni kabineyi meydana getiren kişiler, rütbe ve nişan yükleri altında iki kat olmuş ve her devre sadakatla hizmet etmiş beş on antika devlet adamı idi. (age, 2013:153)

Şimdikileri harekete getiren prensibin ne olduğu ise bilinmiyor. (age, 2013:154)

Hep birbirine benzeyen cümleler şaşılacak bir monotonî ile birbirini kovalıyor ve **yazılarının en belirli hususiyetini meydana getiren tekrarlamalar**ıyla zincirlenip gidiyordu. (age, 2013:177)

Bu cümleleri meydana getiren kelimeler asıl mektupta her biri başka manada birtakım cümleler içine serpiştirilmiş duruyordu. (age, 2013:243)

Karadeniz kıyılarını meydana getiren bölümleri kıyamet gününden bir örnek sanılır. (age, 2013:316)

Çünkü **Bingazi'den bir adım ilerive gidemeyen İtalyanlar**, Türkiye'yi başka cephelerde yenmeğe çalışıyorlar (...). (age, 2013:127)

Yıllardan beri sürüp giden mücadelelerinin, bugünkü durumu hazırlayan amillerden biri olduğuna hiç kimsenin şüphesi yoktu. (age, 2013:155)

İşte, Ahmet Kerim'in mayasındaki zehrin ilk bakışta karışık görünen "terkib"'i bundan ibaretti. (age, 2013:298)

Bu da, Samim'in geçen akşamki düşüncesinin doğru olduğunu gösteren işaretlerden biri değil miydi? (age, 2013:54)

Oysa, Samive'yi yürür gösteren şey onun oynaklık sahasındaki cüretli hareketleriydi. (age, 2013:107)

Evet; Ahmet Samim'i de, kendisini de gözetleyen akibet olsa olsa nihayet bu olabilirdi. (age, 2013:43)

Yıllardan beri sürüp giden mücadelelerinin, bugünkü durumu hazırlayan amillerden biri olduğuna hiç kimsenin şüphesi yoktu. (age, 2013:155)

Fakat, son zamanlarda bu meselenin onca biricik önemi kendi kişiliğini ilgilendiren kısım olduğu için, bu vaatten hiç de memnun görünmedi: (age, 2013:260)

Kâmil Paşa'nın bir an önce iktidar mevkiine gelmesini isteyen takım bu resmi kopya ettirip yüzlerce ve binlercesini halka dağıtarak "İşte, bizi kurtaracak adam budur!" demek istiyordu. (age, 2013:194)

Bütün bu metafizik her şeye rağmen yaşamak isteyen benliğinin bir aç köpek gibi uluduğunu işitiyordu. (age, 2013:297)

Fakat, işte, çoktandır işlemeyen kalemi, parmaklarının arasında paslanıp kalmıştı. (age, 2013:120)

Bunların yanında, köy yakmak, kızların ırzına geçmek ve küçük çocukların karınlarına süngü saplamak gibi -her vakit işitilen barbarlıklar- hiç kalıyor; insana bir gulyabani masalı dinliyorum vehmi geliyordu. (age, 2013:206)

Ahmet Kerim o sesi ilk işittiği an gerçekten, böyle bir halin bütün ürperişlerini hissetmişti. (age, 2013:17)

Kimbilir kaç yıldan beri, sürekli bir suikast havası içinde işleyen muhayyalesi buna benzer vesilelerle sınırsız bir genişlik kazanır (...).(age, 2013:59)

Ve Samim de bu fırsattan istifade ederek boğazında düğümlenip kalan kahkahaları salıveriyordu. (age, 2013:66)

O acı günden Ahmet Kerim'in hatırında, kulaklarında ve kalbinde kalan ses bu adamın hiçkırıkları olmuştur. (age, 2013:77)

Hâlâ aynı zanna bağlı kalan Despina: (age, 2013:88)

Memleketin **son kalan gücleri**, boşuna Afrika'nın kızgın çöllerine gömülüyor ve muharebenin dairesi genişledikçe genişliyordu. (age, 2013:127)

İki elinin tersiyle **son kalan göz yaşlarını** sildi. (age, 2013:146)

Onun içindir ki, hallacın karşısındaki köhne evin kapısı, ikinci defa açılırken **birdenbire cinlerle sarılmış kalan Macbeth** gibi benzi sarardı. (age, 2013:164)

Hapisten salıverildikten sonra **bir çeşit mazlum vecdine kapılan ruhu** daha büyük felâketlerin gelmesini bekliyordu. (age, 2013:238)

Zaten **vücudunu kaplayan ateş** o dereceye varmıştı ki, (...). (age, 2013:297)

İnsanın böyle bir anında, ne **kederine katılan akraba**, ne de avutan dost vardır. (age, 2013:284)

Belki de bu adamı **yakıp kavuran ihtiras** hemen herkese mahsus bir çeşit hükmetme ve büyüklük taslama hevesinden ibaretti. (age, 2013:26)

Ah; bu **baştan ayağa vara kesilen vücuttan** nasıl kurtulmalı? (age, 2013:147)

Ahmet Kerim'de **muhalefete devam hızını kıran sebepler**den biri de belki, Sırrı Beyin bu hali olmuştur. (age, 2013:86)

Sağa vuruyor; sola vuruyor; onlardan çok bağırıp çağırmağa çalışıyor, fakat **öfkeden kısılan sesine** ve tir tir titreyen vücuduna lâzım gelen mukavemeti veremiyordu. (age, 2013:136)

Bu kargaşalı Meclis'in başkanı Ahmet Rıza Bey, boş yere birtakım alaycı ve küçümseyici nüktelerle **birbirini kovalayan fırtınaları** yatıştırmak istiyor; öte yandan, Mahmut Şevket Paşa, koridorları mahmuz ve kılıç şıkırtılarıyla çınlatıyordu. (age, 2013:138)

Birtakım günlük, küçük dalavereler içinde kuruyan muhayyilesi hatıralarını canlandırmak ve onlara muhtaç oldukları perspektifi, rengi ve ışığı vermek gücünden yoksundu. (age, 2013:256)

Fakat, genç varlığında **her düşünceden daha kuvvetli olan bencilliği** birden başını kaldırdı: (age, 2013:13)

Güz mevsiminin ilk kuru yaprak yığınları ile yıllardan beri terkedilmiş bir yer hali alan bu bahçede Abdülhamid devrinin **dillere destan olan ihtişamını** hatırlatır hiçbir şey yoktu. (age, 2013:14)

Ahmet Kerim bu sesin sahibini, **bu sesin sahibi olan kızı** -çünkü, o mutlaka bir kızdı, taze ve güzel bir kızdı!- görmeyi, tanımayı hayalinden bile geçirmiyordu. (age, 2013:16)

"Merkezi Umumî" **feragatin örneği olan kişiler**le dolu idi. (age, 2013:17)

Burada, **beş on yıldan beri yabancılara, sevyahlara satılmakta olan sevlerin** gerçekte hiçbir değeri yoktur. (age, 2013:24)

Ahmet Kerim bu **kısır politika ihtirasından kurtulmak şartıyla bu adama vadedilmiş olan saadetleri** sıra sıra zihninden geçirdi. (age, 2013:26)

Yani **halkın sembolü olan Sanşo** ve onun çıkardığı rezaleti büyük ve ehemmiyetli bir acayip hareketlerini beğenir ve tevekkülle adım adım arkasından giderdi. (age, 2013:29)

Hem o kadar çoktur ki, âmme efkârı dediğimiz şey hep bunların kafalarından meydana gelir ve çoğu zaman **sosyal ve siyasî hadiseler hâkim olan kuvvet** de budur. (age, 2013:40)

Kendisini **dünyanın en ahlâksız, dalavereci ve hattâ namus ve onur ile en az ilgisi olan insanlardan** biri sanırdı. (age, 2013:56)

Aslında **bir "Nida" olan acımızı** bir musiki olan sevincimizi sizin sessiz geometrinizle bildirmeye çalışırız! (age, 2013:107)

Aslında bir "Nida" olan acımızı **bir musiki olan sevincimizi** sizin sessiz geometrinizle bildirmeye çalışırız! (age, 2013:107)

Düşündü ki; buradan Teşvikiye'ye kadar yavaş yavaş yürüse, **tam söz verilmiş olan vakitte** randevuya yetişecektir. (age, 2013:111)

Bundan böyle geçim kavgası, ona, bir spor kadar kolay geliyordu ve hayatta **başarıya ulaşmış olan insanlara** hiç şaşmıyordu. (age, 2013:118)

Genç adam **bu ilk sayının başına konulacak olan beyannamenin** yazılmasıyla görevlendirilmiştir. (age, 2013:120)

Genç adam telâş ettikçe, **fikirler ve onların işareti olan kelimeler** boşluğun içinde bir duman gibi buharlaşıyordu. (age, 2013:121)

Ama, **bir defa ürkmüş olan mandayı** tutmak kabil midir? (age, 2013:138)

Vücutlarını fennî aletlerle, takımlarla silahlanmış olduğu kadar, ruhları bir sürü efsane kuruntuları ve yılanmış kinlerle sarılmış olan Avrupalılar, İlk Haçlı Seferi adımı olarak etrafımızdaki azgın köpeklerini bizim üzerimize (...). (age, 2013:211)

Halbuki en iyimser bir anlayışa göre bu hükümet darbesinin sonunda **Ahmet Kerim'in payına düşecek olan felâketin** en hafifi ya bir ebedî sürgün cezası, ya bir kalabentlikti. (age, 2013:224)

Bundan bilgisi olan polis kaç zamandır karadan, denizden, sağdan soldan yalıyı 'tarassut' altına almış. (age, 2013:248)

Bu adam, **İttihat ve Terakki'nin kurucularından olan adam** mıydı? (age, 2013:258)

Her duygudan daha kuvvetli olan tecessüs, Ahmet Kerim'i Damat Paşa'nın yanında bir parça daha alıkoydu. (age, 2013:262)

Burada **bahis mevzuu olan şey** haklıyı haksızdan ayıran, suçluya cezasını, suçsuzla hürriyetini veren bir adalet eli değildi, (...). (age, 2013:280)

Eğer bu hapis hücresi bir kavganın sonu ise, eğer yarına, belki biraz sonraya **alınma yazılmış olan akıbet** bir mağlubiyetin ifadesi ise, Ahmet Kerim'in kiminle döğüşüğünü ve kendisinin kim tarafından ve neden yenildiğini bilmesi lâzım gelmez miydi? (age, 2013:285)

Çünkü, **en müthiş olan şeyin** ölümün kendisi değil, ölüm korkusu olduğunu görüyordu. (age, 2013:287)

Hayatının biricik insanî ifadesi olan muhayyilesi sanki bütün eşyası alt üst olmuş bir oda gibiydi. (age, 2013:290)

İşte, bu Sırrı Bey, **Ahmet Kerim'i şu ana kadar sevk etmiş ve harekete getirmiş olan duyguların** bu Sırrı Bey gibi birtakım örtülere bürünerek cisimlenmiş bir sembolü idi. (age, 2013:292)

Çünkü, ebedilik denilen tılsımın sahipleri yalnız ırklardır ve **bunların bütünü olan insanlık**tır. (age, 2013:296)

Hani, o **ebedî olan ruhu** yok mu? (age, 2013:310)

Bütün bu uzun saatleri yalnız başına, Rıza Tevfik Bey'in **başı sonu olmayan lakırdıları** doldurmuştu. Ali Kemal sabırsızlanıyor;(age, 2013:173)

Öte yandan **bazı resmî olmayan heyetler** de sözde Avrupalıların acıma duygularını lehimize çekmek üzere sağa sola uzun seyahatlere çıktılar. (age, 2013:236)

Sonra öyle konferansçılara da rastlanır ki, herhangi bir içtimada **insana on yılda edinilmesi kabil olmayan bilgileri** verirler. (age, 2013:244)

Rüzgâr esince her yanı yabanî bir sesle bağırmaya başlar; her delikten bir ayrı çığlık kopar ve **bir sürü tabiatüstü mahlukların şeytanî bir raks ile tepindiği zaman olunan çatının** her an bir çöküntü gümbürtüsüyle sarsıldığı duyulur. (age, 2013:316)

Genç kız, ancak, **bir av kedisinde rastlanılan beceriklilikle** Ahmet Kerim'in önünden izini nasıl kaybetmesini bildiyse yine aynı beceriklilikle başka bir köşenin başından onun önüne çıkıverdi. (age, 2013:104)

İnsana **ikbal, saadet ve servet sağlayan kuvvetlerin** hepsi de öbür tarafta idi. (age, 2013:13)

Sırrı Bey'in gözleri, bunları söylerken, sanki **insanın kalbine birer civi gibi saplanan bakışlar**la bakıyordu (...). (age, 2013:255)

Nitekim, Ouchy antlaşması ve **anavatanı saran tehlike** üzerine Bingazi cephesinden İstanbul'a koşan vatan savaşçılarının birer birer gelişi, her şeyden önce ve her şeye rağmen barıştan başka bir şey istemeyen İstanbul halkını Çatalca'dan işitilmekte olan top seslerinden daha çok rahatsız ediyordu. (age, 2013:212)

Kendini saran karanlıkın hiçbir yanında hafif bir aydınlık vehmi bile yoktu. (age, 2013:229)

Fakat, **gittikçe iradesini sarsan sarhoşluk** onu istediği gibi ihtiyatlı olmaktan alıkoyuyordu. (age, 2013:269)

Bu halin ağırlığını pek iyi sezen İttihatçılar ise, herhangi bir ilin kendi aleyhlerine silâhlı ayaklanmasından ziyade, muhalefet basınının bu geçici kalkınışlarından ürküyordu. (age, 2013:125)

Fakat, Sırrı Bey'in **dakikalarca süren bekleme**sine rağmen bir daha aynı yerde hiçbir kimse görünmemiş. (age, 2013:59)

Ahmet Kerim'i **o akşam şaşırta n şey**, şu oldu ki, Samim onların kendisini Beyoğlu'na götürmek yolundaki bütün ısrarlarına sonuna kadar direnmişti. (age, 2013:42)

Nice zamandan beri, **kalbinde dolup taşan zehiri** hep bu beyannamenin içine akıtmak istiyordu. (age, 2013:120)

Ahmet Kerim, **kendi üzerine bu kadar ateşli bir şefkatle titreyen kalbin** tasasından haberdirdir. (age, 2013:38)

Bu haber bir anda **Ahmet Kerim'in beyninde toplanan bulutları** dağıtmıştı. (age, 2013:54)

(...) Ona **en çok ıstırap veren şey** bu adamların kendisini "talihin bir lütfü" görmeleriydi. (age, 2013:253)

Ruha en olumlu sükûnunu, akla en yanılmaz isabetini ve bir hayata tam ahengini veren şey işte budur, bu iç nizamdır. (age, 2013:292)

Acaba Samim de **kendi hayatında yaklaşan borayı** böyle bir duygunun yardımıyla mı seziyordu? (age, 2013:50)

(...) Ölümü **korkunç vapan amillerin** başında, sözde teselli veren bu inancı da buluyordu. (age, 2013:295)

Bütün dar ruhlarda ve iptidaî kafalarda hayatın manası işte böyle basitleşir, sahası böyle kısalır ve bin türlü baharatla karışık tadı **yalnız yaşanılan dakikanın** uzvî duyguları içinde kalır. (age, 2013:203)

Çünkü bu adam ona insanı, kâinatı terkip eden unsurların öbür yakasında **büsbütün başka bir dünyada yaşayan mahluklar**dan biri gibi görünmüştü. (age, 2013:282)

2.5.1.1.2. Hareket Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim:

Bu başlık altında tespit edilen tamlama sayısı 61'dir. Sıfatlık unsuru ilgili tamlamalarda geçici hareket yönüyle niteleme sağlamıştır.

Bu, herkesle alay eden adam maskesi altında, yüzü, **kendi talihine ağlayan gözlerinin** yaşıyla sırsıklamdı ve elleri, şimdiden bir ölünün elleri gibi uzun, çekik ve sapsarıydı. (age, 2013:68)

Zaten, Ahmet Kerim'in bu düşüncelere ayıracak zamanı o kadar azdır ki, kızın **gittikçe artan taşkınlıklarına** karşı nasıl bir vaziyet almak lâzım geldiğini tayine bile vakit bulamıyordu. (age, 2013:134)

Tatmin edilmemiş genç muharrir kibrinin **gittikçe artan ateşi**, ona bir çeşit sıracalı çocuk mızırızlığı vermişti. (age, 2013:157)

Hani şu, Paris'te Babanzade Hakkı'ya tiyatrodan çıkarken **tokat atan Şevki** yok mu? (age, 2013:255)

Ahmet Kerim, felâket haberinden sonra, birden **matbaayı doldurmağa başlayan kalabalığın** bu hislerden başka hiçbir şey duymadığına inanıyordu. (age, 2013:72)

Kabataş'la Beşiktaş arasındaki iki yalının dar ve loş geçidinden kendisini denizin akıntısına bırakan kız, ondan başka kimse olamazdı. (age, 2013:158)

Ut çalan adam elindeki mızrabın ucuyla bıyıklarını tarayarak ağır ağır söylendi: (age, 2013:271)

Polisten **arabaya çarpan otomobilin** numarasını ve kime ait olduğunu öğrenip kendilerine bildirmesini istiyordu. (age, 2013:30)

Ne var, ne oldu demeğe kalmadı; muhabirin **birbirine çarpan ceneleri** arasından şu sözler döküldü: (age, 2013:275)

Evet; bu **uzanıp çekilen başın** sahibi Sırrı Bey'den başka kimse değildi. (age, 2013:59)

İttihat ve Terakki denilen bu katılaşmış ve sağlam buz kitesini **surada bir küçük ırmak, ötede serseri bir sel, beride bir incecik su haline çeviren sıcaklık**, ne müthiş bir ateşten çıkıyordu. (age, 2013:149)

Ahmet Kerim, bu sesleri ensesinden duyuyor ve **genç kızın ağzından çıkan harfler**in her biri sanki belkemiği'nin bir halkasını gıdıklıyor. (age, 2013:102)

Kahire'de, Ahmet Saip Bey'in başkanlığı altında yayınlanan Şurayı Ümmet ve **Paris'te çıkan Meşveret** yine bu tarihten itibaren başlıklarının altına "Terakki ve İttihat Cemiyeti'nin neşir organıdır." cümlesini koydular. (age, 2013:34)

Ahmet Kerim, her şeyin ağırlaştığı bu kötü günlerde, Ferah Tiyatrosu gecesi **kendisiyle dertleşen arkadaşının** "Bizi Balkanlaştırdılar!" sözünü hatırlıyordu. (age, 2013:206)

Ahmet Kerim, bu manasızlıkları düşünüp dururken bir de baktı ki, az önce **bir köşevi dönen kız**, kaybolup gitmiştir. (age, 2013:104)

İkide bir, iri ve tombul parmaklarıyla **durmadan düşen gözlüğünü** burnunun üstüne yerleştirmeye çalışıyor, öte yandan kendine uzanan elleri sıkarak: (age, 2013:155)

Bu potları bir türlü düzeltmeyen terzisine, içinden lânetler okuyordu. (age, 2013:103)

Gözleri Sırrı Bey'den ayrılıp **sofraya başkanlık eden gence** döner dönmez bu kumral başın üstünde bir trajedinin bütün ürperişlerini duydu. (age, 2013:269)

Bu gösterişli ve heyecanlı ilânları okuya okuya baştan başa merak ve tecessüs kesilen İstanbul halkı **o akşam tayin edilen zamandan** bir saat önce Ferah Tiyatrosu'nu doldurup taşırılmıştı. (age, 2013:172)

Gazeteler susturulduğu için, **onun yerine geçen halkın** muhayyelesi her gün, yeni bir şey doğuruyordu. (age, 2013:150)

Bu Şerife Hanım Ahmet Kerim'e, **Samive için gidip gelen kadınıdır**. (age, 2013:142)

Küstah hükümet darbecileri şu dakikada **saraydan gelen kuvvetlerle** sımsıkı sarılmış bulunuyorlarmış. (age, 2013:226)

Bu ona, önce, **alınması lâzım gelen tedbirlerin** en iyisi, en akıllıcası gibi geldi. (age, 2013:230)

Hele **son dinî vazifesini vaptırmağa gelen papaza**: (age, 2013:286)

Sırrı Bey! Bu garip adamın gittikçe kuruyan ve kurudukça uzayan vücudu, ya nesli tükenmiş fosil bir mahlûkun **görünmeyen bir el tarafından harekete getirilen iskeleti** halinde İstanbul'un içinde dolaşıyor (...). (age, 2013:86)

Bunun üzerine Cemal Bey zile bastı, **ıcerıve gıren çavuşa** yazdığı kâğıdı uzattı. (age, 2013:283)

Zira, bu tanıdığı **İttihat ve Terakki'ye giren gençler**den biri farzediyordu ve onun "Türkiye son günlerini yaşıyor" sözü altında Türkiye'yi, bu hale getirenlerin sadece muhalifler olduğu iddiasının gizlendiğini sezmişti. (age, 2013:178)

Gözü **araya giren arkadaşlarını** bile görmüyordu. (age, 2013:50)

Hattâ bunu anlamak için **son derece emek harcayan arkadaşım** Sırrı Bey'in de bu konuda benden çok bilgi sahibi olduğuna ihtimal vermiyorum. (age, 2013:282)

İttihat ve Terakki hükümetinin devam ettirdiği hoşgörülü idareden yararlanarak **önceleri kaçan muhalifler**in mühim bir kısmı yeniden memlekete girmişti. (age, 2013:241)

Sadaret dairesinin kapanan kapısı önünde kâh bir hoca, kâh bir sivil, kâh bir genç, kâh bir yaşlı adam biriken kalabalığa ağız dolusu bir şeyler haykırıyor (...). (age, 2013:185)

Ahmet Kerim **kendilerini karşılayan gençle** bir kadının arasına sıkıştı: (age, 2013:266)

Öyle bir hâkim ki, her bakışı ruha sapan bir sonda gibidir ve her suali **bir varanın içinde kımlıdavan nesteri** andırır. (age, 2013:293)

(...) **Birer yılan gibi soğuk, çevik kollarının arasında kıvranan erkeğe** ölümü aşk, aşkı ölüm kadar cana yakın gösterirler. (age, 2013:91)

Erkenden Sadayı Millet matbaasına koşuşan Samim'in en yakın dostları en ateşli hayranları, hattâ davısı ve soy sopu bu aziz ölünün tabutuyla -çünkü, daha gün doğmadan önce Samim yıkanmış ve tabuta konulmuştu- kendi aralarında İttihat ve Terakki polisiyle süngülerini buldular? (age, 2013:77)

(...) **Bir pars gibi kucağına çekip parçalayan ölüm**dür. (age, 2013:258)

Yolda ona rasgelen bekçi: (age, 2013:116)

Araba, **etrafını saran kalabalıktan** sıyrılıp yola düzulebilmek için çok güçlük çekti. (age, 2013:30)

Ahmet Kerim, **bu adamı saran yağların** herhangi bir gerçeğin sızmasına karşı nasıl bir zırh meydana getirdiğini anlamış ve artık ona söylemekten vazgeçmişti. (age, 2013:227)

Şimdilik **dışarı sızan adlar** bunlardır. (age, 2013:222)

(...) Zihni yine o **şarkı söyleyen kıza** dikilmişti. (age, 2013:24)

Bu sözü söyleyen adamın önüne dikildi ve benzinden daha beyaz bir sesle haykırdı: (age, 2013:49)

Bundan iki gün önce Ahmet Samim'e **bu sözleri söyleyen Nazırın** gülümser ve tatlı yüzü gözünün önünde bir ifritin sembolü gibi cisimleniyordu. (age, 2013:74)

"İyi olur inşallah!" dedi ve Paşa neredeyse bir küçük kardeş şefkatiyle **bu sözü söyleyen adamın** yüzüne baktı. (age, 2013:260)

Tıpkı, **bir diş ağrısını unutmak için şarkı söyleyen kimseler** gibiydi. (age, 2013:287)

Suikastçıları taşıyan otomobilin Çatalca'ya doğru gitmiş olması neyi ispat ederdi? (age, 2013:276)

Fakat **samdanın ışığı arkasında titreyen yüzü** hiç de susmuş gibi değildi. (age, 2013:144)

Fakat, **şu umumhane odasında, şu raki sofrası başında toplanan insanlarda** bu yüksek ideallerden birini vehmetmek mümkün müydü? (age, 2013:270)

Fakat, çok geçmedi, bunun da ötekiler gibi polisin kuşkusundan başka hiçbir şeye dayanmadığı anlaşıldı ve **o kadar dehşet ve heybetle tutulan sanık** Polis Müdürlüğünde beş on günlük bir misafirlikten sonra evine geri gönderildi. (age, 2013:250)

Bir eli tabancalı militan mıdır, yoksa **kesesini doldurmakla uğraşan iş adamlarından** mıdır? (age, 2013:97)

İkide bir, iri ve tombul parmaklarıyla durmadan düşen gözlüğünü burnunun üstüne yerleştirmeye çalışıyor, öte yandan **kendine uzanan elleri** sıkarak: (age, 2013:155)

Sadayı Millet'te atmosfer bu dedikodularla dolduğu bir sıradadır ki, Sırrı Bey, bir başka adamın **aydınlıkta uzayan gölgesi** halinde odadan içeriye girdi. (age, 2013:73)

Bunda deniliyordu ki: "Gerek bizim ve gerek sizin emniyetiniz için ve gerek gayemizin tehlikeye düşmesi endişesiyle **çok büyük bir gizlilik kararı veren komitemiz**, bu gibi temas teşebbüslerini hiç uygun bulmamaktadır." (age, 2013:244)

Sabahki Edmond Desmoulains faslından masası önünde olup geçen 31 Mart tartışmasına kadar Ömer Beyefendi'yi bekleme, Ömer Beyefendi ile tanışma, sofrada **Ömer Bey tarafından antika esyaya dair verilen konferans**; (...). (age, 2013:38)

Ne dersin, **Şu Samim'i vuran adam** bulunmayacak mı?" dedi. (age, 2013:91)

Bu kuru ve uzun adam, Hamlet trajedisinde **Elsneur Kalesinin hayaleti rolünü yapan aktör** gibi ellerini, kollarını ileriye doğru uzatıp: (age, 2013:77)

Öyle ki, insan onu her görüşünde **bu çeşit mankenleri yapan sanatçının** mutlaka Hüseyin Kâmi'yi model almış olduğuna inanırdı. (age, 2013:174)

Bir zamanlar Prens Sabahattin Bey'in, bazan Damat Salih Paşa'nın saraylarında, şimdi de Ömer Beyefendinin konağında yapılan toplantılarda İttihat ve Terakki'yi boş yere kuşkulandırmaktan başka bir şeye yaramayan bu tipler ancak Ahmet Samim'in "esprit"lerinde bir değer kazanabilirdi. (age, 2013:63)

İşte, Ahmet Kerim'in kalem arkadaşlarına göre, **millî heyecan adına yapılan cılgınlıkların** neticesi hep bunlar oluyordu. (age, 2013:127)

Eğer bazı fikir adamlarının iddia ettiği gibi her kişinin hayatı onun kendi eseri ise, Sırrı Bey'e, haberi olmaksızın **bir saheser yaratan dehalar**dan biri gözüyle bakmak lâzım gelir. (age, 2013:257)

Kimbilir, belki, **bu bataklıktan yayılan mikroplar** onun damarlarına da girmiş, onun kanını da sinsi sinsi zehirlemeğe başlamıştı. (age, 2013:33)

2.5.1.1.3. Duyu Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlık altında 11 tane tamlama örneği tespit ettik. Bu tamlamalarda görme ve işitme duyularına ilişkin bir niteleme yapılmıştır.

Bu işi hiç beğenmiyorum" dedi ve **bir muhallebici dükkânından sokağa akseden aydınlıkta** Balkanlar'a dair haberler yeniden okundu. (age, 2013:181)

Sokaklarda en ehemmiyetsiz şeyler, bir kadın silueti, **bir birahaneden akseden ışık**, Rumca bir ad, bir polisin düdüğü, bir atın nallarından çıkan sesler ona seyrine doyulmaz sahne oyunları gibi geliyordu (...). (age, 2013:231)

Sokaklarda en ehemmiyetsiz şeyler, bir kadın silueti, bir birahaneden akseden ışık, Rumca bir ad, bir polisin düdüğü, **bir atın nallarından çıkan sesler** ona seyrine doyulmaz sahne oyunları gibi geliyordu (...). (age, 2013:231)

Hani, şu **Samiy'e'nin ayakta duran resmi** yok mu? (age, 2013:220)

Yavaş yavaş bu **ıçten gelen ses**; yaşlı kadın, farkına varmaksızın, dudaklarına geçti: (age, 2013:146)

Odanın bütün bir yüzünü kaplayan sıra sıra kafesli pencereler boyunca bir uzun sedir ve onun iki yanında birkaç hasır sandalye burada **mobilya adına görülebilen eşyayı** teşkil ediyordu. (age, 2013:164)

Tıpkı **bir ham zümrüdün kenarlarında görülen ışıltılar** gibi... (age, 2013:25)

Ethem Paşa'nın saha kalkmış bir at üzerinde yalnızlık atılışlarını ve önüne gelen düşman askerlerini doğravışlarını gösteren resimler gözünün önüne geliyordu. (age, 2013:195)

Ve yaşlarla, varı karanlığın içinde birer mücevher gibi parlavan gözlerinden iri iri damlalar, yuvarlak yanaklarının üstünden elbisesinin yakasına doğru akmağa başladı. (age, 2013:88)

Sonunda bir gün geldi; her iki tarafın yığın yığın cesetleriyle, durmaksızın uluyan topların ağızları tıkanı. (age, 2013:215)

(...) Şimdi bir de o ipten yuvarlanan cesedini aynı seyirci budalalığıyla görmeğe mi geliyorsunuz? (age, 2013:72)

2.5.1.1.4. Söyleyiş Bildiren -An'lı Sıfat-fil Grupları + İsim

Bu başlık altında 1 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamada sıfatlık, belli bir söyleyiş özelliği anlatmaktadır.

Sırrı Bey, o, "Yaşıyoruz be birader!" diye bağırın adamın yanma oturdu. (age, 2013:266)

2.5.1.1.5. Konum Bildiren -An'lı Sıfat-fil Grupları + İsim

İncelenen eserde bu bağlamda 12 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda kişilerin, kavramların ve alanların konumları nitelenmiştir.

Gerçi, Babiâli, Rumeli'de bulunan kuvvetleriyle kendini savunmaya girişmekten uzak kalmadı.(age, 2013:150)

Hele şair, "Ordu Köşkünde" diye okuduğu bir şiirinde, o zaman henüz o köşkte hapis bulunan Abdülhamit'ten söz ederken: (age, 2013:176)

Avrupa'da bulunan muhaliflerle de mektuplaşmaya girmişti ve Ömer Bey'de, en devamlı, en hararetli muhabirlerinden birini bulmuştu. (age, 2013:252)

Fakat, kapıda duran nöbetçi bunun farkına bile varmadı ve gözleri Osman Ağa'nın parıltılı yakalığından başka bir şey görmedi. (age, 2013:27)

Kapıda duran kızların önünden geçerken, hattâ başını çevirip onlara bakmaya cesaret bile edemedi. (age, 2013:104)

İşte, cephe arkasında geçen olaylar, aşağı yukarı bu unsurlar, burada acıklı, orada gülünç, beride tırmalayıcı ve huzursuzlandırıcı bir çattırtı ile birbirinden sökülüp ayrılıyor, düşünceler sertliğini kaybediyor ve duygular odanın içinde olanların daha geniş ölçüde, birer örneğinden ibaretti. (age, 2013:200)

Fakat sen ağlama, sen ağlama!" diyor ve tevkif edildiği saatte **evinde geçen olaylar** parça parça yeniden yaşıyor: (age, 2013:278)

Ağa Camii'nin üst yanında, **Tarlabası'na giden sokaklar**dan birinin köşesinde, bir küme sarhoş Amerikalı deniz askerine rasladı. (age, 2013:112)

Bu zavallılar, sanki gittiklerine pişman, geldiklerinden utanır bir halde İstanbul sokaklarında **cepheye giden yolları** gözetliyorlardı. (age, 2013:212)

Sırrı Bey gitti. Bunun üzerine zabıt **sofada kaynaşan kalabalığa** dönerek: (age, 2013:78)

Yalnız gözünün ucuyla **köşede oturan adamları** yadırgıyordu. (age, 2013:260)

Ahmet Kerim, işi şakaya dökmek istedi ve eliyle **sofrada oturan kızları** göstererek: (age, 2013:271)

2.5.1.1.6. Biçim Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlık altında 2 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda insan yüzünün ve nesnelerin biçimsel özellikleri nitelenmiştir.

Bu "hepimize" deymi Ahmet Kerim'in en duygulu bir noktasına saplandı ve **sert çizgilerle buruşan yüzünü** Hasip Bey'e çevirerek: (age, 2013:21)

Bir odada, **karşı karşıya duran masaların** önünde, bu mektubu hemen bir anda açıp okumuştular. (age, 2013:45)

2.5.1.1.7. Huy / Alışkanlık Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 6'dır. Bu tamlamalardaki sıfatlık insanın yaradılışı ve huy özellikleriyle ilgili unsurlar nitelenmiştir.

Bu, **herkesle alay eden adam** maskesi altında, yüzü, kendi talihine ağlayan gözlerinin yaşıyla sırsıklamdı (...). (age, 2013:68)

Burası, **menfaat veya memurluk peşinde dolaşan kimselerden** tutun da memleketin kaderini eline almış en nüfuzlu devlet adamlarına ve en ateşli vatanseverlerden en şüpheli vatan hainlerine kadar hemen her sınıftan, her çeşitten insanla dolu idi. (age, 2013:198)

Zaten, **kalenderliğe meyli olan mizacı**, İstanbul'un bu kalenderler şahında çoktan aradığı ideal sembolü bulmuştu. (age, 2013:57)

Zaten **bütün güzel, iyi ve yüksek şeylere kapanmış olan ruhu** için bu mecburiyet o kadar acıklı değildi. (age, 2013:314)

Muzipliğine son olmayan Samim bazan derdi ki: (age, 2013:62)

Zira **essiz bir "mizah" kabiliyeti taşıyan Samim** bunların her birinden Moliere'in kahramanlarına benzer gülünç kişi örnekleri çıkarmakta güçlük çekmezdi. (age, 2013:63)

2.5.1.1.8. Benzerlik Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

İncelenen eserde bu bağlamda 3 tane tamlama tespit edilmiştir. İlgili tamlamalarda yer alan sıfatlıklar isim unsurunu benzerlik açısından nitelemektedir.

(...) **Yırtıcı bir mahlukun pençesini andıran yumruğu**nu masanın üzerine dayayıp: (age, 2013:213)

Genç **bir boğanın kellesini andıran kafasının** üstünde insanî bir kaygının ürpertisi dolaştı. (age, 2013:302)

Talât Bey'in **iri bilvaları andıran gözleri**, yüzünün ortasında, yuvarlak yuvarlak döndüler. (age, 2013:307)

2.5.1.1.9. Adlandırma Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

Adlandırma anlamı ihtiva eden 15 tane tamlama tespit edilmiştir.

Ben de onu bekliyorum, her gün gözlerim **gelecek denen ufuktadır**. (age, 2013:183)

Türkiye'de, **muhalefet denilen şeyi** tek başına yalnız bir kişi temsil ediyordu: (age, 2013:186)

Ahmet Kerim'in ilk defa olarak **"kadın" denilen mahlûktan** gözü yıldırı. (age, 2013:108)

Onun sistemi, onun felsefesi bizim kafalarımızda yer etmedikçe müspet bir gayeye varmamızın imkânı yoktur, her şeyden önce, 'şahsî teşebbüs' sahibi fertler yetiştirmek sonra da **hükümet denilen kuruluşun** kudret ve hâkimiyetini en küçük dereceye indirmek. (age, 2013:122)

Bu gözlerde eriyen birer siyah akik hali vardı; **bakış denilen şeyi** kaybetmiş gibiydi. (age, 2013:146)

Hayat denilen şey ona bu salonun ve bu sahenin eşi bayağı bir gürültüden ibaret gibi geliyordu. (age, 2013:177)

Ne şunun şerefi, ne bunun şöhreti, ne de bir başkasının ikbal ve refahı onu **"haset" denilen hisse** asla düşürmemişti. (age, 2013:197)

İhtilâl denilen şey bundan mı ibaret? (age, 2013:222)

Bu faciadan sonra, **kadın denilen şey** onun gözünde ciddî, ağır ve trajik bir unsur mahiyeti almış ve cinsi münasebetlerin en hafifi bile ona bir nevi güreşme gibi görünmeye başlamıştı. (age, 2013:240)

Eğer aramızdan **itimât denilen şey** kalktıysa, ne hacet bu kadar açılmağa bile lüzum yok. (age, 2013:245)

Böylece, birçok yürüdükten sonra, nihayet, **Ziba Sokağı denilen yere** vardılar. (age, 2013:265)

Şimdi yine aynı kuvvetler onu bir hapishanenin köşesine atıyor veya **halk denilen çocuğun** gözünü korkutmak için sırtına kefen geçirip üç ayaklı bir direğin ucunda sallandırıyor. (age, 2013:286)

Ve onun içindir ki, yaşayamamıştır, henüz **ömür denilen yolun** ortasına varmadan dizleri bükülmüş, yere kapanmıştır. (age, 2013:295)

Çünkü, **ebedîlik denilen tılsımın** sahipleri yalnız ırklardır ve bunların bütünü olan insanlıktır. (age, 2013:296)

Ahmet Kerim, **rüzgâr denilen unsurun** ne trajik bir musikişinas olduğunu ilk defa burada anlamıştır. (age, 2013:316)

2.5.1.2. -DİK / -DUK’lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

-DİK /-DUK sıfat-fiilli sıfatlıklardan 157 tane tamlama tespit edilmiştir. 5 başlıkta incelenen tamlamalarda iyelikli ve olumsuzluk ekli kullanımlar yer almaktadır.

2.5.1.2.1. Durum Bildiren -DİK/ -DUK’lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlık altında tespit edilen tamlama sayısı 53’tür. Bu tamlamalarda durumsal nitelermeler bulunmaktadır.

Dünyada hangi ahenk vardır ki **kulağa aksettiği dakika**dan beri bütün sınırlarımızda dinmeyen böyle bir titreyiş halinde günlerce devam edip giderdi (age, 2013:16)

Yalnız, esrarlı bir tavır takınmayı ve **olaylardan aldığı intibalarla** sağa sola, bazı belirsiz tehditler savurmayı şanına lâyük buluyordu. (age, 2013:149)

"İşte **bunu anladığınız gün** memleket de kurtulacak, işlerimiz de yoluna girecekti. (age, 2013:204)

(...) Beyrut'ta bir sürü Arab'a **hiç anlamadıkları Türkçe** ile bir iki söz söyleyip şaşkın ve mahcup dönmek zorunda kalmıştı. (age, 2013:140)

Mademki, onun gibi sevmesini bilmiyordu; mademki, yaydığı düşünceler, işi boş tohumlar gibi hiç yemiş vermeksizin gömülüp gidiyordu; mademki, **güzellik, doğruluk ve iyilik adına bağlandığı inançlar**, kendi kafasından dışarıya çıkamıyordu. (age, 2013:209)

Gençliğe ilk adımı bastığım günden beri sen benim için yüz defa okunmuş bir kitaptan daha sıkıntılı ve daha lüzumsuz bir şey oldun. (age, 2013:288)

Türkiye'de Meşrutiyet hayatı başladığı günden beri, herhangi bir partiye girmeyi kibrine yediremeyen Lütfi Fikri Bey bile, muhteşem bencilliğinden vazgeçip (...). (age, 2013:105)

Bu, foyasının meydana çıktığı geceler, oğlunu **lüzumundan fazla merak ve kaygı ile beklediği gecelerdir**. Öyle ki, yavrucuğu nihayet geldiği vakit, acaba o mudur, değil midir? (age, 2013:38)

(...) **Bir beklenmedik şey** olursa durmak, bakmak, gülümsemek, gereğine göre göğüs geçirip sendeler gibi yapmak. İşte bütün işim bundan ibarettir." diyebilirdi. (age, 2013:101)

Ben artık **o eski bildiğiniz adam** değilim. (age, 2013:165)

İttihat ve Terakki Fırkası, **içinde bocaladığı şartları** düşünerek böyle bir seçimi pekâlâ geciktirebilirdi. (age, 2013:136)

Zaten, **İttihat ve Terakki teşkilâtında en çok sevimsiz, kaba ve utanç verici bulduğu şey** bu demagogça militanlıktan, (...). (age, 2013:32)

Genç adam, bu da **yeni bulduğu gerçeklerden** biri imiş gibi, yatağın içinde doğruldu; başını iki ellerinin arasına aldı. (age, 2013:297)

Ahmet Kerim, **içinde bulunduğu şartların** bütün ağırlığını unutup: (age, 2013:282)

Ahmet Kerim, bir parça da içkinin tesiriyle **paradokstan paradoksa düştüğü sırada** kumral saçlı gencin gözleri gittikçe süzülüyor; (...). (age, 2013:271)

Bu **içki masasında bulunduğu dakikadan** beri bir kere olsun kadınların yüzüne bakmadı. (age, 2013:267)

Fakat, bu sahtekârlığı yalnız **icinde doğup büyüdüğüm cemiyete** karşı yapmadım, kendime, asıl kendime karşı yaptım. (age, 2013:289)

Bu işe daldığı sırada Sırrı Bey'in kulağı dibinde neler söylediğini işitmiyordu bile... (age, 2013:257)

Sizin gibi fedakâr arkadaşlardan niçin **istifade edilmediği hususuna** gelince bunun sebebi çok basittir. (age, 2013:260)

Lâkin, **Sırrı Bey hakkındaki bu öğrenc gerçeğe erdiği saniyeden** beri sanki donakalan Ahmet Kerim üzerinde bütün bu dramatik pandomimanın hiçbir tesiri olmamıştı. (age, 2013:283)

Lâkin **temsil ettiği ruh**, gösterdiği, anlayış hiç de millî değildi. (age, 2013:205)

Lâkin, ne yazık ki, Sırrı Bey, bundan **lâzım geldiği şekil**de söz açmasını bilmezdi. (age, 2013:256)

Derdini, kalbinin içinde bir sır gibi saklaması **lâzım geldiği halde** sokaklara düşürmüş bulunuyordu. (age, 2013:142)

Bu kız **carşafa girdiği günden** beri, bir yabancı erkekle bir defa göz göze gelmiş değildir. (age, 2013:129)

Kanunu Esasi'nin 35'inci maddesi değiştirilirse, **padîşah lüzum gördüğü vakit** Meclisi Mebusan'ı kapatabilecek ve böylece 35'inci madde Damocles'in Kılıcı gibi daima Mebusan Meclisi'nin başı üzerinde sallanacaktı. (age, 2013:136)

Molla Bey, benim İttihatçılarda affedemeyeceğim en büyük suç **memleketteki ahlâk fesadına karşı gösterdikleri kayıtsızlıktır**. (age, 2013:64)

Bütün gününü, bir sürü politika dedikoduları, **hiç hoşlanmadığı meşguliyetler** ve çoğu zaman derin can sıkıntılarıyla öldürdükten sonra, akşama doğru biraz genç olmak, biraz da kendisi için ve kendi çağına göre yaşamak ihtiyacını duyardı. (age, 2013:37)

"Gerçekten **buna inandığım zaman** da oldu;" dedi. (age, 2013:289)

Ahmet Kerim, **annesizle kısa kesmek istediği konuşmalarını** hep kapıdan çıkarken ayak üstünde yapardı. (age, 2013:162)

Zaten, ben **rahatça çalışmak istediğim zamanlar** buraya kapanırım ve kimse girmesin diye bazan içeriden de kapıyı kilitletim. (age, 2013:31)

Alkolden yoksun kaldığı anlarda kafası yağlı tükenmiş bir kandile dönüyordu. (age, 2013:317)

Minimicik bir çocuk iken hayalimin yarattığı ateş gözlü cinler, **kabarık saçlı kapkara cadılarla sarılı kaldığım geceler**de bile böylesine bir korkuya kapıldığımı hatırlamıyorum. (age, 2013:44)

Bunlar arasında öyleleri var ki, yattıkları toprakta, **kemiklerinden bile iz kalmadığı halde**, sözleri bizim ağızımızda, düşünceleri bizim kafamızda, sevgileri ve nefretleri bizim kalbimizde bir bahar gürlüğüyle tomurcuklarını açmakta ve filizlerini sürmektedir. (age, 2013:297)

Sırrı Bey, Ömer Bey'i ve Ömer Bey'in o akşamki davetlilerini şöyle birer defa görmüş, yahut **görmeden adlarını işitmek suretiyle tanımış olduğu halde** Nişantaşı'ndaki eski sadrazam konağında kendini hiç yabancı hissetmedi (...). (age, 2013:61)

İşte, Ahmet Kerim, **hürriyetinden voksun olduğu dakika**dan beri kendisinde bir şeyin kırıldığını, bir ışığın söndüğünü ve bütün uzviyetinin bir an içinde yüz yıl yaşamış gibi ihtiyarladığını ve bu hal karşısında yavaş yavaş kalbinin derinliklerinden bir isyan sesinin yükseldiğini duyuyordu. (age, 2013:233)

Bu şartlar içinde orduya bir zaaf ve soysuzlaşma unsuru gibi girmiş olacak ve belki de bazı **zor anlarda bağlı olduğu tabur** için bir fuzulî yük veya bir tehlike teşkil edecekti. (age, 2013:198)

Bütün o cinayetleri **bağlı olduğu ailenin** kötü ananelerine veriyorum. (age, 2013:179)

Yalnız kendisinden bahis etmek zevki, için, **voluna feda olduğu adamın** nasıl çırpındığını, nasıl koştuğunu, başını nasıl sağa sola çarptığını bir görmüş olsaydı! (age, 2013:162)

Her çeşit çareye sahip olduğu halde bir türlü harekete geçemiyordu. (age, 2013:150)

Herkes gibi Ahmet Samim de pek iyi biliyordu ki, **başyazarı olduğu gazetenin** sahibi Kozmidi adında bir Rumdu. (age, 2013:49)

Nazım Paşa'nın o kaygısız, o babayani kumandası altında bu orduda disiplinden iz kalmamış, Türk milletinin bu biricik kudretli müessesesi **bir inmeli gibi olduğu yerde** çırpılmaktan, sarsılmaktan başka bir şeye yaramaz olmuştu. (age, 2013:237)

Ebedî hayat olsa olsa **kendisinden olduğumuz ırkın** hatırasında yaşamak manasını taşısa gerektir. (age, 2013:296)

Fakat, acaba kaç kişi bu fıkrayı gülerek okumasını bilecek ve kaç kişi ona **hiç sahip olmadığı ehemmiyeti** vermek budalalığında bulunacaktı. (age, 2013:40)

Buna rağmen taraf taraf, **kendimize en bağlı sandığımız kimseler** asilere katıldı. (age, 2013:307)

Ahmet Kerim, dostunu, **hayatta en aziz nimetlerden saydığı dostunu** bu gecedan sonra, artık "sonuna kadar" göremeyecekti. (age, 2013:76)

(...) **İlerlemesine engel saydığı defterhaneyi** bir eski hırka gibi Sultan Ahmet Meydanı'na bırakıp kapağı Şehremanet'ine attı. (age, 2013:98)

Zaten, **takip edildiğini sezdiği an**dan beri omuzlarına ve ensesine öyle bir "hassasiyet" gelmişti (...). (age, 2013:230)

Tam bu sırada iki kişi, **iki tanımadığı adam** onun arkasına takılmıştı. (age, 2013:230)

Onun için kendisi **uslu uslu erkenden evine dönmeye karar verdiği akşamlar**da bile onu kendi isteğine bırakmazlar, zorla sürüklerlerdi. (age, 2013:37)

"Aman efendim, **kendisine vezirlik vereceğimiz zat** ne güne duruyor? Şeriatla ilgili işleri ona veririz." diyordu. (age, 2013:190)

Meselâ kadın ve erkek münasebetlerinde kıskançlığın iptidailikten kalma bir his olduğunu ve kendisinde böyle bir histen hiçbir iz bulunmadığını ispat için, arkadaşlarını **birlikte yaşadığı metresinin** odasına götürür (...). (age, 2013:57)

Evet, sahtekâr olan yalnız kendisi değildi, **içinde yaşadığı cemiyet** ve bütün o uydurma kanunları, o her biri bir hırsın ifadesi olan bütün ikiyüzlü düsturları, prensipleriyle bir kocaman sahtekârlık belgesiydi. (age, 2013:289)

Bu "inşat" sırasında herhangi bir mazmunun şiddetini ifade edebilmek için **"imale"ler vetmediği vakit** de, şair sözünü birtakım tavırlar ve hareketlerle tamamlamağa çalışıyor ve meselâ: (age, 2013:176)

2.5.1.2.2. Hareket Bildiren -DİK / -DUK'lu Sıfat-fil Grupları + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 89'dur. Bu tamlamalarda sıfatlıklar unsuru isim unsurunu hareket anlamlı sağlayarak nitelemiştir.

Rumlardan aldığı parayı yine Rumlara yediriyor, işte!" diye söylendi. (age, 2013:49)

Ahmet Kerim, yine bir gün sokakta **genç kızın ardından giderken vere düşürülen küçük kâğıdı aldığı dakika**dan beri "Geceler" şairi Musset'nin ikincisi oldu. (age, 2013:106)

Kalıpsız fesinin altından fişkırان uzun ve yağlı saçlarını ikide bir elinin tersiyle zapt etmeye çabalayarak ve **terziden aldığı günden** beri - (...). (age, 2013:56)

(...) **Soluk aldığı anın** durgunluğunda o fırtınanın her gün, her saat bir parça daha İstanbul ufuklarına doğru yaklaşmakta olduğunu artık düşünmez oldu. (age, 2013:203)

Bunun haberini aldığı günden beri hiç rahatım kalmadı. (age, 2013:165)

İşte, **elinden "Kızıl Elma"sını aldığımız günden** beri Türk ordusunun hali! (age, 2013:180)

Ruhun bekası bilmeçesine **bu köşeden bakıldığı zaman** görülür ki, yeryüzünde yaşayanlar biz değiliz; asıl bu büyük ölülerdir. (age, 2013:297)

Enver'in o derece saf ve mert bir çehresi vardı, gözlerinin içine **dikkatle bakıldığı vakit** duru beyaz suçüstü yakalanmış bir çocuğun yüzü gibi kıpkırmızı kesiliyordu ki... (age, 2013:302)

Onlara baktığın vakit yüreğimi oyan, o müthiş sır, sana hemen belli olacak. (age, 2013:128)

Fakat, **Sinop'a ilk ayak bastığı dakikadan** beri bu meylin bir başka Anadolu için olduğunu anladı. (age, 2013:311)

Taraf taraf her ayağımızı bastığımız yer altımızdan kaydı. (age, 2013:307)

Bütün o muhalefet ve siyaset hâtıraları bir an önce **arkasında bıraktığı Beyoğlu** gibi ona ancak derin bir iğrenme veriyordu. (age, 2013:96)

Ama **odada bıraktığı tesir** öylece kaldı. (age, 2013:213)

Kızın ilk mektubu, **Ahmet Kerim'i matbaada bulunduğu vakit**, eşsiz bir iğrenme ile yırtılıp atıldı. (age, 2013:127)

Sırrı Bey'le kendilerini sokakta buldukları vakit saatin on olduğunu öğrenince, bir şey söylemiş olmak için: (age, 2013:263)

Yine onun içindir ki, bazan **bu gibi kombinezonların görüşülmesine katılmak için çağrıldığı vakit**: (age, 2013:193)

Ahmet Kerim, kalktı, polis merkezine telefon etmek istedi, **tam kapıdan çıkacağı sırada** ikinci bir muhabirle karşılaştı: (age, 2013:275)

Öyle ya, Hakkı Paşa gibi bir devlet adamı, **iki ay önce İtalya elçiliğinden dönmüş bulunduğu halde** İtalya'nın bu isteğini, bu tasarısını, hatta bu teşebbüsünü önceden sezmemiş olması cidden hayret uyandıracak bir şeydi! (age, 2013:126)

(...) Yine bunun içindir ki bir gün kendisine, **bu işleri sevk ve idare ettiği** **söylenen Damat Salih Paşa'nın sarayına çağırdıkları vakit** neredeyse bir sevgiliyle buluşmaya gider gibi can atarak koşmuştu. (age, 2013:258)

Ayrıca, **birlikte çalıştığı insanları** da kendi görüşüne çekmeye çalışmaktan hâli kalmıyordu. (age, 2013:126)

Zaten **devlet makamlarından çekildiğim günden** beri hemen hemen bundan başka 'meşgale'm yok gibidir. (age, 2013:23)

Doğruyol'a çıktığı vakit, manzara ve hava değişmedi. (age, 2013:94)

Sokağa çıktığı vakit henüz nereye gideceğini bilmiyordu. (age, 2013:111)

Ali Kemal **sahneye çıktığı vakit** öyle şaşkın bir haldeydi ki, bir süre ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilemedi. (age, 2013:177)

Düşmanla barış söylentisi çıktığı vakit, işte asıl bunun içindir ki, herkesin yüreği burkulmakta idi. (age, 2013:210)

Onun içindir ki, **Tokatlıyan'dan çıktığı dakikadan** beri iki üç defa, kâh yukarıya doğru, kâh aşağıya doğru yürüyüp dönmek, dönüp yürümek zorunda kaldı. (age, 2013:230)

Caddeye çıktığı vakit önce nereye gideceğini düşündü. (age, 2013:230)

Hepsi birden telâsla kapıyı açıp sokağa çıktıkları vakit sabahtan beri sımsıkı kapalı duran karşiki kapının iki kanadını ardına kadar açık ve odayı bomboş buldular. (age, 2013:78)

(...) Bazı akşamlar **Rum mahallelerinde çapkınlığa çıktıkları anlar** hiçbir yadırgama ve çekinme hissi duymuyordu. (age, 2013:314)

Fakat, ateş hattı **Çatalca'ya dayandığı günden** beri derinden derine işitmeye başlayan top sesleri bu bildiriden daha açıktı. (age, 2013:207)

Meselâ, demin, Hasip Bey'in "Hakiki Sèvres'dir" sözü üzerine **gözlerini dikkatle tabağına diktiği zaman** bu tabağın ortasındaki ve kenarlarındaki lüle saçlı, sarışın kadın resimlerini görür görmez bilmem neden, zihni yine o şarkı söyleyen kıza dikilmişti. (age, 2013:24)

Öyle ki, **her biri bir yana dağılan deminki kalabalıktan ayrılıp da yalnız başına, kendi idarehanesine döndüğü vakit** gözlerinde artık yaştan eser kalmamıştı. (age, 2013:74)

Ahmet Kerim, **bir gece varısı evine döndüğü vakit** anasını, elinde şamdan, karşısında buldu. (age, 2013:143)

Tevkif edildiği dakikadan beri artık zaman mefhumunu kaybetmişti. (age, 2013:232)

Fakat sen ağlama, sen ağlama!" diyor ve **tevkif edildiği saatte** evinde geçen olayları parça parça yeniden yaşıyor: (age, 2013:278)

Sinop'a sürgün edildiği günden beri birçok mühim hadiseler geçti! (age, 2013:312)

Eğer **sözünü ettiğimiz mesele** ile zabitlerden bazılarının ilgisi varsa bile biz bu ilgiyi şimdiden kesmek mecburiyetini duymalıyız. (age, 2013:246)

(...) **Eldikleri netice** hadisenin bir zabita vakası halinden ileriye geçememiş ve bunun sözü edildikçe Samim'in cesareti, atılganlığı onu halka daha sevimli göstermekten ibaret kalmıştı. (age, 2013:50)

Çünkü yarın ölüme ve çürüyüp gitmeğe mahkûm zavallı kalıbyla nereye gideceği bilinmeyen başı boş canının **birlikte geçirdikleri anların** bu, sonuncusu idi ve bu gece, bir veda gecesinin bütün içlikleriyle, yakınıp yanmalarıyla dolu idi. (age, 2013:292)

Ahmet Muhtar Paşa kabinesi **iktidara geçtiği günden** beri Ahmet Kerim'in pek gizli bir yerinde belirsiz bir yaranın sızısı vardı. (age, 2013:154)

Genç adam, **Bevoğlu'na geldiği vakit**, Babiâli baskını artık büsbütün başka bir mana taşımağa başladı. (age, 2013:226)

Zaten onun bünyesinde eskimiş bir dert halinde yaşayan bu içki alışkanlığı **Sinop'a geldiği günden** beri dayanılmaz bir iptilâ halini almıştı. (age, 2013:317)

Fakat, **bu uzun ve vırankavi vokuşun epeyce karanlık bir verine geldikleri vakit**, o kim olduğu bilinmez adam kendileriyle o kadar yanyana yürümeğe ve ikide bir başını çevirip yüzlerine öyle bir dikkatle dik dik bakmağa başlamıştı ki, iki genç hemen kendilerini toplamak lüzumunu duymuşlardı. (age, 2013:46)

Böylece dört kat merdiveni çıkıp da, sonunda, **genç kızın oturduğu kata geldikleri vakit**, o duygudan artık hiçbir iz kalmamıştı. (age, 2013:89)

Konferansçılar geldikleri vakit kalabalık en kargaşalı derecesine varmıştı. (age, 2013:172)

Hele, **Trablusgarb'ın İtalyanlar tarafından işgali gerçekleştiği gün**, sütunlarını vatan duygularından başka hiçbir şeye açık bırakmayışı ve belki İttihatçı basından daha çok keder ve üzüntü gösterişi, Ahmet Kerim'e çok asîl bir davranış gibi geldi. (age, 2013:126)

Onun içindir ki, Ahmet Kerim, **Bekirağa Bölüğündeki hüccesine geri getirildiği vakit** bütün manasıyla ruhsuz bir cesetten farksızdı. (age, 2013:283)

Bununla birlikte, matbaadan erken kurtulup da **evine gidebildiği geceler**, buradakinden daha rahat ve daha huzurlu bir hayata kavuşmuş olmuyordu. (age, 2013:253)

Bu oda yalnız küçük, loş ve havasız değildir; aynı zamanda bu kadar pis, o kadar dağınıktır ki, yabancı bir kimse, **buraya girdiği vakit**, önce, ne yapacağını şaşırır. (age, 2013:83)

Öyle ki Şerife Hanım **odadan içeriye girdiği vakit** ne selamlaşmasını, ne de bir tek söz söylemesini bildi. (age, 2013:164)

Sofya'ya girdiğim gün bunu giyeceğim. (age, 2013:196)

Fakat, **bu zindana girdiği andan** beri, benliğinin sanki keskin bir bıçakla ikiye bölünüşü yok mu, bütün facia bunda idi. (age, 2013:292)

Ahmet Kerim, **ona gittiği akşam** yalnız robdöşambriyle fesinin manasını anlamadı (...). (age, 2013:259)

Genç adam, sanki **dünyayı ilk veya son defa görüyormuş gibi geçip gittiği yerlere** dikkatle bakıyordu. (age, 2013:231)

Harbiye Nezaretine götürdükleri vakit yaşıyordu, son nefesini orada vermiş. (age, 2013:275)

Bunun içindir ki, sürgünler arasında İstanbul'un herhangi bir külhanbeyi ile veya **eşraf takımından herhangi bir sade ve basit adamla karşı karşıya tavla oynayıp rakı içtikleri zamanlar** ve bazı akşamlar Rum mahallelerinde çapkınlığa çıktıkları anlar hiçbir yadırgama ve çekinme hissi duymuyordu. (age, 2013:314)

Zavallı muharrir, bir **İstanbul'dan kaçtığı günü**, bir de bu dönüşü karşılaştırarak talihin cilvelerine dair, ne kadar beyit biliyorsa, hepsini zihninin içinden geçiyor ve halka dalgın, şuarsuz bir gülümseyişle bakıyordu. (age, 2013:155)

(...) **Durmadan yazmakta olduğu kitapların**ın yazı ücretlerinden bir miktar avans para koparabilmek ümidiyle, Bâbîâli Caddesi'nin ne kadar kitapçı dükkânı varsa hepsine günde birkaç kere başvurmak, onun, açık havada yaptığı biricik ekzersizdi. (age, 2013:56)

Zaten, **bu karışık sürgün kafilesine katıldığı günden** beri çevresindeki adamlarla ne ilişkisi olduğunu, hangi şartlar altında, meselâ bir parmaksız Mehmet'e bir Çapur İsmail'e ya da adıyla şanıyla bir yankesici Hasan'a suç ve ceza ortaklığı ettiğini

bir türlü anlamayan Ahmet Kerim bir hayvanat bahçesinin çeşitli cinsleri içine salıverilmiş ekzotik bir mahlûka benziyordu. (age, 2013:314)

Ne **birlikte mahkûm olduğu arkadaşlarına** karşı yüreğinde ufak bir sevgi, ne de kendisine bu işkenceyi lâıyk gören düşmanlarına karşı bir kızgınlık ve nefret duyuyordu. (age, 2013:285)

Onun içindir ki, Ahmet Kerim en az otuz kırk tane polis vakası arasında **bu üç dört satırlık haberi okuduğu vakit** bunda adı geçen Samiye'nin kim olduğunu tahminde biraz güçlük çekti. (age, 2013:158)

Memleketin havası, **her gün s..makta olduğunuz b.lar**dan artık kokuşmuş bir hale gelmiştir. (age, 2013:45)

Zira, **tevkif olunduğu saatten** beri bu ilk insandı ki, ona bir şey sormak veya onu dinlemek lütfunu gösteriyordu. (age, 2013:281)

Nitekim, zabitin yanındaki hoca, Sırrı Bey'le bir konuşmaya girişmek iştahasıyla **deminden beri oturduğu yerde** yutkunup duruyordu. (age, 2013:36)

Ali Kemal, hâlâ "Ne gördünüz? O bir şey değil. Geçti. Olamaz" gibi birtakım manasız sözler söylüyor ve tombul vücudunu **gittikçe daha sakin bir tavırla oturduğu koltuğun** içine yerleştiriyordu. (age, 2013:227)

Locaya girip oturdukları zaman, aynı şefkatle kızı okşamaya başladı. (age, 2013:48)

Hasip Bey, **kendisine bazan sokakta rasgeldiği vakit** görmemezlikten geliyor, bir kaldırımdan öbür kaldırıma kaçıyordu. (age, 2013:85)

Çünkü, polis oyunlarını İttihatçılar kadar bilen bu adamlar hep bir yere gelip toplanmak şöyle dursun hatta, **sokakta birbirilerine rastladıkları zaman** selâmlaşmıyorlardı bile...(age, 2013:241)

Nitekim, Sırrı Bey, bir gün ona matbaaya girerken kapının önünde **Ali Kemal'e rastladığını ve kendisiyle konuştuğunu söylediği vakit** Ahmet Kerim karşısındakinin çıldırdığına hükmetmişti. (age, 2013:250)

Acaba o gece, karanlıkta çömelmiş otururken, **kendisini görerek sıvıştığını söylediği katile** kendisi mi yardımcılık etmekteydi? (age, 2013:291)

Rıza Tefvik'ten sonra Boşo Efendi sahneye çıkıp da yarım yamalak Türkçe'siyle **o bilinen "Babam Türkiye, anam Yunanistan!" cinasını tekrarladığı vakit** sözde o gecenin en yurtseverce cümlesi bu imiş gibi Şehzadebaşı halkının bağrından öyle bir alkış tufanı koptu ki, hatip, en az beş dakika susmak zorunda kaldı. (age, 2013:174)

Bununla beraber, yavaş yavaş, **büzülüp titrediği minder**in köşesinden kalktı. (age, 2013:146)

Bu sorular beyninin içinde dolaşmağa başlar başlamaz, Ahmet Kerim, **bir muska gibi elinde tuttuğu kâğıdı** yeniden açıyor, okuyor ve bu çarpıntılarla dolu anlatışta soğukkanlılıkla düzenlenmiş bir suikastla ilgili hiçbir işarete rastlamıyordu. (age, 2013:109)

Ahmet Samim de, kendisine mahsus alaycı bir ciddilikle, hâlâ **elinde tuttuğu kâğıda** bakarak: (age, 2013:45)

Genç adam **evine ilk uğradığı zaman** kendisini yok dedirtti. (age, 2013:239)

Fakat bu tatlı rüyadan **31 Mart sabahının kanlı ve çamurlu gürültüsüyle uyandığı günden** beri bir sarhoş mahmurluğu içinde kıvranıp durmaktadır. (age, 2013:151)

Ahmet Kerim, bu tablo gözünün önüne gelir gelmez **yüzükoyun uzandığı yataktan** fırladı; odanın içinde yeniden dolaşmağa başladı. (age, 2013:286)

Lâkin polis efendi bu haykırışa koşacağı yerde, biraz evvel **pencereden uzattığı başını** şimdi içeriye çekmiş kahkahalarla gülüyordu. (age, 2013:28)

Ahmet Kerim, **bu bakımdan verdiği karşılığın** kâfi derecede açık olmadığını anlayarak şu sözü ilâve etmek ihtiyacını duydu: (age, 2013:178)

Gerçekten, Mahmut Şevket Paşa **son nefesini verdiği andan** itibaren bütün tahkik, takip ve teşkif işlerini kendi eline alan Cemal Bey İstanbul şehrini bir limon gibi sıkıyor (...). (age, 2013:277)

Nitekim bir gün Sabahattin Bey'in yalısında **neredeyse kongremsi bir toplantı yapıldığı halde**, Ali Kemal bir an başını çevirip ne yapıyorlar diye sormaya bile tenezzül etmedi. (age, 2013:193)

O kendisini **her yaptığı şeyde**, o kadar haklı, o kadar dürüst, o kadar doğru bulur idi ki, onu tenkit edecek veya hor görececek bir kimsenin yeryüzünde bulunabileceğine ihtimal veremezdi. (age, 2013:29)

(...) **Bu korkudan kurtulmak için yaptığı cabalamalar** onu birtakım sakar hareketlere sürüklüyordu. (age, 2013:252)

Bütün bunlara rağmen Ahmet Kerim, Sırrı Bey'in geçmişini bu **şimdi yaşadıkları günlere** yeğ tutuyordu ve onun bitirdiği noktadan, yine aynı maceraya atılmak istiyordu ve ona soruyordu: (age, 2013:257)

Tevrat geleneklerine göre **Yahya Peygamber'in iman yaydığı çölde**, biricik gıdası yaban balı ile çekirge imiş. (age, 2013:14)

(...) Şair Hüseyin Kâmi Bey de son yazdığı şiirleri okuyacaktı. (age, 2013:171)

Sabahleyin ekmekçi ve kasap ve akşam üstü sütçü ile birtakım haysiyet kırıcı tartışmalara karşılık kurulan sofrasında vedikleri yemekte, Sirkeci aşçılarının piyazındaki kadar bile tat kalmamıştı. (age, 2013:254)

Zavallı Hasip Bey sanki saçağı altında yürüdüğü çatıların birinden başına bir kiremit düşmüş gibi oldu. (age, 2013:12)

Evet, benim üzerime silâhlarla yürüdükleri akşam, önüme geçip duruşu yok mu? (age, 2013:166)

2.5.1.2.3.Duyu Bildiren -DİK / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlık altında tespit edilen tamlama sayısı 10'dur. Bu tamlamalarda duyma, görme ve işitme duyuları bağlamında niteleme yapılmıştır.

Bir akşam üstü evine dönerken şarkı ile karışık piyano sesini duyduğu andan beri köşe başındaki konağın önünden her geçişinde birkaç saniye duraklayıp içeriyi dinlemek Ahmet Kerim'in hayatında dayanılmaz bir alışkanlık yerine geçmişti. (age, 2013:11)

Öyle olmasa, Ahmet Kerim'in yüreği o sesi duyduğu günden beri, titreyip durur muydu? (age, 2013:16)

Çünkü, çocukluğundan beri, kendi evinde, annesinin çamaşırlarında duyduğu kokular bunlardır. (age, 2013:96)

Nice saatlerden beri, bu ilk gördüğü aydınlıktır. (age, 2013:113)

Aksaraylı hanımı gördüğü gün ilk soracağı şey bu olacaktı. (age, 2013:161)

Bazan, bu her gün aralıksız gördüğü şeylerden bıkip yeni keşiflerde bulunmak ümidiyle Edirnekapı'ya ya da Topkapı'ya kadar yürürdü. (age, 2013:161)

O gece, o zebanilerin karşısında, senin o korkusuz duruşunu gördüğüm dakikadan beri, ben büsbütün başka bir insan oldum. (age, 2013:128)

İşte, Paşa'nın yanında gördüğümüz adamlar. (age, 2013:263)

Şu halde ona bu hakları, bu selâhiyetleri verenler nasıl oluyor da onu, yalnız Ahmet Samim'in yanında gördükleri vakit "Vatan haini, Alçak! Casus! Yunanlı!" diye bağırmaya başlıyorlardı? (age, 2013:49)

Ahmet Kerim, kendi kendisine "Acaba o köşe başındaki evden sesini işittiğim kız da bu eski ailelerden birinin çocuğu mudur?" dedi. (age, 2013:24)

2.5.1.2.4. Söyleyiş Bildiren -DİK / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Söyleyiş içeren tamlama sayısı 4'tür.

Bu adam, Samim'in elini sıkıp "**Dost kalacağız!" dediği anda**, mutlaka bu gece olacak şeyi de biliyordu. (age, 2013:74)

Ali Kemal, ona "**Sen İttihatçısın!" dediği vakit** içinden bir ses "Acaba?" diye soruyordu. (age, 2013:205)

Polis memurları "**Geldik" dedikleri vakit** Ahmet Kerim bir rüyadan uyanır gibi silkindi. (age, 2013:234)

(...) Kendisine "**Titriyorsun ha!" denildiği vakit** "Evet oğlum, titriyorum. Fakat, korkudan değil soğuktan..." cevabını verişini Ahmet Kerim için şu dakikada heybetli bir cesaret dersi idi. (age, 2013:286)

2.5.1.2.5. Adlandırma Bildiren -DİK / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlık altında tespit edilen 1 tane tamlamada adlandırma yönüyle niteleme yapılmıştır.

Hem o kadar çoktur ki, **âmmе efkârı dediğimiz şey** hep bunların kafalarından meydana gelir ve çoğu zaman sosyal ve siyasî hadiselerle hâkim olan kuvvet de budur. (age, 2013:40)

2.5.1.3. -mİŞ /-mUŞ'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim:

İncelenen eserde bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 26'dır. Tespit edilen tamlamalar 3 başlıkta incelenmiştir.

2.5.1.3.1. Durum Bildiren -mİŞ /-mUŞ'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu bölümde tespit edilen tamlama sayısı 17'dir. Tamlamalardaki sıfatlık unsuru isim unsurunu niteler durumdadır.

Lâkin, **basireti bağlanmış insanlar** gibi bütün parti, sanki alna yazılmış ve kaçınılması imkansız bir sona doğru yürümekten kendini alamıyordu. (age, 2013:136)

Bu kanepenin üstünden kolları sarkan yıpranmış ceket bu **yarıya kadar çamura bulanmış pantolonun** paçaları bile bütün şu konuşan, kımıldayan, ağlayan, önüne bakıp düşünen insanlardan daha asil, daha yüce görünüyordu. (age, 2013:79)

Sanki **sehvetli bir hülyaya dalmış gözleri** süzgün ve çenesi ileriye uzanmış olarak sözüne devam etti: (age, 2013:92)

Düğmesiz yakasını **paçavrava dönmüş kravatının** düğümü güç tutuyordu. (age, 2013:201)

Yakışıklı genç damat yüzünü, **kır düşmüş sakakları**yla, hiç kozmetik ve maşa yüzü görmemiş düşük ve kumral bıyıkları bayağı olmaktan kurtarmakta ve ona fikir ve edebiyatla meşgul bir insan âsilliği vermektedir. (age, 2013:259)

Düşününüz, biraz önce sahnede gördüğünüz o maskaralar **Abdülhamit gecesinin karanlığından fırlamış varasalar** değil miydi? (age, 2013:179)

Bazan tanıdıklarına rast geliyor bazan **alçak sesle geçen vakaya dair taze haberleri birbirlerine anlatan kimselerden meydana gelmiş kümelerle** sarılıyordu. (age, 2013:225)

Saman renginde boğum boğum ipekli storların yarıya kadar örttüğü geniş pençelerin kenarlarından ufkî ve uzun bir tül, saçak ve kadife dalgası, **coktan cilâ yüzü görmemiş parkenin** üstüne akıyordu. (age, 2013:25)

(...) Dikkate değer bir şekilde **genç ve parlak kalmış gözleri**ni sevgi dolu bir ısrar ile onun yüzüne dikerek bir süre baktı, baktı. (age, 2013:32)

Mindere bağdaş kurmuş anasının hayali yanında Cemal Bey'i, Cemal Bey'in arkasında darağacının direklerini, biraz ötede Samiye'nin gözyaşlarıyla sırsıklam yüzünü, daha ötede Sırrı Bey'in bir bağ korkuluğuna benzeyen acayip, çirkin ve endişe veren şeklini görüyordu. (age, 2013:290)

Coğu zaman büyük bir kazadan, varım kalmış bir intihar teşebbüsünden veya ağır bir hastalıktan henüz kurtulmuş insanlarda hayata karşı doymak bilmez bir iştaha uyanır. (age, 2013:117)

Hasip Bey'e gelince, o, **Edmond Desmoulains'den ömürlerinde bir kerecik, bir tek satır okumamış zavallılara** insan gözüyle bakmadığı ve bu takımdan başıboşların akıl ve fikir gibi cüret ve cesarettten de yoksun bulduklarını sandığı için Sırrı Bey'in bütün sözlerine bir deli saçması kadar bile ehemmiyet vermiyor (...). (age, 2013:61)

Her gün bir yanı yıkılan müdafaa hattını **parça parça olmuş taşları** İstanbul'un sokaklarına yürekler paralayıcı bir çatırtı ile dökülüyordu. (age, 2013:207)

Burada, bazan **birbirini hiç tanımamış ziyaretçilerin** hep bir arada dostça konuştukları ya da herhangi bir gaf sonucunda kavgaya tutuştukları da olurdu. (age, 2013:198)

Dört beş kişi **cezbesi tutmuş ihtilâlcinin** koltuklarına giriyor. (age, 2013:225)

Tersine bütün halinde **kesin bir şeye karar vermiş kimselerin** sessizliği ve duygusuzluğu vardı. (age, 2013:74)

Fakat onlar yerlerinden kımıldamıyor; sanki **bir taraflarına amelivat yapılmış insanlar** gibi kolları bir yana uzamış, bacakları bir yana gerilmiş oturuyorlar. (age, 2013:267)

2.5.1.3.2. Hareket Bildiren -mİş / -mUş'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Hareket niteleyici yapıda olan tamlama sayısı 5'tir. 3 tamlamada kişilerin 2 tamlamada ise cansız bir varlığın hareketine değinilmiştir.

Gerçekten, **her tarafı yeni açılmış mezarlarla** çevrili değil miydi? (age, 2013:209)

Halk, **köşe başlarına çömelmiş acuzeler** gibi, masal masal üstüne uyduruyordu. (age, 2013:226)

Bunların çevresinde **süngülerini silâhlarına takmış neferler** neredeyse saygılı bir koruma durumu almıştı. (age, 2013:222)

(...) **Milletin revine avkırı olarak toplanmış Meclis**'in dağılması, devlet memurlarından bundan böyle hiçbir partiye girmeyeceklerini bildiren yeminli taahhütnameler alınması vesaire gibi günlük politika ve idarî işleri ile ilgili idi. (age, 2013:151)

(...) Tokatlıyan'ın mutfak deliklerini örten demir ısgaralar üzerinde **köpeklerle koyun koyuna yatmış çocuklar** var. (age, 2013:111)

2.5.1.3.3. Görünüş Bildiren -mİş / -mUş'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu bölümde tespit edilen tamlama sayısı 4'tür. Bu tamlamaların 3'ünde insan bedeninin bir bölümü ile ilgili diğer bir tamlamada ise varlığın görünüşü ile ilgili niteleme yapılmıştır.

Her dalacağı anda arkadaşının **kan ve çamurla bulanmış yüzü** ayak altında ezilmiş bir karnaval maskesi gibi, iğrenç ve cansız görünüyordu (...). (age, 2013:51)

(...) Muhaliflerin şu yol parası verilerek sürülüşleri karşısında Ömer Naci'nin **ter ve kan damlalarıyla bulanmış yüzü** gözlerinin önüne geliyordu: (age, 2013:236)

Beş altı günlük bir sakalla esmerleşmiş cenesenin altında, kauçuk yakalığı fildişi bir tasma gibi parıl parıl parlıyordu. (age, 2013:27)

Şehabettin Süleyman, kim bilir kaç saatten beri, durmaksızın içtiği kalın Bafra sigaralarının **küçük bir petrol lambasının ışığıyla pembeleşmiş dumanları** arasında bir yangın sırasında kıvrana kıvrana kömür haline gelmekte olan bir cesedi andırıyordu. (age, 2013:57)

2.5.1.4. -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

-AcAk sıfat-fiil ekinin oluşturduğu tamlama sayısı 35'tir. Bu tamlamalar anlam açısından 2 başlık altında incelenmiştir.

2.5.1.4.1. Durum Bildiren -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu bölümde tespit edilen tamlama sayısı 18'dir. Bu tamlamaların 5 tanesinde iyelikli kullanım tespit edilmiştir. Tamlamalarda sıfatlık unsur isim unsurunu durumsal açılardan niteler mahiyettedir.

Bu Türk kızları arasında, en ziyade bir mahalle kızının oynaklık ve çapkınlık vasıflarındaki tadlar, ona **bir kadından alınabilecek özün** en seçkini gibi geliyordu ve ne yazık ki, Samiye'nin, bu çeşit mahalle kızlarından biri olduğunu bilmiyordu. (age, 2013:100)

Bazı **ibret alınacak vakalar** da yok değil. (age, 2013:203)

Hattâ, İtilaf ve Hürriyet Fırkası bile bu hususta **amme efkârını aydınlatacak vasıtalar**dan yoksundu. (age, 2013:149)

Zaten, Ahmet Kerim'in **bu düşüncelere ayıracak zamanı** o kadar azdır ki, kızın gittikçe artan taşkınlıklarına karşı nasıl bir vaziyet almak lâzım geldiğini tayine bile vakit bulamıyordu. (age, 2013:134)

Meşrutiyetin ilânından beri, bu ilk muhalefet organı idi ki, ne sövüyor, ne iftira ediyor, ne de **millî birliği bozacak züppelikler** yapıyordu. (age, 2013:125)

Her dalacağı anda arkadaşının kan ve çamurla bulanmış yüzü ayak altında ezilmiş bir karnaval maskesi gibi, iğrenç ve cansız görünüyordu ve bir maskenin gözleri gibi boş ve karanlık gözleriyle ona bakarak, dişsiz, hareketsiz ağzının içinden birbirini tutmaz birtakım şeyler mırıldanıyordu. (age, 2013:51)

Azizim, korkarım ki, günün birinde bizi **tamamiyle mahv ve perişan edecek sey** de bu olmasın; karşımızdakilerden biraz ibret almalıyız, efendim. (age, 2013:33)

Ahmet Kerim'e göre, bu sıfatların her ikisi de **hayatta erişilebilecek mertebelerin** en büyüğü idi. (age, 2013:22)

Ve genç adamın bu zaafını pek iyi sezen Şerife Hanım, onu günde güne sıcaklığı artan bir çaba ile kendi hesabına durmadan istismar ediyor bu yolda **türlü ustahlarla genç adamı en çok ilgilendirecek, bahisler** açmasını biliyordu. (age, 2013:170)

Fakat, doğrudan doğruya **bu nezaketsizlikten incinecek onur** onun onuru değildi. (age, 2013:15)

Hiçbir suikast öncesinde; o suikastten haberi olması lâzım gelen adamla, **onun kurbanı olacak insan** arasında böyle bir konuşma olur mu? (age, 2013:67)

Hattâ bu ziyaretçilerden birkaçı **içeride oturacak yer** kalmadığından başyazarı sofada, merdiven başında ayakta bekliyordu, (...). (age, 2013:31)

Hele **birlikte öleceği kimseleri** düşündükçe bu hayvani isyanı büsbütün şiddetleniyor; âdeta azgın bir hal alıyordu. (age, 2013:287)

İşte ben, **bunu söyleyecek adamı** dört gözle bekliyorum. (age, 2013:183)

(...) Tahsin Bey Zatı Şahane **iradesine uyacağı yer**de şeytanın "iğfal"ine kapılır da elinden bir kaza çıkar diye korkardı. (age, 2013:63)

Çünkü, **arabaya verecek parası** yoktu. (age, 2013:95)

Belki son paralarını da bu Avrupa seyahatinde yiyip bitirmiş, şimdi **yeniden iktidara vanaşacağı günü**, yakından, beklemeye gelmişti. (age, 2013:122)

Ah, bir ölümden kurtulsa bu **masum ve basit hikmete göre yaşayacağı hayatın** tadı onu şimdiden sarhoş ediyordu! (age, 2013:294)

2.5.1.4.2. Hareket Bildiren -AcAk'lı Sıfat-fil Grupları + İsim

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 17'dir. 8 tamlama örneğinde iyelikli kullanımla beraber tamlamaların genelinde geçici bir hareket nitelenmektedir.

"Ey Ahmet Kerim, işte **birbirimizden ebedî olarak ayrılacağımız saat** yaklaşıyor;" diyordu. (age, 2013:288)

Ahmet Kerim, **onun yerine gelecek hükümetin** ne getireceğini bilmek istiyordu. (age, 2013:151)

Ya hesapları tersine dönüverirse, o vakit **başımıza gelecek belâda** ortağız kardeşim! (age, 2013:245)

Otuz üç yıllık saltanatında **bu milletin iyiliğine harcanacak otuz üç gün** de mi bulamadı? (age, 2013:179)

Lâkin polis efendi **bu haykırışa kosacağı yerde**, biraz evvel pencereden uzattığı başını şimdi içeriye çekmiş kahkahalarla gülüyordu. (age, 2013:28)

"İşte, **bizi kurtaracak adam** budur!" demek istiyordu. (age, 2013:194)

Hattâ size diyebilirim ki, 31 Mart gününün arefesinde, **ertesi gün olacak hâdiseden** hepsinin haberi vardı. (age, 2013:33)

Bu adam, Samim'in elini sıkıp "Dost kalacağız!" dediği anda, mutlaka **bu gece olacak şeyi** de biliyordu. (age, 2013:74)

Kahraman adalelerini beğenerek sevredeceği yerde onun üstündeki paçavralara bakıyor. (age, 2013:183)

Aksaraylı hanımı gördüğü gün **ilk soracağı şey** bu olacaktı. (age, 2013:161)

Bu saatte neden içeriki odada **gülüp söyleyeceği yerde** orada uzanmış yatıyor? (age, 2013:71)

Sanki **kendisine söyleyeceğiniz şeylerin** hepsini önceden biliyor ve cevabını önceden hazırlamış gibidir. (age, 2013:302)

Zavallı Despina, millî hülyanın bu heyecanı içinde kilisenin havasına iki saat bile dayanamadığını unutuyor ve kendisinde bu **üç gün üç gece sürecek âvine** katılma gücünü buluyordu. (age, 2013:93)

Bunda şaşılacak biri varsa o da Ahmet Kerim'di. (age, 2013:158)

"**Bunda şaşılacak biri** varsa o da benim." diyordu. (age, 2013:158)

Mesela o gün **gazeteye yazacağı makaleyi** düşündü. (age, 2013:12)

Kerim Bey, Kerim Bey sana vasiyetim olsun; günün birinde **bu gerçekleri yazacağın vakit** kendi vicdanından başka hiçbir kimseye danışma! (age, 2013:272)

2.5.1.5.-mAz'lı Sıfat-fil Grupları + İsim

İncelenen eserde bu bağlamda 9 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalar 2 başlık altında incelenmiştir.

2.5.1.5.1. Durum Bildiren -mAz'lı Sıfat-fil Grupları + İsim

Bu başlıkta 7 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda varlık ve kavramlar durumsal açıdan nitelenmiştir.

Fakat, bu uzun ve yilankavi yokuşun epeyce karanlık bir yerine geldikleri vakit, o **kim olduğu bilinmez adam** kendileriyle o kadar yanyana yürümeğe ve ikide bir başını çevirip yüzlerine öyle bir dikkatle dik dik bakmağa başlamıştı (...). (age, 2013:46)

(...) Bu yeni başlayan teşkilâtlı hareketin **hiç durmak, hiç vorulmak bilmez mücadele**lerinden biriydi. (age, 2013:34)

Şimdiye kadar her şeyi mübalağasıyla duymuş olması lâzım gelen bu yaşlı kadının yüzü, şu dakikada kim bilir **ne dayanılmaz buruşmalar**la lime lime idi. (age, 2013:230)

Ahmet Kerim, Trakya haritası üzerine atılıyor, önce **hiçbir şev görmez gözlerle** bakıyor (...). (age, 2013:200)

Bir yandan İttihat ve Terakki, muhalefetin ne kadar faal başları varsa, bunların her birini **bir vasıta ile işlemez hale** getirmenin yolunu bulmuştu. (age, 2013:140)

Ali Kemal artık **yerinde oturamaz hale** girmişti. (age, 2013:175)

Talihin nasıl bir cilvesi bu **birbirini tutmaz unsurları** bir saray odasında hürriyet uğruna bir ihtilâli görüşmek için hep bir araya toplamıştı? (age, 2013:261)

2.5.1.5.2. Huy / Alışkanlık Bildiren -mAz'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim:

Bu başlık altında 2 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda insan tabiatının bir yönü nitelenmiştir.

(...) Bütün **ne yapacağını, nereye gideceğini bilmez insanlar** gibi yarı can sıkıntısından, yarı yeisten muhalefetin gizli teşekkülleriyle temas eder olmuştu. (age, 2013:240)

Bu muydu o **gözü yılmaz "firari"** ki, Çin Seddi'nden daha geçilemez olan Abdülhamit polisinin çelikten çemberini yararak, ordusuz bir fatih gibi üç defa Selânik'e girdi çıktı ve halka Meşveret gazetesini dağıttıydı? (age, 2013:258)

2.5.1.6. -Ar / -Ir / -Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

İncelenen eserde bu başlık altında 3 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalar 2 başlık altında incelenmiştir.

2.5.1.6.1. Durum Bildiren -Ar / -Ir / -Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlıkta 1 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamada durumsal anlam nitelenmiştir.

Cemal Bey ise, öyle **gölgede kalır takım**dan değildi. (age, 2013:303)

2.5.1.6.2. Huy Bildiren -Ar / -Ir / -Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

Bu başlıkta tespit edilen edilen 2 tamlamada kişi veya kişilerin mizaçları nitelenmiştir.

Onca, İttihatçılar **her şeyi göze alabilir kimselerdir.** (age, 2013:101)

Ben o **kendine tapar adamım** ki bir genç kızın kalbine doğru eğilmeye bile tenezzül etmedim ve onun can çekişmesine kayıtsız bir seyirci oldum. (age, 2013:208)

2.5.1.7. -İci / -Ucu 'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim

-İci / -Ucu sıfat-fiilinin oluşturduğu tamlama sayısı 6'dır. Bu tamlamalarda kavram ve varlıklar durumsal açılardan nitelenmiştir.

O, filiz verip yapraklanması imkânsız, bir kuru kütük gibi bütün bu **can bağışlayıcı tesirlere** karşı duygusuz kalıyordu. (age, 2013:106)

Çünkü, öteden beri, her ikisi de, **rahatsız edici ziyaretçiler**den kurtulmanın biricik çaresini bunda bulmuşlardı. (age, 2013:42)

Ona göre bu andan başlayarak İttihat ve Terakki'nin **yok edici yumruğu** bu yağız ve kızıl sakallı adamda belirmişti. (age, 2013:301)

(...) Kendini tutamayarak ona **gönül kırıcı mektuplar** yazmasına yol açıyordu. (age, 2013:252)

Ahmet Kerim sonraları Despina'nın bu **can sıkıcı yanlışını** pek çok düzeltmeğe çalışmış, fakat bir türlü başaramamıştı. (age, 2013:88)

Daha yukarıda, bir meyhaneden, bir ince saz takımının **kulak tırmalayıcı gürültüsü** iştiliyor. (age, 2013:111)

2.5.2. Aitlik Grubu + İsim

Aitlik eki 74 tamlamada sıfatlık görevinde tespit edilmiştir. Bu tamlamalar anlamsal açıdan 5 başlık altında incelenmiştir.

2.5.2.1. Bulunma Bildiren Aitlik Grubu + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 35'tir. Aitlik eki +DA bulunma hâl ekiyle kalıplaşmış isimliği nitelemiştir.

Ahmet Kerim, Sırrı Bey'in bütün o sevimsiz görünümlerine, yağlı ve uzun saçlarına, huysuzluğuna, inatçılığına, kibir ve gururuna rağmen, **bu pörsümüş derinin altındaki cevheri** her an sezerdi. (age, 2013:35)

Sen **bu paçavraların altındaki adalelersin!** (age, 2013:183)

Bu satırların altındaki imza o kadar karışık ki Ahmet Kerim bunu okumağa bile lüzum görmüyor. (age, 2013:242)

Ceketinin arkasındaki potlar bugün, mutlaka her zamandan çok ensesine binmişti. (age, 2013:103)

Bir akşam üstü evine dönerken şarkı ile karışık piyano sesini duyduğu andan beri **köse başındaki konağın** önünden her geçişinde birkaç saniye duraklayıp içeriyi dinlemek Ahmet Kerim'in hayatında dayanılmaz bir alışkanlık yerine geçmişti. (age, 2013:11, 16, 26, 38, 95, 96, 98, 101, 108, 109, 112)

Meselâ, **sofranın başındaki delikanlı** 'Felek bana neler etti - Bu gençliğim elden gitti' şarkısını çağırırken; (age, 2013:271)

"Avrupa'da sizin gibi birçok muharirlerin **siyaset dünyasındaki hadiseleri** öyle kılı kırk yarararak inceleyişleri ve bundan öyle umumî hükümler çıkarışları vardır ki sanki her biri bir devlet adamına bir hareket düsturu olabilir. (age, 2013:243)

Sırrı Beyin sert ve dikenli sesi, bu tembel ve uyuşuk halkın göğsünde **maroken ve pamukla kaplı duvarlar içindeki sesler** gibi hiçbir yankı yapmaksızın boğulup gidiyordu. (age, 2013:86)

Ahmet Kerim, **avcunun içindeki kâğıtta** onun titreyen etinden bir parça tutuyor gibiydi. (age, 2013:109)

Zavallı çocuk **beyninin içindeki hayalleri** birer gerçek sanmıştı ve garibi şu ki, en yakın arkadaşlarını da kandırmanın yolunu bulmuştu. (age, 2013:302)

(...) **Bunun içindeki insanlar** deniz altında yaşayan birtakım acayip biçimli mahluklar halini alır. (age, 2013:316)

Buna rağmen, üç kişi, **tam onların karşısındaki masaya** gelip oturmuşlardı. (age, 2013:47)

İşte tam bu sıradaydı, o üç kişiden biri **locanın karşısındaki masadan**, herkesin işitebileceği bir sesle: (age, 2013:48)

Hiçbir şey söylemeksizin **Ahmet Kerim'in karşısındaki koltuğa** yıkıldı. (age, 2013:75)

O zamanlar Servetifünun idarehanesi **Babîâli'nin karşısındaki köşeyi** tutuyordu. (age, 2013:185)

(...) **Kendisiyle hiçbir ilgisi olmayan idare memurunun masasındaki kâğıtlara** bile elini uzatır, bunları birer birer okur ve incelerdi. (age, 2013:50)

"Yatmaktayız dibinde Göksu'daki çınarın." derken iki elini yastık gibi yanağının altına koyup başını **sahnenin ortasındaki masaya** dayıyordu. (age, 2013:176)

Çünkü, **Ömer Beyefendi'nin salonlarındaki konuşmaların** çoğu bu dille yapılırdı. (age, 2013:189)

Pire Memet Sokağındaki baskının üzerinden bir hafta geçmişti. (age, 2013:287)

Bundan ötesi **Ferah Tiyatrosundaki sahne** idi. (age, 2013:208)

Kahraman adalelerini beğenerek seyredeceği yerde **onun üstündeki paçavralara** bakıyor. (age, 2013:183)

Fakat bu mektubun yazısı **önceki gün gelen zarf üzerindeki yazıya** çok benzediği için genç adamın yüreğinde bir merak, bir kuşku uyanıyor (...). (age, 2013:242)

Bu sözün **Ahmet Kerim üzerindeki tesiri**, ne bir dehşet, ne bir hayret, hattâ ne de manevî bir yürek acısı oldu. (age, 2013:69)

Nitekim, **zabitin yanındaki hoca**, Sırrı Bey'le bir konuşmaya girişmek iştahısıyla deminden beri oturduğu yerde yutkunup duruyordu. (age, 2013:36)

Bir binanın yer katında bir koridor **iki yanındaki odalarla** ıslak ve karanlık uzanıp gidiyor. (age, 2013:234)

2.5.2.2. Ait Olma Bildiren Aitlik Grubu + İsim

Bu başlık altında incelenen tamlama sayısı 23'tür. Bu tamlamaların 2'si dışında geri kalan tamlamaların tümü +ki aitlik eki ve +DA bulunma hâl eki ile bütünleşik bir yapı içermektedir.

Ut çalan adamın ağzındaki kasılmalar gittikçe çoğalıyor ve gazel söyleyenin başı, etrafında dayanacak bir yer arıyordu! (age, 2013:271)

Sırrı Bey, Ömer Bey'i ve Ömer Bey'in **o akşamki davetlilerini** şöyle birer defa görmüş, (...). (age, 2013:61)

Halk, **acemi bir binicinin altındaki at** gibi huysuzlanıyordu. (age, 2013:177)

Ahmet Kerim, dalgın dalgın Hasip Bey'e baktı ve hayatında bir şey olmak için yıllardan beri mutlaka dayanacak bir devlet nüfuzu aramakla çırpınıp duran bu adamın, **sahsî teşebbüsten bu derece inançla bahsedişindeki acavipliğe** şaşıtı. (age, 2013:122)

Genç adam, **bütün bunlardaki siirin** sırrına her vakitten çok bugünlerde ermiş bulunuyordu. (age, 2013:161)

Bununla beraber, **rakı masası çevresindeki bahis** epeyce ilgi verici bir bahis üzerinde akıp gidiyordu. (age, 2013:111)

Bu adamlar İttihat ve Terakki'nin **Trablusgarp hâdisesi çevresindeki cabalarını** demagogçasına, boşuna ve siyaset dışı buluyorlardı. (age, 2013:127)

Bunların dışındaki yığınlar ise her değişiklikten kayıtsız şartsız nefret ediyordu. (age, 2013:152)

Kim bilir, **bu geceki beklevişi** ne uzun sürecektir ve yarın oğlunun başına geleni haber alırsa... (age, 2013:234)

Eskiden kâh bir deli, kâh bir çocuk gözlerinin parıltılarından başka hiçbir şey aksetmeyen bu bakışlarda şimdi bir **mütecaviz bir sarhoş gözlerindeki sertlik** vardı. (age, 2013:247)

(...) Buna âit müşahadeleriyle **İttihat ve Terakki fedai teşkilâtı hakkındaki bilgilerini** anlatmaya başladı. (age, 2013:61)

Onun için Ömer Beyefendi bu yiğidin yanında **bazı kimseler hakkındaki tenkitlerini** pek ileri götürmekten sakınır, (...). (age, 2013:63)

Tıpkı **"Her neye baksam, her kimi görsem, karşımda sensin" kantosundaki âşık** gibi Ahmet Kerim de, kaç günden beri her sözde, her yerde, her şeyde durmadan o bilinmeyen sevgiliyi düşünüyor ve duyuyordu. (age, 2013:24)

İşte, **Ahmet Kerim'in mayasındaki zehrin** ilk bakışta karışık görünen "terkib"i bundan ibaretti. (age, 2013:298)

Gerçekten, İngiliz mecmualarının birinde çıkan bu resim Kâmil Paşa'nın **İngiltere nezdindeki itibarının** en inandırıcı delillerinden biriydi. (age, 2013:194)

Rıza Tefvik'e gelince o, çoktan halka karışmış, türlü şaklabanlıklar ediyor ve her hareketi **orta oyunundaki Pişekâr'**ı hatırlatıyordu. (age, 2013:173)

(...) **Bir mağaza vitrini önündeki duraklayışlardan**, Yani Birahanesindeki buzlu şaraplardan, Tokatlıyan'da bir akşam yemeğinden veya Taksim Bahçesinde bir gezintiden başka bir şey gelmiyordu. (age, 2013:312)

Bu duruş, ölümün karşısında bu şaşırtıcı ve heybet verici cüret, bu **"Anladım; buyurun!" sözündeki mana**; belki rolü biten kızın korkulu gözleri, belki bu düzenlenmiş dram havasındaki yalan, yapmacıklık eli tabancalı üç adamı kapının eşliğinde dondurdu, kaldı. (age, 2013:114)

"Askerler, askerler, şu gördüğünüz tepe..." v.s.; şeklindeki hitapları yerinden işitilir gibi oluyordu. (age, 2013:195)

Bu zavallı Vezir, **o harap evin tavanlarındaki örümceklerden** biri gibi duvarların bir köşesine yapışmış, iktidar mevkiinin tatlı ağlarını örüp duruyordu. (age, 2013:218)

Bu Türk kızları arasında, en ziyade **bir mahalle kızının oynaklık ve çapkınlık vasıflarındaki tadlar**, ona bir kadından alınabilecek özün en seçkini gibi geliyordu (...). (age, 2013:100)

Osman Ağa **arabacının yanındaki yerine** çıktı. (age, 2013:27)

Genç adam, bu soruyu sormakta sonsuz bir teselli duyacağını tahmin ediyordu ve o vakit, **Aksaraylı hanımı bulmak yolundaki isteği** son dereceye varıyordu. (age, 2013:161)

2.5.2.3. Yaş Bildiren Aitlik Grubu + İsim:

Tespit edilen 1 tane tamlama örneğinde +ki aitlik eki, +DA bulunma hâl ekiyle bütünleşik yapıda bulunmaktadır. Bu tamlamada belli bir yaşa ait olmaya ilişkin bir anlam nitelenmektedir.

Genç adam bu işkencenin altında kendisini küçülmüş, küçülmüş sanki **sekiz yaşındaki haline** dönmüş hissediyordu; annesinden o kadar korkuyordu, o kadar utanıyordu. (age, 2013:160)

2.5.2.4. Durum Bildiren Aitlik Grubu + İsim

Bu bağlamda 11 tane tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda belirli bir zaman ve mekâna bağlı durumlar nitelenmiştir.

(...) Herkese **bu akşamki vakayı** ve buna âit müşahadeleriyle İttihat ve Terakki fedai teşkilâtı hakkındaki bilgilerini anlatmaya başladı. (age, 2013:61)

Biri -mutlaka **dün akşamki zabıt** olacak- çünkü, aynı keskin ve ters sesle haykırdı: (age, 2013:78)

Bu adam muhalefetin biricik maliye mütehasısı idi ve Beyoğlu'nun **iş ve banka çevrelerindeki dostlukları** ile ayrıca her günkü malî ve ekonomik siyasetin şahdamarlarına sızabiliyordu. (age, 2013:134)

Bunun içindir ki, **o geceki feveranı** pek şiddetli oldu. (age, 2013:50)

(...) Ahmet Kerim, yavaşça kalemi eline alıp önünde yığılı duran uzun matbaa kâğıtlarının üstüne **ertesi günkü yazısını** yazmaya başladı. (age, 2013:36)

Melek kılığındaki zangoçlar gümüşten çanları hep birden sallamaya başlar başlamaz, avludaki cemaat Ayasofya'nın içine girecek ve asıl büyük âyin, büyük ibadet burada olacak. (age, 2013:93)

"Bu daha küçükken ki resmi... Bak, bak ne de tombul yumurcak." (age, 2013:171)

Nitekim Osman Ağa'nın **biraz önceki muamelesi**. (age, 2013:19)

Zavallının zaten **koyu buğday rengindeki yüzü** o kadar sararmıştı ki, yapma ve kimyevi bir madde haline girmişti. (age, 2013:75)

Çoktan gözyaşları kurumuş ve sesi **her zamanki herraklığını** almıştı. (age, 2013:89)

Gerçekten, Tanrı'nın gazabına uğramış eski beldelerin nasıl bir manzara göstereceğini tasarlamak için **o zamanki İstanbul'a** bakmak yeterdi. (age, 2013:216)

2.5.2.5. İlgili Bildiren Aitlik Grubu + İsim:

Bu başlık altında 4 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda ilgili bildiren durumlar nitelenmiştir.

Ahmet Kerim kendi kendine: "**Günlük bir gazete yazarıyla bir kaldırım fahişesi arasındaki benzerlikler** yalnız bundan ibaret değil" dedi. (age, 2013:12)

Yiven, içen, gezen, konuşan, gülüp oynayan benliğimizle düşünen, gören, duyan benliğimiz arasındaki yol ne uzundur. (age, 2013:39)

Lâkin, buna rağmen **iki kalem arkadaşı arasındaki dostluk** hiç bozulmamıştı. (age, 2013:41)

Meselâ "**Avrupa'da" ile "yapılan" ve "yapılan" ile "umumî toplantı" v.s. kelimeleri arasındaki boşluklar** şu şekilde sözlerle doldurulmuş bulunuyordu: (age, 2013:243)

2.5.3. Belirtili İsim Tamlaması + İsim

Belirtili isim tamlamasının sıfatlık olarak kullanıldığı tamlama sayısı 98'dir. Bu tamlamalar 5 başlık altında incelenmiştir.

2.5.3.1. Durum Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim

Bu başlık altında 34 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda durumsal anlamlar nitelenmiştir.

Ahmet Kerim'in kendi kendisine hiç halledemediği meselelerden biri de bu idi: (age, 2013:21)

Tramvay yolunun bir yarım daire çizdiği köseyi döndükleri sırada, arkadan gelen bir otomobil tekerleklere hafif dokunmasıyla arabayı karakolun önüne fırlattı. (age, 2013:28)

Bilir ki, anası onun yaptığı için, **onun tuttuğu yolun** bütün tehlikelerini anlamaktadır. (age, 2013:38)

(...) Nihayet **bütün bunlar arasında güç belâ yazılan bir başyazının verdiği bezginlik** Ahmet Kerim'i o gün yerinden kımlıdanamayacak bir hale sokmuştu. (age, 2013:38)

Bu, **foyasının mevdana çıktığı geceler**, oğlunu lüzumundan fazla merak ve kaygı ile beklediği gecelerdir. Öyle ki, yavrucuğu nihayet geldiği vakit, acaba o mudur, değil midir? (age, 2013:38)

İşte Ahmet Kerim **şu küçük olayı bu volda muhakeme etmenin verdiği emniyet** içindedir ki, (...). (age, 2013:55)

(...) **Bunların verdiği ağırlığı**, can sıkıntısını artık hiçbir şeyle gidermek mümkün olamazdı. (age, 2013:65)

"**Bu adamların yapmavacağı şey** yok, be birader!" (age, 2013:66)

(...) Sanki **bu fısıltıların taşıdığı manayı** önceden biliyormuş, yahut burada sabahtan beri bu fısıltıları bekleyerek oturuyormuş gibi birdenbire fırladı. (age, 2013:69)

Ahmet Kerim, **kederin en çok derinleştiği anlar**da keskinliği artan bir dikkatle, bu hazin benzerliği incelerken, öteden Sim Beyin sesini duydu. (age, 2013:77)

İşte, **1908 inkılâpçılarının muhalefeti susturmak için buldukları silâh**, meşrutiyet rejimi için böylesine tehlikeli bir silâhtı. (age, 2013:136)

Gerçekte ise, bu, hastalanan Türk toplumunun sıtma ateşinden **Ahmet Kerim'in payına düşmüş bir hararetin uyandırdığı sayıklamalar**dı. (age, 2013:137)

Doğrudan doğruya **Dahiliye Nezareti'nin verdiği ödenek** ile Hak adında bir gazete, memleketin genç ve yaşlı hemen bütün aydınlarını, bütün edebiyatçılarını, şairlerini, yazarlarını, âlimlerini bir araya toplamış (...). (age, 2013:140)

(...) **Bu Moloh Tanrısının karıştığı kazana** kim düşerse artık bir daha felâh bulmuyordu. (age, 2013:141)

İlk çözüme belirtilerinin görüldüğü günlerde İstanbul'da kimse bunu lâyıkiyle bilemiyordu. (age, 2013:149)

Ahmet Kerim'in bulunduğu gruba birisi yanaştı: (age, 2013:186)

Daha ilk hamlede Batı ve Doğu Trakya'dan yorgun asker yığınlarına karışarak İstanbul'a dökülen muhacir aileler **aklın alamayacağı vahşetler**den söz açıyorlardı. (age, 2013:206)

Bu cemiyetin içinde **bu esmer başın, bu ince vücudun, bu kapkara gözlerin meydana getirdiği varlık** neye işaret etti? (age, 2013:209)

Öte yandan **Yanya'nın da henüz teslim olmadığı haberleri** buna eklenmekteydi. (age, 2013:210)

Ahmet Kerim, bu **"Avrupa diplomasisi" sözünün ifade ettiği manayı** şimdiye kadar hiç anlamamış olduğunu hissetmeye başlamıştı. (age, 2013:211)

Kâmil Paşa, **Frenklerin varı takdir, varı alayla, "Şarkkâri Hakimlik" adını verdikleri "olaylara** tevekküle boyun eğmenin" canlı sembolü idi. (age, 2013:217)

Sırrı **bu konağın bahçe duvarlarını aşmayan ve daha düne kadar gevşek pervazlı pencereleri istilâcı düşmanın top sesleriyle sarsılan böyle sarılmış ve gadre uğramış bir mevkiin insana vereceği zevk** acaba ne çeşitten bir zevk olabilirdi? (age, 2013:218)

(...) **Ölenlerden birinin Nazım Paşa olmayıp bizzat Enver Bey olduğu fısıltıları**yla karşılaşıyorlardı. (age, 2013:225)

Ahmet Kerim'in yakalandığı şey bir çeşit "nihilizm" idi. (age, 2013:238)

Çoğu kimselerde, gerçi, **yeni hükümetin ateşli bir çalışmada bulunduğu vehmini** uyandırıyor. (age, 2013:239)

Ahmet Kerim'in vazıcılık hayatında, hemen her gün almağa aldığı mektuplardan biri... (age, 2013:242)

Meselâ **benim anlamak istediğim meseleler**den biri de şudur: (age, 2013:245)

(...) Gözü pek genç **İttihat ve Terakki polisinin devamlı bir şekilde gözetlediği ve dikkate şayan bulunduğu mevzular**dan biriydi. (age, 2013:249)

Dört beş yıl önceki Üsküdar Mutasarrıflığında ve ondan sonraki Adana Valiliğinde Cemal Bey, **Mesrutiyet devrinin ortaya attığı şöhretlerin** en kuvvetlilerinden biri olmasını bilmişti. (age, 2013:277)

Bir an **yüzün güleceği zaman** ben hemen kaşlarımı çatardım; yediğini, içtiğini sana zehir ederdim. (age, 2013:288)

Talât Bey'in Cemal Bey'de hoş görmediği kusurlardan birisi de bu genç albayın bazı sosyal hürriyetlere düşkünlüğü idi. (age, 2013:303)

Arkaya doğru itilmiş fesinin büsbütün açık bıraktığı alınnın ortasında eski bir kurşun yarasını andıran bir küçük çukur vardı. (age, 2013:305)

Bu, **hendesenin ispat ettiği dava** ne olacak? (age, 2013:305)

Bu Anadolu **atalardan kalma bir çeşit edebiyatın bize bir cennet gibi anlattığı Anadolu**'dur. (age, 2013:311)

2.5.3.2. Hareket Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim

Bu bağlamda 26 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda hareket anlamları nitelenmiştir.

Onun başladığı koleksiyonlara devam etmeyi dinî bir vazife bilirim. (age, 2013:23)

(...) Bencil çevrede bir **siyaset şehidinin düştüğü yer**, kürenin dibine kadar giden sonsuz bir panik uçurumdur. (age, 2013:44)

O ölümler güzel, o ölümler tatlıdır ki, **bizim kanımızın döküldüğü yerden**, yeni bir dünyanın kökleri filiz sürer. (age, 2013:44)

Nitekim o gece Necip Molla ile bir konuşmasında, **onun iç yüzünü meydana vurmakta gösterdiği maharet** bir komedyana sanatçısının alkışa değer başarılarından biriydi. (age, 2013:64)

Hani, nerede idi, **Samim'in vurulduğu gece**, duyduğu kızgınlıklar, isyanlar?.. (age, 2013:85)

Ahmet Kerim **Despina'nın evinden çıktığı vakit**, çoktan şafak sökmüştü. (age, 2013:94, 94)

Annesi, onu **Samim'in vurulduğu gece** bile, bu kadar tedirgin ve sinirli görmemişti. (age, 2013:109)

Konağın önüne geldiği vakit, büyük duvar fenerini sönmüş buldu. (age, 2013:113)

Birinin yaptığı gaf, ötekinin gafıyla silinip gidiyor ve sövüşmeden, dögüşmeden fesat ve fitneden göz gözü görmüyordu. (age, 2013:137)

Hasip Bey'in bu "Avrupa'dan bir gelsinler" dediği kimseler, Ömer Bey'le Prens Sabahattin Bey'di. (age, 2013:155)

Ve bu sıralar da, **Ali Kemal'in en çok para kazandığı sıralardı**. (age, 2013:193)

Yunanlıların Alasonya'dan bir saldırıya başladıkları haberi geldi. (age, 2013:194)

Bu devlet **Avrupalıların bütün isteklerini kabule hazır olduğunu söylediği halde** mesele yine çözülmüş olmuyor ve havadaki elektrik sıcaklığı kızıştıkça kızışıyordu. (age, 2013:194)

Ahmet Kerim, **Kâmil Paşa'nın, iktidar mevkiine geçtiği günden** beri geceli gündüzlü bu Sadaret dairesinde oturduğunu bilirdi. (age, 2013:216)

Genç adam, şu dakikada **Madame Roland'ın idam edileceği yere götürülürken kopardığı çığlığı** durmadan tekrar etmek istiyordu: (age, 2013:232)

Bakalım, **bunların tertip ettikleri komplo** ne dereceye kadar akla yakındır. (age, 2013:245)

Halkın sopalarla, taşlarla ihtilâl çıkardığı devirler geçmiş azizim. (age, 2013:246)

Sözde mütarekenin imzalandığı gün bunlar birkaç alayla İstanbul üzerine yürüyeceklermiş ve tıpkı Hareket Ordusu'nun yaptığı gibi bir askeri işgal yapacaklarmış. (age, 2013:247)

Bu efendilerin "iş ve güç" dedikleri şey bir gazetenin en basit, en mihaniki ve fakat en yorucu birtakım angaryalarını yapmaktan ibaretti. (age, 2013:253)

(...) **Onun bitirdiği noktadan**, yine aynı maceraya atılmak istiyordu ve ona soruyordu: (age, 2013:257)

(...) **Bunların gösterdikleri hat** üzerinden yürümek mecburiyeti vardır. (age, 2013:259)

Bir gün Nidayı Hakikat matbaasında **Ahmet Kerim'in alından öpüp giden beyaz sakallı ihtiyarın bir İttihatçı hafiyesi olduğunu söylediği anda** da acaba hafiyenin tâ kendisi o muydu? (age, 2013:291)

Acaba, bir gece üç arkadaş Sadayı millet matbaasına doğru yürürlerken **köse başında kendilerini gözetleyen Sırrı Bey'in anlattığı vaka**, suçüstü yakalanan bir adamın kendini temize çıkarmak için uydurduğu bir yalandan mı ibaretti? (age, 2013:291)

Kendi hakkında **bu kısa konuşmanın yapıldığı sırada**, Ahmet Kerim sürgün yolunu çoktan boylamış bulunuyordu. (age, 2013:308)

Dağların tepeleri ve denizin dalgaları sanki **onun dev parmaklarının dokunduğu tuşlar**dır ve bu tuşlardan ruha koku veren şahsî sesler çıkarır. (age, 2013:316)

2.5.3.3. Kaynak Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim

Bu bölümde 30 tane tamlama öreği tespit ettik. Belirtili isim tamlamasında tamlayanı oluşturan sözcüğün kaynak olma anlamı vermesi hasebiyle bu tamlamaları ayrı bir başlık altında inceledik.

(...) **Beş olan müşterisini ona çıkarmak için çalışan bir fahişenin harcadığı gayret** de hemen aynı nisbettedir. (age, 2013:12)

Halbuki **fahişenin verdiği aşk** ne derece samimi ise gazetecinin söylediği hakikat de o derece doğrudur. (age, 2013:13)

Halbuki fahişenin verdiği aşk ne derece samimi ise **gazetecinin söylediği hakikat** de o derece doğrudur. (age, 2013:13)

Meselâ **muhterem Maliye Nazırının Mesrutiyetten iki yıl önce âcizlerine yazdığı' arizayı'** Nidayı Hakikat'te bir neşredecek olsak, ha-ne dersiniz, bir neşredecek olsak? (age, 2013:21)

Tıpkı şu dakikada Osman Ağa'nın, Ömer Beyefendi'nin arkasından gidişi ve **onun çıkardığı rezaleti** büyük ve ehemmiyetli bir hadise sayışı gibi. (age, 2013:30)

(...) **Kendi aralarında daha çok birleşmek lüzumunu duyan Jön Türkler'in Mısır'da ve Paris'te yaptıkları toplantıların** her ikisinde de o bulunmuştu. (age, 2013:34)

Zaten bu Beyoğlu onun uğrağıdır ve dostları herhangi bir birahane önünde **onun geçeceği saati** beklerler. (age, 2013:37)

Hele, **Ahmet Kerim'le arkadaşlarının seçtikleri köşede** hemen hiç kimse bulunmaz. (age, 2013:47)

Ahmet Kerim, hemen kendisini kandırmak için **Dahiliye Nazırının Samim'le konuşmasını ve Samim'e söylediği sözleri** hatırına getiriyordu. (age, 2013:67)

Acaba **Edmond Desmoulains'in koyduğu prensiplere** göre, bir dostun cenaze alayında bulunmak ilme aykırı bir hareket midir? (age, 2013:79)

Ahmet Kerim, **Samim'in boş bıraktığı odada**, kendisi de beraber olmak üzere herkesi o kadar aşağılaşmış, (...). (age, 2013:79)

Sonradan mimarlar, **sizin yaptığınız minarelerin** hepsini yıkıp yerlerine mozaikten güzel çan kuleleri yapacaklar. (age, 2013:93)

İttihat ve Terakki'nin ettiği kötülükler yine Ahmet Kerim'e göre, yalnız bundan ibaret değildi. (age, 2013:120)

Bu tarafın yaptığı yanlışı, hemen öteki tarafın yanlışı örtüyor! (age, 2013:137)

O "Halaskârân Grubu"nun Arnavutluk ayaklanmasına dayanarak istediği şeyler, (...). (age, 2013:151)

Hele bu paşaların "mutlakiyet" devirlerine mahsus sinsi bir "ceburut" ile gidip Meclisi Mebusan'ı dağıttıkları günü, artık Meşrutiyet'in son günü saymamak mümkün değildi; (age, 2013:153)

Onun için siz ne dersiniz deyiniz ve bana ne gözle bakarsanız bakınız, **benim kendi kendime biçtiğim cezamın** yarısını veremezsiniz; (age, 2013:165)

"Arnavutların yaptığı alçaklıktan haberiniz var mı?" (age, 2013:199)

Lâkin İngiltere, eski ve yaşlı dostu **Kâmil Paşa'nın yolladığı heyeti** kabul etme meylini göstermiyordu. (age, 2013:210)

Ve **bu dişlek düşmanların Türk milletine karşı açtığı savaş**, Bulgarların zincirleme cinayetlerinden daha vahşi, daha amansızdı. (age, 2013:211)

Onca, bütün anlaşma teşebbüslerinin kısır kalması, **memleketten kaçmış İttihat ve Terakki erkânının Garp "siyaset çevresinde" çevirdiği entrikalar** yüzündendi. (age, 2013:215)

Padişah'ın gönderdiği alay burnunu dışarı çıkanları vuruyormuş. (age, 2013:226)

Bu denemeden sonra Ahmet Kerim, artık **Sırrı Bey'in getirdiği haberlere** hiç inanmaz olmuştu. (age, 2013:250)

Genç adam, **ünlü Fransız tarihçilerinden Edgar Quinet'in Yunan tarihinin başına koyduğu önsözde** niçin Tanrı'dan Fransa'ya "Maraton" gibi bir zafer dilediğini bugün her vakitten daha iyi anlıyordu. (age, 2013:251)

Şu halde, **onların yapabilecekleri işlerle**, bizim yapabileceğimiz işleri birbirinden ayırabilmek ve ona göre bir iş bölümü esası bulmak... (age, 2013:262)

Şu halde, onların yapabilecekleri işlerle, **bizim yapabileceğimiz işleri** birbirinden ayırabilmek ve ona göre bir iş bölümü esası bulmak... (age, 2013:262)

O zamanki dinî vecdin yerine şimdiki devirlerin siyasî heyecanları geçmiş, **onun vücuda getirdiği insanlar**ın aynını bu da vücuda getirmeğe başlamıştı. (age, 2013:268)

Bu otomobilin aldığı istikamete bakılacak olursa Çatalca yolunu tuttuklan anlaşılıyor. (age, 2013:276)

Ebedî ruh için, **Ahmet Kerim'in düşündüğü akıbet**, noktası noktasına bu hazin maceraya benziyordu. (age, 2013:308)

Ahmet Kerim, çoğu geceler, işte **bu rüzgârın çıkardığı sesleri** işitmek için sızıncaya kadar içerdi. (age, 2013:316)

2.5.3.4. Bulunma Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim

Bu bölümde 6 tane tamlama tespit edilmiştir. Belirtili isim tamlaması bulunma anlamı vermektedir.

Şahabettin Süleyman'ın bulunduğu handan Bâbîâli Caddesine çıkmak için yeniden Ebussuud Caddesi'nden, yani Sadayı Millet matbaasının önünden geçmek lâzımdı. (age, 2013:58)

Fakat, **Samim'in bulunduğu odaya**, polis, artık hiç kimseyi bırakmıyordu. (age, 2013:73)

Bir genç için biricik tatlı ölüm, biricik istenmeye değer ölüm, ya **ataların vattığı toprakları** (...). (age, 2013:258)

Ahmet Kerim, bu hayret içinde bocalarken **Paşa'nın oturduğu yerde** bir ayağını altına alıp (...). (age, 2013:259)

Sonunda biri, **Salih Paşa'nın oturduğu sedir**in kenarına çöktü; öbürü bir sandalyenin ucuna ilişti; üçüncü kişi yerde, halının üzerine büzüldü. (age, 2013:262)

(...) **Ahmet Kerim'in oturduğu eyden** gördüğü biricik manzara ve işittiği biricik ses de budur. (age, 2013:316)

2.5.3.5. Yönelme Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsim

Bu başlıkta 2 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamaların birinde sesin geldiği yer diğerinde insan bakışların odaklandığı yere doğru bir yöneliş anlamları bulunmaktadır.

Sesin geldiği yana doğru gidiyor, yakından daha iyi işitebilmek için... (age, 2013:112)

Arada bir susup da **gözlerinin dalıp kaldığı yerde** belki bir zindanın sonsuz karanlığını, belki bir darağacını, belki bir silâhın namlusunu görüyordu. (age, 2013:270)

2.5.4. Belirtisiz İsim Tamlaması + İsim

Belirtisiz isim tamlamasının sıfatlık görevinde tespit edildiği tamlama sayısı 5'tir. Bu tamlamalar 2 başlık altında incelenmiştir.

2.5.4.1. Durum Bildiren Belirtisiz İsim Tamlaması + İsim

Bu başlıkta 4 tane tamlama incelenmiştir. Sıfatlık görevindeki belirtisiz isim tamlaması isim unsurunu durumsal açılardan nitelemektedir.

Ulan **kırbaç düşkününü hergeleler!** (age, 2013:45)

Aslında, bu **oyunlar başladığı gün**den beri, genç adamın başka kaygısı, başka işi, hattâ varlığının başka bir sebebi yok gibiydi. (age, 2013:101)

“Her şeyden önce, **'sahsî teşebbüs' sahibi fertler** yetiştirmek sonra da hükümet denilen kuruluşun kudret ve hâkimiyetini en küçük dereceye indirmek.” (age, 2013:122)

(...) Bu **Tanrı ihsanı nimetler**den herkesin kendi payına alması kabilken, nedendi, adına politika kavgaları denen bu haset sıtmaları, bu ateşli ihtiraslar? (age, 2013:294)

2.5.4.2. Renk Bildiren Belirtisiz İsim Tamlaması + İsim

Bu başlık altında tespit edilen tek tamlama örneğinde sıfatlık unsurunu oluşturan belirtisiz isim tamlaması isim unsurunu renk anlamıyla nitelemektedir.

Kül rengi aydınlıkta evlerin öyle bir kirli ve isli bir görünüşü vardı ki, (...). (age, 2013:94)

2.5.5. İkileme + İsim

İkileme başlığı altında tespit edilen tamlama sayısı 56'dır. Bu tamlamalar anlamsal çerçevede 4 başlık altında incelenmiştir.

2.5.5.1. Pekiştirme Bildiren İkileme + İsim

Bu bölümde 22 tamlama örneği tespit ettik. Sıfatlık görevinde olan ikileme tamlamaya pekiştirme anlamı vermektedir.

Ahmet Kerim bu **abuk sabuk söylenişlere** gülmekten kendini alamadı. (age, 2013:234)

Hepsi de **ayrı ayrı çirkin**diler ve çevrelerine bu kadar müşteri toplamış olmanın verdiği bir gurur içinde birer prenses kadar azametli, kibirli duruyorlardı. (age, 2013:267)

Onun içindir ki, ne olursa olsun herhangi bir gürültülü hareketle daha çok dikkati çekmek ve devrin **belli başlı adamları** sırasına geçmek istiyordu. (age, 2013:99, 214)

Gerçi bunlar **belli başlı muhalifler**den değildi. (age, 2013:241)

Ve o gün, bu "üslûbu süfli" tâbiri ikisinin arasında **bitmez tükenmez gülüşmelere** yol açmıştı. (age, 2013:46)

Hattâ bu adam her kim ise Sırrı Bey'in böyle durup **dikkatli dikkatli bakışı** üzerine, kımıldamağa başlamış, (...). (age, 2013:59)

(...) **İri iri damlalar**, yuvarlak yanaklarının üstünden elbisesinin yakasına doğru akmağa başladı. (age, 2013:88)

Yuvarlak, beyaz yüzünün ortasında **iri iri gözleri** hayretle bakıyor. (age, 2013:171)

Necip Molla artık o **iri varı delikanlıları**nı yanında taşımakta hiçbir mahzur görmüyordu. (age, 2013:189)

Kıs kıs gülüşmeler... (age, 2013:104)

Fakat bunun yanında sokak palavracılığı, **kuru sıkı kabadayılık** ve demagogça atıp tutmalar da bir çeşit İttihatçılık demektir. (age, 2013:205)

(...) Bu, birinin yaptığını başka birinin **noktası noktasına inceleyişi**, ona geçmiş ile ilgili hükümleri verişi, gelecekle ilgili korkularını söyleyişi, Ahmet Kerim'i büsbütün çileden çıkarıyordu. (age, 2013:292)

Ahmet Kerim için de, Şerife Hanımla bu **sıkı fıkı münasebetler** böyle düşkünlüklerden biri olmuştur. (age, 2013:169)

Burada pislik ıslaklıkla karışarak yapışkan bir madde halinde insanın derisine yapışıyor ve **sinsi sinsi mesameler**den içeriye sızıyordu. (age, 2013:94)

Herkesin öyle bir zigzag zigzag gidişi, öyle **tembel tembel sallanırları**, birdenbire öyle bir duruşları, arkalarına bir bakışları var ki, insanı çileden çıkarıyor. (age, 2013:121)

Küçük kızın bütün **terbiyeli terbiyeli duruşlarına**, "Buyrun!" deyişlerine rağmen hâlâ kötü bir muameleye uğrayacağını sanıyordu. (age, 2013:164)

(...) Burunları kâinattan, yüzbin türlü çiçekten meydana gelmiş bir büyük demetmiş gibi **türlü türlü kokular** alır. (age, 2013:117)

Hattâ Samim'in öldürülmesi üzerine bir parça muhalefete geçer gibi olanlar bile, son zamanlarda, **türlü türlü vasıtalar**la yutulmuş veya kandırılmıştı. (age, 2013:134)

Rıza Tevfik'ten sonra Boşo Efendi sahneye çıkıp da **yarım yamalak Türkçe**'siyle o bilinen "Babam Türkiye, anam Yunanistan!" cinasını tekrarladığı vakit (...). (age, 2013:174)

Kendisinde, her gün **yeni yeni kudretler** keşfediyordu. (age, 2013:117)

Herkesin öyle bir **zigzag zigzag gidışı**, öyle tembel tembel sallanışları, birdenbire öyle bir duruşları, arkalarına bir bakışları var ki, insanı çileden çıkarıyor. (age, 2013:121)

2.5.5.2. Yaklaşıklık Bildiren İkileme + İsim

Bu başlıkta 17 tane tamlama tespit ettik. Sıfatlık unsurunu oluşturan kelimeler yakın anlamlı sözcüklerden oluşmaktadır. İkileme, isim unsuruna ifade edilmek istenene yakın ve kesin olmama anlamlarını katmaktadır.

Bir iki adım önlerine geçti. (age, 2013:46)

Ahmet Samim, sisli bir havada bir kıyıda bir gemiye seslenir gibi **bir iki eliyle** ağzının kenarlarını tutarak bağırdı: (age, 2013:57)

Onun da yazı yardımı ancak haftada **bir iki güne** inhisar etmekteydi. (age, 2013:134)

Nikoli Birahanesi'nin uzun verandasında bir masanın başında **dört beş arkadaş**tılar. (age, 2013:47)

Çünkü, **dört beş adım** ötede, bir adamın kendilerini takip ettiğini sezdi. (age, 2013:264)

Dört beş kişi birden pos bıyıklı Arnavut beyini tutmaya çalışıyordu. (age, 2013:199, 225, 234)

Bu sahnenin etrafında halk çoktan **iki üç çember** teşkil etmişti. (age, 2013:29)

Birden kendini toparlayıp, **iki üç adım** geriye çekildi ve sözde, hayrete değer bir şey seyrediyormuş gibi gövdesini arkaya eğerek durdu; baktı ve alaycı bir sesle: (age, 2013:46)

Ahmet Kerim, **on on beş adım**da bir bu sulardan birinin içine batıyor ve her batışında Sırrı Bey'e bir yumruk indirmek isteğini duyuyordu: (age, 2013:265)

Heriflerde para bol, her biri gecede **on on beş lira** bırakıyor. (age, 2013:273)

Bunlar, küme küme masasının üstünde kalıyor ve Ahmet Kerim, **üç dört günde** bir, oda hizmetçisine: (age, 2013:128, 160, 172)

Bazan bir kahvede **üç dört kişi** bir araya gelip konuşmaya başladılar mı hemen kişiliği şüpheli bir başka kimse bunların arasına giriyor, yüzlerine dikkatli dikkatli bakıp: (age, 2013:309)

Bazan günde **üç dört vazi** yazdığı oluyor ve tabiatıyla bu başından aşkın çalışmalarını bitirebilmesi için gece geç vakitlere kadar uğraşması lâzım geliyordu. (age, 2013:55)

2.5.5.3. Çokluk Bildiren İkileme + İsim

Bu başlık altında 3 tane tamlama örneği tespit ettik. Bu tamlamalarda renkte ve nicelikte çokluk anlamları nitelenmiştir.

Fakat, bu gülüşler arasında, zekânın bu havaî fişekleri, bu **renk renk kandilleri** önünde Ahmet Kerim'in yüreğine neden bilinmez bir tasanın gölgesi çökmekteydi. (age, 2013:67)

Taraf taraf mitingler yapılıyor ve bu gösteriler sırasında İttihat ve Terakki kitleleri ile Hürriyet ve İtilâf kalabalığı birbirine karışıyordu. (age, 2013:184)

Sonunda bir gün geldi; her iki tarafın **vıgın vıgın cesetleri**yle, durmaksızın uluyan topların ağızları tıkanı. (age, 2013:215)

2.5.5.4. Sınırlandırma Bildiren İkileme + İsim

Bu bağlamda 14 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Sıfatlık görevinde olan ikilemelerdeki sözcükler yakın anlamlı sözcüklerin tekrarından oluşmaktadır. İkileme tamlamaya anlamsal açıdan sınırlama, belli sınırlar içinde bırakma anlamlarını vermektedir.

Beş on arkadaş... (age, 2013:272, 272)

Beş on dakika bekleyin. (age, 2013:78, 264)

Bırakın, canım; **beş on gün** daha iktidar mevkiinin safasını sürsünler. (age, 2013:155, 157, 161)

Odada **beş on kişi** oturmuş konuşuyorlardı. (age, 2013:199, 199)

Tâ Edirne yakınında **beş on nefer** önüne çıkıp da bana: 'Hemşeri Çankırı'ya nereden gidilir?' diye sormasın mı? (age, 2013:204)

"Oğlum, **beş on dakika** benimle konuşur musun?" dedi. (age, 2013:144)

Nitekim, Ouchy antlaşması ve anavatani saran tehlike üzerine Bingazi cephesinden İstanbul'a koşan vatan savaşçılarının **birer birer gelişi**, (...). (age, 2013:212)

(...) Bir sürü Arab'a hiç anlamadıkları Türkçe ile **bir iki söz** söyleyip şaşkın ve mahcup dönmek zorunda kalmıştı. (age, 2013:140)

Dört beş itihacı'yı -o da en zararsızlarını- ikişer üçer ay hapse tıkmakla sanki bütün vazifesini yaptığına inanmıştır. (age, 2013:186)

2.5.6. Bağlama Grubu + İsim

Bağlama grubu bağlamında tespit edilen tamlama sayısı 121'dir. Bu tamlamalar anlamsal açıdan 4 başlıkta incelenmiştir. Birden fazla anlam içeren tamlamaların anlam yoğunluklarına göre bir sınıflandırma yapılmıştır.

2.5.6.1. Durum Bildiren Bağlama Grubu+ İsim

Bu başlık altında 86 tamlama örneği tespit edilmiştir. Tamlamalar durumsal özellikleri nitelenebilir.

Tamlamaları incelerken tekrara düşmeme adına sıfat + bağlaç + sıfat, sıfat-fiil grubu + bağlaç + sıfat-fiil grubu, sıfat + bağlaç + sıfat-fiil grubu, sıfat-fiil grubu + bağlaç + sıfat sınıflandırmaları yapılmıştır. Ve, veya, kâh... kâh... , hem ... hem (de), ne ... ne ... , bağlaçlarının bağlama grubu oluşturdukları görülmüştür.

Gerçi aslında halkı eğlendirmekten veya kendisini halka beğendirmekten başka bir manası olmayan bu mesleğin **güzel ve asil tarafı** yalnız sıkıntılarında ve tehlikelerinde idi. (age, 2013:12, 13, 13, 17, 18, 21, 24, 26, 28, 31, 39, 40, 40, 44, 55, 62, 65, 78, 80, 86, 93, 95, 107, 107, 109, 110, 114, 114, 125, 125, 139, 141, 144, 152, 153, 160, 166, 173, 174, 180, 181, 187, 206, 207, 210, 213, 229, 236, 240, 246, 249, 252, 254, 279, 282, 285, 285, 289, 291, 295, 302, 303, 307, 307, 314, 316)

Ahmet Samim, pratik politikanın insanı vaktinden önce **yıpratıcı ve söndürücü mihnetleri**ne rağmen, hayrete değer bir direnişle ilk gençlik çağının bütün ateşini, coşkunluğunu ve ataklığını korumakta ve Ahmet Kerim'e en çok bu tarafından bağlı kalmakta idi. (age, 2013:41, 83, 86, 88, 120, 189, 204, 234)

Ahmet Kerim, hayretle bu **acayip ve emreden postacının** yüzüne baktı. (age, 2013:128, 138, 243, 284, 312)

Halkın vehimlerini, batıl inançlarını ve kökleşmiş kötü alışkanlıklarını iyi idare etmek ve hattâ bazı anlarda bundan kuvvet almak, bunlara dayanmak lüzumunu sezen bu sekte parti lideri **İttihat ve Terakki'nin halk üzerindeki prestijine hafif bir zarar getirecek veya onun başına bazı dertler çıkarabilecek hareketler**den şiddetle sakınırdı. (age, 2013:304)

Fakat Ahmet Kerim, bu kaba maddenin içinden, zaman zaman halkın ruhu denilen esrarlı varlığın **kâh kızıl ve sert, kâh beyaz ve okşayıcı parıltılar**ını seziyordu. (age, 2013:315)

Selim Necati **küçük, fakat ihtiraslarına son olmayan politikaçlar**dan biriydi. (age, 2013:99, 301)

Bunda, **o hem yanık, hem acı, hem de okşayıcı ünlemede** dışının bütün sırları da açığa vuruyordu. (age, 2013:16)

Ulan **ne avantacı, ne anaforcü heriflere** kaldık be! (age, 2013:272)

(...) Denilebilir ki, insanın **hem en zayıf, hem de en kuvvetli noktası** da budur. (age, 2013:244)

2.5.6.2. Hareket Bildiren Bağlama Grubu+ İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 5'tir. Bu tamlamalarda bağlama grubu geçici hareket anlamları içermektedir. Tespit edilen tamlamalarda sıfat-fiil + ve + sıfat-fiil ile sıfat + fakat + sıfat-fiil grubu yapıları tespit edilmiştir.

(...) **Bu Nafia nazırımın filan imtiyaz meselesinden ne kadar para çaldığım veya filan kumandanın hissesine Yıldız yağmasından ne pay düştüğünü hesap ile gecesini gündüzüne katacağı ve bunun hasediyle bir kor gibi için için yanıp tutuşacağı yerde**, kendi talihine düşen bu mühim refah payı ile yetinerek rahat ve tatlı bir itikâfa çekilse ne kaybederdi? (age, 2013:25, 50, 209, 215)

Çoğu zaman, yerde veya gökte bazı âfetlerin oluşundan önce havada birtakım **gizli, fakat tehdit edici alâmetler** belirir ve bunları biz içimizden görür sezeriz. (age, 2013:50)

2.5.6.3. Duyu Bildiren Bağlama Grubu+ İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 29'dur. Tespit edilen bu tamlamalardaki sıfatlık görevindeki bağlama grubunun duyuları niteler anlamlar taşıdığı görülmüştür.

Bu tamlamalarda sıfat + ve + sıfat, sıfat + ve sıfat-fiil grubu, sıfatımsı + ve + sıfatımsı yapıları tespit edilmiştir.

Ahmet Kerim, Sırrı Bey'in bütün o sevimsiz görünüşlerine, **yağlı ve uzun saçları**na, huysuzluğuna, inatçılığına, kibir ve gururuna rağmen, bu pörsümüş derinin altındaki cevheri her an sezerdi. (age, 2013:35, 57, 66, 73, 74, 77, 86, 89, 89, 92, 97, 98, 120, 147, 148, 154, 155, 173, 174, 175, 223, 229, 266, 285, 304, 304, 305)

İttihat ve Terakki'nin **heybetli ve göz kamaştırıcı maskesi** bir defa daha onun önünde yere yuvarlanmış ve bu maskenin altında iktidar ve ikbal hırsının başka bir şey taşımayan bayağı yüzün esrarı çırılçıplak meydana çıkmıştı. (age, 2013:239)

Ahmet Kerim, ölüme o kadar yaklaştı ki, onunla yüz yüze, göğüs göğüse geldi; onun **kurutucu ve dondurucu soluğu**nu varlığının her tarafında duydu. (age, 2013:310)

2.5.6.4. Konum Bildiren Bağlama Grubu+ İsim

Bu başlıkta tespit edilen 1 tamlamada yönleri verilen konum anlamı bulunmaktadır. Bağlama grubu yön bildiren sözcüklerden oluşmaktadır. Bu tamlama sıfat + ve + sıfat yapısındadır.

Sağ ve sol kaldırımlarda boyalı gece kadınları bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlar, Tokatlıyan'ın mutfak deliklerini örten demir ısgaralar üzerinde köpeklerle koyun koyuna yatmış çocuklar var. (age, 2013:111)

2.5.7. Edat Grubu+ İsim

Sıfatlık görevinde tespit edilen edat grubu sayısı 112'dir. Farklı edatın oluşturduğu yapılar 7 başlıkta incelenmiş. Kullanılan her bir edat grubu içerdiği anlam çerçevesinde alt kategorilere ayrılarak incelenmiştir.

2.5.7.1. -E ait'li Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 3'tür. İlgili edat grubu isim unsurunu ait olma anlamları çerçevesinde nitelemiştir.

Genç adam, bu birkaç günü o kadar bozuk bir ruh hali içinde geçirdi ki, hattâ **köşe başındaki konağa ait sevdası** bile hatırandan çıkmıştı. (age, 2013:54)

(...) **Buna âit müşahadeleri**yle İttihat ve Terakki fedai teşkilâtı hakkındaki bilgilerini anlatmaya başladı. (age, 2013:61)

Despina, **kutlu geceye ait tafsilât**ına devam etti: (age, 2013:89)

2.5.7.2. -E göre'li Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 3 tane tamlama tespit edilmiştir. Edat grubu isim unsurunu uygunluk, denklik yönleriyle nitelemiştir.

Bölge polislerine **buna göre emirler** verilir. (age, 2013:60)

Hükümeti o kuracak ve **milletimin dileğine göre zaferi** kazanacak. (age, 2013:224)

İstiyorlar ki, her gün **herkesin keyfine göre program** değiştirelim. (age, 2013:272)

2.5.7.3. -E dair'li Edat Grubu + İsim

Tespit edilen tek tamlama örneği ilgililik anlamı içermektedir.

Bu işi hiç beğenmiyorum" dedi ve bir muhallebici dükkânından sokağa akseden aydınlıkta **Balkanlar'a dair haberler** yeniden okundu. (age, 2013:181)

2.5.7.4. İle Edatıyla Kurulan Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 20'dir. Tespit edilen tamlamalar anlamsal açıdan 3 başlık altında değerlendirilmiştir.

2.5.7.4.1. Durum Bildiren İle'li Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 11 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda durumsal niteleme anlamı bulunmaktadır.

Ahmet Kerim, bu kâbusun baskısı altında sağdan sola, soldan sağa dönerek zihnini **tamamiyle başka düşüncelere**, ya da birtakım tatlı ve hoş hayallere götürmeğe çalışıyordu. (age, 2013:44, 90, 244, 284, 290)

"**Elbirliğiyle iş** böyle olur." (age, 2013:222, 223)

(...) Cemal Bey'in arkasında darağacının direklerini, biraz ötede Samiye'nin **gözvaşlarıyla sırsıklam yüzünü**, daha ötede Sırrı Bey'in bir bağ korkuluğuna benzeyen acayip, çirkin ve endişe veren şeklini görüyordu. (age, 2013:145, 291)

Ahmet Kerim, zihni **bin türlü düşünce ile yüklü gözlerini** henüz boş duran tabağa dikip dalmıştı. (age, 2013:23)

Sırrı Bey'in **türlü türlü sakatlıklarla harap vücudu** bir damla ispiroya dayanıklı değildir. (age, 2013:267)

2.5.7.4.2. İlişkinlik Bildiren İle'li Edat Grubu + İsim

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 8'dir. İlgili tamlamalarda ilişkin olma anlamları bulunmaktadır.

Bu ibadet gecesi, kilisedeki günlük kokuları, sokakta Ahmet Kerime rastlayış **eski bir tanıdığın ölümü ile ilgili üzüntüler** bu basit kızın, farkına varmaksızın, sınırlarını altüst etmişti. (age, 2013:92, 190, 190, 165, 225, 292, 292)

Haricî siyasetle alâkalı faslımı kardeşim ve malî kısmını da Zeki Bey üzerlerine aldılar. (age, 2013:124)

2.5.7.4.3. Beraberlik Bildiren İle'li Edat Grubu + İsim

Tespit edilen tek tamlama örneğinde beraberlik bulundurma anlamı bulunmaktadır.

Bütün dar ruhlarda ve iptidaî kafalarda hayatın manası işte böyle basitleşir, sahası böyle kısalır ve **bin türlü baharatla karışık tadı** yalnız yaşanılan dakikanın uzvî duyguları içinde kalır. (age, 2013:203)

2.5.7.5. -dEn başka'lı Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 11 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda belirtme yoluyla başkalık ilişkisi nitelenmektedir.

Kendini tesadüflere bırakmaktan veya Şahabettin Süleyman gibi yarı serserilik, yarı işçilik hayatına atılmaktan başka çaresi kalmamıştı (...). (age, 2013:80, 190, 263)

"Evet mirim, evet! **Bizden başka herkes!**" dedi. (age, 2013:204)

Evet; bu uzanıp çekilen başın sahibi Sırrı Bey'den başka kimse değildi. (age, 2013:59, 86, 158, 247)

Heyhat, onun bir Hıristiyan çoğunluğu karşısında bir Müslüman azınlığı olmaktan başka kusuru yoktu. (age, 2013:211)

Zaten devlet makamlarından çekildiğim günden beri hemen hemen bundan başka 'meşgale'm yok gibidir. (age, 2013:23)

Türkten başka unsurlara sosyal sahada olsun, kültür sahasında olsun en büyük imtiyazları vermiştir. (age, 2013:179)

2.5.7.6. Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 38 tamlama örneği 8 örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalar anlamsal açıdan 8 başlık altında değerlendirilmiştir.

2.5.7.6.1. Karşılaştırma Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 13 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalar kıyaslama yönleri ile niteleme sağlamışlardır.

(...) Ne tarih, ne ilim; hiçbir şey, hiçbir şey, bu, hemen hemen bir "vuslat"a benzeven hal kadar mühim değildi. (age, 2013:17)

Bir şişe veya bir teneke parçası kadar suursuz; iradesiz ve başıboş, dalgaların keyfine kapılmış akıp gidecekti. (age, 2013:80)

O yaşı gelmiş hiçbir oğul anasına bunun kadar saygılı olamaz ve hiçbir ağabey kızkardeşini Selim Necati kadar şefkatle sevemezdi. (age, 2013:99)

Bundan böyle geçim kavgası, ona, bir spor kadar kolay geliyordu ve hayatta başarıya ulaşmış olan insanlara hiç şaşmıyordu. (age, 2013:118)

Bir cellât kadar merhametsiz, bir büyücü kadar şaşırtıcı ve histerik bir kadın kadar netamelidir. (age, 2013:157)

Bir cellât kadar merhametsiz, bir büyücü kadar şaşırtıcı ve histerik bir kadın kadar netamelidir. age, 2013:157)

Bir cellât kadar merhametsiz, bir büyücü kadar şaşırtıcı ve histerik bir kadın kadar netamelidir. (age, 2013:157)

Ahmet Kerim'e, hayatın kâh iğrenç kâh korkunç, kâh bir serap kadar çekici ve kâh bir orman gibi esrarlı görüldüğü olmuştur. (age, 2013:177)

Sırrı Bey hiç de **bugünkü kadar ciddi** olmamıştı. Orada oturanlar ilk defa olarak ona sordular: (age, 2013:214)

Hayır, bu bina artık **hiçbir ateşle tutuşamayacak kadar sönüktür**. (age, 2013:216)

Sadaret odasının pencerelerine **bir donuk aydınlık gölgesi veren içerideki petrol lambası kadar sönüktür** (...). (age, 2013:216)

Aldığım malumat **o kadar açık** değil. (age, 2013:254)

İnsanın yüreğine adsız ve fakat derin bir sıkıntı veren bu çocuk oyunu bu **issiz kıyıya bir vapurun yaklaşırken uzaklaşvermesi kadar hüznendiricidir** (...). (age, 2013:316)

2.5.7.6.2. Derece Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 6 tane tamlama tespit edilmiştir. Sıfatlık unsuru ölçülendirme anlamları içermektedir.

Bir ölüye, bir şehide **bu kadar gevezelik** bu kadar hoppalık yakışmaz. (age, 2013:68)

Bir ölüye, bir şehide bu kadar gevezelik **bu kadar hoppalık** yakışmaz. (age, 2013:68)

Ahmet Kerim, bu bahislere **zerre kadar ehemmiyet** vermiyor, (...). (age, 2013:111)

Allah bilir ya, bu işte sana **zerre kadar suç** bulan yok. (age, 2013:143)

Kime **zerre kadar yarar** dokundu? (age, 2013:167)

Memleket işlerine ise **zerre kadar ilgi** duymaz olmuştu. (age, 2013:312)

2.5.7.6.3. Çokluk Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 7 tamlama çokluk anlamını niteler bir mahiyettir.

Fakat, Despina'nın güzel yüzü yarı karanlığın içinden, ona, **o kadar mahzun**, o kadar mahzun göründü ki, elini şefkatle avuçlarına aldı: (age, 2013:88, 88)

Kendini **o kadar bitkin**, o kadar bitkin hissediyordu (...). (age, 2013:103)

Bu yükün altında kendini **o kadar yorgun**, o kadar bitkin hissetmektedir ki, hemen sokağın ortasına boylu boyuna uzanacaktır. (age, 2013:147, 147)

Bu satırların altındaki imza **o kadar karışık** ki Ahmet Kerim bunu okumağa bile lüzum görmüyor. (age, 2013:242)

Fakat bu hale karşı bir tepki yapmak hususunda kendini **o kadar âciz** buluyordu ki, (...). (age, 2013:313)

2.5.7.6.4. Mesafe Anlamı Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Tespit edilen tek tamlama örneğinde mesafe bildiren bir niteleme yapılmıştır.

Ama bu sefer büyük kapının iki kanadı **ardına kadar açıktır** ve dışarı ile içerisi arasında devamlı bir karışma, endişe verici bir kaynaşma var. (age, 2013:221)

2.5.7.6.5. Azımsama Anlamı Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 2 tane tamlama incelenmiştir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru yetersiz bulma anlamlarını içermektedir.

Fakat **bu kadar karşılık** yeter miydi? (age, 2013:100)

Kimi, Padişah'ın artık ittihatçılardan yüz çevirdiğini; kimi, sopa, kırbaç ve süngü gücüyle toplanan yeni Meclis'in de **gerektiği kadar vefalı** çıkmadığını, kimi, "Merkezi Umumi" ile hükümet arasında bir anlaşmazlık baş gösterdiğini söylüyordu. (age, 2013:149)

2.5.7.6.6. Pekiştirme Anlamı Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 4 tamlama tespit edilmiştir. Kadar edatı isimlerin önüne gelerek anlamsal açıdan pekiştirme sağlamıştır.

Ahmet Kerim'in tahmin ettiği gibi, gerçekten yukarıki oda **ağızına kadar dolu** idi. (age, 2013:31)

Zaten, Ahmet Kerim'in bu düşüncelere ayıracak zamanı **o kadar azdır** ki, (...). (age, 2013:134)

Bu efendiler, **o kadar meşgul** imişler ki hususi ziyaretleri ancak cuma günleri, evlerinde kabul edebilirlermiş! (age, 2013:154)

Genç adam, kendi kendisine: "Adam sen de, ne kadar erken olursa **o kadar iyi!**" dedi. (age, 2013:287)

2.5.7.6.7. Değın Anlamı Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Bu bağlamda tespit edilen tek tamlama örneğinde değın anlamı nitelenmektedir.

(...) Hükümet erkânının bir **gece yaralarına kadar toplanışları**; donanmanın Boğazlar yakınında bir çalım satışları; Hamidiye'nin Akdeniz sularında öyle bir destanî maceraları vardı ki insanı hayrete düşürüyor;. (age, 2013:239)

2.5.7.6.8. Miktar Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 4 tane tamlama örneği istenilen miktar veya ölçü anlamlarını vermektedir.

Onun içindir ki bir muhalif gazete başyazarından, hem de Ahmet Kerim gibi herkesin, beğendiği bir yazar tarafından **lâzım geldiği kadar itibar** görmemek, (...). (age, 2013:19)

İstedığınız kadar rejim değiştirin. (age, 2013:180)

İstedğiniz kadar adam getirip götürün, bu gemiyi yürütemezsiniz, çünkü, kazanı yanmıyor. (age, 2013:180)

İşte ona **istediği kadar para!**.. (age, 2013:234)

2.5.7.7. Gibi'li Edat Grubu + İsim

Gibi edatının sıfatlık olarak kullanıldığı 33 tane tamlama incelidik. Bu tamlamalar anlamsal açıdan 3 başlık altında değerlendirilmiştir.

2.5.7.7.1. Benzerlik Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 28 tamlama tespit ettik. Sıfatlık unsurundaki gibi edatı isimlerin önüne gelerek benzerlik bildiren bir niteleme sağlamıştır.

Ahmet Kerim'e, hayatın kâh iğrenç kâh korkunç, kâh bir serap kadar çekici ve kâh **bir orman gibi esrarlı** görüldüğü olmuştur. (age, 2013:177)

(...) Onun alın yazısına, onun iradesine, onun en küçük hareketlerine kadar hükmeden bu yabancı eller **bir zafer kazanmış düşman eli gibi katı** idiler. (age, 2013:309)

“Bu vesile ile de medeni memleketlerde polis teşkilâtının ne olduğunu, **bu gibi kazalar**ın karşısında polis memurunun ne yapması lâzım geldiğini uzun uzadıya izah etmiş oluruz” dedi. (age, 2013:30, 59, 59, 66, 102, 124, 228, 258)

Hele **bizim gibi insanlar** için... (age, 2013:269)

Ahmet Kerim, bu gerçeğin soğuk soluğu karşısında daha çok büzülüyor ve vücudunu **buz gibi terler** ıslatıyordu. (age, 2013:44, 159, 311)

Elmas gibi kalbi vardır. (age, 2013:129)

Gerçi, **Enver ve Niyazi gibi adlar** şimdiden masallara karışmış, her biri bir köşede duruyordu. (age, 2013:17)

Belki, şu dakikada **her vakitki gibi nese** içinde piyanosunu çalıp şarkılar çağırılmaktadır. (age, 2013:109)

Ah, yavrucuğumun bu gülüşleri yok mu, yanakları çukur çukur olurdu; **inci gibi dişleri** pırıl pırıl pırıldardı. (age, 2013:170)

Kâh hükümet devirme, kâh suikasta girişme gibi suçlar bu maddelerin en hafifleriydi. (age, 2013:250)

Doktorun en basit cinasları bile onu **Kel Hasan'ın tiyatrosundaki gibi kahkahalarla** güldürüyor; bazan demagogca bir hezeli [olayı, şakayı] müthiş bir coşkunluk fırtınası koparıyordu. (age, 2013:173)

Genç adam, **mukaddes bir şeye dokunur gibi çekingen** ve yürek çarpıntılarını içinde resmi eline alıyor ve bakıyor, bakıyordu. (age, 2013:170)

Cahilliklerinde tıpkı **onun gibi cahil**, anlayış ve bilişlerinde tıpkı onun gibi ârif, sevgi ve nefretlerinde onun gibi samimî kısacası, onun gibi tuzlu, onun gibi biberli idiler. (age, 2013:315, 315, 315, 315, 315)

Doğrudan doğruya ölüm kelimesi bile bu **"sonuna kadar" gibi müthiş** değildir. (age, 2013:76)

(...) O Anadolu baştan başa **zümrüt gibi yeşildir** ve bu yeşillik içinde güzel köylü kızları beyaz tüylü kuzuları okşamakla vakit geçirir. (age, 2013:311)

2.5.7.7.2. Durum Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsim

Bu başlıkta 4 tamlama tespit ettik. Sıfatlık unsurundaki gibi edatı isimlerin önüne gelerek durumsal yönden bir niteleme sağlamıştır.

Gerçi bu baskı **ilk geceki gibi sürekli** değildi. (age, 2013:53)

Dilersen bir gölge, dilersen **bir hayalet gibi akıcı** ol. (age, 2013:68)

(...) Bu **aceleden telâşa düşmüş gibi şaşkın** iki yanına baş çevirerek Ebussuut Caddesinden Salkımsöğüt'e doğru gidiyordu. (age, 2013:79)

Merdivenlerden bir gölge gibi sessizce çıktı ve **bir gölge gibi titrekti**. (age, 2013:113)

2.5.7.7.3. Küçümseme Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsim

Tespit edilen tek tamlama örneğinde küçümseme anlamı bulunmaktadır.

Kör **senin gibi pespayeri** polis yapanlardır! (age, 2013:28)

2.5.8. İsnat Grubu + İsim

Bu başlık altında tespit edilen tamlama sayısı 6'dır. Bu tamlamalarda yer alan isnat grubu isim unsurunu kişilerin, nesnelere ve edebi bir türün durumunu niteler mahiyetindedir.

Öte yandan, bütün bu **gözleri kuru yabancılar** önünde sınırlarının zayıflığını böylece göstermiş olmaktan utanıyordu. (age, 2013:72)

Bir **eli tabancalı militan** mıdır, yoksa kesesini doldurmakla uğraşan iş adamlarından mıdır? (age, 2013:97)

Ahmet Kerim **yakası kalkık paltosu** içinde tamamiyle kaybolmak ister gibi büzülerek Taksim'e doğru yürüdü. (age, 2013:94)

Renklerin ve seslerin edebi bir sessizlikle sustuğu bu gelin odasında **benzi sapsarı gelinin** buz gibi ellerini elleri içine alıyor (...). (age, 2013:159)

Hem de şu **vezni bozuk manzumeleri**yle... (age, 2013:177)

Mademki, yaydığı düşünceler, **işi boş tohumlar** gibi hiç yemiş vermeksizin gömülüp gidiyordu; (...). (age, 2013:209)

2.5.9. Zarf-Fiil Grubu + İsim

Bu bağlamda incelediğimiz eserde zarf-fiil ekinin oluşturduğu zarf-fiil grubunun sıfat işlevi gördüğü kanaatindeyiz. Bu bağlamda tespit ettiğimiz tek tamlama örneğinde zarf-fiil eki almış sıfatlık yapısının isim unsurunu durum açısından nitelediği görülmektedir.

İlk mebus seçimlerinde İttihat ve Terakki namzetleri lehine, onun, **canını feda edercesine çabasını** görenler kendisini hemen Beyoğlu Belediye başkâtipliğine tayin ettirmek için teşebbüslerde bulundular. (age, 2013:98)

2.5.10. Sıfat Tamlaması + İsim

Sıfat tamlamasının sıfatlık olduğu 99 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalar anlamsal açıdan 6 başlıkta incelenmiştir.

2.5.10.1. Durum Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim

Bu başlık altında tespit edilen tamlama sayısı 31'dir. Bu tamlamalarda yer alan sıfatlık unsur isim unsurunu durumsal anlamda nitelemektedir.

Ve şimdi de bu nasihat ve merhamet edasıyla Desmoulains faslının tekrar başladığını hisseden Ahmet Kerim, biricik kurtuluş çaresini artık **büsbütün başka seylere** dalıp gitmekte buldu. (age, 2013:12, 165)

Bunlar arasında sizin için **öyle enteresan vesikalar** buldum ki... (age, 2013:20)

(...) **Beyaz sakallı adam** hemen oturduğu yerden kalktı, ağır ağır Ahmet Kerim'e doğru yürüdü ve dikkate değer bir şekilde genç ve parlak kalmış gözlerini sevgi dolu bir ısrar ile onun yüzüne dikerek bir süre baktı, baktı. (age, 2013:32)

"Hakkınız var, hakkınız var. Siz **her vakit haklısınız**, Sırrı Bey" dedi. (age, 2013:35)

(...) Birtakım **gizli kapaklı işler** de karışır olmuştu. (age, 2013:41)

Nitekim Ahmet Kerim, bir gece, Doğruyol'da, ne yapacağını bilmez bir halde dolaşıp dururken tesadüf denilen mucizesi bol peri birdenbire karşısına **yeşil gözlü Despina**'yı çıkarıvermemiş miydi. (age, 2013:87)

Aile babaları **beyaz örtülü sedirlerin** üstünde çocuklarıyla dizdize sabah kahvaltılarını ediyorlardır. (age, 2013:95)

Bu **kesik telâşlı cümlelerin** arkasında korku ve heyecandan titreyen bir küçük yüreğin çarpıntılarını duyuluyordu. (age, 2013:108)

Her türlü kötülüğe karşı seni koynumda saklayacağım ve gerekirse, senin için öleceğim." demek istiyordu. (age, 2013:109, 156, 179, 244, 272)

Gerçekten, İstanbul'da **bir kısım muhalifler** bütün ümitlerini dışarıdan gelecek bu üç dört kişiye bağlamıştı. (age, 2013:155)

(...) **Beyaz eldivenli elleri**, kollarının ucuna asılmış iki küçük zambak demetini andırıyordu. (age, 2013:175)

Bütün devletler arasında hele İngiltere'nin, **asil yürekli insanlara** her vakitten daha insanlık dışı, daha vahşi, bir görünüşü vardı. (age, 2013:211)

Bazı evlerin balkonlarından aşağıya **kırmızı renkli fenerler** sarkıyordu. (age, 2013:265)

(8) numaralı ev bulunmuştu. (age, 2013: 265, 282)

Oturduğu yerden bir siyah kuğu gibi boynunu **kumral saçlı gence** uzatıp ilk kelimededen başlayarak ateşli bir konuşma haline giren bir fiskosa girişti. (age, 2013:267, 271, 271)

Gel **elâ gözlü efendim** yanıma! (age, 2013:267)

Bu **al yanaklı kızlar**, bu rakı sofrası, bu ut, bu çalgılar sizin neyinize yetmiyor? (age, 2013:270)

Bu görüş açısından hangi **çağdaş şair Homeros**'tan daha canlıdır? (age, 2013:297)

Sözleri bir **koca karı öksürüklerine**, gülüşleri bir baykuşun haykırıışlarına benzeyen donuk bakışlı, sakat, hasta ve bezgin gençlik! (age, 2013:298)

Ona göre bu andan başlayarak İttihat ve Terakki'nin yok edici yumruğu bu **yağız ve kızıl sakallı adam**da belirmişti. (age, 2013: 301)

Hele **boz renkli Anadolu**, o yalçın ve ıssız kıyılarıyla, o dikenli ve sert ovalarıyla, o tuzlu golleriyle, o balçıktan kapkara köyleriyle, o taştan ve çirkeften yollarıyla metruk gamlı ve viran Anadolu, bu münevver gençliğin hayalinde bir Sfenks gibiydi. (age, 2013:311)

(...) Bu yeşillik içinde güzel köylü kızları **beyaz tüvlü kuzuları** okşamakla vakit geçirir. (age, 2013:311)

2.5.10.2. Biçim Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim

Bu bölümde tespit edilen tamlama sayısı 4'tür. Bu tamlamalarda biçimsel anlamlar nitelenmiştir.

Şu halde, Ahmet Kerim, camlı kapıyı **pos bıvıklı uşağın** burnuna çarparak ters yüzü çıkıp gitmeyi düşündü. (age, 2013:15)

Burada **uzun saçlı papazlar**dan tutun da, duvarlardaki azizlerin resimlerine veya hiçbir tasvir bulunmayan herhangi bir dinî eşya kadar her şeyi size koyu, ağdalı ve yürek bayıltıcı bir maddenin karışık tadını verir. (age, 2013:90)

Despina kısa lutr taklidi paltosuyla **geniş kenarlı şapkasını** çıkardıktan sonra yarı dekolte saten robunun içinden, etine dolgun levend bir kadın olarak çıktı. (age, 2013:91)

Buranın demir kapısı ve **demir kanatlı pencereleri** sımsıkı kapalıydı. (age, 2013:265)

2.5.10.3. Zaman Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim

Tespit edilen 2 tamlama örneğinde bir zaman dilimi nitelenmiştir.

Otuz üç yıllık saltanatında bu milletin iyiliğine harcanacak otuz üç gün de mi bulamadı? (age, 2013:179)

Dört beş ittihatçı'yı -o da en zararsızlarını- **ikişer üçer ay hapse** tıkmakla sanki bütün vazifesini yaptığını inanmıştır. (age, 2013:186)

2.5.10.4. Ölçü Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 40'tır. Sıfatlık unsur isim unsurunu ölçü niteler bir mahiyet taşımaktadır.

Halbuki fahişenin verdiği aşk ne derece samimi ise gazetecinin söylediği hakikat de **o derece doğrudur**. (age, 2013:13)

Nişantaşı'nda, sessiz bir konak bahçesinin **yarı açık kapısı** önünde idiler. (age, 2013:14)

Herkesten **bu derece şüphe** doğru değil, Sırrı Bey! (age, 2013:33)

Tahsin Bey o Arnavut beylerindendi ki, kol yerine martin, el yerine altıpatlar tabanca ve beyin yerine **bir avuç barut** taşırlar ve bu patlayıcı maddelerle doğup birlikte ölürlür. (age, 2013:63)

"Yavrum, yavrum, benim **bir tanecik yavrum!**" demek istedi. (age, 2013:88, 146)

Böylece **dört kat merdiveni** çıkıp da, sonunda, genç kızın oturduğu kata geldikleri vakit, o duygudan artık hiçbir iz kalmamıştı. (age, 2013:89)

Sanki, günün **bir çeşit hastalığı**dır. (age, 2013:94, 188, 205, 205, 217, 238, 246, 248, 268, 287, 287, 298)

Artık ne **bir sayfa kitap**, ne bir satır yazı... (age, 2013:101)

Artık ne bir sayfa kitap, ne **bir satır yazı**... (age, 2013:101)

Bir lokma ekmekle bir parça aydınlık ona yetecekti. (age, 2013:111, 310)

Bir lokma ekmekle **bir parça aydınlık** ona yetecekti. (age, 2013:111, 112, 112, 130, 134, 134, 175, 240, 256, 260, 310)

Nitekim, Tanin ve Tanzimat gazeteleri bir hafta içinde **vedi çeşitli adla** çıkmış (...). (age, 2013:125)

Sadaret dairesinin **yarı aralık kapılarında** bir 1880 antlaşması sözü ve onun arkasından bir 23'üncü madde fısıltısı işitilir gibi oldu. (age, 2013:184)

Ahmet Kerimin coşkunluğuna **bir damla zehir** katmış oldu. (age, 2013:197, 267)

Buna karşılık, bazan bütün bir gününü bir kâse yoğurtla veya **bir tabak fasulye piyazıyla** geçiriyordu. (age, 2013:253)

Buna karşılık, bazan bütün bir gününü **bir kâse yoğurtla** veya bir tabak fasulye piyazıyla geçiriyordu. (age, 2013:253)

"Dur, dur, yanıma **birkaç parça çamaşır** vereyim." dedi ve bin türlü güçlkle Ahmet Kerim'in eline bir küçük paket sıkıştırdı. (age, 2013:279)

2.5.10.5. Çokluk Bildiren Sıfat Tamlaması + İsim

Çokluk ifade eden sıfat tamlaması sayısı 12'dir. Bu tamlamalarda çokluk, aşırılık ve fazlalık anlamları bulunmaktadır.

Çirkef, **bin türlü koku**suyla, ve esrarlı sesleriyle onu çağırıyordu. (age, 2013:81, 279)

Hem de karakter bakımından ondan **bin kat üstün**dür.(age, 2013:156)

Hattâ bu mektuplardan **bir sürü örnekler** yazıp çizdi, fakat hiçbirini göndermeğe cesaret edemedi. (age, 2013:101, 140)

Eski Nidayı Hakikat başyazarı, bu yeni işinden **son derece memnun**du ve biricik kaygısı kendisini oynatan bu ipin birdenbire kopuvermesiydi. (age, 2013:101, 104)

Babîliden buraya kadar sokaklar **o derece kalabalık**tı ki genç adam, her yüz adımda bir duraklamak zorunda kalıyor; (...). (age, 2013:225)

(...) İzmir'de **bir alay Rum**'a, Beyrut'ta bir sürü Arab'a hiç anlamadıkları Türkçe ile bir iki söz söyleyip şaşkın ve mahcup dönmek zorunda kalmıştı. (age, 2013:140, 287)

Her gün, **bir yığın halk**, ellerinde bayraklarla, rıhtıma veya Sirkeci Garına gidip toplanıyor ve dört gözle bu muhterem yolcuları bekliyordu. (age, 2013:155)

"İşte gidiyorum. Sakın arkamdan filân gelmeğe kalkışma. Bana **son derece acı** vermiş olursun." dedi ve anasının elini öpmeğe cesaret edemedi. (age, 2013:225)

2.5.10.6. Gibi Anlamı Veren Sıfat Tamlaması + İsim

Bu başlıkta tespit edilen 10 tamlama örneğinde sıfatlık unsuru “gibi” anlamını vermektedir.

Nitekim, o gün baştan başa **bu türlü hadiseler**le dolu idi. (age, 2013:39)

Politikacılığın **bu çeşit görünüşleri** gerek kendi lehine, gerek kendi aleyhine olsun, ona sonsuz bir tiksinti verirdi. (age, 2013:32, 54, 104, 125, 175, 253, 304, 314, 315)

2.5.11. Yönelme Grubu + İsim:

Sıfatlık görevinde kullanılan yönelme grubunun oluşturduğu tamlama sayısı 15’dir. Bu tamlamalar anlamsal açıdan 3 başlık altında incelenmiştir.

2.5.11.1. Özgülük Anlamı Bildiren Yönelme Grubu + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 5’dir. Yönelme grubu isimliği özgülük bildirme yönüyle nitelenmektedir.

Bu ikinci hayatın **kendine mahsus görünüşleri** vardı. (age, 2013:110, 119, 212, 302)

Öteki iki arkadaşının yüzlerinden, hallerinden de **aynı tehlikeli işe hazırlanan kimselere mahsus kavgılar** taşıdıkları anlaşılıyordu. (age, 2013:269)

2.5.11.2. Durum Bildiren Yönelme Grubu + İsim

Bu başlıkta 8 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda kavramlar ve varlıklar durumsal açılardan nitelenmiştir.

Belki silâhını çekseydi bile Ahmet Samim'in **hayrete değer sükûneti** karşısında cesareti kırılacak, onu kullanmaktan vazgeçecekti. (age, 2013:47)

Kalıpsız fesinin altından fişkırان uzun ve yağlı saçlarını ikide bir elinin tersiyle zapt etmeye çabalayarak ve terziden aldığı gündün beri -kim bilir altı ay mı, bir yıl mı?- **hiç ütü yüzü görmemiş ve dikissiz birer eski kumaş parçasına dönmüş pantolonlara sarılı bacaklar**ının üstünde haline, (...). (age, 2013:56)

Nitekim o gece Necip Molla ile bir konuşmasında, onun iç yüzünü meydana vurmakta gösterdiği maharet bir komedyana sanatçısının **alkışa değer başarıları**ndan biriydi. (age, 2013:64)

Fakat, **rahatına düşkün İstanbul**, ittihat ve Terakki polisinin araya girmesine hacet bırakmaksızın, bu tahrike karşı kendi kendini mükemmel şekilde koruyordu. (age, 2013:86)

Bu birbirine aykırı düşünceler ve yürek çarpıntıları içinde, evinde bir dakika duramıyordu. (age, 2013:109)

Fakat, her iki zatın **birbirine zıt düşünceleri** arasında rahatça yaşayabilecek kadar da oportünist. (age, 2013:122)

Bu kanuna göre en hafif bir yerme ve kötüleme işi **bir gazetenin kapatılmasına veter sebebi**ti. (age, 2013:125)

Biz beş on arkadaş, etrafımıza baktık, gördük ki, **ise varar adam** kalmamış, her türlü mesuliyeti üzerimize aldık, ya herru ya merru dedik, öne atıldık... (age, 2013:272)

2.5.11.3. Gibi Anlamı Bildiren (Benzerlik) Yönelme Grubu + İsim

Bu başlıkta 2 tane tamlama tespit edilmiştir. Tamlamalar benzerlik anlamlarını içermektedir.

Ahmet Samim'in yolu üzerinde **buna benzer maksatlar**la, nice çukurlar açılmış (...). (age, 2013:101)

Bununla beraber vatan temellerinin derinden derine çatırdadığı o vahametli günlerde, İstanbul'un şu **Bizans'a benzer görünüşü** bir çeşit heybetten de uzak değildi. (age, 2013:188)

2.5.12. Bulunma Grubu + İsim

Bulunma grubu adı altında 11 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalar 3 başlıkta incelenmiştir.

2.5.12.1. Durum Bildiren Bulunma Grubu + İsim

Bu başlıkta 6 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda kavramların ve varlıkların durumsallıkları nitelendirilmiştir.

Yazık, **bu volda ölüm** değer miydi? (age, 2013:44)

Meğer ben dünyaya **bu şekilde yaşamak** için gelmişim! (age, 2013:87, 156, 287)

Meselâ "Avrupa'da" ile "yapılan" ve "yapılan" ile "umumî toplantı" vs. kelimele-ri arasındaki boşluklar **su şekilde sözler**le doldurulmuş bulunuyordu: (age, 2013:243)

Sırrı Bey'in komiteci sınırları de bu, **görünüşte basit dileğin** ne kuvvetli bir vaat olduğunu sezmede güçlük çekmemiştir. (age, 2013:260)

2.5.12.2. Ölçü Bildiren Bulunma Grubu + İsim

Bu başlıkta 4 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Tamlamalarda istenilen düzey ve miktar bakımından bir nitelendirme sağlanmıştır.

Aslında, **karakersiz denecek derecede uysal** ve hele, bu gibi zevk ve eğlence işlerinde her zaman önyak olan Ahmet Samim'in, bu akşam birdenbire, (...). (age, 2013:42)

Genç kız, onu geçeceği yollarda bekliyor; **bazan bir köşe başında birdenbire karşısına çıkacak derecede cüret** gösteriyordu. (age, 2013:133)

Ahmet Kerim, bu bakımdan verdiği karşılığın **kâfi derecede açık** olmadığını anlayarak şu sözü ilâve etmek ihtiyacını duydu: (age, 2013:178, 307)

2.5.12.3. Bulunma Bildiren Bulunma Grubu + İsim

Tespit ettiğimiz tek tamlama örneğinde bir varlığın içinde bulunma anlamı içermektedir.

Levent ve ince boyu, **belden kırma bir smokin içinde ahenkli hareketlerle** eğilip kıvrılıyordu. (age, 2013:175)

2.5.13. Çıkma Grubu + İsim

Çıkma grubunun oluşturduğu tamlama sayısı 13'tür. Bu tamlamalar 4 başlıkta incelenmiştir.

2.5.13.1. Fazlalık Bildiren Çıkma Grubu + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 3'tür. Sıfatlık unsurunda yer alan çıkma grubu istenilenin üstünde anlamlarını barındırmaktadır.

Düzgün bir şekilde yürümek için bacaklarını **lüzumundan fazla kalın**, ayaklarındaki kunduraları lüzumundan fazla ağır ve hantal buluyor ve kollarım nasıl sallıyacağını, ellerini nereye koyacağını bilemiyordu. (age, 2013:103, 222)

Öyle ama, bir işe **lüzumundan çok adam** katıldı mı bir kargaşalıkla neticelenir. (age, 2013:261)

2.5.13.2. Durum Bildiren Çıkma Grubu + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 7'dir. Bu tamlamalarda sıfatlık isim unsurunu durumsal açıdan nitelemektedir.

Yarın, hiç şüphesiz, **gülmek hassasından yoksun okuyucular**ın sağduyusuna karşı neredeyse bir hakaret teşkil edecek olan bu fıkra bazı zarif ve ince zekâlı kimselere en derin zevklerden birini verecekti. (age, 2013:40)

Bazan günde üç dört yazı yazdığı oluyor ve tabiatıyla bu **başından aşkın çalışmalar**ını bitirebilmesi için gece geç vakitlere kadar uğraşması lâzım geliyordu. (age, 2013:55)

Kudretten sürmeli gözleri ve kudretten boyalı dudakları ona şüpheli bir şehvetliliğin belirtilerini veriyordu. (age, 2013:62)

Kudretten sürmeli gözleri ve **kudretten boyalı dudakları** ona şüpheli bir şehvetliliğin belirtilerini veriyordu. (age, 2013:62)

Bundan başka Ahmet Kerim bunların hiçbirinde Türk unsuruna karşı **iyi niyetten eser** görememekte idi. (age, 2013:119)

(...) Her akşam, **binbir dereden su** getirip hep aynı nazariye'yi tekrar ediyordu. (age, 2013:190)

"Monşer, sen beni **Kömürcü Sokağından besbeter yerlere** götürüyorsun!" dedi. (age, 2013:265)

2.5.13.3. Benzerlik Bildiren Çıkma Grubu + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 2'dir. Bu tamlamalardaki çıkma grubu benzerlik anlamı ifade edilmektedir.

Ama, bilmem, **Sırrı Bey çeşidinden politikacılar** hoşuna gider mi? (age, 2013:61)

Hasip Bey'in şu **son satırlar neviden ukalâlıkları** Ahmet Kerim'i çileden çıkarmak için yeterdi (...). (age, 2013:253)

2.5.13.4. Yer Bildiren Çıkma Grubu + İsim

Bu başlıkta tespit edilen tek tamlama örneğinde sıfat unsuru isim unsuruna bir yere ait olan anlamlarını yüklemiştir.

(...) Bunun yerine İtilâf ve Hürriyet'in yani Entente Libérale'in -çünkü bu sözün Türkçe'si vezne sığmıyordu- sağlayacağı refah ve saadetin **cennetten misal tasvirlerini** yapıyordu. (age, 2013:176)

2.6. Sıfatlık + İsimlik

Sıfatlık görevinde tespit edilen tamlama sayısı 1280'dir. Bu tamlamalar 15 başlıkta incelenmiştir.

2.6.1. Sıfat-fiil Grubu + İsimlik

Sıfat-fiil ekleriyle oluşturulmuş tamlama sayısı 613'tür. 7 farklı sıfat-fiilin oluşturduğu kelime grupları anlamsal çerçevede alt başlıklar halinde incelenmiştir.

2.6.1.1. -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

-An sıfat-fiiliyle oluşturulmuş tamlama sayısı 378'dir. Anlamsal açıdan tespit edilen tamlamalar 5 başlıkta değerlendirilmiştir.

2.6.1.1.1. Durum Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 294'tür. Bu tamlamalarda sıfat varlık ve kavramları durumsal açılardan nitelemektedir.

Fakat derisi altında **sert ve eksi bir sıvı gibi dolayan bu öfkeyi** bir türlü yenemiyordu. (age, 2013:11)

Gerçi aslında **halkı eğlendirmekten veya kendisini halka beğendirmekten başka bir manası olmayan bu mesleğin** güzel ve asil tarafı yalnız sıkıntılarında ve tehlikelerinde idi. (age, 2013:12)

Ve şimdi de **bu nasihat ve merhamet edasıyla Desmoulains faslının tekrar başladığını hisseden Ahmet Kerim**, biricik kurtuluş çaresini artık büsbütün başka şeylere dalıp gitmekte buldu. (age, 2013:12)

İki ziyaretçi **evin bir köşesini teşkil eden bir camlıkta son bulan mermer merdivenler**den çıktılar. (age, 2013:14)

Herkesin sustuğu o yıldırma devrinde, **gerçeği söyleyen bu iki yazarın** sesi, (...). (age, 2013:14)

Güz mevsiminin ilk kuru yaprak vıgınları ile yıllardan beri terkedilmiş bir yer hali alan bu bahçede Abdülhamid devrinin dillere destan olan ihtişamını hatırlatır hiçbir şey yoktu. (age, 2013:14)

Hasip Bey'in gittikçe pısırıklaşan bir hali vardı. (age, 2013:15)

Bunda, **bize ulaşmak isteyen başka bir cinsiyetin** kendi karanlıklarından bizi yardıma, bizi kavuşmaya çağırışı gibiydi. (age, 2013:16)

(...) **Bütün sınırlarımızda dinmeyen böyle bir titreşim** halinde günlerce devam edip giderdi (age, 2013:16)

(...) Fakat Hasip Bey'in araya girmesi üzerine **bir "ilk ziyaret" için daha uygun olan bu saat** tayin edilmişti. (age, 2013:16)

Seni uğraştıran bütün işleri, gazeteni, yazılarını bir kenara atacaksın! (age, 2013:17)

Odadan içeriye **birtakım kesik ve zincirleme aksırık sesleriyle sarsılan bir adam** girdi. (age, 2013:19)

Hasip Bey'in bu halinde sanki, **eski lalaları hatırlatan bir şey** vardı. (age, 2013:19)

Her gün masasının üstünde **memleketin dört bir köşesinden yağan yüzlerce takdir ve teşvik ve sevgi mektuplarıyla** dolup boşalıyordu. (age, 2013:22)

İstanbul'da köşe bucak dolaşırım, nerede **tarihî ve estetik değeri olan bir şey** bulursam, (...). (age, 2013:23)

Bir zamanlar Avrupa'nın en zengin müzeleri ile rekabet eden çarşı içi tamamiyle boşalmıştır. (age, 2013:24)

Ahmet Kerim bir yangın felaketini hatırlamaktan çok **kaba ve zengin bir devrin küstahlığına alâmet olan bu servet parçalarına** (...). (age, 2013:25)

Ve Ömer Beyefendi kollarını iki kanat gibi açıp, **bütün evi kucaklayan bir geniş hareketle** ilave etti: (age, 2013:25)

(...) Bu boş ve loş divanhaneleri **çeşitli bahar çiçekleri ve türlü bahar kokularıyla dolup taşan bir aşk ve zevk cennetine** çeviremez miydi? (age, 2013:26)

(...) **Kendi talihine düşen bu mühim refah payı** ile yetinerek rahat ve tatlı bir itikâfa çekilse ne kaybederdi? (age, 2013:26)

Madem ki henüz gençti ve bekârdı, evinin ıssızlığını **Osman Ağa'nın ayak seslerinden başka bir şey bozmayan bu geniş ve soğuk odaları**, (...). (age, 2013:26)

Skandalın başından beri, **arabanın bir köşesine sinmiş kalmış olan Ahmet Kerim**, bu huyda bir adamın, (...).(age, 2013:29)

Bu imkânsızlık karşısında donakalan Ömer Bey, işi şanına yaraşır bir sonuca bağlamak için polisten adını ve numarasını sordu (...).(age, 2013:30)

Buğulu hava içinde birbirlerini hiç tanımayan üç kişi yana yana aynı kanepeye sıkışmış, bir hoca ile bir zabıt koltuğunun kenarlarına ilişmiş; (...). (age, 2013:31)

Ahmet Kerim belki kendi aralarında **birbirine tamamiyle yabancı olan bu insanlar**ın her birini az çok tanıyordu. (age, 2013:31)

Sırrı Bey, **küçük, dar ve çarpık yüzünü bir eski kumaş parçası gibi buruşturan bir gülümsevişle** sırttı (...): (age, 2013:33)

Ahmet Kerim **sinirlerine yayılan bu kötü tesirler**den silkinerek gülmeğe çalıştı. (age, 2013:33)

Bu sıralarda **gençlik çağının en ateşli bir devresini taşıyan Sırrı Bey**, bu yeni başlayan teşkilâtlı hareketin hiç durmak, hiç yorulmak bilmez mücadelelerinden biriydi. (age, 2013:34)

(...) **Bu yeni başlayan teşkilâtlı hareketin** hiç durmak, hiç yorulmak bilmez mücadelelerinden biriydi. (age, 2013:34)

Bir hoca ile aynı koltukta yan yana oturan bir zabıt, itiraz etmek istedi. (age, 2013:34)

Meselâ, henüz on sekiz yaşında bir talebe iken, **bir gece yarısı her tarafından su alan bir küçük geminin** içinde Afrika'ya sürülüşünü, (...). (age, 2013:35)

Onun bu tabiatını pek iyi bilen Ahmet Kerim, hemen konuşmaya umumi bir cereyan vermeye çalıştı. (age, 2013:36)

(...) Ahmet Kerim, yavaşça kalemi eline alıp **önünde vıgılı duran uzun matbaa kâğıtlarının** üstüne ertesi günkü yazısını yazmaya başladı. (age, 2013:36)

(...) **İnsanlığın en yüksek komik sıfatlarını kendinde toplamış ve durmadan dikkat çekmesini bilmiş olan Ömer Bevefendi** idi. (age, 2013:39)

Çünkü Ömer Bey, başka birinde **son derece nefret uyandıran bir kabalık ve bir kusur sayılması lâzım gelen o gurur ve azamet buhranları** içinde bile bir çocuk saflığını saklıyordu. (age, 2013:40)

Fakat, muhalefet akımı bütün kuvvetini, **bütün manasını halkın ruhunda şursuz halde yaşayan bu gericilik duygusundan** alıyordu (...). (age, 2013:41)

(...) Onun istediğini istemek **kalemine saygısı olan bütün yazarların** vazifesidir. (age, 2013:41)

(...) **Memleketi ikiye ayıran İttihat ve Terakki alevhtarlığı** altında bir inkılâp ve bir yenilik düşmanlığı gizlenmektedir. (age, 2013:41)

(...) **O günün en mühim hâdiselerinden biri olması lâzım gelen bir harekete** saplandı. (age, 2013:42)

Çünkü **ruhunda sönmek bilmeyen o ebedî gençlik coşkunluğu** onu tabiatıyla kalenderce ve düzensiz bir yaşayış yoluna götürmüştü. (age, 2013:42)

Koca bir memleketin içine bile sığmak bilmeyen böyle bir ruhun Rumeli Hisarı'nın arka sokaklarında bir küçücük evde kapalı kalabileceğine nasıl ihtimal verilirdi. (age, 2013:42)

Aslında, karaktersiz denecek derecede uysal ve hele, **bu gibi zevk ve eğlence işlerinde her zaman ön ayak olan Ahmet Samim**'in bu akşam birden bire, (...). (age, 2013:42)

Ve **içerisinden gelen bir ses** ise ona şöyle sesleniyordu: (age, 2013:44)

(...) Sonra “Yani” **Birahanesinde başlarına gelen iki hâdiseyi** hatırladı. (age, 2013:45)

Bir çeşit cellat edebiyatına örnek olması lazım gelen bu mektupta, deniliyordu ki: (age, 2013:45)

(...) **Ta Eminönü'nden beri bilinmeyen bir kişinin** arkalarından geldiğinin farkına bile varmaksızın, çocuklar gibi, hep bu bahis üzerinde gülüşüyorlardı. (age, 2013:46)

Bu adamın **tıknaz ve kısa vücudundan ve düzensiz hareketlerinden, insanı rahatsız eden bir sabıkalı havası** yayılıyordu. (age, 2013:46)

Ahmet Samim'in çok hoşuna giden bir Rum kızı, Despina'da orada idi. (age, 2013:48)

Daha eğlenceli bir yere, meselâ **o yıllarda yeni açılmış olan Sketing Barı**'na gitmeyi teklif etti (...). (age, 2013:48)

Çünkü, **bu “Rumlardan para alma” sövlemlerinde gerçeğe uyan bir nokta** vardı. (age, 2013:49)

Barın, kalabalığı, hareketliliği, çalgısı ve dumanı içinde ortaya atılan bu söz, tam bir isabetle geldi (...). (age, 2013:49)

Bunların hangisinde **Türk milletine ve Türk vatanına ihaneti gösteren, ufacık bir fıkraya, ufacık bir işarete** rastlanabilirdi? (age, 2013:49)

(...) Belki **o unsurlar lehine propaganda mahiyetini taşıyan bir satır** sıkıştırılmış diye kendisiyle hiçbir ilgisi olamayan idare memurunun masasındaki kâğıtlara bile elini uzatır, bunları birer birer okur ve incelerdi. (age, 2013:50)

Gerçi gerek İttihat ve Terakki polisi ve gerek **memleketin bilinen gavretkes basını** bu “bar rezaletinden epeyce yararlanmak istediler (...). (age, 2013:50)

Fakat, **dinip azan bir dış ağrısı** halinde Ahmet Kerim’in sinirlerini durmadan altüst etti. (age, 2013:53)

Hattâ, **Lady Macbeth’i saran merhametsiz hayaletler** bile bu yasanın dışına çıkamamışlar (...). (age, 2013:53)

(...) **Etrafını kuşatan ağır sessizlik** ancak bir suikast başlangıcına işaret olabilirdi. (age, 2013:54)

İşte, Ahmet Kerim’in yüreğine bu kaygılarla karıştırıp durduğu bir gündedir ki, Ahmet Samim ona, **başından henüz geçen şu macerayı** hikâye etti. (age, 2013:54)

(...) **On beş meciyeye alacağı olan bir kitapçı** ile, peşin para alacağım diye, beş meciyeye anlaşır bu acayip pazarlığı büyük bir başarı gibi anlatırdı. (age, 2013:56)

Kalpsiz fesinin altından fıskıran uzun ve vağlı saçlarını ikide bir elinin tersiyle zapt etmeye çabalayarak (...). (age, 2013:56)

(...) **Bir yangın sırasında kıvrana kıvrana kömür haline gelmekte olan bir cesedi** andırıyordu. (age, 2013:57)

Sırrı Bey’i daima acıklı bulan Ahmet Kerim, Samim’in kulağına eğilip sordu: (age, 2013:60)

(...) **Gizli kuvvetlerin itisiyle gözü bağlı bir cinayete doğru giden bir somnambüle** [uyurgezere] benziyor ve: (age, 2013:60)

Gittikçe artan bir ateşle İttihat ve Terakki’nin fedai teşkilâtıyla ilgili bir alay tafsilat veriyor ve arada bir kâh Samim’e kâh Ahmet Kerim’e dönerek: (age, 2013:61)

Hele, **muhalefeti bir çeşit rütbe ve soy sop rakipliği haline sokan Ömer Beyefendi,** hiç değilse, (...). (age, 2013:61)

Arabının içinde **Samim’le Ahmet Kerim arasına sıkışan bu Tanrı misafiri** yolun bütün süresince ağzını kapamasını bilmedi. (age, 2013:61)

Öteki davetliler arasında **en seçkin yerde oturmakta olan Necip Mola**’nın ise, Sırrı Bey’in yaklaşmasını bile uygun olmayan bir vücudu vardı. (age, 2013:62)

Öteki davetliler arasında en seçkin yerde oturmakta olan Necip Mola’nın ise, **Sırrı Bey’in yaklaşmasını bile uygun olmayan bir vücudu** vardı. (age, 2013:62)

(...) Ömer Beyefendi’nin konağında yapılan toplantılarda **İttihat ve Terakkiyi boş vere kuşkulandırmaktan başka bir şeye varamayan bu tipler** ancak Ahmet Samim’in “Esprit”lerinde bir değer kazanabilirdi. (age, 2013:63)

Yemekten kalktığı dakikadan beri durmadan uyuklamakta olan Neşet Paşa yarı yarıya kapalı gözlerini bu (sırada açmış, (...). (age, 2013:66)

Bu hafiflik ve tuhafılık havası içinde **elindeki önemli “vesikalardan” bahse bir türlü imkan bulamayan Ömer Beyefendi**, hep ayakta dolaşıyor (...): (age, 2013:66)

Samim’in eline düştükten sonra büsbütün yalnız kalan o eski komitacı Ömer Bey’in bu lafını her işitişinde oturduğu yerden salonun ortasına doğru uzanıyor: (age, 2013:67)

Zaten bu inzibat memurlarında **ne yapacaklarını bilmeyen bir hal** vardı. (age, 2013:70)

Hemen **odada boş duran bir sandalyeye** yığılıverdi. (age, 2013:71)

(...) **İçerde serilen yüce trajedi**yi olduğu gibi görüp anlamasına nasıl ihtimal verilebilirdi? (age, 2013:72)

Ve bu konuşma böyle sürer dururken, nereden çıktığı bilinmeyen bir genç zabit, sert ve keskin bir sesle: (age, 2013:73)

Onun yüzüne dikkatle bakanlar, sanabilirlerdi ki, **cinayeti işleyen Sırrı Beydir**; (age, 2013:73)

Denilebilir ki, **o geceye kadar herhangi bir gencten daha dik başlı ve daha asi olmayan Ahmet Kerim**’i, bundan böyle her tehlikeyi göze almış kızıl bir ihtilâlcıye çeviren sebeplerin başlangıcı bu olmuştur. (age, 2013:74)

İddia olunabilir ki, hiçbir nihilist, hiçbir anarşist şu anda **Ahmet Kerim’i saran yakıp yıkma hırsının** yarısını duymamıştır. (age, 2013:75)

Ahmet Kerim, kederin en çok derinleştiği anlarda **keskinliği artan bir dikkatle** bu hazin benzerliği incelerken öteden Sırrı Bey’in sesini duydu.(age, 2013:77)

Zaten, bu adamın şehla bakışlarında, sesinin ahenginde, bıyıklarının düşüşünde, **hep gideni andıran bir şey** vardı (...).(age, 2013:77)

(...) **Sabahtan beri sımsıkı kapalı duran karşiki kapının** iki kanadını ardına kadar açık ve odayı bomboş buldular. (age, 2013:78)

(...) İlk defa olarak hissetti ki **aşırılığa varan her şey** gibi acının fazlası da gülünçtür. (age, 2013:79)

Bu kanepenin üstünden kolları sarkan yıpranmış ceket bu yarıya kadar çamura bulanmış pantolonun paçaları bile (...). (age, 2013:79)

(...) Bu gelecek, onun gözü önünde, **Bâbîâli Caddesinden başlayıp Bevoğlu'na doğru akan geniş ve uzun bir çirkef halinde** görünüyordu. (age, 2013:80)

Bütün onlar ki, **karanlıktan uzanan sinsi elleriyle** Ahmet Samim'i arkasından tehlikelere doğru itip durulardı. (age, 2013:80)

Ya o sofuluk gösterilerine ara vermeyen Necip Molla neredeydi? (age, 2013:80)

Ahmet Kerim **varlığını kaplayan büyük kederin** içine o kadar kapanıp kalmıştı ki, kendisine ait bu küçük vaka tamamiyle hatırandan çıkmış bulunuyordu. (age, 2013:80)

Bâbîâli Caddesi piyasasında kendi itibarının müthiş bir şekilde düştüğünü gören Şahabettin Süleyman, Ahmet Kerim'in yıpranmamış şöhreti ve taptaze kişiliği arkasına sığınarak, (...). (age, 2013:84)

Ahmet Kerim'de zaten pek zavıf olan iyilik - kötülük "mefhum"u, Samim'in ölümünden sonra büsbütün kaybolup gitmiş (...). (age, 2013:86)

(...) **Bir kan davasına teşvik eden masal hortlakları** gibi en umulmadık zamanlarda bütün kapıları zorluyor, gerek muhalif gerek muvafık herkesin işitebileceği bir sesle: (age, 2013:86)

Ahmet Kerim, **his âlemini darmadağın eden büyük bir kederden** sonra ne türlü yaşamak lâzım gelirse öyle yaşadığını sanıyor; (age, 2013:87)

Ahmet Kerim'i **epeyce tatlı bir zevkten voksun kılan bu söz,** Samim'e irade dışı bir azizlik gibi gelir ve onu gülmeden katıltırdı. (age, 2013:88)

Bu mini mini şimşek aydınlıkları içinde, Despina'nın tombul ve oynak kalçalarını her görüşte, **biraz önce genç adamın kalbini yoklayan baba şefkati** zaaftan zaafa düşüyordu. (age, 2013:89)

(...) **Hiçbir tasvir bulunmayan herhangi bir dinî eşya** kadar her şeyi size koyu, ağdalı ve yürek bayıltıcı bir maddenin karışık tadını verir. (age, 2013:90)

Güzel alınının altında **her vakitten daha kuvvetle çizilen koyu samur kaşlarını** çatarak: (age, 2013:91)

Cebinde son kalan cil çevreği de Despina'nın evinden çıkarken kapıcıya vermişti. (age, 2013:95)

Genç adam **bu kokunun özü demek olan komsu kızını** bu sabah her vakitten çok seviyordu. (age, 2013:96)

Düşük ve yumuşak bıyıklar, **tuhaf bir ışıkla parlayan iki göz**, hafif bir semizlik uzunca saçlar...(age, 2013:97)

Selim Necati Bey -bu onun adıdır- **birbirine eklenen bu iki önemli sıfattan** en büyük yararı çıkarmasını bilirdi. (age, 2013:98)

Bu, **kulaktan geçmeden doğrudan doğruya yüreğe akan bir sestir.** (age, 2013:99)

Dışarıda **bin fitne, bin ikiyüzlülük ve bin bir türlü ahlak fesadı içinde yaşayan bu adam**, evinden içeriye girerken bu hüviyetini çamurlu kaloşlarıyla birlikte evinin kapısı önüne bırakırdı. (age, 2013:99)

Kapatılmış Nidayı Hakikat başyazarı ilk defa işitmediği bu gülüşe, **çinde insanı inciten bir not** bulmakla beraber yine tadına doyamamıştı. (age, 2013:104)

O ana kadar, **her biri kendi başına hareket etmekte olan muhalif mebuslar**, artık belli bir parti halinde birleşmek lüzumunu duymuşlar, (...). (age, 2013:105)

(...) Hatta bu yolda, Ayân Meclisi'nde de **kendi fikirlerini destekleyen bazı yüksek şahsiyetlerle** temasa geçmişlerdi. (age, 2013:105)

Türkiye'de Meşrutiyet hayatı başladığı günden beri, **herhangi bir partiye girmeyi kibirine yediremeyen Lütfi Fikri Bey** bile, muhteşem bencilliğinden vazgeçip, (...). (age, 2013:105)

Samim'in vuruluşundan sonra politikadan ve politikacılardan nerdeyse "bedenî" bir tiksinti duymaya başlayan Ahmet Kerim, bu cereyanların tamamıyla dışında ve (...). (age, 2013:106)

(...) **Her dakika tazelenen tatlı dalgalar halinde** bütün uzuvlarına yayılıyordu. (age, 2013:106)

Bu taze şiir ve heyecan kaynağının suları **varlığının merkezinden durmak bilmeyen bir gürlük**le fişkırıyor (...). (age, 2013:106)

(...) Bir de Sırrı Bey **veni parti adına çıkması tasarlanan bir organın** başyazarlığını ona teklif etmişti. (age, 2013:106)

Hele, **ara sıra, havalinin doldurmaktan geri kalmayan o şüphelerle** o kaygılarla böyle bir maceraya gözü bağlı atılmak fedakârlığına nasıl katlanacaktı. (age, 2013:108)

(...) Aynı zamanda **kendi kendini yatıştırmak isteyen bir sinir sisteminin** kıvranmalarını seziyordu. (age, 2013:109)

Kendisini hiçbir gece Hakk'ın birliğine emanet lüzumunu duymayan bu ana, neden bu akşam böyle bir duaya ihtiyaç hissetmişti. (age, 2013:110)

(...) **Tokatlıyan'ın mutfak deliklerini örten demir ısgaralar** üzerinde köpeklerle koyun koyuna yatmış çocuklar var. (age, 2013:111)

Onu bu halde gören herhangi bir polis memuru mutlaka sicilli serserilerden biri olduğunu sanır, hemen takibe ve tevkife kakışırdı. (age, 2013:112)

(...) **Türkler tarafından öbür unsurlara karşı gösterilmesi gereken millî ve dinî müsamahalar** anlaşılıyordu ve ne gariptir ki, böyle bir fırkanın başında da en mutaassıp hocalar ve en katı gelenekçiler bulunuyordu. (age, 2013:118)

Buradaki "itilâf" yalnız Türkler arasından bir itilâf değil, **Osmanlı Devletini teşkil eden diğer unsurlar** arasında bir kaynaşma manası taşıyor. (age, 2013:118)

Başına Ayan Meclisinden bir damat paşayı lider getiren bu parti, çoktan programını ilân etmiş (...). (age, 2013:118)

Zira, **bütün memleketi içine alan bu zindan**da hiçbir delikten soluk almak, hiçbir delikten azıcık nur yüzü görmek imkânı kalmamıştı. (age, 2013:119)

(...) **İtilâf ve Hürriyet'in organı olduğu şüphe götürmeyen bir gazetede**, çalışmak gibi fikri ve vicdanî bir tezada düşmüş bulunuyordu? (age, 2013:119)

(...) Öte tarafta meselâ yarı Fransızca yarı Arapça konuşan bir Şefikülmüeyyed'in **Arnavutçadan başka dil bilmeyen bir Draç Mebusu** Esat Paşa ile nasıl anlaşabileceklerine akıl erdiremiyordu. (age, 2013:119)

Yarın, hiç şüphesiz, gülmek hasasından yoksun okuyucuların sağduyusuna karşı neredeyse **bir hakaret teşkil edecek olan bu fıkra** bazı zarif ve ince zekâlı kimselere en derin zevklerden birini verecekti. (age, 2013:119)

Ahmet Kerim, **asil Türkiye'yi saran bu âdi Balkan komitacılığının**, İstanbul şehrinin ortasında bile mütevazı ve sessiz bir aileden nasıl bir eşkiya çetesi çıkardığını daha bir ay önce kendi gözleriyle görmüş değil miydi? (age, 2013:120)

Bütün millet eski Roma İmparatorluğu devrinde, **Katakombalarda yaşamak zorunda kalan zavallı insanlar**ı andırıyordu. (age, 2013:121)

Daha sokakta yürümesini bilmeyen bir halka meşrutiyet! (age, 2013:121)

(...) **Hayatında bir şey olmak için yıllardan beri mutlaka dayanacak bir devlet nüfuzu aramakla çırpınıp duran bu adamın**, şahsî teşebbüsten bu derece inançla bahsedişindeki acayıpliğe şaşı. (age, 2013:122)

Hasip Bey, **gittikçe sakinleşen bir tavırla**: (age, 2013:123)

Bereket versin ki, **politikacılık içinde pişmiş olan Sırrı Bey**, bu gibi muamelelerden hiç alınmaz ve farkında bile olmaz. (age, 2013:124)

Artık halka, **bu müdafaa cephesiyle ilgili olmayan her şey** yavan ve boş geliyordu. (age, 2013:126)

Onlara baktığın vakit **yüreğimi ovan, o müthiş sır**, sana hemen belli olacak. (age, 2013:128)

1908 inkılâpçıları artık, **kendi kevfilerine boyun eğmeyen Millet Meclisi**'ni dağıtmak için padişahı bir sopa gibi kullanmak istiyorlardı. (age, 2013:136)

35'inci maddenin değiştirilmesi arkasında kendi hayatını tehlikede gören bu Meclis, tuzağa tutulmuş bir yırtıcı hayvan gibi uluyor, (...). (age, 2013:137)

Bunun gibi birkaç istifa mektubu daha **inkılâp ruhu adına olan ayrılık cereyanı**nı esastan rezil etmeye yetecekti. (age, 2013:137)

Bunlar zatı şahanedan Sait Paşa'nın bir daha sadarete getirilmesini ve **muhalefet grubuna dayanan bir hükümet** kurulmasını rica ediyordu. (age, 2013:139)

Gelecek Meclis'e bir tek muhalif sokmamağa kararlı olan İttihat ve Terakki, oyları, kâh bekçilerin sopası, kâh jandarmanın tüfek dipçikleriyle hep kendi adamlarına toplatıyordu. (age, 2013:140)

Rıza Tevfik'in Gümülcine'de kafasını yarmışlar ve aklınca, **Avrupa işi seçim propagandasına çıkan Lütfi Fikri Bey**'e Türkiye'nin iki önemli limanında öyle bir karşılama töreni hazırlamışlar ki (...). (age, 2013:140)

Şimdiden Sultan Ahmet'e açılan Türk Ocağı İttihat ve Terakki'nin ünlü kişileriyle dolmuştu. (age, 2013:141)

Bundan başka, **muhaliflerce en tesirli bir seçim propagandası sayılan "unsurların uyuşması" nazariyesini** milliyetçilikle karıştırmaya kalkışmanın birçok siyasî mahzurları vardı. (age, 2013:141)

Hattâ, bu, **gittikçe alevlenen bir ateşi**. (age, 2013:142)

Bu gözlerde eriyen birer siyah akik hali vardı; (age, 2013:146)

Kimi, sopa, kırbaç ve süngü gücüyle toplanan yeni Meclis'in de gerektiği kadar vefalı çıkmadığını, kimi, "Merkezi Umumi" ile hükümet arasında bir anlaşmazlık baş gösterdiğini söylüyordu. (age, 2013:149)

Giderken gülümser ve azimli görünen bu adamlar, döndükleri vakit, kaygılı ve tereddütlü idiler. (age, 2013:150)

Son mebus seçimlerinde kazanamayan Arnavut beyleri, cahil ve şuarsuz, fakat tepeden tırnağa kadar silahlı halk kalabalıklarının başına geçmişler (...). (age, 2013:150)

Bütün bu harekette, **yeni bir idarenin, yeni bir fikrin yeni bir dileğin doğuşunu gösteren hiçbir belirti** yoktu. (age, 2013:151)

Bu “beyanname” durumun **o zamana kadar bilinmez ve karanlık kalan bütün noktalar**ını aydınlatmış oldu. (age, 2013:152)

Türk Milleti ona, **sebebi bilinmeyen bir acının** pençesinde ne yapacağını, ne isteyeceğini bilmez bir halde görünüyordu. (age, 2013:152)

Başında, Gedikler Gazisi Ahmet Muhtar Paşayı **tarihi bir tac gibi taşıyan bu kabinenin** içinde biricik genç unsur olarak Hüseyin Hilmi Paşa ile Mahmut Muhtar Paşa görünüyordu. (age, 2013:153)

İşte, bu sırada idi ki, **nereden geldiği ve hangi kuvvetlere davandığı bilinmeyen bir hükümet**, iktidara geçmiş (...). (age, 2013:153)

(...)Bu, **tıpkı küçük çocukların köşe kapmaca oyununa benzeyen bir şey** olmuştu. (age, 2013:153)

Orada hazır bulunan Hasip Bey, en hor görücü tebessümüyle gülümseyerek: (age, 2013:154)

Lazım geldiği kadar saygılı veya özden olmayan bir selam; (age, 2013:157)

Sokağa bakan bir odanın kapısını açtı ve eşikte misafirin geçmesini bekledi. (age, 2013:164)

Nerede olduğu görünmeyen bir duvar saati tık tık vuruyor ve sokaktan bir dilencinin sesi işitiliyordu. (age, 2013:166)

Bana **Samiyе’den söz açan herhangi bir kimseye** canımı fedaya hazırım! (age, 2013:170)

Ve genç adamın bu zaafını pek iyi sezen Şerife Hanım, onu **günde güne sıcaklığı artan bir çaba** ile kendi hesabına durmadan istismar (...). (age, 2013:170)

Fakat, **Ahmet Kerim gibi ömründe hiçbir kimsenin hatta anasının istek ve kaprislerini yerine getirmek için ufak bir zahmete katlanmayan bir adamın** böyle bir kadına cömertliği bu baş eğişi hatta bu dalkavukluğu incelenmeye değer bir ruh halidir. (age, 2013:170)

Ve **genç adamın bu zaafını pek iyi sezen Şerife Hanım**, onu günde güne sıcaklığı artan bir çaba ile kendi hesabına durmadan istismar ediyor (...). (age, 2013:170)

Bevoğlu'ndan beri bunlara arkadaşlık eden Pehlivan Kadri bulunduğu arabanın içinden kalkıp halka va'zetmeye başladı (...): (age, 2013:172)

Bu gösterişli ve heyecanlı ilânları okuya okuya baştan başa merak veecessüs kesilen İstanbul halkı o akşam tayin edilen bir zamandan bir saat önce Ferah Tiyatrosu'nu doldurup taşırmişti. (age, 2013:172)

Lakin öbürleri **kendi şereflerine çıkan bu kargaşalıktan** hiç de rahatsız görülmüyorlardı. (age, 2013:173)

Hiç değilse **Şehzadebaşı halkı gibi verli itiyatlara bağlı insanları incitmesi gereken bu gülünç züppenin** karşısında umumi cezbe gittikçe bir çılgınlık halini alıyordu. (age, 2013:175)

Baş locaların birinde etrafına, **hor görür bir gülümsemeyle bakan Ömer Beyefendi**'nin yüzü görülyordu. (age, 2013:175)

Sonunda, **söz söylemek nöbeti kendisine gelen Ali Kemal:** (age, 2013:176)

Lâkin müsamereyi düzenleyenler zavallıyı **boğazlanmaya götürülen bir boğa** gibi kollarından yakalayıp zorla sahneye sürüklediler. (age, 2013:177)

Abdülhamit, **hiçbir müstebitin aklına gelmeyen bir alçaklıkla,** yalnız kendi zamanına değil, yarına da hükmetmeyle kalkmıştır. (age, 2013:179)

Hattâ Balkan anlaşmasının süngüleri arasında **Avrupa'nın eldivenli yumruğunu sezen Ali Kemal** bile bu işe başka türlü bir hal çaresi bulunamayacağını söylüyordu. (age, 2013:184)

Kâmil Paşa, **her tarafın itimadını kazanmak için kulağına konulan bütün adları** kabul eder görünüyordu. (age, 2013:188)

Her akşam bir toplantıya sahne olan Ömer Bey'in salonlarında bu kaba pantomimanın en mükemmel örneklerini seyretmek kabildi. (age, 2013:189)

Ahmet Kerim, öte yandan, **iktidar mevkiinden ayrıldıķca mutlaka yatağa düşen ihtiyar Talleyrand**'ı hatırlıyordu. (age, 2013:189)

(...)Buna aslında **hiç bulunmayan birtakım tecvitli medler** koymakta ısrar gösterirdi. (age, 2013:190)

Onun hoşuna giden bütün bu hazırlıklar, bu tavırlar, bu herkesi merak ve kaygı içinde bırakmalar, (...). (age, 2013:191)

Öyle akşamların birine orada hazır bulunan Ali Kemal kendisine mahsus bir patavatsızlıkla “içeriki odaya” girmek istedi. (age, 2013:192)

(...) **Hazırlıklarını çoktan tamamlamış olan Balkan devletlerine** en uygun saldırma fırsatını vermek için Osmanlı devletini oyalamaktı. (age, 2013:194)

Her yandan gelen barut kokuları, cenkçi ataların bu soysuzlaşmış yavrusunu o kadar kendinden geçirmişti. (age, 2013:195)

Ali Kemal'in böylece cepheye gidişi **Ahmet Kerim'i kışkırtan biricik hadise** oldu. (age, 2013:197)

Fakat, **Ali Kemal'in zaferine inanan bir büyük kumandan**ın yanında şu müthiş savaş sahnesine sokuluşu yok mu? (age, 2013:197)

Tam o anda, odanın sahibi idare müdürünün gözleri **bir köşede oturmakta olan bu İrfan Bey'le Ziya Bey**'in üzerlerinde öyle mahcup, öyle perişan bir bakışla duraksadı ki, şişman adam hemen yaptığı patavatsızlığı anlayıp soluğu dışarda aldı. (age, 2013:199)

Henüz başlayan harp edebiyatında bir Lüleburgaz-Vize- Babaeski hattından bahsedilirken: (age, 2013:200)

Öte yandan, **cephedeki durumun da bundan daha iyi olmadığını gösteren bazı alametler** belirmişti. (age, 2013:200)

Ağır bir tavır ve öfkeden titreyen bir sesle: (age, 2013:204)

Zaten **Talleyrand'nın Metternich'in, Guizot'nun koyduğu siyaset ve idare sistemleri dışında yeni bir sistemin bulunabileceğine hiç ihtimal vermeyen bu "Siyasî İlimler" mezunu**, Sabahattin Bey'in "ferdiyetçilik" ve "ademi merkezîyetçilik" nazariyelerini pek çığ ve pek çocukça buluyordu. (age, 2013:204)

Daha ilk hamlede Batı ve Doğu Trakya'dan yorgun asker vıgınlarına karışarak İstanbul'a dökülen muhacir aileler aklın alamayacağı vahşetlerden söz açıyorlardı. (age, 2013:206)

Her gece, her gece **Sirkeci'den Şişli'ye, Sirkeci'den Kabataş'a, Sirkeci'den Fatih'e veya Topkapı'ya doğru uzanan araba zincirleri** şimdiden birer mumya haline gelmiş bu beyaz sargılı insanları taşımakla bitiremiyordu. (age, 2013:207)

Her gün bir yanı yıkılan müdafaa hattını parça parça olmuş taşları İstanbul'un sokaklarına yürekler paralayıcı bir çatırtı ile dökülüyordu. (age, 2013:207)

Fakat, ateş hattı Çatalca'ya dayandığı günden beri **derinden derine işitilmeve başlayan top sesleri** bu bildiriden daha açıktı. (age, 2013:207)

O da, **İstanbul'u dolduran bu yaralılar** gibi talihin cilvesine boyun eğmiş, sessizce ölmesini bilmişti. (age, 2013:208)

Halkın bütün güçlerini kanında taşıyan bir dişi kahraman, bir dişi kurbandı! (age, 2013:208)

Halbuki, küçük Samiye de milletin mayasını vapan kutsal şeylerden, kutsal realitelerden biriydi. (age, 2013:208)

Fakat nankör ve idealsiz bir neslin elinde, mübarek cesetlerinize layık görülen son tören, işte bundan ibarettir. (age, 2013:209)

O Edirne ki, bir yaşlı göz gibi ağlayan mahzun Meriç'iyle, aylardan beri dört bir yanı düşmanlarla kuşatılmış, kendini vermiyordu. (age, 2013:209)

(...) Her şeye rağmen barıştan başka bir şey istemeyen İstanbul halkını Çatalca'dan işitilmekte olan top seslerinden daha çok rahatsız ediyordu. (age, 2013:212)

(...) Her şeye rağmen barıştan başka bir şey istemeyen İstanbul halkını Çatalca'dan işitilmekte olan top seslerinden daha çok rahatsız ediyordu. (age, 2013:212)

Taşdığı elbiseye göre alçakgönüllü, utangaç ve beceriksiz bir asker tavrı takınan Talât Bey, yavaşça idare müdürünün masasına yanaştı. (age, 2013:213)

Fakat, gerek halk, gerek saray çevrelerinde nüfuzu hâlâ kırılmamış olan Kâmil Paşa'yı böyle bir kombinezon dışında bırakmak epeyce imkânsız görünüyordu. (age, 2013:215)

Yarasından utanan bir adam gibi bunu giydiklerimin altında sakladım. (age, 2013:219)

Baştan avağa tecessüs, merak ve endişe kesilen, bir sokak kalabalığıydı bu. (age, 2013:225)

Ya? Efendim, bunların Babiâli'ye doğru yürüdüklerini haber alan İngiltere Büyükelçiliği Kâmil Paşa'yı korumak için hemen katî tedbirler almış (...). (age, 2013:226)

Ahmet Kerim, kendi kaderiyle Ali Kemal'in kaderini birbirine bağlayan şu hâdisenin acayıplığını düşünüyordu. (age, 2013:229)

Onun böyle derin bir hüzne kapıldığını gören Ali Kemal: (age, 2013:229)

Şimdiye kadar her şeyi mübalağasıyla duymuş olması lâzım gelen bu yaşlı kadının yüzü, şu dakikada kim bilir ne dayanılmaz buruşmalarla lime lime idi. (age, 2013:230)

Bu sırada, arkada kalan iki adamdan biri sağına, öteki soluna geçmişti. (age, 2013:231)

Fakat ne yazık ki onu bekleyen dar, küçük ve ıssız bir oda idi. (age, 2013:231)

(...) Bütün varlığı güneşe doğru dal budak salan bir ağaç gibi kollarını hürriyete, bu görünmeyen sevgiliye doğru uzatıyordu. (age, 2013:233)

(...), **Düzenli bir cemivette yaşayan bir fert** için hürriyetin pek de lüzumlu olmadığını düşünmüştü. (age, 2013:233)

Yalnız **İstanbul Merkez Kumandanlığını eline alan Miralay Cemal Bey,** bunların bazılarını kendi yanına getiriyor (...). (age, 2013:235)

Ahmet Kerim, **bir zaman öfkesini kızgınlığını, bir zaman nefretini, bir zaman korku ve ürküntüsünü dürtükleyen bu yüzün** karşısında, şimdi, acı acı gülmekten başka yapacak bir şey bulamıyordu. (age, 2013:239)

(...) **Bu maskenin altında iktidar ve ikbal hırsının başka bir şey taşımayan bavağı yüzün** esrarı çırılçıplak meydana çıkmıştı. (age, 2013:239)

Çünkü, **polis ovunlarını İttihatçılar kadar bilen bu adamlar** hep bir yere gelip toplanmak şöyle dursun hatta, (...)...(age, 2013:241)

İlk hamlede bunlarla ayrı ayrı bağ kurmak başarısını gösteren Sırrı Bey'in bilgisine göre bu ihtilâlcilerin İstanbul'da toplantılar yapmasına, kararlar vermesine lüzum yoktu; (age, 2013:241)

(...) O buna **ansızın çıkıveren bir vakayı** haber vermek zorunda kalınca hemen şifreli imzasız kâğıtlar imdada yetişiyordu. (age, 2013:242)

(...) Onları **kendi aralarında görüşmeye, buluşmaya hacet bırakmaksızın gereken devamlı rabıtayı** sağlamış bulunuyordu. (age, 2013:242)

Yeryüzünden gelip geçmiş nice facia ve destan kahramanlarının, nice büyük başbuğlarla büyük ihtilâlcilerin hepsinin yüreğinde **bu boş gururlarla sevinen bir çocuk** yatmaktadır, (...). (age, 2013:244)

Hele tevkif edildiği akşamdan beri genç kanını tutuşturmağa başlayan hürriyet susuzluğu ve bu susuzluğun verdiği isyan ateşi bu gizli ihtilâl komitesini manevî şahsiyetinde en uygun gelişme ve yayılma sahasını bulmuştu. (age, 2013:244)

(...) **Bir küçücük çocuğun makasla delik deşik ettiği sanılan o kâğıt parçası** konulurince ortaya bir gizli ihtilâl bildirisinin korkunç satırları böylece çıkmış oluyordu. (age, 2013:244)

Meselâ bunların **Paris'te bulunan bir zengin muhalif** tarafından finanse edildiklerini; (age, 2013:245)

“Aklımın ermediği bir şey varsa o da, **topu topu altı yedi kişiden ibaret olan bu icra komitesinin** koca bir ihtilâli nasıl sevk ve idare edeceğidir” diyordu. (age, 2013:245)

Hattâ **biricik vazifesi dış düşmana karşı durmak olan Türk ordusunun** bu gizli teşebbüsler ile ilgili olup olmadığı bile münakaşa edilmeye başlanmıştı. (age, 2013:246)

O vakte kadar hep aşırı düşünceleri söylemekten, en delice hareketleri alkışlamaktan çekinmeyen bu adam, tam istediği, tam özlediği şekilde bir teşebbüse girişilirken dünyanın en şüpheli tavırlarını takınıyor, (...). (age, 2013:246)

Bütün bu yerlere hâkim olan bu düzen, bu disiplin kimin elindedir? (age, 2013:246)

Onun bu **gizli ihtilâl komitesinden hiç de memnun görünmeyen bir hali** vardı. (age, 2013:246)

Eskiden **kâh bir deli, kâh bir çocuk gözlerinin parıltılarından başka hiçbir sey aksetmeyen bu bakışlarda** şimdi bir mütecaviz bir sarhoş gözlerindeki sertlik vardı. (age, 2013:246)

Nazım Paşa'nın yanında **o kadar mertçe ölmesini bilen Tevfik'in ailesine çarpan bu ikinci felaket haberi** genç adamın yüreğine bir darbe gibi inmişti. (age, 2013:248)

Yalnız dikkate şayan değil, **çok ehemmiyet verilen bir mevzu...** (age, 2013:249)

Ahmet Kerim ise, **kendi çevresinde, gittikçe daralan acz ve miskinlik çemberinin** baskısı arttıkça (...). (age, 2013:251)

Kâh Paris'te Riche, kâh **Londra'da Claridge otellerinin başlıklarını taşıyan mektup kâğıtlarında** Ömer Bey, son derece keskin bir dille Ahmet Kerim'e "cüret ve fedakârlığı" tavsiye ediyor (...). (age, 2013:252)

Muhalefet devrinde elli liraya yakın maaş alan Ali Kemal'in aylığı ine ine otuza oradan yirmi beşe indi. (age, 2013:253)

Gittikçe artan geçim sıkıntısı annesinin evindeki orta halli, fakat temiz ve tatlı yaşayış tarzına, **yoksulluğa yakın bir şekil** vermişti. (age, 2013:254)

Bir hizmetçi kız ve bir aşçı kadınla idare olunan bu evde, şimdi, her işi gören pasaklı bir zenci karıydı. (age, 2013:254)

(...), **Bu korkunç işten bahsederken göze çarpan sükûnet ve hissizlik** oldukça dikkate değerdi. (age, 2013:255)

(...) **Her zaman en küçük hadisler karşısında bile coşkunluğa kapılan Sırrı Bey'in** halinde, bu korkunç işten bahsederken göze çarpan sükûnet ve hissizlik oldukça dikkate değerdi. (age, 2013:255)

Mesela “Ben bir küçük kayık içinde kendim kürek çekerek Trablus’tan Tunus’a geçtim.” derken **Denizyollarının filan numaralı vapuruyla Kadıköy’ünden köprüye geldiğini söyleyen bir adam tavrı** takınıyor (...). (age, 2013:256)

Bunun üzerine Ahmet Kerim’le Sırrı Bey, **aileleri tarafından buluşmaları yasak edilen iki âşık** gibi hep dışarıda köşe başlarında, kahvelerde veyahut gezinti yerlerinde buluşup görüşmek zorunda kaldılar. (age, 2013:256)

Bu muydu o gözü yılmaz “fırar” ki **Cin Seddi’nden daha geçilemez olan Abdülhamit polisini** çelikten çemberini yararak (...). (age, 2013:258)

Bir zamanlar bir Afrika zindanının duvarlarını, **Namık Kemal’in Vatan ve Hürriyet şiirleriyle cınlatan çılgın ihtilâlcı** bu muydu? (age, 2013:258)

Bir genç için biricik tatlı ölüm, biricik istenmeye değer ölüm, ya ataların yattığı toprakları veya **ruhumuzun zırhı olan bir düşüncüyü** savunmak için boğuşurken kızıl başını sallayarak, (...). (age, 2013:258)

O zamana kadar hiç lafa karışmayan Ahmet Kerim, bu soru üzerine bir rüyadan uyanır gibi silkindi. (age, 2013:261)

Ne şekilde olursa olsun **arkada kalmayı nefesine ağır sayan Sırrı Bey** sinirlendi: (age, 2013:261)

Bakarsınız, **tabanca kullanmakta ustalığı olan bir adama**, nezaret sandalyesi verirler, (...). (age, 2013:262)

(...) **Napoli’nin ıssız sokaklarında yolunu şaşırıp dehşete düşen Sylvestre Bonnard** gibi bir kaldırım taşına çökerek ağlamak veya dolu dizgin koşarak kaçmak ihtiyacını duyuyordu. (age, 2013:264)

Oturduğu yerden bir siyah kuğu gibi boynunu kumral saçlı gence uzatıp ilk kelimedden başlayarak **ateşli bir konuşma haline giren bir fiskosa** girişti. (age, 2013:267)

Zaten **hayatının hiçbir devresinde keşif veren şeylerden herhangi bir maddenin tadına varmamış olan Sırrı Bey** için bu bir yoksunluk değildi. (age, 2013:267)

Gerçekten, **eskiden dinî cemiyetlerde sık sık ortaya çıkan "veli" ve "mutekif tiplerinin** bu Sırrı Bey’den farkı ancak bir inanç farkı idi. (age, 2013:268)

Çok fazla söylemiş olmaktan korkan bir hali vardı. (age, 2013:269)

Yakasını hiçbir yerde bırakmayan “müşahede” ve “mülâhaza” alışkanlığı Ahmet Kerim’e burada da rahat vermiyordu. (age, 2013:269)

(...) **Bir cemiyetin hemen her ferdini yoklayan bir sıtma**dır. (age, 2013:270)

Bunlar olsa olsa, **bir kurşun darbesiyle talihi denemek isteyen bir takım ikbal kumarbazları** değil midir? (age, 2013:270)

Bunu söyleyen genç adam, ciddi bir tavırla kaşlarını çatarak kadehini doldurdu; (age, 2013:273)

Aşağıdan ahenk ve içkinin kesildiğini sezen yaşlı kadın iki üç defa odaya gidip müşterilerinden bir şey isteyip istemediklerini soruyor ve: (age, 2013:273)

Deminki ciddi esrarlı dertleşmenin böyle bir konuşma ile soysuzlaşmasını hiç çekemeyen Sırrı Bey, sinirli bir tavırla yerinden kalkıp çaçanın üzerine yürüdü: (age, 2013:273)

Muharebe sırasında geçirdiği uzun ve öldürücü hastalıktan sonra **bir felâket hatırası olarak sakalını uzatan bu genç miralay** o vakitten beri halkın muhayyilesinde heybetli bir hal almıştı. (age, 2013:276)

(...) **Bütün tahkik, takip ve teşkif işlerini kendi eline alan Cemal Bey** İstanbul şehrini bir limon gibi sıkıyor ve içindeki her çeşit kargaşalık ve muhalefet asidini bir sel halinde ortaya döküyordu. (age, 2013:277)

Benim gibilerle hiç ilgisi olmayan bir şey... (age, 2013:278)

Bir yarın darağacında sallanacak olan Ahmet Kerim var, bir de **onun arkasından ak saçlarını yolup dövünen ihtiyar ana** var. (age, 2013:278)

Bir **yarın darağacında sallanacak olan Ahmet Kerim** var, bir de onun arkasından ak saçlarını yolup dövünen ihtiyar ana var. (age, 2013:278)

Belki yirmi, belki yirmi beş yıl önce yarı dalgın, yarı uykuda kulağına carıp gelen bu sözde, Ahmet Kerim, şimdi bir olağanüstü bir “belagat” buluyor; (...). (age, 2013:280)

Cemal Bey, **sert mi, yumuşak mı, hareketli mi, nazikçe mi olduğu pek anlaşılamayan bir sesle**: (age, 2013:281)

(...) **Yüzünü bir palanın ucu gibi ikiye ayıran kalın ve geniş burnuna** rağmen Ahmet Kerim, bu adamı ilk bakışta oldukça cana yakın bulmuştu. (age, 2013:281)

Yalnız eski Türk kadınına vergi titiz bir temizlik duygusundan doğan bir millî ve saflık kokusu! (age, 2013:284)

O yokken anası tarafından gönderildiğini şüphe olmayan bütün bu şeylere anasının kokusu sinmiştir. (age, 2013:284)

Hatta **başkalarının felaketinden bir ibret dersi gibi yararlanmaya kalkışan tecessüs sahipleriyle** (...). (age, 2013:284)

Muhalefetin bütün maskaralıklarına yakından şahit olan Ahmet Kerim onun ciddiliğine bir an akıl erdirememiş; (age, 2013:285)

İttihat ve Terakki adaletinin ne kadar hızlı ve kısa olduğunu pek iyi bilen Ahmet Kerim, (...). (age, 2013:287)

Bir hastalıktan mutlaka bir ameliyatla kurtulacağını bilen bir insanın o ameliyat saatini bekleyişi gibi (...). (age, 2013:287)

(...) **O her biri bir hırsın ifadesi olan bütün ikiyüzlü düsturları,** prensipleriyle bir kocaman sahtekârlık belgesiydi. (age, 2013:289)

Ahmet Kerim, çoktan ölmüş de **ölümünden sonraki hallere kendisi şahit olan bir adam** gibiydi. (age, 2013:290)

Çünkü yarın ölüme ve çürüyüp gitmeğe mahkûm zavallı kalıbıyla **nereye gideceği bilinmeyen başı boş canının** birlikte geçirdikleri anların bu, sonuncusu idi ve bu gece, bir veda gecesinin bütün içlikleriyle, yakınıp yanmalarıyla dolu idi. (age, 2013:292)

(...) **Bu tufeyli, aldatıcı ve iğreti tesirlerle, asıl benliğimizi teşkil eden samimî ve gerçek duygular** birbirinden ayırmak ve irademizi onların elinde bir bozuk oyuncak haline çevirmektense bunların emrine vermektir. (age, 2013:292)

Öyle bir hâkim ki, **her bakışı ruha saplanan bir son**da gibidir ve her suali bir yaranın içinde kımlıdayan neşteri andırır. (age, 2013:293)

Bu **kardeşi kardeşe, dostu dostu, kocayı karıya düşman eden çekişmeler ve geçimsizlikler?** (age, 2013:294)

Aksine, **kendi kibrimizin yarattığı vefasız havaletlerden ibaret olan bu unsurlar** bizim hayatımızı (...). (age, 2013:294)

(...) **Şu mezardan farkı olmayan karanlık hücrede** varlığının dağılışına şahit oluyordu. (age, 2013:294)

(...) **Sözde teselli veren bu inancı** da buluyordu. (age, 2013:295)

Bizi, **bu şiirin vervüzünün parçalarından olmayan hangi mükâfat** doyurabilir. (age, 2013:296)

Bir zamanlar yalnız İstanbul halkının değil, bütün memleketteki gazete okuyucularının hayalinde bir kalem kahramanı gibi yer tutan o zavallı ölümün üzerinden iki yıl (...). (age, 2013:296)

(...) **Mezar taşı nerede olduğu bilinmeyen adsız ölümler** arasına katıldı. (age, 2013:296)

(...) **Tamamiyle bilinmezliklere karışan boş kelimeler** arasına girecektir. (age, 2013:296)

O neslin en belirli örneklerinden biri olan Ahmet Kerim: (age, 2013:298)

Halkın vehimlerini, batıl inançlarını ve kökleşmiş kötü alışkanlıklarını iyi idare etmek ve hattâ bazı anlarda bundan kuvvet almak, bunlara dayanmak lüzumunu sezen bu sekter parti lideri (...). (age, 2013:303)

Fakat **sırf politik görüş zaviyesinden, amme efkârını bulandırma ihtimali olan her çeşit yeniliğin** aleyhinde idi. (age, 2013:304)

Bunu söyleyen Talat Bey'di. (age, 2013:305)

Arkaya doğru itilmiş fesinin büsbütün açık bıraktığı alının ortasında **eski bir kurşun yarasını andıran bir küçük çukur** vardı. (age, 2013:305)

Mademki İttihat ve Terakki **bütün memleketi içine alan bir teşekküldür**, şu halde Osmanlılık tarafı olması lazım gelir. (age, 2013:306)

İliğine kadar Osmanlı olan Cemal Bey sinirlendi: (age, 2013:306)

Hiç şakadan anlamayan Ziya Gökalp büsbütün boynunu büktü. (age, 2013:308)

Her gün, her dakika bir polisin gözü, bir memurun sözü **onun gururuna saplanan keskin hançerler ve zehirli oklar** gibiydi. (age, 2013:309)

(...) **Onun alın yazısına, onun iradesine, onun en küçük hareketlerine kadar hükmeden bu yabancı eller** bir zafer kazanmış düşman eli gibi katı idiler. (age, 2013:309)

Halbuki, Ahmet Kerim, **bu hayali ülkenin daha eşiğinde iken içeriden esen bunaltıcı havanın** insanı canından bezdiren, ağır soluşunu duydu ve daha çok ilerlemekten ürktü. (age, 2013:311)

Fakat, doğrusu, **bütün oradaki sürgünlere yaygın olan bu İstanbul hasreti** de herhangi bir taşra gencinin büyük şehirlere karşı duyduğu özleyişten farklı bir şeydi. (age, 2013:312)

(...) **Meselâ bir parmaksız Mehmet'e bir Çapur İsmail'e va da adıyla sanıyla bir yankesici Hasan'a suç ve ceza ortaklığı ettiğini bir türlü anlamayan Ahmet Kerim** bir hayvanat bahçesinin çeşitli cinsleri içine salıverilmiş ekzotik bir mahlûka benziyordu. (age, 2013:314)

Artık ne hareketlerinde bir mana, ne bakışlarında bir ifade, ne **kederlenmelerinde kalbe dokunan bir şey** kalmıştı. (age, 2013:315)

Zaten onun **bünyesinde eskimiş bir dert halinde yaşayan bu içki alışkanlığı** Sinop'a geldiği günden beri dayanılmaz bir iptilâ halini almıştı. (age, 2013:316)

İnsanın yüreğine adsız ve fakat derin bir sıkıntı veren bu çocuk oyunu bu ıssız kuyuya bir vapurun yaklaşırken uzaklaşmaması kadar hüzünlendiricidir (...). (age, 2013:316)

Dağların tepeleri ve denizin dalgaları sanki onun dev parmaklarının dokunduğu tuşlardır ve **bu tuşlardan ruha koku veren şahsî sesler** çıkarır. (age, 2013:316)

Bunda gençliğin ilk çöküntü belirtilerini sezen Ahmet Kerim acı acı gülümsedi. (age, 2013:317)

2.6.1.1.2. Hareket Bildiren -An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

İncelenen eserde bu bağlamda 71 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalardaki sıfatlıklarda geçici hareket anlamları bulunmaktadır.

Fakat, **yaz kış, her gece, bir sokağın belli bir yerinde, boyanarak, süslenerek ve tıpkı bir gazeteci gibi kendisini halka beğendirmek için bin türlü yalancı işveler yaparak saatlerce bir aşağı bir yukarı dolayan bir kaldırım orospusunun** hayatı da o kadar sıkıntıyla dolu ve o kadar tehlikelerle karşı karşıya değil midir? (age, 2013:12)

Üç defa ses veren bir küçük çanın altından bahçeye girdiler. (age, 2013:14)

Ve bu gazetede, **kendi imzasıyla yazı yazan iki yazardan** biri de Ahmet Kerim'di. (age, 2013:14)

(...) **Bir zamanlar çölün içinden Orşilim beldesine haykıran Yahya Nebi**'nin sesi gibi memleketin en ıssız köşelerine kadar yayılıyor ve kimini kızdırıyor, kimini ürkütüyordu. (age, 2013:14)

Gerçi, **bu davete ve bu tanışmaya aracılık eden Hasip Bey**'di. (age, 2013:15)

Ömer Bey **alafranga bir selam çalımı ile kendisine doğru uzanan Hasip Bey**'in başına hafif ve okşayıcı bir şamar vurarak Ahmet Kerim'e yaklaştı: (age, 2013:20)

(...) **Arkadan gelen bir otomobil** tekerleklerle hafif dokunmasıyla arabayı karakolun önüne fırlattı. (age, 2013:28)

Ömer Bey **yanı başında üstünü süpürmekle uğraşan Osman Ağa** ile birlikte polislin üzerine yürüdü: (age, 2013:28)

Durmadan içilen sigara dumanları burasını sanki bir akvaryum haline sokmuştu. (age, 2013:31)

Fakat, Ahmet Kerim, **başının üstünde titreyen bu kalbi**, kaderinin üstünde örtülü bir ihtarı veya vicdanının gizli bir azabı halinde hep sezmekteydi. (age, 2013:38)

Sabahki Edmond Desmoulains faslından **masası önünde olup geçen 31 Mart tartışmasına** kadar Ömer Beyefendi'yi bekleme, (...). (age, 2013:38)

Şahabettin Süleyman o sıralarda her gün veya her hafta, **biri batıp bir çıkan birtakım gazetelerde** yazarlık etmekte idi. (age, 2013:55)

Şahabettin Süleyman, **kalın sopasını bir bekçi gibi yere vurarak ve ağzından hiç eksik olmayan sigarasının dumanlarını savurarak yürüyen bir baca** halinde önden gidiyordu. (age, 2013:58)

(...) **Emekliye ayrıldığı günden girmiş bulunduğu muhalefet çevrelerinde konuşulan boş lâfları** birer gevezelik olarak dinliyordu. (age, 2013:63)

Onu yüzüne dikkatle bakanlar, sanabilirlerdi ki, **cinayeti işleyen Sırrı Bey**'dir. (age, 2013:73)

Dün akşam, **bir fırıncı dükkânının önünde patlayan tek kurşun** bütün bu orduyu dağıtmış ve her birini bir yana kaçırmıştı. (age, 2013:80)

Samim'i yere seren o bir damla barut Meclisi Mebusandaki kocaman muhalefetin ağzını bile tıkadı. (age, 2013:85)

İşte bu akşam, **kiliseden henüz çıkan bu kızda** da onun için Bizanslı bir prenses hali vardı. (age, 2013:90)

Selim Necati Bey -bu onun adıdır- **birbirine eklenen bu iki önemli sıfattan** en büyük yararı çıkarmasını bilirdi. (age, 2013:98)

Bu, ilk defa, **kafes altından bir tek beyaz elin dışarıya uzanan uzun ve ince parmakları** vasıtasıyla oldu. (age, 2013:100)

Eski Nidayı Hakikat başyazarı, bu yeni işinden son derece memnundu ve biricik kaygısı **kendisini oynatan bu ipin** birdenbire kopuvermesiydi. (age, 2013:101)

Bu kesik telâşlı cümlelerin arkasında **korku ve heyecandan titreyen bir küçük yüreğin** çarpıntılarını duyuluyordu. (age, 2013:108)

Sonra bu yalnız bir yazı değil, sanki bir sestir, **telâşlı telâşlı konuşan bir sestir**. (age, 2013:109)

Oda kapısının iki kanadı **birden, devrilen iki büyük mobilya** gibi arkasına kadar açıldı ve eşikte elleri tabancalı üç adam görüldü. (age, 2013:114)

İşte, Samiye, bu küçük kalabalığın arasındadır ki, Ahmet Kerim'i elinden tutarak, **tıpkı bir körü yürüten bir çocuk** gibi kapısına götürdü. (age, 2013:115)

İki de bir; “Benim babam Türkiye, anam Yunanistan” demekle ün salmış bir Serfice mebusu Boşo Efendi ile **biricik kurtuluş ve ilerleşmiş yolunun “İslam Cemaati” kuruluşunda olduğunu söyleyen bir Sabri Efendi**’nin hangi fikir üzerine uyuşacaklarını ve (...). (age, 2013:119)

(...) Öte tarafta meselâ **yarı Fransızca yarı Arapça konuşan bir Sefikülmüeyyed**’in Arnavutçadan başka dil bilmeyen bir Draç Mebusu Esat Paşa ile nasıl anlaşabileceklerine akıl erdiremiyordu. (age, 2013:119)

Beyninin içinde bu kadar kötü bir haberle dolaşan bu adamın, şu rahat ve memnun duruşu, ona, olağanüstü acayip bir şey gibi geliyordu. (age, 2013:123)

Meselâ bir gazete kapandı mı, hemen ertesi gün yerine bir başka adla yine aynı gazete çıkıyor ve bu bazan **herkesi güldüren bir çocuk oyunu** halini alıyordu. (age, 2013:125)

Bu muhakeme, **Türkiye’nin göğsünde birden bire patlayan bir ur** gibiydi. (age, 2013:135)

Bu cığlığa açılıp kapanan sokak kapısının sesi cevap verdi. (age, 2013:146)

(...) **Bu yaradan sızan zehirli kan**, tıp tıp, ruhunun üstüne damlıyordu. (age, 2013:147)

Ömer Beyefendi’nin yüzünü buruşturan ilk hadise, kendisi için, hükümet tarafından böyle bir resmî karşılamanın hazırlanmamış olmasıydı. (age, 2013:156)

Bunlardan çıkan küçücük haşereler onun kanına zehirlerini akıtmaya başlıyordu. (age, 2013:157)

Hiç bu şekilde konuşan bir adamla karşı karşıya gelmemişti. (age, 2013:165)

Genç adam, sanki **gizli bir kapatmasını ziyarete giden bir zampara** gibi bazan yolda arkadaşlarıyla yürürken, bazan bir toplantıda konuşurken; (age, 2013:169)

Bunu soran hiçbir kimseye raslanmıyordu. (age, 2013:184)

(...) **Bir söz sırasında, birdenbire hatıra gelmeyen kelimeler yerine koyduğumuz "şey" lâfının** -hattâ Türkçe konuşurken bile- mutlaka Fransızca’sını kullanmaktan ve buna aslında hiç bulunmayan birtakım tecvitli medler koymakta ısrar gösterirdi. (age, 2013:189)

Ateşin saçağı sardığı bir anda **biricik kurtuluş çaresinin “ademi merkezîyet” veya “teşebbüsü şahsi”de olduğunu söyleyen bu adamın** hali, (...). (age, 2013:193)

Gerçekten, **İngiliz mecmualarının birinde çıkan bu resim** Kâmil Paşa’nın İngiltere nezdindeki itibarının en inandırıcı delillerinden biriydi. (age, 2013:194)

Nitekim Avusturya Elçisi'nin aracığı ile her gün bir tanesi Babîli'ye verilen müşterek notaların da (...). (age, 2013:194)

Çünkü, bundan on ay önce, İngiltere kral ve Kraliçesiyle birlikte çıkarılmış bir fotoğrafı yayınlanan bu "siyaset piri"nin Balkan ittifakı tehlikesini (...). (age, 2013:194)

Bu resimler arasında bir tanesi de vardı ki kendi vücudunun yüz kat büyüklüğünde bir bayrağı bir tepeye dikerken şehit düşen bir Türk askerini gösteriyordu. (age, 2013:195)

Bunları söyleyen Kumandan Paşa Garp cephesine tayin edildi ve zaferlerinin parılısına şahit olsun diye Ali Kemal'i de yanında alıp götürdü. (age, 2013:196)

Gittikçe gümbürdeyerek yaklaşan bu çirkef sele nasıl karşı koymalı; nasıl korunmalı? (age, 2013:206)

Evet, Türkiye'yi Türkiye vapan bu etlerdi, bu kemiklerdi, hep bu sessiz sesiz deprenen kurban etlerinden, kurban kemiklerinden ibaretti ve bundan ötesi? (age, 2013:208)

Hep bu sessiz sesiz deprenen kurban etlerinden, kurban kemiklerinden ibaretti ve bundan ötesi? (age, 2013:208)

Bütün facia sahnelerinin içinde bu sözü tekrar ederek gece varıları mezarlıklarla konuşan o bahtsız prens gibi dolaşıyordu. (age, 2013:209)

Nitekim, Ouchy antlaşması ve anavatani saran tehlike üzerine Bingazi cephesinden İstanbul'a koşan vatan savaşçılarının birer birer gelişi, (...). (age, 2013:212)

Fakat, her denemeden genç bir kadını zapta çalışan bir ihtiyar gibi gücü kuvveti kesilmiş, soluk soluğa çıkıyordu. (age, 2013:212)

(...) İstanbul sokaklarında hâlâ asker elbiseleriyle dolaşan Talat Bey'i tevkif etmeye gücü yetmiyordu. (age, 2013:212)

Hattâ o sırada kapıdan içeriye giren Sırrı Bey bile kendini tutamadı. (age, 2013:213)

(...)O petrol lambasının önünde çenesi titreyen ihtiyar Sadriâzamın gözleri gibi fersizdir. (age, 2013:216)

Bu, genç ve ihtirashı karısından dayak vedikçe ağzının suyu akan bir ihtiyar kocanın bağlılığına mı benziyor? (age, 2013:218)

O sırada sabah namazına kalkan Şevket Bey'in annesi zavallı büyük hanıma, "Ne oluyorsunuz? Ne yapıyorsunuz?" demeğe vakit bırakmamışlar, (...). (age, 2013:249)

Londra'ya gönderilen Hakkı Paşa heyetinin bütün barış teşebbüsleri kısır kalmıştı. (age, 2013:250)

İçlerinde gevezelik eden bir Şevki var. (age, 2013:255)

Yeryüzünde, **diriler arasında dolayan böyle ne kadar ölümler** var! (age, 2013:258)

Cenevre'de, üşümemek için keten elbisenin içinde gazete kâğıtlarına sarılan bir sefil idiye, (...). (age, 2013:257)

Demin sokak kapısını açan yaşlı kadının merdiveni güçlkle, ağır ağır çıktığı duyuluyor. (age, 2013:266)

(...) İlk kelimededen başlayarak **ateşli bir konuşma haline giren bir fiskosa** girişti. (age, 2013:267)

(...) Nihayet **Harp Divanı'na verilen birkaç kişi** arasında Seraskerlik Kapısının koşuşlarından birine tıklıldı. (age, 2013:277)

Lambayı yakıp konsolun üstüne bırakan zenci karısı soruyordur: (age, 2013:284)

(...) **Onu öldüren bir canı**yle yaşamakta devam mı etmişti. (age, 2013:291)

Serin kavalardan akan tatlı sular, deniz ve orman kokularıyla dolu taze havalar, güneşin (...). (age, 2013:294)

O öldükten sonra en çok otuz yıl, en çok kırk yıl daha şu veya bu tanıdığın, şu veya bu akrabanın zihninde bir hayalet gibi yaşayacak, **günün birinde onun adını son söyleyen herhangi bir ihtiyar hafızası** ile (...). (age, 2013:296)

Öyle ki, mutlak bir ölümden kurtulmuş olmanın sevinci bile **onun kalbini kavuran bu acı**yı dindiremiyordu. (age, 2013:310)

Babîâli'de yapılan sulh müzakereleri; (age, 2013:312)

Suya, sabuna dokunmadan çıkan bu gazete İttihatçılardan çok muhaliflerin öfkesini çekiyordu. (age, 2013:313)

Biraz sonra **oradan geçen bir sıska manda** bu küçük kâğıt külçesini yenilir bir şey sanarak ağzına aldı; (age, 2013:313)

(...) Bunun içindeki insanlar **deniz altında yaşayan birtakım acayip biçimli mahluklar** halini alır. (age, 2013:316)

2.6.1.1.3. Duyu Bildiren -An'lı Sıfat-fil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta 4 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda görme ve işitme duyularına ilişkin nitelermeler bulunmaktadır.

Böyle bir mukavemet onda **ilk defa görülen bir şeydi.** (age, 2013:42)

Ahmet Kerim ağladıkça ağlamak istiyordu ve **kuru gözlerle, kendisini seyreden bu adamlara:** (age, 2013:72)

Kırk, kırk beş yaşlarında görünen bu adam, bir mektep çocuğu kadar utangaç tavırlı idi. (age, 2013:304)

Sonra **güçlkle işitilebilen bir sesle** mırıldandı: (age, 2013:305)

2.6.1.1.4. Söyleyiş Bildiren -An'lı Sıfat-fil Grupları + İsimlik

Belli bir söyleyiş bildiren sıfatlık sayısı 4'tür.

Onun içindir ki, Ahmet Samim **“Nerde sabah orada akşam” diyen yüksek serserilerden** biriydi (...). (age, 2013:42)

Kimbilir belki **de “Arş! Yoksa hepinizi posta ederim” diyen sert ve keskin sesli zabiti** de göndermiştir.(age, 2013:74)

Bu bakışta **“İşte her işi yapacak budur.” diyen bir mana** da vardı. (age, 2013:260)

“Geriyeye kalacak bir ben miyim?” diyen küçücük kadıncağız şu dakikada onun gönlüne Saniye'den daha yakın bir kız kardeş gibi geliyordu. (age, 2013:286)

2.6.1.1.5. Adlandırma Bildiren -An'lı Sıfat-fil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 5'tir. Bu tamlamalarda sıfat adlandırma anlamları taşır.

(...) **Tesadüf denilen mucizesi bol peri** birdenbire karşısına yeşil gözlü Despina'yı çıkarıvermemiş miydi.(age, 2013:87)

Öyle ama, **insanlık denilen bir şey** var, oğlum... (age, 2013:143)

İttihat ve Terakki denilen bu katılaşmış ve sağlam buz kitlesini şurada bir küçük ırmak, ötede serseri bir sel, beride bir incecik su haline çeviren sıcaklık, ne müthiş bir ateşten çıkıyordu. (age, 2013:149)

(...) **Adına politika kavgaları denen bu haset sıtmaları, bu ateşli ihtiraslar?** (age, 2013:294)

Fakat Ahmet Kerim, bu kaba maddenin içinden, zaman zaman **halkın ruhu denilen esrarlı varlığın** kâh kızıl ve sert, kâh beyaz ve okşayıcı parıltılarını seziyordu. (age, 2013:315)

2.6.1.2. -DİK / -DUK’lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu bölümde tespit edilen tamlama sayısı 58’dir. Anlam açısından bu tamlamalar 3 başlık altında incelenmiştir.

2.6.1.2.1.Durum Bildiren -DİK / -DUK’lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 38’dir. Bu tamlamalarda durumsal nitelermeler bulunmaktadır.

(...) Kendisi ile tanıştı tanışalı **ağzından Edmond Desmoulains’in sosyal nazariyeleri dışında bir tek kelime işitmediği Hasip Bey**’in yine aynı bahsi açtığını görünce bu iç sıkıntısı onda güç tutulur bir öfkeye çevrildi. (age, 2013:11)

Azizim Hasip Bey, **bahsedip durduğunuz bu Edmond Desmoulains** hayvanın biridir. (age, 2013:12)

Şu halde **aleyhinde bulunduğu İttihat ve Terakki**’yi herhangi bir partiden çok iktidar mevkiine layık saymak lâzım geliyordu. (age, 2013:17)

Hâlbuki **gençliğinin bütün yüce heyecanı ve bütün idealizmi ile mücadele ettiği bu iğrenç haller** işte, ta kendi burnunun dibinde kokuyordu.(age, 2013:33)

(...) **Uzaktan tanıdığı bir Ermeni**’nin aracılığı ile bir tramvay şirketine biletçi oluşunu ve günün birinde, Kahire’de bulduklarını işittiği bazı Jön Türk başlarının hizmetine girmek için Tanta’dan Kahire’ye kadar yayan gidişini, daha sonraları -asıl en hazini- Cenevre’de bir keten elbiseyle kalıp üşümek için bütün vücudunu sicimlerle gazete kâğıtlarına sararak giyinişini bir sinema şeridi hızıyla gözünün önünden geçirdi. (age, 2013:35)

Meselâ, henüz on sekiz yaşında bir talebe iken, bir gece yarısı her tarafından su alan bir küçük geminin içinde Afrika’ya sürülüşünü, oradan boynuna prangalar vurulup Fizan zindanına gönderilişini, **bu işkence içinde geçirdiği uzun bir yılı**, daha sonra avuç içi kadar bir sandalda, Tunus’a kaçışını, (...). (age, 2013:35)

Çok samimi olduğu birkaç dostuyla Beyoğlu’nda içmeye, yemeğe ve gezip eğlenmeye giderdi. (age, 2013:37)

Bundan başka evine erken dönecek olursa köşe başındaki konaktan **bütün gün hasretini çektiği o sesi**, belki, işitmek olabileceğini düşünüyordu. (age, 2013:38)

Ahmet Samim, **o akşam açığa vurduğu iç ürperişleri** ve bir önseziye çok benzeyen vehimleri, korkularıyla sanki onun derisi içine girmiş, kıvranıp duruyordu. (age, 2013:44)

Öbürü, **nüktesini kavrayamadığı bu acayip sual** üzerine büsbütün şaşaladı. (age, 2013:47)

(...) **Çoktan unuttuğu bir neşe** ile Ahmet Samim'in koluna girerek ve ona bin türlü havai şeylerden bahsederek matbaadan çıktı. (age, 2013:55)

Konusurken, yemek verken durmadan sıvamak alışkanlığında olduğu bol ve gevşek yenlerinin içinden nazlı nazlı dışarıya doğru ve (...). (age, 2013:62)

Burada yazı işleri müdürüyle musahhihten başka, **hiç umulmadık birkaç kişi** daha var. (age, 2013:70)

Sadayı Millet'te atmosfer **bu dedikodularla dolduğu bir sıradadır** ki, Sırrı Bey, bir başka adamın aydınlıkta uzayan gölgesi halinde odadan içeriye girdi. (age, 2013:73)

Bu yüzdendir ki, **bazan birlikte geçirdikleri eğlence âlemlerinde** Ahmet Kerim, Despina'yı her okşamak ve öpmek isteyişinde ondan: (age, 2013:87)

(...) **Ömründe yapamadığı bir şeyi** yaptı; gülümsedi. (age, 2013:97)

(...) **Tesadüf ettiği herhangi bir adamın** ittihatçılığını anlamak şöyle dursun bu ittihatçı hangi sınıftandır, bayağı bir kulüp üyesi midir? (age, 2013:97)

Bir zamanlar özendiği alafranga yaşayış ve duyuş yollarında, artık tamamiyle nefret etmektedir. (age, 2013:99)

(...) Beyoğlu âlemlerinin bilinen eğlenceleri dışında, bu komşu sevişmesi hemen **ilk tattığı gençlik maceralarından** biriydi. (age, 2013:102)

Ahmet Kerim'i **o dakikaya kadar hiç bilmediği bir ürperti** yakaladı. (age, 2013:103)

Varlığının merkezinde duyduğu bu acı o derece uzvî, o derece fizik bir duygu halini almıştı. (age, 2013:147)

Yüreğini o ana kadar bilmediği bir ihtiyaç, bir dertleşme ihtiyacı sardı. (age, 2013:160)

Günlerce adını bilmediği o kadının yakınlarında dolaştı. (age, 2013:161)

(...) Bir çeşit vicdan ve yurtseverlik yankesiciliği **Meşrutiyet'ten beri temsil ettiğimiz siyasî ve millî kültür**ün temelleri hep bunlar oldu. (age, 2013:179)

Ahmet Kerim, yine doğrudan doğruya **muhalefete bir çatma saydığı bu söze** karşılık vermek lüzumunu duydu: (age, 2013:181)

İki yıllık bir Avrupa gezisinin sonunda edindiği bu gülünce alışkanlıklar Ömer Beyefendi'nin kişiliğini sanki tamamlamış gibiydi. (age, 2013:190)

Günün birinde, **üslûbunu, ruhunu ve heyecanlarını hiç beğenmediği Ali Kemal**'in bir yazısı bile onu ağlatmak için kâfi gelecekti. (age, 2013:195)

(...) **Tamamiyle güven içinde duyar duymaz arkada bıraktığı bütün o hengâmeyi** unuttu ve soluk aldığı anın durgunluğunda o fırtınanın her gün, her saat bir parça daha İstanbul ufuklarına doğru yaklaşmakta olduğunu artık düşünmez oldu. (age, 2013:203)

Ömründe bir siyasî tarih sayfası okumadığına inandığı bu genç adamın kendisiyle böyle alay ederek konuşması Ali Kemal'i çileden çıkarıyordu. (age, 2013:204)

Genç adam **hayalinden geçirdiği bu uğursuz durum**un gerçekten ne kadar aşığıda olduğunu anlamakta gecikmedi. (age, 2013:206)

Yalnız **hiç kimseye bağışlamadığı bir şey** varsa o da, sadık bir kapıcı gibi geceli gündüzlü içinde nöbet beklediği harap Babîâli idi. (age, 2013:217)

Bu yolda, **Sırrı Bey vasıtasıyla yaptığı ilk temas teşebbüsü** bu çeşitten bir tedbirsizlik oldu (...). (age, 2013:244)

Fakat, **katî olarak bildiğim bir şey** varsa o da bu hareketin çok geniş ölçüde bir iş olacağıdır. (age, 2013:254)

Hayata atıldığı ilk günden bu müthiş ana kadar nasıl şuursuz bir hayalet, bir somnambül gibi yaşadıysa, (...). (age, 2013:285)

Neden beni **hiç işlemediğim bir cinayet** yüzünden öldürmeğe kalkışıyorlar? (age, 2013:289)

(...) **O ihtilal komitesine karşı gösterdiği kıskanç aravışlar,** o ihtilal komitesine karşı gösterdiği kıskanç ilgi hepsi, hepsi bir hafiye gayretkeşliğinden ibaretmiş! (age, 2013:291)

(...) Vaktiyle bunlarda **hiç görmediği keskin renklere** bürünürek karşısında canlı, mütehakkim dikiliyorlardı. (age, 2013:297)

Her akşam üstü bir kayanın böğrüne yaslanıp, **bir cüz 'ünü teşkil ettiğim bu munis dünyanın** namzî gibi soluk alıyorum. (age, 2013:310)

2.6.1.2.2.Hareket Bildiren -DİK / -DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu bölümde tespit edilen tamlama sayısı 15'tir. Bu tamlamalarda varlık veya kavramlara ilişkin hareket anlamları bulunmaktadır.

Bütün muhalefet adamları arasında onun bu kaygısına katılan tek bir dostu vardı ki, o da **Nidayı Hakikat'i birlikte kurdukları Ahmet Samim**'di. (age, 2013:41)

Fakat, şu dakika, **kendi ruhunun tahlilini yaptığı şu anda** herkesin ve her şeyin tabiat üstü bir heybetle gözükteğü şu ıssız gece yarısı karanlığının içinde, (...). (age, 2013:43)

Bu Rum kızının birtakım kalabalıkları ve kim bilir, belki **çıktığı aileden aldığı bazı bayağı halleri** de yok değildi. (age, 2013:48)

Zaten, kalenderliğe meyli olan mizacı, **İstanbul'un bu kalenderler şahında çoktan aradığı ideal sembolü** bulmuştu. (age, 2013:57)

Şehabettin Süleyman, **kim bilir kaç saatten beri, durmaksızın içtiği kalın Bafra sigaralarının** küçük bir petrol lambasının ışığıyla pempeleşmiş dumanları arasında (...). (age, 2013:57)

(...) **"Aman tashihlere dikkat!" ihtarı ile elinde tuttuğu bir deste kâğıdı** teslim etti. (age, 2013:58)

Bütün bir yıl, yaz, kış sırtında taşıdığı eski bonjuru ile arkadaşı, dostu, kardeşi Ahmet Samim karşıki odada, boylu boyuna uzanmış yatıyor! (age, 2013:71)

Evet kim derdi ki, **bir vakitler sırnaşık bir dilenciden kaçır gibi kaçtığı Serife Hanım** onu böyle arkasından koşturacaktır! (age, 2013:163)

Hele şair, **"Ordu Köşkünde" diye okuduğu bir şiirinde**, o zaman henüz o köşkte hapis bulunan Abdülhamit'ten söz ederken: (age, 2013:176)

Hiç sesimizi çıkarmadığımız İstibdat devrinde bundan daha ne kadar asil bir görünüşümüz vardı! (age, 2013:178)

Onun için cephe arkası demek o sıralarda **ikinci muharrirliğini üzerine aldığı İkdam gazetesi** idare evinin ağzına kadar insanla dolu bir odasında savaş haberlerini okumak, (...). (age, 2013:198)

Facia edebiyatında veya tarihin facialı sayfalarında **son dakikalarına kadar hikâvelerini okuduğu idam mahkûmları** birer birer hayalinden geçiyordu. (age, 2013:286)

Anasına karşı, vatanına karşı, sevgilisine karşı, dostlarına karşı ve nihayet kendine, kendi öz varlığına karşı işlediği suçları, cinayetleri birer birer itiraf ediyordu. (age, 2013:293)

Ve o gece, **hapishanenin ıslak, ıssız karanlığında mırıldandığı son sözler** bunlar oldu. (age, 2013:299)

Rum mahallesinde **bir evde tuttuğu bir odada** bazan günlerce yatakta kaldığı oluyor (...). (age, 2013:311)

2.6.1.2.3.Duyu Bildiren -DIk / -DUk'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta 5 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalardaki sıfatlık, görme ve işitme duyularına ilişkin niteleyici anlamlar bulundurmaktadır.

(...)**Kahire'de bulduklarını işittiği bazı Jön Türk başlarının** hizmetine girmek için Tanta'dan Kahire'ye kadar yayan gidişini, daha sonraları- asıl en hazini-Cenevre'de bir keten elbiseyle kalıp üşümek için bütün vücudunu sicimlerle gazete kâğıtlarına sararak giyinişini bir sinema şeridi hızıyla gözünün önünden geçirdi. (age, 2013:35)

Sırrı Bey **kapının iç tarafından işittiği ayak seslerinin** istikametine göre, o adamın bu sokağa saptığını tahmin ediyor (...).(age, 2013:59)

Kapatılmış Nidayı Hakikat başyazarı **ilk defa işitmediği bu gülüşe**, içinde insanı inciten bir not bulmakla beraber yine tadına doyamamıştı. (age, 2013:104)

(...) **Shakespeare'in dramlarında gördüğü cadı tiplerinden** daha ürkütücü geliyordu. (age, 2013:163)

Düşününüz, **biraz önce sahnede gördüğünüz o maskaralar** Abdülhamit gecesinin karanlığından fırlamış yarasalar değil miydi? (age, 2013:179)

2.6.1.3. -mİş'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu sıfat-fiille tespit edilen sıfatlıkların oluşturduğu tamlama sayısı 113'tür. Bu tamlamalar anlam açısından 3 başlık altında incelenmiştir.

2.6.1.3.1. Durum Bildiren -mİş'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 68'dir. Tespit edilen bu tamlamalarda durumsallık niteleyen sıfatlıklar bulunmaktadır.

Fakat Ömer Bey, **aklı sabit bir noktaya saplanmış herhangi bir ihtirash ve herhangi bir idealist** gibi gülünç olmak kaygısından uzaktı. (age, 2013:29)

Sırrı Bey, küçük, dar ve çarpık yüzünü bir eski kumaş parçası gibi buruşturan bir gülümseyişle sırttı ve **çok bilmiş bir adam tavrıyla** başını sallayarak: (age, 2013:33)

Eğer o, **bu sıfatını şimdi tamamiyle kaybetmiş bir halde** bulunuyorsa, bunun sebebi, yine kendisidir. (age, 2013:34)

Ahmet Kerim Sırrı Bey'e, yanbaşıda **her nasılsa boş kalmış bir sandalyeyi** işaret ederek: (age, 2013:35)

(...) Ahmet Kerim'i, yorganın altında, ninesini **ağzından umacı dinlemiş bir küçük çocuk** gibi büzüyor, titriyordu. (age, 2013:43)

(...) **Cezbesi tutmuş bir rüfai dervişine** ya da gizli kuvvetlerin itişiyile gözü bağlı bir cinayete doğru giden bir somnambüle [uyurgezere] benziyor ve: (age, 2013:59)

Kapıcı **"delirium tremens"e* tutulmuş bir avvaş** gibi sarsılarak, titreyerek, sendeleyerek ve dişleri birbirine çarparak Ahmet Kerim'e yaklaşıyor: (age, 2013:69)

Küçük dili **boğazının içinde hapsedilmiş bir pervane** gibi çırpınıp duruyordu ve o dayanılmaz bel ağrısı...(age, 2013:71)

(...) Oturduğu sandalyenin arkalığına kapanıp, **haksız vere dayak vemiş bir çocuk** gibi katıla katıla, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. (age, 2013:72)

Bu vücudun içinde o zamana kadar varı uykuda kalmış birçok hırsları, öfkeleri, direnmeleri harekete getirdi. (age, 2013:74)

O, **kapılarını zebaniler bekleyen bir zından şeklini almış bu cemiyetin** içinde yalnız ve aciz bir kişi değildi. (age, 2013:74)

Kurumuş çamur lekeleriyle bulanmış bir feş, masanın bir kenarına konulmuştu. (age, 2013:78)

(...) **Kuyruğuna kadar her çeşit sıvının hatırasıyla bulanmış bir masa örtüsünden** hiç farkı kalmaz. (age, 2013:83)

Öyle ki Ahmet Kerim'in bütün vücudu, **sanki bulaşık suyuna düşmüş bir sünger** gibi idi. (age, 2013:94)

Bu sabah, o **yalnız temizliğe, saffete susamış bir halde** idi. (age, 2013:96)

O yaşa gelmiş hiçbir oğul anasına bunun kadar saygılı olamaz (...) (age, 2013:99)

Bir başka defa, Ahmet Kerim, yine **pençelerin birinden dışarıya sarkmış bir ipek mendil** gördü. (age, 2013:100)

Bunun **o herif tarafından genç kıza emredilmiş bir hile, bir tuzak** olmasından korkuyordu. (age, 2013:101)

Öyle ince, öyle düşük ki, insana sanki **henüz ergenleşmemiş bir fidan-kız tesiri** yapıyor. (age, 2013:103)

Gözleri **aydınlığı yeni görmüş bir hayran**dır; kulakları sesi ilk defa işitiyormuş gibi içine gömülmüştür (...). (age, 2013:117)

(...) Burunları **kâinattan, yüzbin türlü çiçekten meydana gelmiş bir büyük demetmiş** gibi türlü türlü kokular alır. (age, 2013:117)

İki de bir; **“Benim babam Türkiye, anam Yunanistan” demekle ün salmış bir Serfice mebusu Boşo Efendi** ile biricik kurtuluş ve ilerleyiş yolunun (...). (age, 2013:119)

Cenesinin altından sımsıkı iğnelenmiş siyah çarşafının içinde, yüzünün iki manalı bir ifadesi vardı. (age, 2013:129)

Muhakemenin her safhası ortaya yeni adlar atıyor, **o zamana kadar gizli kalmış birtakım iğrenç gerçekleri**, birer birer meydana çıkarıyordu.(age, 2013:135)

Bu **kendini kaybetmiş muhalif basın**ın ortasında Tanin hemen hemen tek başına kalmış gibiydi. (age, 2013:136)

Bütün vücudunu romatizma ağırları sarmış yaşlı Sadriazam, tuhafılık olsun diye, iğreti sakal takmış, raşitik bir çocuğa benziyordu. (age, 2013:138)

Süleyman Nazif gibi kuvvetli bir polemist, bu gazetenin başına getirilmiş, halkın bütün demagojik heyecan kabiliyetlerini **son dereceye varmış bir hararetle** kaynatıyor (...). (age, 2013:140)

Yüksek, asil ve ateşli ideallere susamış bir nesilin susuzluğu onun nabızlarında vuruyordu. (age, 2013:151)

(...) **Uykusu kaçmış bir adamın**, yatağında sağdan sola, soldan sağa dönüşleri kadar tatsız ve boş yere tedirgin edici bir hareket gibi geliyordu. (age, 2013:152)

Bir laubalice gülüş, bir dalgın bakış, taşlarcasına bir söz, bir hiç onda, **doğrudan doğruya onuruna vurulmuş bir darbe tesirini** yapıyor (...). (age, 2013:157)

Tatmin edilmemiş genç muharrir kibrinin gittikçe artan ateşi, ona bir çeşit sıracalı çocuk mızımlığı vermişti. (age, 2013:157)

Ahmet Kerim oturduğu yerde, **gecenin bütün bayağılıklarından, gülünçlüklerinden, perişanlıklarından, zavallılıklarından tıkanmış bir halde** idi; artık ne gülmeğe, ne acımağa, ne öfkelenmeğe takati kalmıştı. (age, 2013:177)

Bulgar komitecilerinden öğrenilmiş bir çeşit dağ ve sokak politikacılığı, bir çeşit külhanbeyi palavracılığı, (...). (age, 2013:179)

Hürriyet ve Meşrutiyet gibi birtakım kitaptan alınmış mücerret nazariyeler... (age, 2013:182)

Balkan komitecilerinden öğrenilmiş birkaç basit milliyet ve ihtilâl düsturuna... (age, 2013:182)

“**Boşuna kaybolmuş bir parti**...” dedi. (age, 2013:186)

Ömer Naci **cezbesi tutmuş bir Rufai dervişi** gibi göğsünü bağrını parçalayarak: (age, 2013:186)

Böyle söylenerek **vazifesini tamamlamış bir adam rahatlığı**yla kafasını koltuğun arkalığına dayadı; (age, 2013:192)

Bu adam, **bir bozgunun cisimlenmiş bir sembolü** gibiydi. (age, 2013:201)

(...) Ahmet Kerim’e **kendi iddiasında yanılmış bir kimse utancını** vermekten de uzak değildi. (age, 2013:202)

Büyük bir felâketten henüz çıkmış bu adamda küçük bir sokak kavgasını veya (...). (age, 2013:203)

Her gece, her gece Sirkeci’den Şişli’ye, Sirkeci’den Kabataş’a, Sirkeci’den Fatih’e veya Topkapı’ya doğru uzanan araba zincirleri **şimdiden birer mumya haline gelmiş bu beyaz sargılı insanlar**ı taşımakla bitiremiyordu. (age, 2013:207)

Bu iki şehir, halkın hayal gücünde **dua sinmiş efsane kaleleri**nin burçları gibi yüksek ve ihtişamlı sivriyordu. (age, 2013:210)

Türk milleti bunun elinde sanki **Araf’ta kalmış bir cemaatti**. (age, 2013:210)

(...) Bu direnme, **her yanından ezilmiş millî gururu** bir parça daha yaşatmak için yetiyordu. (age, 2013:210)

(...) **Yaptığı tesiri tamamiyle anlamış bir adam** vakariyle yırtıcı bir mahlukun pençesini andıran yumruğunu masanın üzerine dayayıp: (age, 2013:213)

Hürriyet ve İtilâf Fırkası’nın içinden ayrılmış bir aşırı takım böyle bir kabineyi iktidar mevkiine getirmenin çarelerini çoktan araştırmakta idi. (age, 2013:214)

(...), **Sanki yutacak canlı et kalmadığı için hüznün ve melâle dalmış iki dev anasıdır**. (age, 2013:216)

Gerçekten, **Tanrı’nın gazabına uğramış eski beldelerin** nasıl bir manzara göstereceğini tasarlamak için o zamanki İstanbul’a bakmak yeterliydi. (age, 2013:216)

O, şimdiden, **insanlığından çıkmış bir “şey” haline** girmişti. (age, 2013:234)

Yeryüzünden gelip geçmiş nice facia ve destan kahramanlarının, nice büyük başbuğlarla büyük ihtilalcilerin hepsinin yüreğinde bu boş gururlarla sevinen bir çocuk yatmaktadır, (...). (age, 2013:244)

Sanki **kanı zehirlenmiş bir adam** gibiydi (...). (age, 2013:247)

Paris **bir büyük hastanenin eter, asitfenik ve tentürdiyot kokan loş ve uzun koridorlarından mevdana gelmiş bir yerdi**. (age, 2013:257)

Yakışıklı genç damat yüzünü, kır düşmüş şakaklarıyla, **hiç kozmetik ve maşa yüzü görmemiş düşük ve kumral bıyıklar**ı bayağı olmaktan kurtarmakta ve ona fikir ve edebiyatla meşgul bir insan âsilliği vermektedir. (age, 2013:259)

(...) Öte yandan **kendini ilim ve felsefeye vermiş bir adamı** da tutarlar komitenin Merkezi Umumî azası yaparlar. (age, 2013:262)

(...) Burada **kendi varlığını müdafaaya karar vermiş bir yırtıcı mahlukun** pençesi kımıldıyordu. (age, 2013:280)

Ancak **henüz keşfedilmemiş bir unsur**un anî parıltılarına benzetilebilir. (age, 2013:282)

Devrin kötülükleri, politikanın hayhuyları, **birtakım ihtiraslardan, hasetlerden, kinlerden, kırgınlıklardan mevdana gelmiş kaotik bir âlem**in bütün o boşuna kaynaşmaları hangi şeytanî cazibelerle onu bu rahat ve temiz kucaktan kendi sert ve haşin göğsüne çekti? (age, 2013:285)

Alemin saygı ve takdirini kazanmış bir adam olacaksın. (age, 2013:288)

Eğer şimdi **bu partiyi kaybetmiş bir durum**da isem, bu, benim cezamdır. (age, 2013:289)

Hayatının biricik insanî ifadesi olan muhayyilesi **sanki bütün eşyası alt üst olmuş bir oda** gibiydi. (age, 2013:290)

Nasıl; Ahmet Kerim, Samim'in ölümünden sonra **yıllarca onun kanıyla buluşmuş bir eli** sıkırmakta, onu öldüren bir canıyla yaşamakta devam mı etmişti. (age, 2013:291)

(...) **Bu Sırrı Bey gibi birtakım örtülere bürünerek cisimlenmiş bir sembolü** idi. (age, 2013:292)

Genç adam hayalinde arkasına dönüp **sanki kendi arkadaşlarından, kendi çağdaşlarından kurtulmuş bir topluluğa** sesleniyormuş gibi: (age, 2013:299)

Bir çöl kadar sınırsız, bir çöl kadar ıssız, bu hayatın ortasında Ahmet Kerim **ne yana gideceğini, ne yapacağını şaşırılmış bir seyyah** gibiydi. (age, 2013:308)

(...) **Kendi beyninin bir billur top gibi türlü türlü pırıltularla parıldadığını seyretnmiş bir insan** için bu sürünüştten ve bu sönüşten daha acıklı bir akıbet düşünülebilir mi? (age, 2013:313)

(...) **Bir havvanat bahçesinin çeşitli cinsleri içine salıverilmiş ekzotik bir mahlûka** benziyordu. (age, 2013:314)

Artık hiçbir marifetleri yoktu ve **hep keskin kokulardan, kızgın renklerden, kalın ve kaba çizgilerden meydana gelmiş bu canlı realite** içinde bunların yapmacıkları genç adama soğuk bir ürperti veriyordu. (age, 2013:315)

2.6.1.3.2. Hareket Bildiren -miş'lı Sıfat-fil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta 43 tamlama tespit edilmiş olup sıfatlık unsuru hareket anlamı taşıy bir mahiyettedir.

Tıpkı sabah kahvesini içmeden sokağa çıkmış bir tiryaki gibi idi. (age, 2013:11)

Güzel döşenmiş bir odadan, iyi giyinmiş bir kadına, iyi giyinmiş bir kadından mermer bir heykele ve bundan meselâ Mozart'ın bir müzik cümlesine kadar insanlığın estetik görünüşleri ile bir hayatın nasıl bir peri masalı haline gireceğini pekiyi tasarlardı. (age, 2013:22)

Güzel döşenmiş bir odadan, **iyi giyinmiş bir kadına**, (...). (age, 2013:22)

Güzel döşenmiş bir odadan, iyi giyinmiş bir kadına, **iyi giyinmiş bir kadından** (...). (age, 2013:22)

(...) İsteseydi, evini **daha ince bir zevkle düzenlenmiş bir sanat ve güzellik yuvası** haline sokamaz mıydı?(age, 2013:26)

Kimi, **sivil giyinmiş bir asker paşası** olduğunu fısıldıyordu. (age, 2013:29)

Ve bu satırların altında, **kırmızı bir kalemle çizilmiş bir hancer ve bir tabanca resmi**. (age, 2013:45)

Gizli bir işi görüşme kovulmuş üç şüpheli adam gibi burun buruna ve yavaş yavaş konuşuyorlar (...). (age, 2013:47)

Her dalacağı anda arkadaşının kan ve çamurla bulanmış yüzü **ayak altında ezilmiş bir karnaval maskesi** gibi, iğrenç ve cansız görünüyordu. (age, 2013:50)

Kapının önüne varır varmaz, bir de bakmış ki, **karşık duvarın dibinde cömelmiş bir adam!**.. (age, 2013:59)

Odadaki samanı çıkmış bir koltuktan, **sacağı kopmuş bir perdeden**, birkaç kapkara yastıktan ve üstü mürekkepten tutun da kuyruğuna kadar her çeşit sıvının hatırasıyla bulanmış bir masa örtüsünden hiç farkı kalmaz. (age, 2013:83)

Bu Neşet Paşa **gençliğinde uzun süre Bulgar komitacılarının takibinde bulunmuş bir asker** olduğu için politika işlerinde kurşunun ne önemli roller oynadığını pekiyi biliyor (...). (age, 2013:63)

Bundan başka Tahsin Bey **uzun süre Abdülhamid'in silahşörlüğünü etmiş bir adam**dı. (age, 2013:63)

O yıl, **Galatasaray Lisesi'nden yeni çıkmış bir genç** yaşına uygun bir cesaretle göğsünü açarak bu süngülerin üzerine yürümek istedi. (age, 2013:77)

Melek kılığına girmiş genç zangoçlar altın şamdanlar, buhurdanlar tutarak pusomlar okuyacaklar. (age, 2013:93)

Ahmet Kerim **sevgilisi tarafından aldatılmış bir adam** gibi yüreğinin sızladığını duydu. (age, 2013:96)

Ve onlardan, **kötü yapılmış bir elbise** gibi, kurtulmak istiyordu. (age, 2013:103)

Kapının arka tarafında bir demir parçası, sanki **şiddetle omuzlanmış bir kapının** sökülen kilidi halinde yere yuvarlandı. (age, 2013:113)

Kocaman, yıllanmış ağaçlar, setler, **suyu çekilmiş bir havuz**; tepeleri kırılmış birkaç sütün... (age, 2013:116)

Kocaman, yıllanmış ağaçlar, setler, suyu çekilmiş bir havuz; **tepeleri kırılmış birkaç sütün**... (age, 2013:116)

35'inci maddenin değiştirilmesi arkasında kendi hayatını tehlikede gören bu Meclis, **tuzağa tutulmuş bir yırtıcı hayvan** gibi uluyor, (...). (age, 2013:137)

Bütün vücudunu romatizma ağırları sarmış yaşlı Sadriazam, **tuhaflik olsun diye, iğreti sakal takmış, rasitik bir çocuğa** benziyordu. (age, 2013:138)

O, umulmayan, o hatır ve hayale sığmaz intihar faciasından sonra genç adamın kalbinde pişmanlık, **yuva yapmış bir yılan** gibidir. (age, 2013:157)

İnce vücudu **minderin üstünde yeni kesilmiş bir kuzunun** eti gibi tir tir titremiyor muydu? (age, 2013:158)

Ev sahibi hanım koynundan bir paket çıkardı ve içinden, çok özenli bir şekilde **elde sarılmış bir sigara** ayırıp Ahmet Kerim'e uzattı. (age, 2013:164)

O vakit **yavrucak bir şahin önünde ürkmüş bir güvercin** gibi benden kaçacaktı. (age, 2013:166)

Ali Kemal'i böyle için için rahatsız eden duygu, **karsısına birtakım yeni rakipler çıkmış bir eski dansözün** endişelenmelerine benziyordu. (age, 2013:174)

Alkışlamak için eller, ayaklar, sesler yetmiyor, bütün vücutlar **zembereği bozulmuş saat rakkasları** halinde titreye titreye sallanıyordu. (age, 2013:175)

Lâkin, bunlar arasında kavgası edilen şeyin **her ucundan tutuşmuş bir bez parçasından** farkı neydi? (age, 2013:188)

(...) **Memleketini düşman kuşatmış bir Alman bilginin** kendisine “Şehri nasıl kurtaralım?” diye soranlara “İlkokullar açınız!” cevabı kadar yersiz, mevsimsiz, acayip ve hazindi. (age, 2013:193)

Büyük bir felâketten henüz çıkmış bu adamda **küçük bir sokak kavgasını veya hafif bir araba kazasını savuşturmuş da şimdi üstünü başını düzeltmeye koyulmuş bir kimse** hali vardı. (age, 2013:203)

Bu şehir, **belinin orta yerinden ikiye ayrılmış bir bedeni** andırıyordu. (age, 2013:216)

Kendisini yakından tanıyanların, kendisiyle yakından temas edenlerin sözüne inanılacak olursa **Sadaret makamının bir yatak odasına çevrilmiş bu antişambri**nda, ihtiyar vezirin bütün işi gücü, (...). (age, 2013:217)

Galata damgalı bir zarf içinde **çeşitli yerlerinden düzenli delikler açılmış bir boş kâğıt** aldı; (age, 2013:242)

(...) Birdenbire gözleri o karışık imzanın altında **sanki mikroskopik denilecek kadar küçük harflerle yazılmış şu yarım cümleyi** seçiyor: (age, 2013:243)

Bu görüş zaviyesinden, Cenevre onun için **buzlu Şimal rüzgârları karşısında eski gazete kâğıtlarına sarılmış bir insan vücudu** idi. (age, 2013:257)

Çünkü, Sırrı Bey, nasıl **Trablus'ta zincire vurulmuş bir mahpus**; (age, 2013:257)

Bu bakımdan Ahmet Kerim'e göre siyasî firkalara da **kılık değiştirmiş birtakım tarikatlar** gözüyle bakmak lâzım gelirdi. (age, 2013:268)

Fakat, **bu gelip geçici parıltılar altında hareketsiz duran genç uzviyeti** her ölüm hatırına geldikçe tuzağa düşmüş bir pars gibi kıvranıyor, (...). (age, 2013:287)

Bu, ona **siyasî düşmanları tarafından gönderilmiş bir “hakim”**e benziyordu. (age, 2013:293)

Ahmet Kerim'in zihni **çoşkun bir sele kapılmış bir tahta parçası** gibiydi. (age, 2013:295)

Bu evin ise **fırtınalı bir havada, bir açık denizde velkeni parçalanmış bir küçük gemiden** farkı yoktur. (age, 2013:316)

Alkolden yoksun kaldığı anlarda kafası **yağı tükenmiş bir kandile** dönüyordu. (age, 2013:317)

2.6.1.3.3. Duyu Bildiren -mİş'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu başlık altında 2 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Tamlamalardaki sıfatlık unsuru işitme ve dokunma duyuları ile ilgili bir niteleme taşımaktadır.

Bu sırada öfkeden ve heyecandan kısılmış bir ses: (age, 2013:185)

Onun içindir ki şimdi Ahmet Kerim'in yanında Trablusgarp'ın adı söylendi mi genç adamın gözü önüne **Afrika güneşi ile kızışmış bir kaya** üstünde "Timurleng" in idam ızgarasını andıran demir parmaklıklı bir zindan kapısı geliyordu. (age, 2013:257)

2.6.1.4. -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

-AcAk sıfat-fiil ekinin oluşturduğu tamlama sayısı 19'dur. Bu tamlamalar 2 başlıkta incelenmiştir.

2.6.1.4.1. Durum Bildiren -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama 15'tir. Bu tamlamalarda durumsal nitelemeler bulunmaktadır.

Sana söyleyecek başka hiçbir sözüm yok. (age, 2013:32)

(...) Nihayet bütün bunlar arasında güç belâ yazılan bir başyazının verdiği bezginlik Ahmet Kerim'i **o gün yerinden kımlanamayacak bir hale** sokmuştu. (age, 2013:38)

(...) **Hep karmakarışık duran kumral saçlarının altındaki kalender ve sevimli vüzüyle, o tatlı şehlâ bakışlarıyla bir başkasına çirkin görülebilecek bu yaşayış yoluna** bir cazibe vermekte idi. (age, 2013:42)

Etrafında ne varsa, **bir anda havaya uçurulabilecek bir yakıp yıkma gücü** haline girmişti. (age, 2013:74)

Başka bir anda belki dün sabah, belki önceki gün, ona-rüyada görse- **soğuk terler döktürecek böyle bir akıbet** şu dakikada, onu tamamiyle kayıtsız bırakıyordu. (age, 2013:81)

Gerçekten, birkaç zamandır **Ahmet Kerim'in ne türlü yaşadığını görecektarafsız bir müşahadeci**, hattâ uzaktan uzağa olsa bile, onda, mantık ve düzen adına hiçbir şey bulamazdı. (age, 2013:84)

Ahmet Kerim, bu havayı oldukça yadırgamakla beraber onda **nefreti ve horgörmevi gerektirecek bir koku** bulamadı. (age, 2013:125)

(...) Hatta bu teşebbüsünü önceden sezmemiş olması **cidden hayret uyandıracak bir şeydi!** (age, 2013:126)

Vaziyet de hiç **Ömer Beyefendi'nin hemen dönmesini icabettirecek bir mahiyet** taşıyordu. (age, 2013:140)

Eğer.” dedi; “İttihatçılık milletten ümidini kesmek, her şeyi milletten beklemek ve **onun dışından gelecek herhangi bir kuvvetin** şerrine ve zararına inanmaksa, evet, ben İttihatçıyım.” (age, 2013:205)

(...) **Mağlûp bir milletin ruh halini onlardan daha iyi temsil edebilecek bir hükümet** bulunacağına inanmıyordu. (age, 2013:212)

Vatani ve millî duyguları zaafa düşürecek tek yazısı var mıydı? (age, 2013:233)

(...) Bizim gibi aile ocağından uzak, serserice bir hayata mahkûm olmaktan kurtulmuş olmanız **lehinize yazılacak talih lütuflarından** biridir. (age, 2013:253)

Ut çalan adamın ağzındaki kasılmalar gittikçe çoğalıyor ve gazel söyleyenin başı, **etrafında dayanacak bir yer** arıyordu! (age, 2013:271)

Fırkada görülecek çok iş var. (age, 2013:305)

2.6.1.4.2. Hareket Bildiren -AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

İncelenen eserde tespit edilen tamlama sayısı 4'tür. Bu tamlamalarda hareket anlamı nitelenirken bir tamlamada sıfat-fiil iyelik eki almıştır.

Bu, ruhta ümit cesaret ve sabır adına ne varsa **hepsini birden yutup parçalayacak bir canavarın** adıdır. (age, 2013:76)

(...) Yaşlı anasına **sırf onun hizmetine bakacak bir hizmetçi** tutmak ve kız kardeşine bir piyano alıp hemen piyano derslerine başlamak oldu. (age, 2013:99)

Burada, birtakım genç kölelerle emektar kölemenler **İttihat ve Terakki adındaki şehinşaha satılacakları bahtiyar saati** bekliyorlar (...).(age, 2013:141)

Gerçekten, İstanbul'da bir kısım muhalifler bütün ümitlerini **dışarıdan gelecek bu üç dört kişiye** bağlamıştılar. (age, 2013:155)

2.6.1.5.-mAz'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 11'dir. Bu tamlamalarda durumsal nitelemeler bulunmaktadır.

(...) **Dişsiz, hareketsiz ağzının içinden birbirini tutmaz birtakım şeyler** mırıldanıyordu.(age, 2013:51)

Çoğu günlerde **darlığı o kadar dayanılmaz bir şekle** girerdi ki, (...). (age, 2013:56)

Halbuki, Sırrı Bey için bu gibi vaziyetler ve bu gibi işler **tadına doyum olmaz bir spordur.** (age, 2013:59)

Bu durum anlatılınca Sırrı Bey: “Ben onlara gösteririm der” gibi birkaç defa başını salladı ve **geriye alınmaz bir adım**la dışarıya çıktı.(age, 2013:73)

Nitekim Ahmet Kerim, bir gece, Doğruyol'da, **ne yapacağını bilmez bir halde** dolaşıp durukken tesadüf denilen mucizesi bol peri birdenbire karşısına yeşil gözlü Despina'yı çıkarıvermemiş miydi.(age, 2013:87, 152)

İşte, bunlar, Ahmet Kerim'in aklına geldikçe bütün coşkunluğu sönüyor; fakat genç kız tarafından bir küçük hareket, bir manalı işaret, bir ses, bir kahkaha, bir şarkı, oh! ille bir şarkı, **yeniden umulmaz bir haz,** (...). (age, 2013:102)

Çoğu zaman büyük bir kazadan, yarım kalmış bir intihar teşebbüsünden veya ağır bir hastalıktan henüz kurtulmuş insanlarda **hayata karşı doymak bilmez bir iştaha** uyanır. (age, 2013:117)

“Sükût altındır” sözü, genç adamın gözü önünde, ilk defa olarak, **derinliğine akıl ve sır ermez bir hikmet halinde** beliriyordu. (age, 2013:142)

Demek ki, Selim Necati Bey hiç de **hayır sevmez bir adam**dır. (age, 2013:167)

Sokaklarda en ehemmiyetsiz şeyler, bir kadın silueti, bir biraheneden akseden ışık, Rumca bir ad, bir polisin düdüğü, bir atın nallarından çıkan sesler ona **seyrine doyum olmaz sahne oyunları** gibi geliyordu (...). (age, 2013:231)

2.6.1.6. -Ar / -Ir / -Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

Bu başlık altında 22 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda kavram ve varlıklara ait nitelemeler bulunmaktadır.

(...) Bu iç sıkıntısı onda **güç tutulur bir öfkeye** çevrildi. (age, 2013:11)

Tam bu sırada, sofadan, ev sahibinin uyandığını ve **gelmek üzere olduğunu sezdirir birtakım hareketler ve sesler** işitilmeye başladı. (age, 2013:19)

Madem ki **az bulunur estetik eşyaya** merakı olduğunu söylüyordu. (age, 2013:26)

Bu imkânsızlık karşısında donakalan Ömer Bey, işi **şanına varasır bir sonuca** bağlamak için polisten adını ve numarasını sordu (...). (age, 2013:30)

(...) **Dikkate değer bir şekilde** genç ve parlak gözlerini sevgi dolu bir ısrar ile onun yüzüne dikerek bir süre baktı, baktı. (age, 2013:32, 98)

(...) Ömer Beyefendi'nin bu vakayı **hükümeti tenkit eder bir gazete** fıkrası şeklinde hikâyesi ve nihayet bütün bunlar arasında güç belâ yazılan bir başyazının verdiği bezginlik Ahmet Kerim'i o gün yerinden kımıldanamayacak bir hale sokmuştu. (age, 2013:38)

Ahmet Samim, pratik politikanın insanı vaktinden önce yıpratıcı ve söndürücü mihnetlerine rağmen, **hayrete değer bir direnişle** ilk gençlik çağının bütün ateşini, coşkunluğunu ve ataklığını korumakta ve Ahmet Kerim'e en çok bu tarafından bağlı kalmakta idi. (age, 2013:41, 46)

Onun çoğu zaman, tam bir saflıkla yaptığı bu çeşitten herhangi bir sinik itirafına karşı Ahmet Kerim mutlaka, **henüz yular vurulmamış bir genç tayın ilk kamçı vuruluşunu ver vemezki şahlanışlarını, gelişlerini ve çifte atışlarını andırır tavrı ve hareketler**le karşılık verirdi. (age, 2013:85)

Sanki bunların varlıkları baştan aşağı yenilemiş, hisleri tazelenmiş, **eski derilerinin altından yeni doğmuş bir çocuk derisi kadar ince ve eskisine göre yüz kat daha çabuk tesir alır bir "nesiç"** ortaya çıkmıştır. (age, 2013:117)

Annesinin ona, Samiye meselesinden söz edişi sanki **Leylâ ile Mecnun'daki ana baba konuşmalarını andırır bir şey** oldu. (age, 2013:144)

Lâkin, hiçbir defa ne o **Samiye'ye temas eder bir kelime** söyledi, ne öbürü bu faciayı hatırlatır bir söz açtı. (age, 2013:160)

Lâkin, hiçbir defa ne o Samiye'ye temas eder bir kelime söyledi, ne öbürü **bu faciayı hatırlatır bir söz** açtı. (age, 2013:160)

(...) Hattâ bu dalkavukluğu **incelenmeye değer bir ruh halidir**. (age, 2013:170)

Bu zavallılar, sanki gittiklerine pişman, **geldiklerinden utanır bir halde** İstanbul sokaklarında cepheye giden yolları gözetliyorlardı. (age, 2013:212)

Osmanlı ordusu, yurdun bu son müdafaa hattında **eski kahramanlıklarını andırır bazı hamleler** göstermekteydi. (age, 2013:215)

Tıpkı bundan birkaç ay önce Servetifünun matbaasının kapısından seyrettiği “Harp isteriz!...” gösterisine benzer bir halk topluluğu Babiâli'nin Sadaret kapısı önünde kaynaşıp duruyor. (age, 2013:221)

Fakat bu bir adamın, iki adamın, üç adamın sesi değil; bu, **yüzlerce kişinin hep bir ağızdan bağrışını andırır bir uğultudur.** (age, 2013:221)

Meselâ bu tablonun şu tarafını kan renginde bir kırmızıya, o tarafını ölü benzi bir sarıya, bu tarafını **fırtına bulutlarının koyu rengini andırır bir sincabîye** boyuyordu. (age, 2013:256)

Fakat ihtiyar kadın son bir hamle ile yerinden kalktı ve **hıçkırıklar arasında güc anlaşılır bir sesle:** (age, 2013:279)

Fakat his seviyesi yükselmiş bir adam için sözü edilmeye bile değmeyen bu gibi sathî ve havaî zevklerin hatırası Ahmet Kerim'in **daralan ruhuna yeter bir gıda** oluyor (...). (age, 2013:313)

2.6.1.7. -İcî / -Ucu'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik

-İcî / -Ucu sıfat-fiil ekiyle yapılmış sıfatlık sayısı 12'dir. Bu tamlamalarda varlık ve kavramlara ait nitelemeler bulunmaktadır.

Onun içindir ki, bu sabah yanında Hasip Bey var diye oradan geçerken bu alışkanlığı yerine getirememiş olmak Ahmet Kerim'de **iç sıkıcı bir tesir** uyandırdı (...). (age, 2013:11)

İşte o zaman, herkes gibi Ahmet Kerim'de de **derinden derine yakıcı bir kudret ve zenginlik ihtirası** tutuşmaya başladı. (age, 2013:23)

Yürek paralayıcı bir haykırışla fırlayıp: "Aman, götürüyorlar!" diye bağırdı. (age, 2013:78)

Toplantı salonunda **endişe verici bir tenhalk** vardı. (age, 2013:138)

(...) Birden **yürek paralayıcı bir çılgılık**la kendisini dalgalara bırakıyor. (age, 2013:148)

Genç adamın aklından Hüseyin Rahmi'nin romanlarındaki o zebellâ acuze tipleri, birbiri ardı sıra sanki **heyecan verici bir geçit töreni** yapıyorlardı. (age, 2013:163)

Her gün bir yanı yıkılan müdafaa hattını parça parça olmuş taşları İstanbul'un sokaklarına **yürekler paralayıcı bir çatırtı** ile dökülüyordu. (age, 2013:207)

Zira, bu şehirde her şey **o kadar dehşet verici birer hevula** gibi görünüyordu. (age, 2013:216)

Ama bu sefer büyük kapının iki kanadı ardına kadar açıktır ve dışarı ile içerisi arasında devamlı bir karışma, **endişe verici bir kaynaşma** var. (age, 2013:221)

Bütün bu sualler Ahmet Kerim'in zihninden birer şimşek hızıyla geçiyor ve hepsi de **dehşet verici bir şekilde** cevapsız kalıyordu. (age, 2013:276)

Bu "Dur, dur!" kelimeleri ihtiyar kadının ağzında sanki **yürek paralayıcı bir valvarış halini** alıyordu. (age, 2013:279)

Baş döndürücü bir hızla, oraya buraya çarparak ve bazan bir anaforda dakikalarca dönerek meçhul bir yana doğru gidiyordu. (age, 2013:295)

2.6.2. Aitlik Grubu + İsimlik

Sıfatlık görevinde kullanılan aitlik gruplarının sayısı 45'tir. Bu tamlamalar anlamsal çerçeve içerisinde 4 başlık altında incelenmiştir.

2.6.2.1. Bulunma Bildiren Aitlik Grubu + İsimlik

Bu bölümde incelenen tamlama sayısı 17'dir. +DA bulunma hâl ekinin üzerine +ki aitlik ekinin getirilmesi yoluyla oluşturulmuş sıfatlıklardır. Bu tamlamalarda kavram, yer, kişi ve nesnelere ilişkin bulunma içeren nitelemeler yapılmıştır.

Şu dakikada Ahmet Kerim için hiçbir şey, ne **milletler arasındaki kanlı anlaşmazlıklar**, ne siyasî patilerin sinsi ve amansız didişmeleri, ne tarih, ne ilim; (...). (age, 2013:17)

Masif abanozdan muhteşem bir büfe **kalın kristal camları arkasındaki gümüş takımlarıyla** birlikte odanın bütün bir kenarını baştan başa kaplamıştı. (age, 2013:25)

Samim'i yere seren o bir damla barut **Meclisi Mebusandaki kocaman muhalefetin** ağzını bile tıkadı. (age, 2013:85)

Babî'li'nin bir köşeciğindeki o zavallı terzi ne biçimden, ne modadan anlıyor (...). (age, 2013:103)

Oysa, Samiye'yi yürür gösteren şey onun **oynaklık sahasındaki cüretli hareketleri**ydi. (age, 2013:107)

Gerçi **Meclisi Mebusan'daki bağımsızlarla hizipçiler** henüz tamamıyla bu partiye mal olmamıştı. (age, 2013:118)

Yabancı çevrelerdeki bazı dostlarımdan duydum. (age, 2013:123)

Onun içindir ki, **hallacın karşısındaki köhne evin** kapısı, ikinci defa açılırken birdenbire cinlerle sarılmış kalan Macbeth gibi benzi sarardı. (age, 2013:164)

Ahmet Kerim, Trakya haritası üzerine atılıyor, önce hiçbir şey görmez gözlerle bakıyor, bakıyor, sonra elindeki bir kibrit çöpünü ikiye ayırarak **kâğıt üstündeki itibarî kilometreleri** saymağa başlıyor (...). (age, 2013:200)

Ahmet bu biçilen etlerle kemiklerin kâh bir okul koridorunda, kâh **bir cami avlusundaki titrek yığılışlar**ına bakıyordu. (age, 2013:208)

Bundan ötesi **Babiâli'nin Sadaret kapısı önündeki harp gösterileri** idi. (age, 2013:208)

Kosova'yı, Manastır'ı, Üsküp'ü, Selânik'i **güzel Venedik'in karşısındaki Adriyatik kıyılarını**ı unuttu. (age, 2013:209)

Bu geniş ve yüksek pencereci odanın altındaki loş kemerde, bu itfaiye taburu neyi beklerdi? (age, 2013:216)

Kaba, seyrek ve yamru yumru Arnavut kaldırımları arasındaki her boşluk, her çukur mutlaka kıştan kalma bir kokuşmuş su ile dolu idi. (age, 2013:264)

(...) **Bu siyasî mihver etrafındaki sosyal ve fikrî hareketleri**; Merkezi Umumî'nin birtakım yeni faaliyetleri Ahmet Kerim'i bir dakika bile meşgul etmeye değmiyordu. (age, 2013:312)

Ahmet Kerim, İstanbul'u hayal ederek gözlerinin önüne, Beyoğlu Caddesi'nin süslü kalabalığından, **bu kalabalıklar arasındaki genç kız ve taze kadın siluetlerinden**, bir mağaza vitrini önündeki duraklayışlardan, Yani Birahanesindeki buzlu şaraplardan, Tokatlıyan'da bir akşam yemeğinden veya Taksim Bahçesinde bir gezintiden başka bir şey gelmiyordu. (age, 2013:312)

(...) **Yani Birahanesindeki buzlu şaraplardan**, Tokatlıyan'da bir akşam yemeğinden veya Taksim Bahçesinde bir gezintiden başka bir şey gelmiyordu. (age, 2013:312)

2.6.2.2. Ait Olma Bildiren Aitlik Grubu + İsimlik

+ki aitlik ekiyle oluşturulmuş, sıfatlık görevinde tespit edilen tamlama sayısı 20'dir. Bu tamlamalarda ilişkinlik ve ait olma anlamları bulunmaktadır.

(...) **Bunların sahiplerindeki "mülkiyet" hırsının** hâlâ neden sönmemiş olduğuna şaşıtı. (age, 2013:25)

Samim onların **kendisini Bevoğlu'na g6t6rmek volundaki b6t6n ısrarlarına** sonuna kadar direnmişti. (age, 2013:42)

(...) **Salonun havasındaki gıdıklayıcı titreşimler** dayanılmaz bir hale girdi. (age, 2013:65)

Sinekli Bakkal'daki o aşağı hayat şartlarından sıyrılıp bu konağa yerleşir yerleşmez ilk d6şüncesi yaşlı anasına sırf onun hizmetine bakacak bir hizmetçi tutmak ve kız kardeşine bir piyano alıp hemen piyano derslerine başlamak oldu. (age, 2013:99)

İşte, Zeki Bey **bu sahadaki ihtisas ve itibarı**na dayanarak Sadayı Millet'te çok gizli işaretlerle dolu, bir sıra polemikler yayınlamağa başlamıştı. (age, 2013:135)

Samıve'nin deniz 6st6ndeki serseri cesedi beyninde, g6z6nde, y6reğinde ve sinirlerinde b6t6n bu yaşayan gerçeklerden daha canlı, daha hazır, daha tesirli idi. (age, 2013:159)

Genç adamın aklından **H6sevin Rahmi'nin romanlarındaki o zebellâ acuze tipleri**, birbiri ardı sıra sanki heyecan verici bir geçit t6reni yapıyorlardı. (age, 2013:163)

Bu adam, **hazır elbise mağazalarının vitrinlerindeki erkek mankenlerin** en m6kemmел 6rneklerinden biriydi. (age, 2013:174)

Caddenin sol yanındaki k6çe başlarından arıların kovanlarından fırlayışı gibi birtakım k6c6c6k gazete satıcıları s6k6n ediyorlar. (age, 2013:181)

(...) **Cocukken okuduğu ve ezberine aldığı renkli halk destanlarındaki s6zlerin ve resimlerin** şaşılacak bir isabetle yeniden canlanmağa başladığını seziyordu. (age, 2013:195)

Gerçekten, **ne fikirlerinde, ne duygularında, ne yaradılışlarında, ne de hattâ edebiyat anlayışlarında hiçbir ilişkileri olmayan bu iki adamın talihlerindeki bu ortaklık** hayatın en tuhaf ve en esrarlı cilvelerinden biriydi. (age, 2013:229)

şimdi, **İstanbul'da bulunan ve her biri bir başka tarihte, bir başka voldan bir başka vasıta ile İstanbul'a gelen bu adamların ellerindeki m6şterek talimat ve programlar** onları kendi aralarında g6r6şmeye, buluşmaya hacet bırakmaksızın gereken devamlı rabıtayı sağlamış bulunuyordu. (age, 2013:242)

6nk6, **Kâmil Paşa h6k6meti zamanındaki zelillik ve uyusukluk havası** yerine, memlekette yeni baştan milli gururumuzu okşayan taze ve sağlam bir gençlik havasının esmeğe başladığını s6yl6yordu. (age, 2013:251)

Ahmet Kerim, seziyordu ki, **hayat ve hadiselerin, faniliği hakkındaki bu s6zler** genç adamda bir fikir saplantısının ifadesidir. (age, 2013:270)

Dört beş yıl önceki Üsküdar Mutasarrıflığında ve ondan sonraki Adana Valiliğinde Cemal Bey, Meşrutiyet devrinin ortaya attığı şöhretlerin en kuvvetlilerinden biri olmasını bilmişti. (age, 2013:277)

Dört beş yıl önceki Üsküdar Mutasarrıflığında ve **ondan sonraki Adana Valiliği**nde Cemal Bey, (...). (age, 2013:277)

Ahmet Kerim **cocukken dinlediği bir masaldaki şu söz**ü hatırlıyordu: (age, 2013:280)

Ahmet Kerim'deki bu müthiş yalnızlık duygusu Merkez Kumandanı Cemal Bey'in yanma girip çıktıktan sonra büsbütün arttı. (age, 2013:280)

(...) **Bu zekâdaki merhametsiz mantık**; (age, 2013:292)

Bereket versin ki, geçmişiyile bu biricik şefkât bağı **Ahmet Kerim'deki duygu ve fikir tembelliği**nin bir manevî inme haline girmesine mani oluyordu ve sonra İstanbul hasreti onu büsbütün maddileşmekten kurtarıyordu. (age, 2013:312)

2.6.2.3. Durum Bildiren Aitlik Grubu + İsimlik

Bu başlıkta incelenen tamlama sayısı 4'tür. Bu tamlamalarda kavramlara ilişkin durumsal nitelermeler bulunmaktadır.

(...) **Her zamanki açık sözlülüğü**yle cevap vermek zorunda kaldı: (age, 2013:43)

(...) Belki bu **düzenlenmiş dram havasındaki yalan, yapmacıklık** eli tabancalı üç adamı kapının eşiğinde dondurdu, kaldı. (age, 2013:114)

(...)Beyoğlu'nun iş ve banka çevrelerindeki dostlukları ile ayrıca **her günkü malî ve ekonomik siyasetin** şahdamarlarına sızabiliyordu. (age, 2013:134)

O zamanki dinî vecdin yerine şimdiki devirlerin siyasî heyecanları geçmiş, onun vücuda getirdiği insanların aynını bu da vücuda getirmeğe başlamıştı. (age, 2013:268)

2.6.2.4. İlgı Bildiren Aitlik Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 4 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda yer, kişi ve kavramalar arasındaki aitliklere ilişkin nitelermeler yapılmıştır.

Ahmet Samim ile Ahmet Kerim adları arasındaki yakın benzerlik bu basit kıza, iki arkadaşın kardeş oldukları zannını vermiş (...). (age, 2013:87)

Bu, her defa bir milletin hayatını öğüten şeytansı bir değirmen gibi **Times Nehri ile Volga Nehrinin arasındaki toprak parçası** üzerinde dikilip durmakta; (...). (age, 2013:211)

Ahmet Kerim Claridge ile Riche arasındaki bu azim ve irade kürünün çok kolay bir şey olacağını tahmin etmekle beraber, (...). (age, 2013:252)

(...) **Tevkif ile bu ceza arasındaki bir haftalık müddeti** çok buluyordu. (age, 2013:287)

2.6.3. Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik

Belirtili isim tamlamalarının sıfatlık olarak kullanıldıkları tamlama sayısı 67'dir. Bu tamlamalar 4 alt başlık altında incelenmiştir.

2.6.3.1. Durum Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik

İncelenen eserde bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 33'tir. Tamlamalarda yer alan isimlik unsuru sıfatlık unsuru tarafından durumsal açılardan nitelenmektedir.

Evet 31 Mart ihtilâlinde sonra, **iktidara gelen radikal devrimciler hükümetinin dehşetle kapadığı tenkit ve tartışma kapısı** ilk defa olarak Nidayı Hakikat gazetesinin kuruluşuyla açılmıştı. (age, 2013:13)

Herkesin sustuğu o yıldırma devrinde, gerçeği söyleyen bu iki yazarın sesi, (...). (age, 2013:14)

(...) Ahmet Kerim gibi **herkesin, beğendiği bir yazar** tarafından lâzım geldiği kadar itibar görmemek, daha doğrusu kendisini böyle bir gence beğendirememek Hasip Bey'i son derece üzüyordu. (age, 2013:19)

Hasip Bey'in kendisinin buraya girerken aldığı o alışkın ve yatkın tavır, Ahmet Kerim'in gözünde bu söylentiyi kuvvetle doğrulamıştı. (age, 2013:19)

Saman renginde boğum boğum ipekli storların varıya kadar örttüğü geniş pencelerin kenarlarından ufkî ve uzun bir tül, saçak ve kadife dalgası, çoktan cilâ yüzü görmemiş parkenin üstüne akıyordu. (age, 2013:25)

Hâlbuki ideal adını alan tüm fikirlerin ve amaçların kimyevi maddeler gibi düzmece ve iğreti bir hayat ile yaşadığı bu aşağı ve bencil çevrede bir siyaset şehidinin düştüğü yer, kürenin dibine kadar giden sonsuz bir panik uçurumdur. (age, 2013:44)

Minimicik bir çocuk iken havalimin yarattığı ateş gözlü cinler, kabarık saçlı kapkara cadılarla sarılı kaldığım gecelerde bile böylesine bir korkuya kapıldığımı hatırlamıyorum. (age, 2013:44)

İşte tam bu sıradaydı, o üç kişiden biri locanın karşısındaki masadan, herkesin işitebileceği bir sesle: (age, 2013:48, 66, 86)

(...) Tabiat üstü hayaletlerin oturduğu bir şiir ve büyü iklimine girmiş olurdu.(age, 2013:59)

Molla Bey, benim İttihatçılarda affedemeveceğim en büyük suç memleketteki ahlâk fesadına karşı gösterdikleri kayıtsızlıktır. (age, 2013:64)

Zavallı Şahabettin Süleyman'ın, binbir güçlkle idareye ve sürdürmeve çalıştığı zevk ve mutluluk yuvası işte burasıydı. (age, 2013:83)

Ahmet Kerim, kendisinin, bugünkü kadar patavatsız, beceriksiz, salak ve hımbıl olduğu bir gün daha hatırlamıyordu. (age, 2013:103)

Memlekette muhalefet yavaş yavaş yine başkaldırıyordu ve bu sefer, bütün muhalif akımların kaynağı Meclisi Mebusan'dı. (age, 2013:105)

Neredeyse herkesin duyabileceği bir sesle söyleniyordu. (age, 2013:115)

(...) Bu saatin gelip gelmediğini büyüklerin nedimi Süleyman Nazif'in hep gülümser ve hep esrarlı yüzünden anlamaya çalışıyorlardı. (age, 2013:141)

Renklerin ve seslerin edebi bir sessizlikle sustuğu bu gelin odasında benzi sapsarı gelinin buz gibi ellerini elleri içine alıyor (...). (age, 2013:159)

Arnavutluk ayaklanması diyorsanız, Abdülhamid'in ancak silâhşorluğa lâvık gördüğü Arnavut beylerini Meşrutiyet rejiminin baştaçı yapan ve Rumeli'nin siyasi emniyetini onların eline bırakan kimlerdir? (age, 2013:182)

Ahmet Kerim, çok defa kendisinin yakından şahit olduğu bu kargaşalıkların yalnız acayip, gülünç ve hazin taraflarını kaydetmekte idi. (age, 2013:188)

Bununla beraber vatan temellerinin derinden derine çatırdadığı o vahametli günlerde, İstanbul'un şu Bizans'a benzer görünüşü bir çeşit heybetten de uzak değildi. (age, 2013:188)

Ahmet Kerim, her şeyin ağırlaştığı bu kötü günlerde, Ferah Tiyatrosu gecesi kendisiyle dertleşen arkadaşının “Bizi Balkanlaştırdılar!” sözünü hatırlıyordu. (age, 2013:206)

Örfi İdare kararıyla herkesin erkenden evine sokulmak zorunda kaldığı bu gurbetli akşamlarda karşılıklı kuleler, sanki yutacak canlı et kalmadığı için hüznün ve melâle dalmış iki dev anasıdır. (age, 2013:216)

(...) **Hayatın kendisine hazırladığı binbir türlü zevkten** payını alamadan bir kuru ağaç gibi yıkılıp gitmişti. (age, 2013:223)

Fakat **bu işin içyüzünü bilmeyen halk gazetelerinin “bekleme devresi” dedikleri bu kısırlık ve hareketsizlik safhasından** son derece sinirleniyor (...). (age, 2013:237)

(...) Bu **ruh sıtmasının verdiği bir enerji** onu şimdiden birtakım tedbirsiz hareketlere sürüklüyordu. (age, 2013:244)

(...) **Bu susuzluğun verdiği isyan ateşi** bu gizli ihtilâl komitesini manevî şahsiyetinde en uygun gelişme ve yayılma sahasını bulmuştu. (age, 2013:244)

“**Aklımın ermediği bir şey** varsa o da, topu topu altı yedi kişiden ibaret olan bu icra komitesinin koca bir ihtilâli nasıl sevk ve idare edeceğidir” diyordu. (age, 2013:245)

Bu adamın **Paris ve Londra'nın yalnız milyonlere ayırabildiği en son konfor ve lüks düzenleri** içinde kendisini gerçekten talihsiz ve felâkete uğramış sayması ancak ruhî bir hastalığa alâmet olabilirdi. (age, 2013:252)

Hepsi de ayrı ayrı çirkindiler ve **çevrelerine bu kadar müşteri toplamış olmanın verdiği bir gurur** içinde birer prenses kadar azametli, kibirli duruyorlardı. (age, 2013:267)

Fakat, bu hal **aklın alabileceği bir şey** mi? (age, 2013:279)

Çünkü, bu, **onların sonsuz karanlığa götürebilecekleri biricik aydınlık hatırasıdır.** (age, 2013:295)

Mevsimin havada, suda ve toprakta yaptığı her tesir dünyanın sonuna işaret gibidir. (age, 2013:315)

2.6.3.2. Hareket Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta 12 tane tamlama incelenmiştir. Tamlamalarda sıfatlık unsuru isimlik unsurunu hareket niteleyici anlamlar yönüyle nitelemektedir.

Şimdi, **bilinmez bir elin oynattığı bir korkuluk** kadar kaba, gülünç ve hor görülmektedir. (age, 2013:18)

(...) **İki canavar kolunun güçlkle tutabildiği somaki sathı** üzerinde küçük bir şadırvan büyüklüğünde bir semaverle teferruatını taşıyordu. (age, 2013:25)

Beni karşıdan seyredenler **annemin son günlerde bana karşı söylediği bir söze** göre, gerçekten “baştan kara” vurduğumu sanır. (age, 2013:87)

Etten ve kemikten bir elin, tahtadan veya bir madenden bir âletle düz ve boş bir kâğıt üzerine çizdiği cansız ve âciz işaretler... (age, 2013:107)

Tevfik Fikret'in "Hak, tü!" sözüyle kötülediği bu acayip gazete idarehanesine tıpkı bir esir pazarı gibiydi. (age, 2013:141)

Gerçekten yakında, **bütün hükümet üyelerinin çağrılacağı bir müsamerede** Ahmet Kerim, Evkaf Nazırına da rasgeleceğini tahmin ediyordu. (age, 2013:171)

Ateşin saçağı sardığı bir anda biricik kurtuluş çaresinin "ademi merkezîyet" veya "teşebbüsü şahsî"de olduğunu söyleyen bu adamın hali, (...). (age, 2013:193)

Karaköy Köprüsü bu acıklı ıssızlığın ortasında, **birtakım suffî su mahlûklarının didiklediği bir uzun timsah cesedine** benzetilebilirdi. (age, 2013:216)

Acaba bu cinayet, **Nazım Paşa taraflısı birkaç zabitin sırf şahsî öc alma maksadıyla yaptıkları bir işten** mi ibaretti? (age, 2013:276)

Acaba, bir gece üç arkadaş Sadayı millet matbaasına doğru yürürlerken köşe başında kendilerini gözetleyen Sırrı Bey'in anlattığı vaka, **suçüstü yakalanan bir adamın kendini temize çıkarmak için uydurduğu bir yalandan** mı ibaretti? (age, 2013:291)

Hele, bu iki benlikten biri acayip ateşler içinde yanıp tutuşurken, **öbürünün muhafaza ettiği soğuk, duru ve açık zekâ**, bu zekâdaki merhametsiz mantık; (age, 2013:292)

Öyle ki, bir gün Sinop'ta, **sürgünlerin toplandığı bir kahveden** bu gazetenin buruşturulup yusuvarlak sokağa atıldığı görüldü. (age, 2013:313)

2.6.3.3. Kaynak Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta 19 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsur isimlik unsurunda verilen kavram ve varlığın kaynak bildirici bir mahiyettedir.

(...) Belki de **bu yaratığın ileri süreceği daha başka şartları** da gözü bağlı kabul edecekti. (age, 2013:17)

(...) Bâbiâli Caddesi'nin ne kadar kitapçı dükkânı varsa hepsine günde birkaç kere başvurmak, **onun, açık havada yaptığı biricik ekzersizdi**. (age, 2013:56)

(...) Belki onun haberi bile olmaksızın **ağabevinin kendi başına hazırladığı bu tuzak** değildir? (age, 2013:109)

Bunun dışında, **Fırkanın program diye ortaya attığı siyasi görüşlerin** hiçbirini benimsemiş değildi; bunları ha olmuş ha olmamış addetmekte idi. (age, 2013:119)

Oğlum, bu kızın sizden istediği hiçbir şey yok... (age, 2013:130)

(...) Mahmut Şevket Paşa'nın yapacağı askerî ıslahat işleri için her ne pahasına olursa olsun, biraz para aramakta idi. (age, 2013:135)

(...) Lütfi Fikri Bey'in ortaya attığı obstrüksiyon usulü muhalefetin çok işine yaramış, yani tam muhalefetin istediği gibi bir kabine buhranı ortaya çıkmıştı. (age, 2013:139)

Kadının bana havale ettiği bir iş vardı. (age, 2013:162)

Alemdar ceride-i feridesinin tertip ettiği muazzam ve muhteşem müsamere. (age, 2013:172)

(...) Bunun yerine İtilâf ve Hürriyet'in yani Entente Libérale'in -çünkü bu sözün Türkçe'si vezne sığmıyordu- sağlayacağı refah ve saadetin cennetten misal tasvirlerini yapıyordu. (age, 2013:176)

İşte, Osmanlı Devleti'nin tatbik etmekte olduğu Balkan politikası! (age, 2013:182)

Büyük devletler elçilerinin her gün yeni bir nota ile harekete geçirmeğe çalıştıkları bu tarihî müessesede zamanın zorlamalarına karşı tevekkülden başka bir şey sezilmiyordu. (age, 2013:184)

Ahmet Kerim, politika hırsının veya sadece ikbal düşkünlüğünün aşk gibi insanı ne delice fedakârlıklara ve ataklıklara götürdüğünü gördükçe hatırına Samim'in anlattığı bir hikâye geliyordu. (age, 2013:188)

(...) Ancak Ahmet Kerim'in işitebileceği yavaş bir sesle: (age, 2013:230)

Buna rağmen, araba Ahmet Kerim'in istemediği bir hızla polis, müdürlüğüne doğru yol alıyordu. (age, 2013:231)

Yalnız, İttihat ve Terakki polisinin bilmediği bir şey varsa o da bunların nerede toplandıkları ve ne yapmak niyetinde oldukları idi. (age, 2013:241)

İttihat ve Terakki hükümetinin devam ettirdiği hoşgörülü idareden yararlanarak önceleri kaçan muhaliflerin mühim bir kısmı yeniden memlekete girmişti. (age, 2013:241)

Rejim değişeli muhalefetle ilgisini kesmek lüzumunu duyan gazete sahibinin gerek Ali Kemal'e gerek Ahmet Kerim'e matbaasından ayrılmak zorunda kalsınlar diye reva görmediği kötü muamele kalmıyordu. (age, 2013:253)

Çarşı başındaki kahvenin her masası önünde bir adamın, ya İstanbul'a göndereceği bir dilekçenin pulunu yapıştırmakla veya bir dilek mektubu yazmakla uğraştığı görülüyordu. (age, 2013:314)

2.6.3.4. Konum Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta 1 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamada konumu anlamı içeren niteleme yapılmıştır.

"Anne," dedi, "şu köşe başındaki komşuların ahababı bir Aksaraylı hanım vardı, onun adını ve nerede oturduğunu biliyor musun?" (age, 2013:162)

2.6.3.5. Statü Bildiren Belirtili İsim Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta 2 tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru isimlik unsurunu kişilerin statülerini niteler mahiyettedir.

Bu kargaşalı Meclis'in başkanı Ahmet Rıza Bey, boş yere birtakım alaycı ve küçümseyici nüktelerle birbirini kovalayan fırtınaları yatıştırmak istiyor; (age, 2013:138)

Bu, Merkezi Umumi'nin derin ve esrarlı nazariyecisi Ziya Gökalp idi. (age, 2013:305)

2.6.4. Belirtisiz İsim Tamlaması + İsimlik

Belirtisiz isim tamlamasının sıfatlık görevinde kullanıldığı tamlama sayısı 11'dir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsurları isimlik unsurlarını durum açısından nitelemektedir.

Ahmet Kerim'i epeyce tatlı bir zevkten yoksun kılan bu söz, Samim'e irade dışı bir azizlik gibi gelir ve onu gülmeden katıltırdı. (age, 2013:88)

Size Avrupa'dan kucak dolusu selâmlar, sevgiler getirdim. (age, 2013:121)

(...) Bastonuyla eldivenleriyle bir kenara alarak, maroken taklidi bir yaylı koltuğun içine atıldı: (age, 2013:121)

Ve intiharlara, cinayetlere, yankesicilere baş sayfalarda sütun dolusu yer vermek usulü bu suçlar derecesinde kötü bir iş sayılırdı. (age, 2013:157)

Sadaret dairesinin kapanan kapısı önünde kâh bir hoca, kâh bir sivil, kâh bir genç, kâh bir yaşlı adam biriken kalabalığa ağız dolusu bir şeyler haykırıyor. (age, 2013:185)

Bütün güçlerin işbilir ve tedbirli bir vezirin sorumluluğu altında hep padişaha verilmesini, ayrı ayrı nezaretler usulünün kaldırılmasını, bunun yerine her idare

şubesinde **ih̄tisas sahibi bir Avrupalı “Müşavir Şebekesi”**nin kurulmasını istiyor ve her akşam, binbir dereden su getirip hep aynı nazariye’yi tekrar ediyordu. (age, 2013:190)

Nitekim, bir gün Kâmil Paşa’nın oğullarından birinin orada bulunduğundan tamamiyle habersiz, **Fransız taraflısı bir Lübnanlı** bu devlet adamının İngiliz dostluğu aleyhine öyle bir veriştirmeye başladı ki, Sadriazam Paşa’nın oğlu yerinden fırlayıp: (age, 2013:198)

O kadar değildir ki, dilinde **propaganda karşılığı bir kelime** bile yoktur (...). (age, 2013:206)

Onun dönüşünü birtakım **telve tiryakisi yaşlı paşalar** mı değiştirecekti? (age, 2013:211)

Onun içindir ki Gümölcineli İsmail ile bazı “Halaskar Zabitler” **İttihatçı usulü bir hükümet darbesini** maksada ulaşmanın en kısa yolu sayıyorlardı. (age, 2013:215)

Meselâ bu tablonun şu tarafını kan renginde bir kırmızıya, o tarafını **ölü benzi bir sarıya**, bu tarafını fırtına bulutlarının koyu rengini andırır bir sincabîye boyuyordu. (age, 2013:256)

2.6.5. İkileme + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen 22 tamlama örneği 4 başlıkta incelenmiştir.

2.6.5.1. Pekiştirme Bildiren İkileme + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 16’dır. Bu tamlamalarda varlık ve kavramların anlam yoğunluğunu arttıran niteleyici pekiştirmeler bulunmaktadır.

Hasip Bey **belli başlı muhalefet adamlarının** kendi hakkındaki bu yakın sevgi ve ilgisini gurur ve iftihar ile sezmekteydi. (age, 2013:18)

Kendi kendine “Bundan nasıl kaçmalı? Nereye sığınmalı?” diyordu ve bütün memleketi **baştan başa bir bataklık halinde** görüyordu. (age, 2013:33)

Ahmet Kerim bu yeni tutumunun sebebini mutlaka öğrenmek istedi ve o kadar üsteledi ki Samim, o **gelip geçici ağız sıklığı**nı şöyle bir yana atıp, her zamanki açık sözlülüğüyle cevap vermek zorunda kaldı: (age, 2013:43)

Baştan başa yapma bir gülüştü. (age, 2013:67)

Bu **mini mini şimşek aydınlıkları** içinde, Despina'nın tombul ve oynak kalçalarını her görüşte, biraz önce genç adamın kalbini yoklayan baba şefkati zaaftan zaafa düşüyordu. (age, 2013:89)

Neredeyse, öğle olacak ve matbaa **türlü türlü insanlarla, gürültülerle** dolmağa başlayacaktı. (age, 2013:121)

Kulaklarında aralıksız bir çingirak sesi, çın çın çınıyor ve kapanan gözlerinin ötesinde **renk renk bir âlemin** kırmızı, mor yeşil ve erguvanî perdeleri birbiri ardı sıra açılıyordu. (age, 2013:148)

Şerife Hanım'ın bundan öteki söylenişleri artık **tatsız tuzsuz birtakım lakırdılardı.**(age, 2013:166)

Bu ağustos gecesinde **iri iri ter damlaları** ablak ve yağız yüzünün üstüne yuvarlanıyordu. (age, 2013:173)

Sanki Rumeli **baştan basa bir arena** idi (...). (age, 2013:206)

Çünkü, hepsini yük arabalarında **üst üste bir yığın halinde** götürüyorlar ve yine üst üste bir yığın halinde aynı çukura atıyorlardı. (age, 2013:209, 209)

Biz diyorduk ki, Bulgar komitacıları **mini mini Türk yavrularının** kafataslarında analarının kanını içtiler; gülüyorlardı. (age, 2013:236)

O **bitmez tükenmez yalnızlık saatlerinin** boşluğunu bu düşünceler, bu felsefelerle doldurmaya çalışmaktadır.(age, 2013:239)

Ben hepsiyle **ayrı ayrı temas etme yolunu** buldum. (age, 2013:255)

Catal çatal bir yaşlı kadın sesi: (age, 2013:265)

Ahmet Kerim, zihninin bazı **gelip geçici aydınlık anlarında** bunun acılığını duymaktan uzak değildi. (age, 2013:313)

2.6.5.2. Beraberlik Bildiren İkileme + İsimlik

İncelenen eserde 3 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda birbirinden farklı tat ve kişilerin beraberlikleri anlamsal açıdan nitelenmiştir.

Fakat, bu kusurlar o taze vücudun güzelliğine **tuzlu biberli bir çeşni** katardı. (age, 2013:48)

Bunlar, **kadınlı erkekli bir geniş locaya** dolmuşlardı. (age, 2013:48)

Yukarıda genişçe bir odanın içinde **kadınlı erkekli bir küme** var. (age, 2013:266)

2.6.5.3. Yaklaşıklık Bildiren İkileme + İsimlik

Tespit edilen tek tamlamada yaklaşık olarak hemen hemen anlamları bulunmaktadır.

Yemekten kalktığı dakikadan beri durmadan uyulamakta olan Neşet Paşa **yarı yarıya kapalı gözlerini** bu sırada açmış, sebebini bilmeksizin kahkahalara katılıyordu. (age, 2013:66)

2.6.5.4. Çokluk Bildiren İkileme + İsimlik

Tespit edilen 2 tamlamada sıfatlık fazlasıyla ve gereğinden fazla anlamlarını bildirmektedir.

Şurada bir süprüntü yığını, orada bir sarhoş kusmuğu, beride **küme küme köpek tersleri** göze çarpıyordu. (age, 2013:94)

(...) Bu ölüme ne kadar yaklaşmış olduğuna **yeter artar bir delildir**. (age, 2013:310)

2.6.6. Bağlama Grubu+ İsimlik

Sıfatlık görevinde 108 tane bağlama gruplu tamlama tespit ettik. Bu tamlamalar anlamsal açıdan 5 başlıkta incelenmiştir. Tamlamalardaki çok anlamlı yapılar anlam ağırlıklarına göre sınıflandırmaya tabi tutulmuşlardır.

2.6.6.1. Durum Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik

Bu başlıkta 82 tane tamlama tespit edilmiştir. Tamlamalarda yer alan sıfatlık isimlik unsurunu durum açısından nitelemektedir.

İncelenen tamlamalarda sıfatlık unsurunda sıfat + bağlaç + sıfat, sıfat tamlaması + bağlaç + sıfat, sıfat + bağlaç + ikileme, sıfat + bağlaç + sıfat-fiil grubu, sıfat + bağlaç sıfatımsı, sıfatımsı + bağlaç + sıfatımsı, sıfat-fiil grubu + bağlaç + sıfat-fiil grubu, sıfat-fiil grubu + bağlaç + iyelik grubu, çıkma grubu + bağlaç + Buluma grubu, aitlik eki + bağlaç + aitlik eki yapıları tespit edilmiştir. Ve, fakat, lâkin bağlaçlarının bağlama grubu oluşturdukları görülmüştür.

Ahmet Kerim bu sesin sahibini, bu sesin sahibi olan kızını- çünkü, o mutlaka bir kızdı, **taze ve güzel bir kızdı!**- görmeyi tanımayı hayalinden bile geçirmiyordu. (age,

2013:16, 18, 25, 26, 27, 29, 30, 30, 32, 42, 48, 48, 73, 74, 75, 95, 95, 103, 109, 113, 119, 120, 125, 147, 149, 152, 164, 164, 183, 189, 198, 201, 208, 233, 252, 263, 283, 285)

Lâkin, tam bu anda, zavallı Hasip Bey **o derece gülünç ve acıklı bir tavır**la yanına sokuldu ve o kadar yalvarıcı bir sesle özürler diledi ki, genç adamın bütün kızgınlığı birden dağılıverdi. (age, 2013:16, 302)

Tıknaz ve ağır adam **çok karışık ve belirsiz bir selâm** vererek yaklaştı. (age, 2013:305)

Anadolu topraklarına kış **ağır ve derece derece bir felâket** gibi çöker. (age, 2013:315)

Hasip Bey, **dostça ve aynı zamanda koruyucu bir tavır**la gülümseyerek: (age, 2013:14)

Ömer Bey’le Hasip Bey arasında **uzun ve yorucu bir konuşma**dan sonra nihayet sofraya oturmuşlar. (age, 2013:23)

Vücudunun nasıl yıkanmaya ihtiyacı varsa ruhu da **pak ve arınmış bir âlemde** uçmaya muhtaçtı. (age, 2013:96)

Bir defa o **yorucu ve üzücü aşk oyunlarından** kurtulmuş bulunmak, sonra ölümle şakalaşmak ve bu şakalaşmadan yenmiş olmak, iradesine bir genç küheylan serbestliği ve kendi nefesine sonsuz bir güven vermiştir. (age, 2013:117)

Bu kız **arsız ve utanmaz bir mahluktur** ve onun adının senin ağzında yeri olmaması lâzım gelir. (age, 2013:144)

Öfkeli ve aynı zamanda rahatsız edilmiş bir adamın sesi: (age, 2013:185)

Bütün güçlerin **işbilir ve tedbirli bir vezirin** sorumluluğu altında hep padişaha verilmesini, ayrı ayrı nezaretler usulünün kaldırılmasını, bunun yerine her idare şubesinde ihtisas sahibi bir Avrupalı “Müşavir Şebekesi”nin kurulmasını istiyor ve her akşam, binbir dereden su getirip hep aynı nazariye’yi tekrar ediyordu. (age, 2013:190)

Bu sözleri söylerken iri gözlerinin akını **ağır ve ezici bir bakışla** orada hazır bulunanların üzerinde gezdirdi ve yaptığı tesiri tamamiyle anlamış bir adam vakariyle yırtıcı bir mahlukun pençesini andıran yumruğunu masanın üzerine dayayıp: (age, 2013:213)

Ahmet Kerim, hep neşeli görmeğe alıştığı ve hakkında arzudan başka bir şey duymadığı bu oynak, bu küçük fahişe yüzünün gözyaşlarıyla yıkandıktan sonra **ne masum ve ne kadar acınacak bir çocuk yüzüne** döndüğünü hayretle gördü. (age, 2013:88)

İlk hamlede bunlarla ayrı ayrı bağ kurmak başarısını gösteren Sırrı Bey'in bilgisine göre bu ihtilâlcilerin İstanbul'da toplantılar yapmasına, kararlar vermesine lüzum yoktu; zira, yapılması gerekli toplantı **Avrupa'da bilinen ve belli muhalefet üyelerinin** başkanlığı altında yapılmış ve verilmesi lâzım gelen karar en ince teferruatına kadar orada tespit edilmişti. (age, 2013:242)

Memlekette muhalefet adı altında toplanan ve her biri, her parçası ayrı bir kusurun, ayrı bir maksadın gölgesini taşıyan bu alaca kümenin içinde kendi siması acaba nasıl görünüyordu? (age, 2013:22, 27, 87, 120, 154, 212, 298, 311)

Ahmet Samim'i geçen kuşağa bağlı, yani **hayat işlerinde daha çok kanıksamış ve katılmış bir kimse** olarak saymak lâzım gelirdi. (age, 2013:41, 313)

A efendim; **şaşılacak ve öfkelenecek bir şey** yok. (age, 2013:154)

“Ebedi olarak” **Ahmet Samim'in vurulduğu gün durmadan tekrar ettiği ve her tekrar edişinde daha korkunç, daha trajik bulduğu bu kelime** şimdi kendisini ilgilendirir ilgilendirmez bütün o eski vahametini kaybetmişti. (age, 2013:288)

Hiç görmediğiniz ve durmadan yadırgadığınız bir yerde, hiç bilmediğiniz ve bilmekten kaçındığınız kimselerle sarılı; ümitsiz, isteksiz; kin ve ihtirastan, sevgi ve ıptilâdan uzak bir yaşayışa mahkûm olmak... (age, 2013:308)

Bu da **ne korkunç, ne müthiş bir kelime!** (2013:76, 84, 146, 146, 231)

Aldığı tavır bakımından son derece gizli ve esrarlı, fakat çıkardığı ses yönünden bir köşe hatibi kadar gürültülü, şu sözleri söyledi: (age, 2013:32, 150)

Bunlar **aralıklı, fakat devamlı bir gök gürültüsünü** andırıyordu ve bütün İstanbul halkı bir bora sırasında bir ağılın koyunları gibi burunlarını yere dikmiş, gözlerinin ışığı sönmüş bir halde birbirine sokuluyorlardı. (age, 2013:207)

Bundan başka İshak Sükûti'nin en samimi bir arkadaşı olmak ve o ölürken yanında bulunmak dolayısıyla, şahsiyetinin öteki bütün Jön Türkler arasında **büsbütün ayrı ve saygıya değer bir manası** vardı. (age, 2013:34)

Gerçekten Şerife Hanım'ın **ne kadar boğazına düşkün ve ne kadar çıkarıcı bir kadın** olduğunu anlamak da pek güç bir şey değildi. (age, 2013:169)

Lâkin, basireti bağlanmış insanlar gibi bütün parti, sanki **alna yazılmış ve kaçınılması imkansız bir sona** doğru yürümekten kendini alamıyordu. (age, 2013:136)

Bununla beraber, **dilindeki ve kılığındaki bu alafranga azmanlığa** rağmen Ömer Beyefendi, her zamandan çok “ananeçi” olduğunu söylemekten de geri kalmıyordu. (age, 2013:190)

Onun içindir ki, kızcağız, Ahmet Kerim’le yüzyüze gelince **küçük ve fakat acı bir çığlık** koparmış. (age, 2013:87)

Nitekim o gün, Ahmet Kerim bu ruh halinin **pek canlı ve pek acıklı bir görünüşü**ne kendisi şahit olmuştu: (age, 2013:27)

İşte, bunlar gibi yaratılışının birtakım acayip, gülünç ve safdil görünüşleri Şahabettin Süleyman’ı, Ahmet Samimin gözünde **pek dikkate değer ve pek sevimli bir sima** haline sokmuştu. (age, 2013:57)

Ahmet Kerim, yaşadığı çevrede, **bu cinsten ve bu çapta bir kimseye** rastlamak şöyle dursun, kendisini bayağı ihtirasların aşağısında bir alay fırsat düşkünleriyle sarılmış görüyordu. (age, 2013:189)

Kaç defa **imzasız, lâkin ateş ve özleyişle dolu bir mektupla** sevgiliye halini anlatmayı düşündü. (age, 2013:101)

2.6.6.2. Hareket Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 8’dir. Bu tamlamalarda kavram, kişi ve nesnelere ilişkin hareket içeren nitelemeler yapılmıştır.

İncelenen tamlamalarda sıfatlık unsurunda sıfat-fiil grubu + bağlaç + sıfat-fiil grubu, sıfatımsı + bağlaç + sıfatımsı yapıları tespit edilmiştir. Ve, veya, gerek ... gerek ... bağlaçlarının bağlama grubu oluşturdukları görülmüştür.

Hiç güneş yüzü görmemiş bir harem kadının bileklerini andıran tombul ve beyaz ellerinin hep kendisi gibi yumuşak, beyaz şeylere değişini araştıran ve bunun dışındakileri yavaşça iten bir hali vardı. (age, 2013:62, 283)

Zaten bu, tam **onun sokağa çıktığı ve ekserivetle öteberi almak için İstanbul tarafına geçtiği bir saatti.** (age, 2013:27, 57)

Bu hoca **yazdığı ve yayınladığı istifa mektubunda** diyordu ki: (age, 2013:137)

(...) Onu **tenkit edecek veya hor görecektir bir kimsenin** yeryüzünde bulunabileceğine ihtimal veremezdi. (age, 2013:29)

Ondan bir başkası gelip de çalmasını diye **oyuncağıyla koyun koyuna vatan veya yeni alınmış kundurularını fare hücumlarından korumak için yorganın altında saklayan bir titiz çocuk** ruhu seziyordu. (age, 2013:217)

Çünkü o sıralarda, **gerek “Divanı Harbi Örfi”nin, gizli işkence usulleri kullandığına dair belgeleri ortaya atan, gerek Soma-Bandırma demiryolu imtiazı işinin içvüzünü açığa vuran tek gazeteci**, o idi. (age, 2013:54)

2.6.6.3. Duyu Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik

Bu başlıkta 10 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda görme ve dokunma duyularına ilişkin nitelemeler bulunmaktadır.

Onda, kimi geniş ve şehvetli bir ağzın parıltısını, kimi sıcak ve yumuşak bir sesin okşayışlarını, kimi **duru ve esmer bir tenin** hesapsız nüanslarını, kimi yanık baş renginde bir yığın saçın, karmakarışık, alnının üstüne dökülüşünü, kimi de hezarn dalı gibi hem çevik ve hem sert bir vücudun tatlı kımıldanışlarını beğenirdi. (age, 2013:48, 58, 94, 107, 234)

Samiye beyaz ve uzun gecelik entarisinin içinde **saçları dağınık ve ayakları cıplak, bir küçücük çocuğa** benziyordu ve başı, ancak Ahmet Kerim’in göğsüne kadar gelebiliyordu. (age, 2013:115, 171)

Bu muharrir, **bevaz etli ve sarı tüylü bir baykuş** gibi o gruptan bu gruba konarak iki kahkaha ile bir horultu arasında, memleketin kaderiyle ilgili böyle uğursuz bir falcılıkta bulunuyor ve muvafık, muhalif herkesin ümidini kırmaktan, keyfini kaçırmaktan başka bir şey bilmiyordu. (age, 2013:192)

Ömer Bey alafranga bir selam çalımını ile kendisine doğru uzanan Hasip Bey’in başına **hafif ve okşayıcı bir şamar** vurarak Ahmet Kerim’e yaklaştı: (age, 2013:20, 25)

2.6.6.4. Karşılaştırma Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik

Bu başlıkta 7 tane tamlama örneği tespit edilmiştir. Bu tamlamalardaki sıfatlık unsuru isimlik unsurunu karşılaştırma içeren bir nitelemeler içermektedir.

Bütün bu elbise parçalarında **hiçbir canlı vücudun ne gözle, ne sözle, ne sesle anlatamayacağı kadar tesirli ve acı bir belâgati** vardı. (age, 2013:78, 307)

Gerçekten, Ahmet Kerim, kâh Ömer Beyefendi’nin konağında, kâh Prens Sebahattin Bey’in yalısında, **rengi daha belli ve daha kuvvetli radikal bir kabinenin** iktidara getirilmesi için bazı görüşmeler yapıldığından haberli idi. (age, 2013:187, 254, 288)

Onun gözünde, bu gürültüsüz, heybetsiz rejim değişiklikleri, uykusu kaçmış bir adamın, yatağında **sağdan sola, soldan sağa dönüşleri kadar tatsız ve boş vere tedirgin edici bir hareket** gibi geliyordu. (age, 2013:152)

Ahmet Kerim **dışarıdaki sofa kadar çıplak ve basık tavanlı bir odaya** girdi. (age, 2013:164)

2.6.6.5. Benzerlik Bildiren Bağlama Grubu+ İsimlik

Tespit edilen tek tamlama örneğinde benzerlik anlamı bulunmaktadır.

Onda, kimi geniş ve şehvetli bir ağzın parıltısını, kimi sıcak ve yumuşak bir sesin okşayışlarını, kimi duru ve esmer bir tenin hesapsız nüanslarını, kimi yanık baş renginde bir yığın saçın, karmakarışık, alnının üstüne dökülüşünü, kimi de **hezarn dalı gibi hem çevik ve hem sert bir vücut**un tatlı kimıldanışlarını beğenirdi. (age, 2013:48)

2.6.7. Edat Grubu+ İsimlik

Edat grubunun sıfatlık görevinde kullanıldığı tamlama sayısı 188'dir. Bu tamlamalar 10 edat grubunun anlamları çerçevesinde alt başlıklar halinde incelenmiştir.

2.6.7.1. -E ait'li Edat Grubu + İsimlik

Tespit edilen tek tamlama örneğinde ait olma anlamı nitelenmiştir.

Ahmet Kerim varlığını kaplayan büyük kederin içine o kadar kapanıp kalmıştı ki, **kendisine ait bu küçük vaka** tamamiyle hatırından çıkmış bulunuyordu. (age, 2013:80)

2.6.7.2. -E göre'li Edat Grubu + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 6'dır. Bu tamlamalarda kavram ve varlıklarda uygunluk veya denklik anlamlarında bir niteleme sağlanmıştır.

Hattâ şimdiden, hiç değilse bir nazır namzedi tavrı takınmış ve herkesten **buna göre bir muamele** bekliyordu. (age, 2013:18)

(...) Akşama doğru biraz genç olmak, biraz da kendisi için ve **kendi çağına göre yaşamak ihtiyacı**nı duyardı. (age, 2013:37)

Lâkin, **bu uyuşmacılığa göre bir kabine** kurulursa nazır sayısının elliye çıkması lâzım geliyordu. (age, 2013:188)

Bu, **tam o andaki Türkiye'ye göre bir hükümetti.** (age, 2013:212)

Bu adamda vaziyeti ve hadiseleri hep kendi hırslarına, hep **kendi heyecanlarına göre anlatmak ve yorumlamak hassası** o kadar ileriye gitmişti ki, gerçeğin kendisi bunun yalanları veya mübalağalıları yanında neredeyse inanılmaz bir şey gibi kalırdı. (age, 2013:250)

Şu halde, onların yapabilecekleri işlerle, bizim yapabileceğimiz işleri birbirinden ayırabilmek ve **ona göre bir iş bölümü esası** bulmak... (age, 2013:262)

2.6.7.3. -E dair'li Edat Grubu + İsimlik

Bu başlıkta incelenen tamlama sayısı 2'dir. Bu tamlamalarda isimlik unsuru İlgililik, ilişkinlik anlamları doğrultusunda nitelenmiştir.

Onlar gittikten sonra **bu bahsin mevzuunu teşkil eden meseleye dair bütün dosyalar**ımı karıştırmak mecburiyetinde kaldım. (age, 2013:20)

Yüzünde, **guruluğuna dair başka hiçbir işaret** yok. (age, 2013:171)

2.6.7.4. -E doğru'lu Edat Grubu + İsimlik

İncelenen eserde bu başlıkta tespit edilen tek tamlama örneğinde yönelme bildiren bir niteleme bulunmaktadır.

Çarşafının enseden bir büzülüşü, sonra **omuzlara doğru bir dağılışı**... (age, 2013:103)

2.6.7.5.-E karşı'lı Edat Grubu + İsimlik

Bu konuda incelenen tamlama sayısı 5'tir. Tamlamalarda yer alan isimlik unsuru sıfatlık unsuru tarafından karşı ve karşılık anlamlarını içeren bir nitelemede bulunulmuştur.

Çoğu zaman, bu duygu onda, yalnız bir düşünce olarak kalmıyor, **bütün güzel seylere karşı bir onulmaz hasretin** yarası kanyordu. (age, 2013:23)

Muhelif arkadaşlarına karşı bu tepkiler, bu itirazlar, bu karşı öfkeler Ahmet Kerim'de yeni bir ruh halinin başlangıcını teşkil ediyordu. (age, 2013:205)

Lâkin birden, Şerife Hanım'ın **düşmüş insanlara karşı o kötü bakışı** gözünün önüne gelince bütün ümitleri kırıldı. (age, 2013:230)

Ne birlikte mahkûm olduğu arkadaşlarına karşı yüreğinde ufak bir sevgi, ne de **kendisine bu işkenceyi lâıyk gören düşmanlarına karşı bir kızgınlık ve nefret** duyuyordu. (age, 2013:285)

Fakat **bu hale karşı bir tepki** yapmak hususunda kendini o kadar âciz buluyordu ki, (...). (age, 2013:313)

2.6.7.6. İle'li Edat Grubu + İsimlik

Bu başlık altında incelenen tamlama sayısı 31'dir. Bu tamlamalar anlamsal olarak 3 başlıkta değerlendirilmiştir.

2.6.7.6.1. Beraberlik Bildiren İle'li Edat Grubu + İsimlik

Bu bölümde tespit edilen 2 tamlama örneğinde beraberlik anlamları nitelenmektedir.

Ahmet Kerim **bütün manasıyla bir somnombülü** andırıyordu. (age, 2013:84)

Öte yandan Hürriyet ve İtilâf çevrelerinde de **bütün manasıyla bir parti hükümeti** kurulmasına çalışılıyordu. (age, 2013:187)

2.6.7.6.2. İlişkinlik Bildiren İle'li Edat Grubu + İsimlik

Bu bölümde tespit edilen tamlama sayısı 14'tür. Bu tamlamalarda ilişkinlik anlamları nitelenmiştir.

Gerçi aralarında **politikayla ilgili hiçbir söz** geçmezdi; (age, 2013:38)

Gittikçe artan bir ateşle **İttihat ve Terakki'nin fedai teşkilâtıyla ilgili bir alay tafsilat** veriyor ve arada bir kâh Samim'e kâh Ahmet Kerim'e dönerek: (age, 2013:61)

(...) Bu çarpıntılarla dolu anlatışta **soğukkanla düzenlenmiş bir suikastla ilgili hiçbir işarete** rastlamıyordu. (age, 2013:109)

Dünyada hiçbir ilim, ona, **Samiye'nin son haliyle ilgili bu heyecanlı tafsilâtı** bilmek kadar derin, geniş ve ehemmiyetli görünmüyordu. (age, 2013:159)

Belki annesine sorsa öğrenecekti ama, onu **bu meseleyle ilgili herhangi bir bahiste** söylemekten o kadar korkuyordu ki -kendisine ne derece ağır gelirse gelsin-yine bu susmayı yeğ buluyor(...). (age, 2013:160)

Ahmet Kerim, o kadının kendisine bile **bununla ilgili birçok tafsilât** verdiğini belirsiz bir şekilde hatırlıyordu, (...). (age, 2013:162)

Karşısında Hâsip Bey başını önüne eğmiş, **halk psikolojisinin bu garip manzarasıyla ilgili ne kadar kelime ve tabir** okuduysa hepsini birer birer hatırandan geçiriyor (...). (age, 2013:175)

Bu muharrir, beyaz etli ve sarı tüylü bir baykuş gibi o gruptan bu gruba konarak iki kahkaha ile bir horultu arasında, **memleketin kaderiyle ilgili böyle uğursuz bir falcılıkta** bulunuyor (...). (age, 2013:192)

Filan yazısını övüyor, **filan yazısı ile ilgili bazı tenkitler** söylüyor. (age, 2013:242)

Bize şu **suikastla alâkalı bütün bildiklerimizi** tam bir samimiyetle anlatır mısınız? (age, 2013:283)

Artık **geçmiş ile ilgili hiçbir hatırası** kalmamıştı; (age, 2013:284)

(...) Artık **gelecekle ilgili hiçbir tasarısı** yoktu ve bugünü bir rüya gibi yaşıyordu. (age, 2013:284)

Eğer şimdiye kadar **hayatla ilgili her şeyi** hor gördü ve yadırgadıysa bu, ona aşırı sevgisindendi. (age, 2013:297)

Talât Bey, Cemal Bey'in elini sıkarken **Enver'le ilgili bütün gerçekler** bir şimşek hızıyla beyninden geçti. (age, 2013:302)

2.6.7.6.3. Durum Bildiren İle'li Edat Grubu + İsimlik

Bu konuda tespit edilen 15 tamlamada duruma bağlı nitelemeler yapılmıştır.

Kimbilir kaç yıldan beri, sürekli bir suikast havası içinde işleyen muhayyelesi **buna benzer vesilelerle sınırsız bir genişlik** kazanır ve tabiat üstü hayaletlerin oturduğu bir şiir ve büyü iklimine girmiş olurdu. (age, 2013:59)

Bizans denilince, Ahmet Kerim'in burnuna **günlük, öd ağacı, tarçın, karanfil gibi keskin baharat kokularıyla dolu bir hava** gelirdi. (age, 2013:90)

Kuşkulu ürperişlerle dolu ıslak bir kış sabahı. (age, 2013:94)

İşte, Zeki Bey bu sahadaki ihtisas ve itibarına dayanarak **Sadayı Millet'te çok gizli işaretlerle dolu, bir sıra polemikler** yayınlamağa başlamıştı. (age, 2013:135)

Buyurduğunuz gibi, **müracaatçılarla dolu bir odada**, bir odacının ağzından bu cevabı almak insana öyle ağır geliyor ki... (age, 2013:154)

Onun için cephe arkası demek o sıralarda ikinci muharrirliğini üzerine aldığı İkdam gazetesi **idare evinin ağzına kadar insanla dolu bir oda**sında savaş haberlerini okumak, (...). (age, 2013:198)

Dışarıda bekçi, saat alaturka beşi, altıyı, yediyi vurur; bu yaşlı kadınla genç adam, aralarında **ölmüş bir kızla ilgili bu hatıralar**, bu dertleşmelerle baş başa verip otururdu. (age, 2013:220)

Sanki onlarla bizim aramızda baştan başa **dikenlerle örtülü bir yüksek duvar** örülmüştü. (age, 2013:237)

(...) Ona **fikir ve edebiyatla meşgul bir insan âsilliği** vermektedir. (age, 2013:259)

Onun içindir ki, Ahmet Kerim, Bekirağa Bölüğündeki hüccesine geri getirildiği vakit **bütün manasıyla ruhsuz bir ceset**ten farksızdı. (age, 2013:283)

Orada, bir ateş içinde sanki **korkunç havaletleriyle esrarlı bir âlem** kuruluyordu ve Ahmet Kerim'in gözleri hiçbir şey görmüyordu. (age, 2013:290)

Camları kalın bir kir tabakasıyla örtülü bir fenerin donuk ışığı Ahmet Kerim'in korku ve karanlıkla dolu gözlerini kamaştırmak için kâfi geldi. (age, 2013:290)

Ahmet Kerim, şu dakikada kendisine karşı **acıma ile karışık bir nefret** duyuyordu. (age, 2013:292)

Serin kaynaklardan akan tatlı sular, **deniz ve orman kokularıyla dolu taze havalar** güneşin sıcaklığı ayın ışığı, çiçeklerin kokusu, ağaçların gölgesi herkesin ortak malı, ortak nimeti değil miydi? (age, 2013:294)

(...) Deminki utangaç çocuk **tavrı ile kudretli Merkez Kumandanına** sokulup: (age, 2013:308)

2.6.7.7. -dEn başka'lı Edat Grubu + İsimlik

Bu edat grubunun oluşturduğu sıfatlık sayısı 42'dir. Bu tamlamalarda anlamsal açıdan belirtme yoluyla başkalık ilişkisi nitelenmektedir.

(...) Düşündü ki **kahramanlarla evlialardan başka hiç kimse** milletlerin başına geçmeye layık değildir; (age, 2013:17)

Saim Hoca'ların, mebus Tahsin'lerin ve daha başkalarının, dilek ve gayretleri de **kendilerine göre bir ikbale erişmekten başka bir şey** değildi. (age, 2013:22)

(...) Bununla kendi devrinin ahlâkça şimdiki devre üstünlüğünü ispat ederek, **tekrar ikbale geçmekten başka bir şey** istemiyordu. (age, 2013:26)

Fakat, kapıda duran nöbetçi bunun farkına bile varmadı ve gözleri **Osman Ağa'nın parıltılı yakalığından başka bir şey** görmedi. (age, 2013:27)

"Ben bütün kuruntuların üstüneyim ve bu dünyada yaşamak hakkından başka bir şey tanımıyorum" derdi. (age, 2013:56)

Sizin için hayatta **merak ve tecessüsten başka hiçbir şey** yok mudur? (age, 2013:72)

Ahmet Kerim, felâket haberinden sonra, birden matbaayı doldurmağa başlayan kalabalığın **bu hislerden başka hiçbir şey** duymadığına inanıyordu. (age, 2013:72)

Bu korku, bu kayıtsızlık ve kendinden başka kimseyi düşünmemelik havası içinde herhangi bir cesaretli hareketin **insanı gülünç bir hale sokmaktan başka bir şeye** yaramayacağını seziyordu (...). (age, 2013:86)

Fakat ağızını bir açacak olsa, **bu geceki maceradan başka hiçbir şeyden** bahsedemeyeceğini anlıyor ve susuyordu. (age, 2013:111)

Gözünün önünde **bu realiteden başka hiç, hiçbir şey** yoktur. (age, 2013:113)

Hepsi de ağızdan "Osmanlıyız" diyordu ama, gönülden, **Osmanlı Devleti'nin yıkılıp dağılmasından başka bir şey** dilemiyordu. (age, 2013:119)

"Vallahi, Hasip Bey, ben şimdi, **İttihat ve Terakki Komitesi'nin yıkılmasına yardım etmekten başka bir şey** düşünmüyorum." (age, 2013:122)

Hele, Trablusgarb'ın İtalyanlar tarafından işgali gerçekleştiği gün, sütunlarını **vatan duygularından başka hiçbir şeye** açık bırakmayışı ve belki İttihatçı basından daha çok keder ve üzüntü gösterişi, Ahmet Kerim'e çok asîl bir davranış gibi geldi. (age, 2013:126)

Herkesi güldürmekten başka bir şeye yaramıyordu. (age, 2013:139)

O, **içinden bir kızgın şişe saplanmış, zavallı bir et parçasından başka bir şey** değildi ve hayat ile ilgisi bu yanık acısını duymaktan ibaret kalmıştı. (age, 2013:146)

İhtilâl ve inkılâp sözleri, **onların beyninde bir âfete işaret olmaktan başka bir mana** ifade etmiyordu. (age, 2013:152)

Zavallı Ömer Beyefendiyi, **kendi dostlarından başka hiç kimse** karşılamağa gitmedi. (age, 2013:156)

Yürürken **yaşlı kadınlardan başka hiçbir kimse** dikkatini çekmiyor ve bunlar da çoğunlukla sınıksız peçeli oldukları için bir türlü yüzlerini göremiyordu. (age, 2013:161)

Düşünüyordu ki onların yuvası **bu sokaklardaki, kaburgası çıkmış evlerden başka bir şey** değildir. (age, 2013:163)

(...) Başka bir kısmı da **vaktinden önce gelip ver bulmuş olmanın mutluluğu içinde her söze alkış tutmaktan başka bir şey** bilmiyordu. (age, 2013:173)

Büyük devletler elçilerinin her gün yeni bir nota ile harekete geçirmeğe çalıştıkları bu tarihî müessesede **zamanın zorlamalarına karşı tevekkülden başka bir şey** sezilmiyordu. (age, 2013:184)

(...) **Muvafık, muhalif herkesin ümidini kırmaktan, keyfini kaçırmaktan başka bir şey** bilmiyordu. (age, 2013:192)

Hepsinin aklı başından gitmiş, **bir an önce soluğu memlekette almaktan başka bir şey** düşünen kalmamış. (age, 2013:203)

"**Bizden başka herkes ve her şey** var. Öyle değil mi, Ali Kemal Bey?" dedi. (age, 2013:204)

O da, **bu deprenen etlerden başka bir şey** değildi. (age, 2013:208)

"**Bundan başka bir hükümet** daha kurulmasına imkân var mı?" (age, 2013:214)

Lâkin, bütün bu kalabalığın içinde **hatip Ömer Naci'den başka hiç kimsede** bir ihtilâl işareti görülüyordu. (age, 2013:222)

Ahmet Kerim, düşün ki, eğer kalbinin üstünde yeni bir yasin gölgesi olmasaydı o da **bu vaka karşısında alay etmekten başka bir avunma çaresi** bulamayacaktı. (age, 2013:223)

Burada eşya adına **bir yıpranmış koltuk, bir tahta masa, bir hasır sandalyeden başka bir şey** yoktu ve o gece hava soğuktu. (age, 2013:232)

(...) Türk milletinin bu biricik kudretli müessesesi bir inmeli gibi olduğu yerde **çarpılmaktan, sarsılmaktan başka bir şeye** yaramaz olmuştu. (age, 2013:237)

İttihat ve Terakki **çarkı derin bir boşluğun içinde kuru bir gürültü ile dönmekten başka bir şeye** yaramıyordu. (age, 2013:238)

Ahmet Kerim, bir zaman öfkesini kızgınlığını, bir zaman nefretini, bir zaman korku ve ürküntüsünü dürtükleyen bu yüzün karşısında, şimdi, **acı acı gülmekten başka yapacak bir şey** bulamıyordu. (age, 2013:239)

Fakat, çok geçmedi, bunun da ötekiler gibi **polisin kuşkusundan başka hiçbir şeye** dayanmadığı anlaşıldı (...). (age, 2013:250)

Fakat, bu hava, **gerçekte o gazetenin yazısını vazan vazarın beyninden başka hiçbir yerde** esmiyordu. (age, 2013:251)

Fakat, ne yapsın ki, koca İstanbul'un içinde onun **Sırrı Bey'den başka dostu, arkadaşı, tanıdığı** kalmamıştı. (age, 2013:255)

Ne yazık ki, bu şimdi **onun iskeletinden başka bir şey** değildir. (age, 2013:258)
Buradan başka bir yere gideceğiz. (age, 2013:263)

Öbürlerine gelince, **sunu yaparız; bunu ederiz diye Paşayı aldatmaktan ve parasını çekmekten başka bir şey** yaptıkları yok. (age, 2013:264)

Bütün tarih **bu hırsın hikâvesinden başka bir şey** değildir. (age, 2013:270)

Kerim Bey, Kerim Bey sana vasiyetim olsun; günün birinde bu gerçekleri yazacağın vakit **kendi vicdanından başka hiçbir kimseye** danışma! (age, 2013:272)

Aksine, kendi kibrimizin yarattığı vefasız hayaletlerden ibaret olan bu unsurlar **bizim hayatımızı çapraşık ve karmakarışık bir şekle sokmaktan ve onu ağır, kâbuslara benzetmekten başka bir şeye** yaramaz. (age, 2013:294)

(...) **Tokatlıyan'da bir akşam vemeğinden veya Taksim Bahçesinde bir gezintiden başka bir şey** gelmiyordu. (age, 2013:312)

2.6.7.8. Kadar'lı Edat Grubu + İsimlik

Kadar edatıyla oluşturulan tamlama sayısı 39'dur. Bu tamlamalar anlamsal olarak 6 başlıkta incelenmiştir.

2.6.7.8.1. Karşılaştırma Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsimlik

İncelenen eserde bu başlıkta 11 tane tamlama tespit ettik. Bu tamlamalarda karşılaştırma yoluyla yapılan nitelermeler bulunmaktadır.

Daha düne kadar kimi baykuşlar gibi uğursuz sesler çıkaran, kimi ishak kuşları gibi hep aynı mâkam üzere öten, kimi kırlangıçlar gibi cıvıl cıvıl cıvıldayan bütün o parlamento kuşları, artık, **icleri samanla doldurulmuş ölü ördekler kadar suskun ve hareketsiz**dirler. (age, 2013:85)

Hele Lûtfi Fikri Bey'in Mahmut Şevket Paşa'ya hücumunu neredeyse **Fransa'da "İnsan Hakları" beyannamesinin ilânı kadar büyük bir hâdise** sayılmıştı. (age, 2013:111)

Çünkü **sevmeden sevilme kadar büyük bir ruh işkencesi** yoktur. (age, 2013:134)

Ateşin saçağı sardığı bir anda biricik kurtuluş çaresinin "ademi merkezîyet" veya "teşebbüsü şahsi"de olduğunu söyleyen bu adamın hali, memleketini düşman

kuşatmış bir Alman bilginin kendisine “Şehri nasıl kurtaralım?” diye soranlara **“İlkokullar açınız!” cevabı kadar yersiz, mevsimsiz, acayip ve hazindi.** (age, 2013:193)

Ahmet Kerim'e göre, Türk milleti ne kadar vakarlı, ağırbaşlı ve alçakgönüllü ise, İttihat ve Terakki **o kadar yaygaracı, farfaracı ve küstahı.** (age, 2013:205)

Türk milleti ne kadar "aklı selim" sahibi, olgun ve tedbirli ise, İttihat ve Terakki **o kadar paradoksal, ütopist;** o kadar tedbir ve ihtiyattan uzaktı. (age, 2013:205)

Ahmet Kerim, hiçbir zaman Hamlet'in “Olmak veya olmamak” tiradını **bugünlerdeki kadar içten bir kavrayışla** anlamamıştır. (age, 2013:209)

Yeryüzünde, hiçbir dilenci grubunun hali, **Westminster Sarayı ile Foreign Office'in merdivenlerinde bekleyen bu Babîâli Paşalarıyla Babîâli Beyleri'nin hali kadar aşağılık ve sefillik manzarası** göstermemiştir. (age, 2013:210)

Meğer hürriyet **yemek, içmek, soluk almak, ağlamak ve gülmek kadar tabii ihtiyaçlardan** biriymiş. (age, 2013:233)

Bu arkadaşlık kadar sıkıntılı bir şey bilmiyorum. (age, 2013:288)

Talât Bey, doğrusu, İttihat ve Terakki teşkilâtının içinde **bu kadar yaman bir adam** da istemiyordu. (age, 2013:303)

2.6.7.8.2. Derece Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 16 tane tamlama inceledik. Bu tamlamalarda ölçüsünde derecesinde anlamları nitelenmiştir.

(...) **O kadar yalvarıcı bir sesle** özürler diledi ki, genç adamın bütün kızgınlığı birden dağılıverdi. (age, 2013:16)

Ahmet Kerim, gerçi, **hayatta bundan başka daha birçok mutluluk kaynakları bulunduğunu bilecek kadar duygulu, genç ve sanatkâr**dır. (age, 2013:22)

Bu kadar işkence ve acıya bir sendelemeden, mânen hiçbir çamura bulanmadan, **bu kadar uzun zaman** dayanmış (...). (age, 2013:35)

(...) İçine akışlarında zehirle şerbetin, derd ile devânın tesirini bir anda yaparlar ve birer yılan gibi soğuk, çevik kollarının arasında kıvranan erkeğe **ölümü aşk, aşkı ölüm kadar cana yakın** gösterirler. (age, 2013:91)

Bu kadar uzun âyinde ne yapacaksın? (age, 2013:93)

Narin ve dar denilecek kadar düşük omuzlar... (age, 2013:103)

Ahmet Kerim'e sorsanız, hiçbir zaman kendisini **bu kadar canlı ve coşkun** bulmadığını söyleyecektir. (age, 2013:106)

Çünkü, Ahmet Kerim, bu mektuplarını öyle bir sıcaklık, öyle bir coşkunluk ve **o kadar şiddetli istivak**la yazmaktaydı. (age, 2013:107)

Annesi, onu Samim'in vurulduğu gece bile, **bu kadar tedirgin ve sınırlı** görmemişti. (age, 2013:109)

Aslında Hakkı Paşa o ağır vücudu, o **eti kadar yumuşak “adli ihsan” politikasıyla**, İttihat ve Terakki balonunda, bir fazla safra torbası idi; (age, 2013:126)

Ve bu suali **o kadar sert bir sesle** soruyordu ki, kadıncağız hemen yelkenleri suya indirmek lüzumunu duymuştu: (age, 2013:143)

Dudaklarına kadar beyaz, bembeyazdı ve bu beyazlığın içinde uzun siyah kirpiklerinin uçlarından sessiz sessiz damlayan iri, yuvarlak gözyaşlarında birer billür pırlıtsı vardı (...). (age, 2013:145)

Bu maaş meselesi de **o kadar güç bir şey** değildi. (age, 2013:167)

Genç adam, **açlıktan ölmevecek kadar bir ücrete** karşılık, şimdi yalnız gazetenin tertip ve tashih işlerine bakıyor (...). (age, 2013:253)

Ziya Bey, **sözünü bitirmiş sanılacak kadar uzun bir duraklamadan** sonra nazariyelerine şöylece devam etti: (age, 2013:307)

Gerçekten, **ilmin en yüksek katlarına erişememiş veya estetik dehanın, estetik duygunun en son gelişme merhalesine varamamış bir yarım fikir adamı, bir yarım “münevver” kadar tatsız, tuzsuz, düzmece ve yapmacık** ne düşünülebilir? (age, 2013:315)

2.6.7.8.3. Mesafe Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsimlik

Bu bölümde incelenen tamlama sayısı 2'dir Bu tamlamalarda kadar edatı isimlik unsurunu ölçülebilen yüzeysel alanlardaki mesafe anlamlarında nitelemiştir.

Omuzbaşlarına kadar çıplak kollarını çaprazlama ensesinin altına geçirdi. (age, 2013:92)

Sadayı Millet, bu haliyle **yukarıdan aşağıya kadar ilikli redingotu** içinde âleme her sabah biraz terbiye, akıl, mantık, ölçülülük dersi veren az-çok ukala bir tanzimat efendisine benziyordu. (age, 2013:124)

2.6.7.8.4. Dek, Değın Anlamı Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tek tamlama örneğinde kadar edatının oluşturduğu sıfatlık unsuru değın, dek anlamı vermiştir.

Ahmet Kerim yolda yürürken ansızın bir kurşun vuruşuyla ölmeyi, **her biri yüz yıl kadar uzun korku saatlerinden** sonra, bir ipin ucunda bir kurt gibi kıvrılarak, uzanarak, iğrenç ve gülünç çarpınmalarla can çekişmeye yeğ buluyordu. (age, 2013:43)

2.6.7.8.5. Azımsama Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsimlik

Bu bölümde 2 tamlama tespit ettik. Sıfatlık unsuru isimlik unsurunu az bulma ve küçümseme anlamlarını verecek şekilde nitelemektedir.

Mesela, henüz on sekiz yaşında bir talebe iken, bir gece yarısı her tarafından su alan bir küçük geminin içinde Afrika'ya sürülüşünü, oradan boynuna prangalar vurulup Fizan zindanına gönderilişini, bu işkence içinde geçirdiği uzun bir yılı daha sonra **avuç içi kadar bir sandalda**, (...). (age, 2013:35)

Yalnız Süleyman Nazif, kendisine mahsus hamlelerinden birine uyarak bu büyük hadiseyi **bu kadar sessizce karşılama**sından dolayı İstanbul'u lânetledi. (age, 2013:212)

2.6.7.8.6. Çokluk Bildiren Kadar'lı Edat Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 7'dir. Kadar edatının oluşturduğu sıfatlık unsuru isimlik unsurunu fazlalık ve çokluk anlamı verecek şekilde nitelemektedir.

Genç adam, bu birkaç günü **o kadar bozuk bir ruh hali** içinde geçirdi ki, hattâ köşe başındaki konağa ait sevdası bile hatırından çıkmıştı. (age, 2013:53)

Buna rağmen köprünün öbür başında arabaya binerlerken Sırrı Bey kendilerine **o kadar tabii bir tavır**la katıldı ki, (...). (age, 2013:61)

O kadar dayanılmaz bir sancı ki, genç adam, yere yuvarlanmamak için bütün gücüyle kapının tokmağına tutundu. (age, 2013:69)

Hem **o kadar iyi şartlar** içinde değil!.. (age, 2013:97)

Bu uzun, bu sayfalarca süren bir mektuptu ve **o kadar karmakarışık bir yazı**yla yazılmıştı ki, genç adam büyük bir kısmını okumadan geçiyordu. (age, 2013:128)

Beş on dakika içinde **o kadar dolayışık yollara** saptılar ki, artık Sırrı Bey'in kendisi de nereyi tarif ettiğini bilmez oldu. (age, 2013:264)

Bu hayat **o kadar derin düşünceye** değmez. (age, 2013:269)

2.6.7.9. Diye'li Edat Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 2 tamlama tespit ettik. Bu tamlamalardaki sıfatlık unsuru açıklama ve belirtme anlamını verecek şekilde nitelermelerde bulunmaktadır.

Azizim, dün Türk aydını **Türk entelektüeli diye bir şey** vardı. (age, 2013:179)

Derken ortaya **Kırkkilise taarruzu diye bir söz** atıldı. (age, 2013:200)

2.6.7.10. Gibi'li Edat Grubu + İsimlik

Gibi edatının oluşturduğu sıfatlıkları 59 tane tamlamada tespit ettik. Bu tamlamaları anlamsal olarak 3 başlıkta değerlendirdik.

2.6.7.10.1. Benzerlik Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsimlik

Gibi edatının sıfat görevinde oluşturduğu tamlama sayısı 36'dır. Bu tamlamalardaki sıfatlık unsuru isimlik unsurundaki kavram ve varlıkları benzerlik yönüyle nitelermektedir.

Bunu yeter bir mazeret saymak için bu konağın hiç değilse **Hasip Bey gibi gedikli misafirlerinden** biri olmak lâzım gelirdi. (age, 2013:15)

Ahmet Kerim'in vücudu baştan başa bir saz teli gibi idi ve o ses bu telin üstünde **bir kemanın yayı gibi bayıltıcı bir direnme** ile hep aynı ezgiyi tekrar ederek gidip geliyordu. (age, 2013:16)

Bunları söylerken sesi **nezleli gibi ıslak ve dolgun**du. (age, 2013:28)

Ve kapının aralığında **çocukluğumuzda gördüğümüz Hızır hayaletleri gibi bevaz ve mübarek** çekildi gitti. (age, 2013:32)

“Öyle ya, **Ömer Bey gibi kuvvetli bir mücadele arkadaşı** bulduktan sonra artık bize lüzum kalmaz tabî...” (age, 2013:53)

Zira ne yazık ki, bu dünyada **bir dilim ekmek gibi bir sanat ve şiir parçasının** da ancak para ile alındığını bilirdi. (age, 2013:61)

(...) İttihat ve Terakki adamlarından biri aleyhinde konuşurken **V.Sultan Mehmet gibi deryadil ve derviş varadılışlı bir padişah**ın devrinde yaşadığını unutup birdenbire oturduğu yerden fırlar: (age, 2013:63)

“Ahmet Kerim Bey, ah! Ben size demedim miydi?” gibi bir cümle mırıldandı. (age, 2013:73)

Sokrat’ın dediği gibi ahenkli, bir şiir güzelliği içinde yaşamak ve ölmek. (age, 2013:87)

Ve bu, **taze bir vara üzerinden bir sargının çekilişi gibi bir şey** olmuştu. (age, 2013:88)

Eline **mandalın ucu gibi bir şey** geçti, bunu hafice bastırdı ve itti. (age, 2013:113)

Öyle ya, **Hakkı Paşa gibi bir devlet adamı**, iki ay önce İtalya elçiliğinden dönmüş bulunduğu halde İtalya’nın bu isteğini, bu tasarısını, hatta bu teşebbüsünü önceden sezmemiş olması cidden hayret uyandıracak bir şeydi! (age, 2013:126)

Sait Paşa her kıvıldanışında, **düğmesine basılmış zilli bebekler gibi acayip ve madenî sesler** çıkarıyordu. (age, 2013:138)

(...) Yani **tam muhalefetin istediği gibi bir kabine buhranı** ortaya çıkmıştı. (age, 2013:139)

Bu uzun ve kızgın yaz sonlarında İttihat ve Terakki’nin çözülmesi, **yüksek dağ başlarındaki ezeli karların erivişi gibi bir şey** oldu. (age, 2013:149)

(...) **Devlet memurlarından bundan böyle hiçbir partiye girmeyeceklerini bildiren yeminli taahhütnameler alınması vesaire gibi günlük politika ve idarî işleri** ile ilgili idi. (age, 2013:151)

Ve bu ses **bir kayanın kavuğuna çarpan dalgalar gibi sağır bir uğultu halinde** yeniden kendi içine doluyordu. (age, 2013:158)

Samiye’yi görmüş, tanımış bir insan; bu, biraz da **Samiye’nin devamı gibi bir şey** değil miydi? (age, 2013:160)

Bu **dediğiniz gibi bir hastalık**tı, bu bir kara sevda idi. (age, 2013:166)

Bu gibi büyük hadiseleri yalnız bir sebebe bağlamak ne gerçeğe, ne de insafa uyar. (age, 2013:181)

Halbuki o sıralarda İngiliz politikasına bel bağlamak, **Bulgar süngüsünün ucundan şifa dilenmek gibi bir şey**di. (age, 2013:194)

Gazeteniz benim için **“Merkez Kumandanlığı’na çağrıldı, ‘tevbih’ edildi” gibi bir şey** yazmış. (age, 2013:213)

İblis gibi kibirli mahlûkum. (age, 2013:219)

“Cevamii mübareke ve hatıratı mukaddese... Edirne... Vermeyeceğiz!” v.s. gibi birtakım sözler Ahmet Kerim’in kulağına çarpıyor. (age, 2013:222)

Ali Kemal, hâlâ **"Ne gördünüz? O bir şey değil. Geçti. Olamaz" gibi birtakım manasız sözler** söylüyor ve tombul vücudunu gittikçe daha sakin bir tavırla oturduğu koltuğun içine yerleştiriyordu. (age, 2013:227)

İşte o gün bugündür zavallı genç, **biricik işi, biricik avunma çaresi elinden alınmış bir adam gibi başıboş, ümitsiz ve perişan** oldu. (age, 2013:239)

"Avrupa'da sizin gibi birçok muharirlerin siyaset dünyasındaki hadiseleri öyle kılı kırk yararak inceleyişleri ve bundan öyle umumî hükümler çıkarışları vardır ki sanki her biri bir devlet adamına bir hareket düsturu olabilir. (age, 2013:243)

Bunda deniliyordu ki: “Gerek bizim ve gerek sizin emniyetiniz için ve gerek gayemizin tehlikeye düşmesi endişesiyle çok büyük bir gizlilik kararı veren komitemiz, **bu gibi temas teşebbüslerini** hiç uygun bulmamaktadır.” (age, 2013:244)

Günün birinde **bunların dedikleri gibi bir ihtilâl** başlarsa, Çatalca’da durum ne olacaktır. (age, 2013:246)

Canım, maksatları **İttihatçılar gibi bir Babîâli baskını** yapmaktan ibaretmiş! (age, 2013:247)

(...) Öte yandan **Ali Kemal gibi en azlı muhaliflerin** dönmelerine izin veriliyordu. (age, 2013:250)

Bu gibi acı sitemlerde bulunurken karşınızdaki kimselerin bir takım “bedbaht” “gurbetzade” insanlar olduğunu unutmamanız lâzım gelir. (age, 2013:253)

Çünkü bu fırkaların da **o tarikatlar gibi sürü sürü çilekeşleri, dervişleri ve birer tane şeyhleri** vardır. (age, 2013:269)

Merkez Kumandanının bu sözlerinde bir mahkûma idam hükmü bildirildikten sonra **“Bir söyleyeceğin var mı?” diye sormak gibi bir şey** gizliydi ve Cemal Bey’in sesinde gerçekten, öyle bir dehşet seziliyordu. (age, 2013:283)

Hamiyet ve gayret gibi şan ve kuvvet de hep onun olsun ve bu adsız, esrarlı fırkanın içinden hiçbir ferdin başı sivrilmesin. (age, 2013:303)

Gerçi, kendisi **kendi bakımından ne Enver gibi titiz ahlâklı, ne de o sırada hükümetin başında bulunan Sait Halim Paşa gibi müteaassıp gelenekçiler**dendi; (age, 2013:304)

2.6.7.10.2.Karşılaştırma Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen 12 tamlama örneğinde sıfatlık unsuru benzerlik anlamı veren nitelemelerde bulunmaktadır.

Samim, **Rumluk, Ermenilik ve Yahudilik davaları gibi politik cereyanlara** karşı o kadar titiz davranırdı (...). (age, 2013:50)

Mesrutiyetin ilânı gibi bir tesir yaratıyordu ve bu çeşit gazetelerin her biri, kendi ehemmiyetine göre, hükümetin ve devletin üstünde bir hüküm ve nüfuz kazanıyordu. (age, 2013:125)

Bu yüz, **deminki gibi suskun ve hareketsizdir.** (age, 2013:130)

Komitenin, bu **bir çeşit kokması gibi bir şey** oldu. (age, 2013:135)

Süleyman Nazif gibi kuvvetli bir polemist, bu gazetenin başına getirilmiş (...). (age, 2013:140)

Arnavutluk ayaklanması da, bu **Balkan işleri gibi bir sebep** değil, bir neticedir. (age, 2013:181)

Muhalefet yapsa yapsa nihayet **bu akşamki gibi bir müsamere** yapabilir. (age, 2013:182)

“Vay canına, **tıpkı Alemdar vakası gibi bir şey** olmuş” diyordu. (age, 2013:226)

(...) **Tıpkı Hareket Ordusu'nun yaptığı gibi bir askeri işgal** yapacaklarmış. (age, 2013:247)

Genç adam, ünlü Fransız tarihçilerinden Edgar Quinet'in Yunan tarihinin başına koyduğu önsözde niçin Tanrı'dan Fransa'ya **“Maraton” gibi bir zafer** dilediğini bugün her vakitten daha iyi anlıyordu. (age, 2013:251)

Sizin gibi fedakâr arkadaşlardan niçin istifade edilmediği hususuna gelince bunun sebebi çok basittir. (age, 2013:260)

Sen **herkes gibi bir kimse** idin: (age, 2013:288)

2.6.7.10.3.Varsayım Bildiren Gibi'li Edat Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 11 tane tamlama tespit ettik. Bu tamlamalarda varsayım anlamı bulunmaktadır.

“Yok canım, kimbilir, **belki de görüldüğü gibi iyi bir adamdır.** (age, 2013:33)

Öyle ki, köşe başındaki konağın önüne gelince, sanki **o kız pencerede kendisine sesleniyormuş gibi bir acayip yürek çarpıntısına** tutuldu. (age, 2013:96)

Hattâ, bazan, bu münasebet **sanki hiçbir olgunluğa erismemiş gibi ilk masum ve manasız oyunlara** dönüyordu. (age, 2013:107)

Siyah bir kuşun yumuşacık tüylerinden yapılmış gibi bir varlık... (age, 2013:145)

Sanki muhterem zata bir şey olmuş, **sanki, ellerine kollarına zincirler vurulup zindana atılmış, sanki ertesi gün idam edilecekmiş gibi bir hal!** (age, 2013:187)

(...) **“Durun bakalım, işimizi tamamlamadık.” der gibi bir vaziyet** alıyorlardı. (age, 2013:210)

Bu, **yüz bin kere aldatılmış bir âşıkın hâlâ tutkunluğunda devam edişi gibi bir bunaklık** mıdır? (age, 2013:218)

O kadar bağıyor ki, Enver Bey, eliyle **“Kaldırın, götürün şunu!” der gibi bir işaret** yapıyor. (age, 2013:225)

Sırrı Bey, gözlerinin ucuyla Ahmet Kerim’e **“Sana demedim mi idi?” demek ister gibi bir işaret** etti. (age, 2013:272)

“Haklısınız; fakat...” diyecek gibi bir hali vardı. (age, 2013:302)

Bu sürgün onun için **Bekirağa Bölüğü’nde geçirdiği son gecede haval ettiği ahret hayatının gerçekleşmesi gibi bir şey** oldu. (age, 2013:308)

2.6.8. İsnat Grubu + İsimlik

İsnat grubunun oluşturduğu tamlama sayısı 12’dir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru isimlik unsurundaki nesne ve kavramları durumsal açıdan nitelemektedir.

Siyah kadife yeleğinin üstüne bir altın kordon geçirdi ve **her tarafı camlı bir otomobile** kurulup sokak kalabalığına bir bayram çocuğu gibi sırtıyor. (age, 2013:18)

(...) Dikkate değer bir şekilde genç ve parlak gözlerini **sevgi dolu bir ısrar** ile onun yüzüne dikerek bir süre baktı, baktı. (age, 2013:32)

(...) Bu **dört tarafı çamurlu fesat ve iftira sisteminden**, bu kokuşuk “suizan” ve “suikast” havasından başka ne idi? (age, 2013:32)

(...) Bu **dört yanı çamurlu siyaset sisteminin**, bu tavırların, bu hareketlerin, bu demagogça militanlığın kayıtsız şartsız hüküm sürüşünden ibaret değil miydi? (age, 2013:33)

Fakat, Ahmet Kerim, başının üstünde titreyen bu kalbi, kaderinin **üstü örtülü bir ihtarı** veya vicdanının gizli bir azabı halinde hep sezmekteydi. (age, 2013:39)

(...) Ahmet Kerim bunların her birinin içinde ancak **gözleri çapaklı birtakım insanların**, ağızlarının kıyısından salyalar akarak uyduğunu hayal edebiliyordu. (age, 2013:94)

Ahmet Kerim **içi boş bir kuklaya** dönmüştür ve ipini tamamıyla o kızın, o henüz yüzünü görmediği arsız mahalle kızının eline vermişti. (age, 2013:101)

Oda kapısının iki kanadı birden, devrilen iki büyük mobilya gibi arkasına kadar açıldı ve eşikte **elleri tabancalı üç adam** görüldü. (age, 2013:114)

Belki rolü biten kızın korkulu gözleri, belki bu düzenlenmiş dram havasındaki yalan, yapmacıklık **eli tabancalı üç adamı** kapının eşiğinde dondurdu, kaldı. (age, 2013:114)

Fakat, bu fırkaya mukabil **ekseriyeti haiz bir fırka** görmediğimden, niyetimin icrasını bugüne kadar tehir eyledim. (age, 2013:137)

Başı vemenili küçük kız: (age, 2013:164)

Bazan bir kahvede üç dört kişi bir araya gelip konuşmaya başladılar mı hemen **kişiliği şüpheli bir başka kimse** bunların arasına giriyor, yüzlerine dikkatli dikkatli bakıp: (age, 2013:309)

2.6.9. İsim-Fiil Grubu + İsimlik

İsim-fiil grubunun sıfatlık görevinde kullanıldığı tamlama sayısı 6'dır. Bu tamlamalar anlam açısından 2 başlıkta incelenmiştir.

2.6.9.1. Durum Bildiren İsim-Fiil Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 4'tür. Bu tamlamalardaki varlık ve kavramlar sıfat unsurları tarafından durumsal açılardan nitelenmektedir.

Meselâ kadın ve erkek münasebetlerinde kıskançlığın **iptidailikten kalma bir his** olduğunu (...). (age, 2013:57)

(...) Onları **tâ vüreginin içinden gelme bir şekilde** sanki şiddetli bir sıtma nöbeti sırasında bir hastanın sayıklamaları gibi söylüyor; söylüyordu. (age, 2013:92)

Bu, bir kedinin yavrularını sevişi gibi "**sevkitabî'den gelme bir duygu** mudur? (age, 2013:218)

Kaba, seyrek ve yamru yumru Arnavut kaldırımları arasındaki her boşluk, her çukur mutlaka **kıştan kalma bir kokuşmuş su** ile dolu idi. (age, 2013:265)

2.6.9.2. Abartı Bildiren İsim-Fiil Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 2 tane tamlama incelenmiştir. Bu tamlamalarda kavram ve duyguların abartılı olma anlamları bulunmaktadır.

Fakat Ömer Bey **rahmetli babasının zamanından kalma heybet ve gururunu** takınıp dimdik önüne dikilince, ondan büyük bir memur kokusu aldı (...). (age, 2013:28)

Düşüncelerine bu akışı verdikten sonra, Ahmet Kerim, **yarısı yapma bir nese** ile yeniden gülmeye başlıyordu. (age, 2013:67)

2.6.10. Sıfat Tamlaması + İsimlik

Sıfat tamlamasının sıfatlık olarak kullanıldığı 57 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalar anlamsal açıdan 9 başlıkta incelenmiştir.

2.6.10.1. Durum Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 19'dur. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru isimlik unsurunda yer alan kavram ve varlıkları durumsal anlamlarda nitelemiştir.

Gerçekten, nefisini **her türlü zevk ve refahtan** yoksul kılarak ve her gün bir ölüm tehdidi ile karşılaşarak yarım bir sefalet içinde sürdürdüğü bu ateşli mücadele hayatını bazı küçük yalanlara dayanan düzmece bir şey saymak için çok insafsız olmak lâzım gelirdi. (age, 2013:13, 150, 184)

Çünkü, Ahmet Kerim, yarenlik, sohbet ve eğlence âlemlerinde **büsbütün başka bir adam**dır. (age, 2013:37, 60, 99, 128, 226, 276)

Bütün gününü **bin türlü bir iç sıkıntısı** ile Teşvikiye'deki küçücük, daracık evin duvarlarıyla sarılı ve kederli saatler geçirmek zorunda değil miydi? (age, 2013:95)

(...) **Dik kafalı Gümülcineli İsmail**, bir kuzu kadar yumuşak başlı olmuştu. (age, 2013:105)

Beyninin içinde bu kadar kötü bir haberle dolaşan bu adamın, şu rahat ve memnun duruşu, ona, **olağanüstü acavip bir sey** gibi geliyordu. (age, 2013:123)

Çenesinin altından sımsıkı iğnelenmiş siyah çarşafının içinde, yüzünün **iki manalı bir ifadesi** vardı. (age, 2013:129)

Ne kadar **iyi kalpli bir kız**dı değil mi?" diye sordu. (age, 2013:166)

(...) Bu işe **başka türlü bir hal** çaresi bulunamayacağını söylüyordu. (age, 2013:184)

Diyorduk ki, vahşi Makedonyalılar **beyaz etli Müslüman kızlarını** çiğ çiğ yediler (...). (age, 2013:236)

Kâh Paris'te Riche, kâh Londra'da Claridge otellerinin başlıklarını taşıyan mektup kâğıtlarında Ömer Bey, **son derece keskin bir dille** Ahmet Kerim'e "cüret ve fedakârlığı" tavsiye ediyor (...). (age, 2013:252)

Ahmet Kerim Claridge ile Riche arasındaki bu azim ve irade kürünün **çok kolay bir şey** olacağını tahmin etmekle beraber, (...). (age, 2013:252)

Ahmet Kerim, böyle düşünürken, o **kumral saçlı genç adam**, sanki onun düşüncelerine cevap vermek istiyormuşçasına: (age, 2013:269)

2.6.10.2. Renk Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tek tamlama örneğinde sıfatlık unsuru bir ana rengin bir tonunu nitelemektedir.

Bu soba keskin bir petrol kokusuyla birlikte **koyu kırmızı bir aydınlık** yayıyordu. (age, 2013:90)

2.6.10.3. Statü Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen 2 tamlama örneğinde sıfatlık unsuru toplumsal statü içeren bir nitelermeler içermektedir.

Pek belli idi ki, bu eve, hep bir sığıntı gibi girip çıkmış ve on beş yıllık bir arkadaşlığa rağmen hâlâ kendisinde **eski sadriazam Halil Paşa**'nın oğlu Ömer Beyefendinin uşağına emretmek yetkisini bulamamıştı. (age, 2013:15, 19)

2.6.10.4. Biçim Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 6'dır. Bu tamlamalardaki sıfatlık unsuru isimlik unsurundaki kavram, kişi ve nesnelere biçimsel açıdan niteler bir mahiyettedir.

Despina kısa lutr taklidi paltosuyla geniş kenarlı şapkasını çıkardıktan sonra **yarı dekolte saten robunun** içinden, etine dolgun levend bir kadın olarak çıktı. (age, 2013:91)

Dört beş kişi birden **pos bıyıklı Arnavut beyini** tutmaya çalışıyordu. (age, 2013:199)

Galata damgalı bir zarf içinde çeşitli yerlerinden düzenli delikler açılmış bir boş kâğıt aldı; (age, 2013:242)

Bir dakika sonra **tek atlı bir fayton** iki arkadaşı Beyoğlu'na doğru götürüyordu. (age, 2013:264)

Vakit gecedir; zenci karısı **yuvarlak karınlı porselen lambayı** yakıp konsolun mermeri üstüne koymuştur. (age, 2013:284)

(...) Halk denilen çocuğun gözünü korkutmak için sırtına kefen geçirip **üç ayaklı bir direğin** ucunda sallandırıyor. (age, 2013:285)

2.6.10.5. Zaman Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta 2 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda yer alan sıfat unsuru belli bir zaman dilimini ifade eden bir anlamdadır.

Pek belli idi ki, bu eve, hep bir sığıntı gibi girip çıkmış ve **on beş yıllık bir arkadaşlığa** rağmen hâlâ kendisinde eski sadriazam Halil Paşa'nın oğlu Ömer Beyefendinin uşağına emretmek yetkisini bulamamıştı. (age, 2013:15)

(...) O kadar dehşet ve heybetle tutulan sanık Polis Müdürlüğünde **beş on günlük bir misafirlikten** sonra evine geri gönderildi. (age, 2013:250)

2.6.10.6. Ölçü Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 17'dir. Bu tamlamalardaki sıfatlık unsuru kavram ve varlıkları ölçü anlamı çerçevesinde nitelenmektedir.

Şu son günlerde Ahmet Samim'de **bir çeşit Şahabettin Süleyman tiryakiliği** hüküm sürüyordu. (age, 2013:55, 56, 56, 155, 176, 179, 179, 298, 309)

(...) **Bir miktar avans para** koparabilmek ümidiyle, Bâbîâli Caddesi'nin ne kadar kitapçı dükkânı varsa hepsine günde birkaç kere başvurmak, onun, açık havada yaptığı biricik ekzersizdi. (age, 2013:56)

Şahabettin Süleyman **bir parça peltek ve kekeme** idi. (age, 2013:75)

Ahmet Kerim bu “nevi şahsına mahsus” sosyal örneğin bütün hususiyetlerini sezmekte **o derece meleke sahibi** olmuştur ki, (...). (age, 2013:97)

(...) Genç kız, komşusu Samiye, peçenin altından, **iki sıra bevaz dişleri**yle ona dönerek gülüyor. (age, 2013:103)

Bu gidişle, vatan ve hürriyet aşkı **bir nevi İttihatçılık taasubu** halini alacak, vatanperverlikle komitacılık aynı manayı ifade edecekti. (age, 2013:120)

Çünkü, gerek Meclis'te gerek dış teşkilâta **bir kısım ittihat ve Terakki üyeleri** kendi başlarını kurtarmak kaygısına düşmüşler (...). (age, 2013:137)

Bu, bayağı zabıta vakası sütunlarında **dört beş satırlık bir haberd**i. (age, 2013:157)

Gazetelerde **iki üç satırlık bir resmi bildiri** Brana'da bir çarpışmadan bahsetti. (age, 2013:194)

2.6.10.7. Çokluk Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Bu başlık altında 5 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda kavramlar ve varlıklar çokluk anlamları ile nitelenmiştir.

(...) Ona **bin türlü havai şeyler**den bahsederek matbaadan çıktı. (age, 2013:55)

Fakat bu sefer, **bir alay köpek** hep bir ağızdan havlamaya başlıyor. (age, 2013:112, 189, 250)

Onlarca İttihat ve Terakki ilk hatâsını düzeltmek için **bir sıra yeni hatâlar** işleyip durmaktaydı. (age, 2013:127)

2.6.10.8. Gibi Anlamı Veren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen 4 tamlama örneğinde sıfatlık gibilik anlamlarını veren bir nitelemede bulunmaktadır.

"Ne yazık ki İstanbul'da **bu çeşit 'aşari nefise'** gittikçe azalmaktadır." (age, 2013:24, 40, 65, 100)

2.6.10.9. Küçümseme Bildiren Sıfat Tamlaması + İsimlik

Tespit edilen tek tamlama örneğinde küçümseme anlamı bulunmaktadır.

Ve **bu kadarlık bir zevki** sağlamak için hayatta daha tehlikesiz çalışma alanları yok mu? (age, 2013:270)

2.6.11. Yönelme Grubu + İsimlik

Yönelme grubunun sıfatlık görevinde kullanıldığı tamlama sayısı 49'dur. Bu tamlamalar anlam açısından 5 başlıkta değerlendirilmiştir.

2.6.11.1. Özgülük Anlamı Bildiren Yönelme Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 11'dir. Bu tamlamalardaki sıfatlık unsuru isimlik unsurunu özgülük anlamlarıyla nitelemektedir.

(...) Ruhunu, yaptıkları şeylerin dürüstlüğünden şüpheye düşen kişilere mahsus, derin bir keder kapladı. (age, 2013:13)

(...) Kalbini büyük bir fırsat kaybetmişlere veya bir sevgiliyle buluşmaya gidememiş olanlara mahsus yakıcı bir his kapladı. (age, 2013:16)

Belki de bu adamı yakıp kavuran ihtiras hemen herkese mahsus bir çeşit hükmetme ve büyüklük taslama hevesinden ibaretti. (age, 2013:26)

Zaten, İttihat ve Terakki teşkilâtında en çok sevimsiz, kaba ve utanç verici bulduğu şey bu demagogça militanlıktan, bu cinayet romanlarının kişilerine mahsus tavırlardan, hareketlerden, bu dört tarafı çamurlu fesat ve iftira sisteminden, bu kokuşuk "suizan" ve "suikast" havasından başka ne idi? (age, 2013:32)

Ahmet Samim de, kendisine mahsus alaycı bir ciddilikle, hâlâ elinde tuttuğu kâğıda bakarak: (age, 2013:45, 97, 124, 192)

Ahmet Kerim bu "nevi şahsına mahsus" sosyal örneğin bütün hususiyetlerini sezmede o derece meleke sahibi olmuştur ki, (...). (age, 2013:97)

Halka mahsus bir sezîşle karşısındaki gencin, işten çıkarılanlar ve hapse atanlar sınıfında olduğunu biliyordu. (age, 2013:167)

Nüfuz ve şöhret sahibi olmak hırsı başlı başına ayrı bir iptilâdır ve bu yalnız Ömer Beyefendi gibi veziroğlularının kalbine mahsus bir iptilâ değil, (...). (age, 2013:270)

2.6.11.2. Durum Bildiren Yönelme Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 30'dur. Bu tamlamaların sıfatlık unsuru isimlik unsurunu durumsal açılardan nitelemektedir.

Bunun içindir ki, kendisine rahat kafa ile çalışabilmesine uygun küçük bir oda daha ayırmıştır. (age, 2013:31)

Aslında, karaktersiz denecek derecede uysal ve hele, bu gibi zevk ve eğlence işlerinde her zaman ön ayak olan Ahmet Samim'in bu akşam birden bire, **arkadaşlarının ısrarına karşı böyle acayip bir ciddilikle** karşı koyuşu, onun tarafından, yalnız beklenmeyen değil, sanki esrarlı bir hareketti. (age, 2013:43)

Buna göre, Ahmet Samim ile kendisinin şimdiye kadar hayatta bırakılmalarını **bütün tahminlere aykırı bir şey** saymak lâzım gelmez miydi? (age, 2013:44)

Bunlar, ne içiyorlardı ne yiyorlardı, ne de **bu gibi yerlerde dolaşanlara mahsus bir kevf ve neşe** belirtisi gösteriyorlardı. (age, 2013:47)

O yıl, Galatasaray Lisesi'nden yeni çıkmış bir genç **yaşına uygun bir cesaretle** göğsünü açarak bu süngülerin üzerine yürümek istedi. (age, 2013:77)

Acaba Edmond Desmoulains'in koyduğu prensiplere göre, bir dostun cenaze alayında bulunmak **ilme aykırı bir hareket** midir? (age, 2013:79)

Despina kısa lutr taklidi paltosuyla geniş kenarlı şapkasını çıkardıktan sonra yarı dekolte saten robunun içinden, **etine dolgun levend bir kadın** olarak çıktı. (age, 2013:91)

Beyoğlu **bütün bir uzun kış gecesinin kirlerini yutmağa hazır geniş bir lâğım** gibi açılıyor. (age, 2013:94)

Ayrıca Altıncı Belediye Dairesi başkâtibi olmak ona, bütün bu çevrede hemen hemen **Bevoğlu mutasarrıfına denk bir nüfuz ve önem** vermişti. (age, 2013:98)

Evet, gerçekten Ahmet Kerim için, bu romanesk gece ziyareti **hayat pahasına bir fedakârlığı** içine almaktadır. (age, 2013:108)

Fakat yeni parti, adı İtilâf ve Hürriyet olmasına rağmen, bu konuda ne yeter derecede bir itilâfçılık, ne de **ününe lâyık bir liberallik** gösteriyordu. (age, 2013:118)

Gençlikte **ideal namına bir şey** bırakmamıştı. (age, 2013:120)

Genç adam, **her olayı kuru bir mantık çerçevesinden görmeğe alışık, bu duygusuz takıma** kendi gençliğinin ateşini boş yere yaymaya çalışıyordu. (age, 2013:127)

(...) Akdeniz'de **bütün Türk limanlarına hâkim bir deniz üssü** kuruyorlardı. (age, 2013:127)

İşte, 1908 inkılâpçılarının muhalefeti susturmak için buldukları silâh, **mesrutiyet rejimi için böylesine tehlikeli bir silâh**tı. (age, 2013:136)

Meşrutiyet idealine bağlı genç unsurlar, İttihat ve Terakki teşkilatından birer birer istifalarını vermeğe başladılar. (age, 2013:136)

Bu manzume **inkılâp ruhuna bağlı bütün samimi aydınları** maddenin değiştirilmesine düşman etti. (age, 2013:136)

Çünkü, İtilâf ve Hürriyet cephesi, çoktan bozulmağa yüz tutmuş; orada herkes **kendi başına ayrı bir parti** kesilmişti. (age, 2013:153)

O da bunlar gibi, **İttihat ve Terakki'ye muhalif bir hükümet adamı** tarafından kendisine karşı saygı değilse bile bir çeşit ilgi ve sevgi beklemişti. (age, 2013:155)

Üç dört günden beri, hemen her işlek caddenin ve hele Direklerarası'nın **bir başından öbür başına gerili uzun ve "mustatil" bezler** üzerinde iri harflerle şu yazılar okunuyordu: (age, 2013:172)

Bunlar **milletin uzviyetine yabancı birtakım fikirler ve emeller** yoluna biriyle uğraşp dururken öte yanda millet kendi derdiyle yanıp kavruluyor. (age, 2013:183)

1880 antlaşmasına bağlı Rumeli "İslahat Nizamnamesi"nin bu maddesini kabul etmek demek bütün Rumeli'ye Girit'tekine benzer bir idare şekli vermek demekti, öyle bir şey bahis mevzuu bile olamazdı. (age, 2013:184)

Çünkü Cahit Bey hapishane müdürünün odasında çocuğunu bağına basıp **öylesine mahzun bir vaziyet** almıştı ki, herkesin gözü istemeksizin bu tabloya döndü: (age, 2013:187)

Ben o kendine tapar adamım ki bir genç kızın kalbine doğru eğilmeye bile tenezzül etmedim ve onun **can çekişmesine kavıtsız bir sevirici** oldum. (age, 2013:208)

Tahsin Bey, bu berzahtan **şanına lâıyk bir şekilde** çıkmanın çarelerini aramaya gitti. (age, 2013:229)

Gerçi Tanim gazetesi bir başyazısında İttihat ve Terakki rejiminin yeniden iktidara gelmiş olmasının Avrupa'da **Türkler lehine bir cereyan** uyandırdığını; (age, 2013:251)

Çünkü, Sırrı Bey, nasıl Trablus'ta zincire vurulmuş bir mahpus; İskenderiye'de nasıl **bir lokma ekmeğe muhtaç bir serseri**; (age, 2013:257)

Nüfuz ve şöhret sahibi olmak hırsı **başlı başına ayrı bir iptilâdır** (...). (age, 2013:270)

Bir kitap, bir hayır işi, bir zafer bunları **"insan cinsinin" hayatına paralel bir bekaya** eriştirmiştir. (age, 2013:296)

Lâkin Ahmet Kerim için hayatta biricik zevk, biricik avunma **kafaları kendi kafasına uygun birkaç kişi** ile konuşabilmekten ibaret kalmıştı. (age, 2013:309)

2.6.11.3. Gibi Anlamı Bildiren (Benzerlik) Yönelme Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 6'dır. Bu tamlamalardaki sıfatlık unsuru benzerlik anlamı bulundurmaktadır.

Ahmet Kerim şimdiden Talât Bey için, neredeyse **sevgi ve minnete benzer bir his** duymaya başlamıştı. (age, 2013:55)

Zira eşsiz bir "mizah" kabiliyeti taşıyan Samim bunların her birinden **Moliere'in kahramanlarına benzer gülünç kişi örnekleri** çıkarmakta güçlük çekmezdi. (age, 2013:64)

İşte tıpkı **buna benzer birtakım sinsi acılar...** (age, 2013:67, 213)

1880 antlaşmasına bağlı Rumeli "Islahat Nizamnamesi"nin bu maddesini kabul etmek demek bütün Rumeli'ye **Girit'tekine benzer bir idare şekli** vermek demektir, öyle bir şey bahis mevzuu bile olamazdı. (age, 2013:184)

Hiçbiri beş para etmez, **içlerinde adama benzer bir o Remzi** vardır. (age, 2013:264)

2.6.11.4. Konum Bildiren Yönelme Grubu + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen tek tamlama örneğinde konumsal bir niteleme bulunmaktadır.

Damat Salih Paşa Nişantaşı'nda, **Ömer Bey'in evine yakın bir büyük konakta** oturuyordu. (age, 2013:259)

2.6.11.5. Yaklaşıklık Bildiren Yönelme Grubu + İsimlik

Bu başlık altında tespit edilen 1 tane tamlama bulunmaktadır. Bu tamlamada yoksul olma durumuna yaklaşıklık anlamı bulunmaktadır.

Gittikçe artan geçim sıkıntısı annesinin evindeki orta halli, fakat temiz ve tatlı yaşayış tarzına, **yoksulluğa yakın bir şekil** vermişti. (age, 2013:254)

2.6.12. Bulunma Grubu + İsimlik

Bulunma grubunun sıfat görevinde kullanıldığı tamlama sayısı 34'tür. Tespit edilen bu tamlamalar anlam açısından 6 başlıkta incelenmiştir.

2.6.12.1. Durum Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 9 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda nesne ve kavramlara ilişkin durumsal nitelermeler bulunmaktadır.

(...) Kimi **yanık başak renginde bir yığın saçın**, karmakarışık, alnının üstüne dökülüşünü, kimi de hezarn dalı gibi hem çevik ve hem sert bir vücudun tatlı kımıldanışlarını beğenirdi. (age, 2013:48)

Hele, muhalefeti bir çeşit rütbe ve soy sop rakipliği haline sokan Ömer Beyefendi, hiç değilse, **bir Nezaret koltuğuna oturmamış kimseler arasında bir tek düşmanı** bulanacağına ve Sırrı Bey'in sözünü ettiği ayak takımından herhangi bir kişinin kendisine, hatta kurşun atmak hakkına bile sahip olacağına ihtimal veremiyordu. (age, 2013:61)

Meşrutiyetin ilânı gibi bir tesir yaratıyordu ve bu çeşit gazetelerin her biri, kendi ehemmiyetine göre, **hükümetin ve devletin üstünde bir hüküm ve nüfuz kazanıyordu.** (age, 2013:125)

"Kan bizim evradımızda böyle cevlân etmeli..." biçiminde belirsiz bir mısraa "böyle" edatının üstünde uzun süre duraklayarak (...). (age, 2013:176)

"Edirne çevresinde sınırlardan ilerlemek isteyen düşman umumî kuvvetleri şiddetli bir çarpışmadan sonra bütün cephe üzerinde sınır içine doğru çekilmeye zorlanmıştır." şeklinde bir resmî tebliğ gelmişti. (age, 2013:200)

O vakte kadar hep aşırı düşünceleri söylemekten, en delice hareketleri alkışlamaktan çekinmeyen bu adam, **tam istediği, tam özlediği şekilde bir teşebbüse** girişilirken dünyanın en şüpheli tavırlarını takınıyor, (...). (age, 2013:246)

Halkın kendiliğinden harekete geçeceğini ümit etmek **ham hayalin üstünde bir sey**, bir çeşit hezeyandı. (age, 2013:248)

Bunların amacı **Paris'teki otomobilli eşkıyanın yaptığı şekilde bir sey** yapmış. (age, 2013:254)

Meselâ bu tablonun şu tarafını **kan renginde bir kırmızıya**, o tarafını ölü benzi bir sarıya, bu tarafını fırtına bulutlarının koyu rengini andırır bir sincabîye boyuyordu. (age, 2013:256)

2.6.12.2. Yaş bildiren Bulunma Grubu + İsimlik

Bu bölümde 4 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru insan yaşamına ilişkin zamansal dönem anlamlarını nitelermektedir.

Meselâ, henüz **on sekiz yaşında bir talebe** iken, bir gece yarısı her tarafından su alan bir küçük geminin içinde Afrika'ya sürülüşünü, (...). (age, 2013:35)

On sekiz yaşında bir çocuğun bu çılgınca isteğine uyacak mıydı? (age, 2013:108)

On iki, on üç yaşlarında yemenili bir kız başı! (age, 2013:163)

Bu, olsa olsa **bir buçuk yaşında bir yavrucağ**. (age, 2013:171)

2.6.12.3. Ölçü Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 11 tane tamlama tespit edilmiştir. Sıfatlık unsuru isimlik unsurundaki varlık ve kavramları ölçüt bildirecek şekilde nitelemektedir.

Başka bir köşede, aynı cinsten bir “dressoir” [atlık] iki canavar kolunun güçlülkle tutabildiği somaki sathı üzerinde **küçük bir şadırvan büyüklüğünde bir semaverle** teferruatını taşıyordu. (age, 2013:25)

Parmak kalınlığında bir parça kan bıyıklarının üstünde, şimdiden kapkara pıhtılaşmış, kalmış. (age, 2013:71)

(...) Demek ki, bir kurşun, bir küçücük kurşun, **başparmak iriliğinde bir kızgın maden parçası** ansızın bir deyişle bütün bu şeylere son verebiliyordu. (age, 2013:76)

Onun için, bir parça sakınır davranıyor, **genç kızın ona düşkünlüğü ölçüsünde bir tehalık** göstermekten kaçmıyordu. (age, 2013:101)

Fakat yeni parti, adı İtilâf ve Hürriyet olmasına rağmen, bu konuda ne **yeter derecede bir itilâfçılık**, ne de ününe lâayık bir liberallik gösteriyordu. (age, 2013:118)

Bu, **hiçbir aklın almayacağı derecede müthiş gafletler**den biriydi. (age, 2013:126)

Bu arkadaşlarının **orada hazır bulunanlar derecesinde kültür ve terbiye sahibi kimseler** olduklarını ispat için kendilerine arada bir, şeddeli ve idgamlı bazı Fransızca kelimeler söylüyordu. (age, 2013:189)

Öte yandan **büyük ölçüde bir propaganda seferberliği**yle amme efkârını tutmağa ve büyülemeğe çalışıyordu. (age, 2013:237)

Fakat, katî olarak bildiğim bir şey varsa o da bu hareketin **çok geniş ölçüde bir iş** olacağıdır. (age, 2013:254)

Ahmet Kerim, gazeteci Ahmet Kerim, ömründe, silâhlı, kanlı işler şöyle dursun, basbayağı hiçbir iş yapmamış, hiçbir harekette bulanmamış bu düşünce bu hulya, ve nazariyeler adamı nasıl olur da bir cinayet davasında **birinci derecede sanık kimseler** arasına girebilirdi. (age, 2013:279)

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin hayatı ve çıkarı yanında bu çeşit meseleler onun için **ikinci derecede bir değer** taşıyordu. (age, 2013:304)

2.6.12.4. Yer Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 5 tamlama örneğini inceledik. Bu tamlamalarda sıfat unsuru yer anlamlarını niteler mahiyettedir.

Koca bir memleketin içine bile sığmak bilmeyen böyle bir ruhun **Rumeli Hisari'nin arka sokaklarında bir küçücük evde** kapalı kalabileceğine nasıl ihtimal verilirdi. (age, 2013:42)

Oynak yerlerinde bir tuhaf tutukluk vardı. (age, 2013:95)

Selim Necati o sıralarda, Aksaray'da **Sinekli Bakkal yakınında bir küçük evde** otururdu. (age, 2013:98)

Kötü taranmış saçlarının sipsivri bir biçime soktuğu tepesinde koca bir fiyango! (age, 2013:171)

(...) Öte yandan **İstanbul'un en kibar, en seçkin çevrelerinde bir hovarda hayatı** sürüyordu. (age, 2013:303)

2.6.12.5. Bulunma Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen tek tamlama örneğinde sıfat unsuru bulunma bildirmektedir.

İki gün sonra **Beyazıt damgalı bir zarf içinde basbayağı bir mektup...** (age, 2013:242)

2.6.12.6. Açıklama Bildiren Bulunma Grubu + İsimlik

Bu bölümde tespit edilen tamlama sayısı 4'tür. Bu tamlamalarda sıfat unsuru açıklama içeren bir niteleme mahiyetindedir.

Herkes gibi Ahmet Samim de pek iyi biliyordu ki, başyazarı olduğu gazetenin sahibi **Kozmidi adında bir Rumdu**. (age, 2013:49)

Doğrudan doğruya Dahiliye Nezareti'nin verdiği ödenek ile **Hak adında bir gazete**, memleketin genç ve yaşlı hemen bütün aydınlarını, bütün edebiyatçılarını, şairlerini, yazarlarını, âlimlerini bir araya toplamış, yani İttihat ve Terakki safına çekmişti. (age, 2013:140)

Bu cümleleri meydana getiren kelimeler asıl mektupta her biri **başka manada birtakım cümleler** içine serpiştirilmiş duruyordu. (age, 2013:243)

Ali Kemal bu paşanın himayesinde **"Pevam" adında bir gazete** yayınlamaya başladı. (age, 2013:313)

2.6.13. Çıkma Grubu + İsimlik

Çıkma grubunun sıfatlık olarak kullanıldığı tamlama sayısı 50'dir. Bu tamlamalar anlam açısından 8 başlıkta incelenmiştir.

2.6.13.1. Fazlalık Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik

Bu bağlamda 2 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda sıfat unsuru gereğinden fazla anlamlarını barındırmaktadır.

Düzgün bir şekilde yürümek için bacaklarını lüzumundan fazla kalın, ayaklarındaki kunduraları **lüzumundan fazla ağır ve hantal** buluyor ve kollarım nasıl sallayacağını, ellerini nereye koyacağını bilemiyordu. (age, 2013:103)

Böyle bir iddiada bulunmam için muhalefete **lüzumundan çok bir kuvvet** vehdetmem lâzım. (age, 2013:182)

2.6.13.2. Karşılaştırma Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik

Bu başlıkta 4 tane tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalardaki sıfatlık unsuru karşılaştırma anlamları bulundurmaktadır.

Sonradan mimarlar, sizin yaptığınız minarelerin hepsini yıkıp yerlerine **mozaikten güzel çan kuleleri** yapacaklar. (age, 2013:93)

Çünkü, başka bir muhalif gazete için İttihat ve Terakki'ye **bundan uygun bir saldırma ve taşlama fırsatı** bulunamazdı. (age, 2013:126)

Gerçekten asil, temiz ve yüksek bir ruh için **bundan güzel bir hayat düsturu** olamazdı. (age, 2013:142)

Yabancı bir iklimde, ebedî olarak yaşamaya mahkûm olduktan sonra **bundan üstün hangi bir cezadan** gözümüz korkabilir? (age, 2013:296)

2.6.13.3. Mesafe Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tek tamlamada sıfat unsuru mesafe bildirmektedir

Onun içindir ki, Ali Kemal, kendisini, İstanbul şehrinde **top ve mermi menzilinden kilometrelerce uzak bir yazı odasında**, tamamiyle güven içinde duyar duymaz arkada bıraktığı bütün o hengâmeyi unuttu (...). (age, 2013:203)

2.6.13.4. Nesnenin Neden Yapıldığını Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik

Bu bölümde 3 tamlama tespit edilmiştir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru isimlik unsurundaki varlığın neyden yapıldığını bildirmektedir.

Bazan da koyu bir gölge altında **yeşil kadifeden bir yastık** sanılır. (age, 2013:25)

Masif abanozdan muhteşem bir büfe kalın kristal camları arkasındaki gümüş takımlarıyla birlikte odanın bütün bir kenarını baştan başa kaplamıştı. (age, 2013:25)

Darmadağınık saçları **yün kırpintisından bir sarımtırak takke** halini almıştı. (age, 2013:201)

2.6.13.5. Durum Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 23'tür. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru isimlik unsurunu durumsal açılardan nitelemektedir.

Acaba **su sözü edilen vesikalardan bir başyazı mevzuu** çıkarmak mümkün olabilecek miydi? (age, 2013:21)

Merhum ve mağfur devletlû Halil Paşa Hazretleri'nin necl-i necipleri ve esbak Şûrayı Devlet âzay-ı muhteremesinden utufetlû Ömer Halil Beyefendi, İstanbul polisinin ihmal ve teseyyübü ve vazife- na-şinaslığı yüzünden pek şayan-ı teessüf bir kaza geçirmişlerdir. (age, 2013:40)

Ahmet Samim o saatte, **iceriden kilitli bir odada**, yapayalnız yazı yazıyordu. (age, 2013:42)

Fakat buna rağmen, Şahabettin Süleyman **yaptığı şevin doğruluk ve kuvvetinden emin bir adam** edasıyla mürettibi çağırdı (...). (age, 2013:58)

(...) **Sırrı Bey'in sözünü ettiği ayak takımından herhangi bir kişinin** kendisine, hatta kurşun atmak hakkına bile sahip olacağına ihtimal veremiyordu. (age, 2013:62)

Ahmet Kerim, avcunun içindeki kâğıtta **onun titreyen etinden bir parça** tutuyor gibiydi. (age, 2013:109)

(...) Bu hareket ona **yemek içmek kadar tabî hallerden bir iş** gibi geliyordu. (age, 2013:110)

Ahmet Kerim, henüz **gazetenin mesleğine değinen beyannameden bir satır** yazmamıştı. (age, 2013:124)

Hemen **belli başlı muhaliflerden kurulu bir heyet** soluğu Padişah'ın yanında aldı. (age, 2013:139)

O “Halaskârân Grubu”nun Arnavutluk ayaklanmasına dayanarak istediği şeyler, İttihat ve Terakki kabinesinin çekilmesi, yerine **tarafsız kimselerden kurulu bir kabinenin** getirilmesi, (...). (age, 2013:151)

Günün birinde İstanbul halkına, **el altından bir beyanname** dağıtıldı. (age, 2013:151)

İnkilâp, onların nazarında **bütün dehşetle zelzeleden, tufandan farksız bir hadise** idi. (age, 2013:152)

Bu “biri”nin, gözlerinde **Samiye'nin hayalinden bir akis** taşınması lâzımdı. (age, 2013:160)

Çünkü, bu **merkezi harareten yoksun bir cisim**dir. (age, 2013:180)

Bazı elebaşları ardlarına **yan üniversite gençlerinden, yarı miting halkından ve yarısı da bayağı sokak kalabalığından bir insan vıçını** takıp Bâbiâli'nin kapılarına dayandı. (age, 2013:184)

(...) Bu hal karşısında yavaş yavaş **kalbinin derinliklerinden bir isyan** sesinin yükseldiğini duyuyordu. (age, 2013:233)

(...) Ut nihaventten bir hava çalarken öteki **hicazkâr kürdiden bir gazeli** mırıldanmaya başlıyordu. (age, 2013:271)

Bununla beraber konuşmak için Ahmet Kerim'in hiç bilmediği birtakım kelimeler bulması **yer yüzünde konuşulan dillerden büsbütün başka bir dil** kullanması lâzım geliyordu. (age, 2013:282)

Eğer Osmanlılık **dilleri, ırkları, kültürleri birbirinden ayrı bir sürü unsurları** bir araya toplayıp bir birlik meydana getirmek ise bunun adına sadece 'boş hayal' diyeceğiz. (age, 2013:306)

Fakat, doğrusu, bütün oradaki sürgünlere yaygın olan bu İstanbul hasreti de **herhangi bir taşra gencinin büyük şehirlere karşı duyduğu özlevisten farklı bir şeydi.** (age, 2013:312)

Zaten büyük bir kısmı **İstanbul'un bayağı sokak halkından ibaret bu kalabalıkta,** buraya neden sürüldüklerini, hangi suçun cezasını çektiklerini bilenler pek azdı. (age, 2013:313)

Bununla beraber, **yerliler veya Sinop'ta bulunan herhangi bir başka sınıf halktan bir kimse** sürgünlerle temastan çekindiği hatta bunlara, nerdeyse, bir cüzamlı muamelesi yapıldığı için Ahmet Kerim, ister istemez onlarla düşüp kalkmak zorunda kalıyordu. (age, 2013:314)

Karadeniz kıyılarını meydana getiren bölümleri **kıyamet gününden bir örnek** sanılır. (age, 2013:316)

2.6.13.6. Benzerlik Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik

Bu başlık bağlamında tespit edilen tamlama sayısı 13'tür. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru benzerinden, gibisinden ve çeşidinden anlamlarını verecek şekilde bir niteleme yapmaktadır.

Türkiye'nin muhalefet basını, Ahmet Kerim'e **bu çeşitten bir gıda** bile sağlayamıyordu. (age, 2013:14, 22, 75, 137, 158, 233, 244)

Başka bir köşede, **aynı cinsten bir "dressoir"** [atlık] iki canavar kolunun güçlkle tutabildiği somaki sathı üzerinde küçük bir şadırvan büyüklüğünde bir semaverle teferruatını taşıyordu. (age, 2013:25)

(...) **Filozof Rıza Tevfik çeşidinden bir dâhi** (!) böyle bir partide, bir nefer gibi çalışacağını vadetmiş ve dik kafalı Gümülcineli İsmail, bir kuzu kadar yumuşak başlı olmuştu. (age, 2013:105)

Hasip Bey nevinden bazı Avrupa kâri kimseler de, her gün, ufukta yabancı gemilerinin çelikten silüetini gözetliyordu. (age, 2013:150)

Serife Hanım çeşidinden mahalle karıları insana her hakareti yapma gücündedirler. (age, 2013:163)

Bazı üstü kapalı ve imalı sözlerle tarafımızdan müthiş bir taarruz hazırlığı yapılmakta olduğu, fakat bunun gizli tutulduğu, sonucunun yakında anlaşılacağı v.s, gibilerden birtakım söylentiler yayılıyordu. (age, 2013:236)

Tam o sırada uşak, odadan içeriye Kavaklı Remzi Usta çeşidinden bir adam daha sokuyordu. (age, 2013:262)

2.6.13.7. Yer Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 2 tanedir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru anlamsal açıdan yer bildiren nitelemeler içermektedir.

Sol taraftan ikinci kapı, demişti. (age, 2013:113)

Mağrur düşman kumandanı artık "Catalca hattından bir çitten atlar gibi atlarım!" diyemiyordu. (age, 2013:215)

2.6.13.8. Statü Bildiren Çıkma Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 2'dir. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru bir kimsenin toplum ya da topluluk içindeki durumu, yeri ve makamını bildiren anlamlar taşımaktadır.

Ali Kemal, eski mebuslardan Tahsin Bey, Hasip Bey; sanki hiçbir şey olmamış gibi hep bir arada rahat rahat oturmuş konuşuyorlar. (age, 2013:227)

Bunun içindir ki, sürgünler arasında İstanbul'un herhangi bir külhanbeyi ile veya eşraf takımından herhangi bir sade ve basit adamla karşı karşıya tavla oynayarak içtikleri zamanlar ve bazı akşamlar Rum mahallelerinde çapkınlığa çıktıkları anlar hiçbir yadırgama ve çekinme hissi duymuyordu. (age, 2013:314)

2.6.14. Eşitlik Grubu + İsimlik

Eşitlik durumunun sıfatlık işlevinde kullanıldığı tamlama sayısı 3'tür. İncelenen tamlamalarda eşitlik durumu belirtisiz isim tamlamalarının tamlanan unsurundaki iyelik ekinin üzerine zamir η 'si ile birlikte kullanılmıştır. Kullanıldığı tamlamalarda toplulukta görelilik, varlıkta şekilsel eşitlik ve kişilerde niceliksel eşitlik gibi anlamlar nitelenmiştir.

2.6.14.1. Görelık Bildiren Eşitlik Grubu + İsimlik

Tespit edilen tek tamlama örneğinde toplulukta görelık anlamları nitelenmiştir.

Gümölcineli İsmail askere alınmış, Hayrettin Paşazade Tahir Bey, basın kanununun bilmem hangi maddesine uyularak tevkif olup **Harp Divanınca üç ay hapse** mahkûm edilmişti. (age, 2013:140)

2.6.14.2. Biçim Bildiren Eşitlik Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tamlama sayısı 1'dir. Bu tamlamada sıfatlık unsuru biçimsel eşitlik anlamı taşımaktadır.

Odanın bütün bir yüzünü kaplayan sıra sıra kafesli pencereler boyunca bir uzun sedir ve onun iki yanında birkaç hasır sandalye burada mobilya adına görölebilen eşyayı teşkil ediyordu. (age, 2013:164)

2.6.14.3. Niceliksel Eşitlik Bildiren Eşitlik Grubu + İsimlik

Bu başlıkta tespit edilen tek tamlamada niceliksel eşitlik anlamları nitelenmektedir.

Her dışarıdan gelen ittihatçı sayısınca bir muhalif grubu soluğu dışarıda alıyordu. (age, 2013:237)

2.6.15. İyelik Grubu + İsimlik

İyelik gruplarında tamlayanın düştüğü durumlar da mevcuttur. Söz tasarrufu yapılması amacıyla bu tür kullanımlarda, tamlayanda söz konusu olan kavram, nesne veya şeyin iyelik ekinden veya metin bağlamından bilinmektedir. (Özmen, 2013:54) Bu bağlamda 4 tane tamlama tespit edilmiştir. İyelik ekini almış sözcük kendisinden sonra gelen isim beraber sıfatlık oluşturmaktadır. Bu tamlamalarda sıfatlık unsuru isimlik unsurundaki kavramlar ve varlıklar ile ilgili durumsal nitelermelerde bulunmaktadır.

O, **filiz verip yapraklanması imkânsız, bir kuru kütük** gibi bütün bu can bağışlayıcı tesirlere karşı duygusuz kalıyordu. (Karaosmanoğlu, 2013:106)

Genç adama bu gece her şey, işte, böyle göründü ve ruhunu **giderilmesi imkânsız bir ümitsizlik** kapladı. (age, 2013:178)

Daha ilk devresinde **taze ve saf soluğu ile fidanlara tomurcuklarını, ağaçlara yapraklarını, çiçeklere kokularını vermesi lâzım bir bahar mevsiminin** başlangıcı iken bir sam rüzgârı gibi sevgi ve şefkat bahçesinin bütün güllerini kurutan, sümbüllerini dağıtan huysuz, sevinçsiz ve sakar gençlik! (age, 2013:298)

Bu **kaçınılması imkânsız bir akıbet**dir. (age, 2013:307)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEĞERLENDİRME

İncelenen eserde 3954 tane niteleme sıfatı tespit ettik. Tespit ettiğimiz bu niteleme sıfatlarını “Sıfat ve İsim Unsurunun niteliğine Göre Sıfat Tamlamaları” başlığı altında inceledik.

“Hüküm Gecesi” adlı romanda yer alan niteleme sıfatlarıyla kurulmuş olan tamlamalar taranarak niteleme görevinde olan sıfatları, sıfat gibi kullanılan kelimeleri ve kelime gruplarını ilgili kategori başlıkları altında incelenmiştir. Niteleme sıfatlarının oluşturduğu sıfat, sıfatımsı ve sıfatlıkların kullanımları ile ilgili olarak dizin tabloları verilmiştir. Niteleme sıfatlarıyla kurulan tamlamalara ilişkin sayısal veriler ve kullanım sıklıkları aşağıda verilen tablolarda gösterilmiştir.

3.1. Sıfat ve İsim Unsurunun Niteliğine Göre Sıfat Tamlamaları

3.1.1. Sıfat + İsim

“Sıfat + İsim” tablosu bağlamında çok sık bir kullanım olduğunu görmekteyiz. Tespit edilen 3957 sıfat tamlamasının 901 tanesini “Sıfat + İsim” başlığı oluşturmaktadır. Bu anlamda “Sıfat + İsim” başlığı tespit edilen tamlama sayısının %23’ünü oluşturmaktadır. Bu başlık altında tespit edilen en yüksek kullanım 315 sıfat tamlamasıyla “Durum Bildiren Sıfat Tamlamaları” ardından 164 tamlamayla “Bir Özelliği Üzerinde Bulundurmayı Bildiren Sıfat Tamlamaları”dır. Niteleme içeren sıfat tamlamalarına ilişkin kullanım sıklıkları 1.tabloda verilmiştir.

Romanda durum, yaş, bir özelliği üzerinde bulundurma, ilgililik, eskilik-yenilik, benzerlik ifade eden nitelemeler yoğun olarak kullanılan sıfatlardır. Bu sıfatların yoğun kullanımında, romandaki olayın II. Meşrutiyet Dönemi’nde 1908-1911 yılları arasında geçmesi ve bu dönemde iktidarı ele geçiren İttihat ve Terakki ile muhalefette bulunan Hürriyet ve İhtilaf Partisi arasındaki çatışmalar, toplumun yapısı, kişiler üzerindeki siyasal baskılar, kin ve öç alma duyguları en önemli etkenlerdir. Yazar bu etkenler bağlamında romanın anlamsal kurgusunun oluşturulmasında “niteleme sıfatı + isim” yapılarını sıklıkla kullanmıştır.

Tablo 1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim

NU	ANLAM	SAYI
1	Durum Bildiren Sıfat Tamlamaları	315
2	Yaş Bildiren Sıfat Tamlamaları	164
3	Bir Özelliği Üzerinde Bulundurmayı Bildiren Sıfat Tamlamaları	66
4	İlgililik Bildiren Sıfat Tamlamaları	58
5	Benzerlik Bildiren Sıfat Tamlamaları	39
6	Eskilik/Yenilik Bildiren Sıfat Tamlamaları	39
7	Biçim Bildiren Sıfat Tamlamaları	31
8	Yer/Konum Bildiren Sıfat Tamlamaları	26
9	Neden Yapıldığını Bildiren Sıfat Tamlamaları	25
10	Duyu/Algılama Bildiren Sıfat Tamlamaları	21
11	Yoksunluk Bildiren Sıfat Tamlamaları	20
12	Renk Bildiren Sıfat Tamlamaları	18
13	Fazlalık Bildiren Sıfat Tamlamaları	18
14	Zaman Bildiren Sıfat Tamlamaları	15
15	Görünüm Bildiren Sıfat Tamlamaları	15
16	Pekiştirme Bildiren Sıfat Tamlamaları	8
17	Farklılık Bildiren Sıfat Tamlamaları	7
18	Mensubiyet Bildiren Sıfat Tamlamaları	5
19	Yanlılık Bildiren Sıfat Tamlamaları	5
20	Meslek Bildiren Sıfat Tamlamaları	2
21	Huy/Alışkanlık Bildiren Sıfat Tamlamaları	2
22	Mesafe Bildiren Sıfat Tamlamaları	2
TOPLAM		901

3.1.2. Sıfat + İsimlik

Bu bağlamda tespit edilen tamlama sayısı 421'dir. Bu oran da genel tamlama oranına kıyasla yaklaşık olarak %11'dir. "Sıfat + İsimlik", yapıları diğer kullanımlara oranla daha az kullanımın olduğu bölümlerdendir. Bu başlık altında tespit edilen tamlamalara ilişkin kullanım sıklıkları ve sayısal veriler aşağıda verilen tabloda ortaya konmuştur.

“Sıfat + İsimlik” yapısında en yoğun kullanımı durumsal nitelemeler oluşturmaktadır. Eskilik-yenilik ve fazlalık bildiren nitelemelerin oluşturduğu tamlamalar diğer yoğun kullanımlardır. İncelenen eserde tiplerin işlenişinde, ruhsal çözümlemelerde nesnelere ve kişilerin yansıtılmasında niteleme sıfatları anlatıma katkı sağlamıştır.

Tablo 2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik

NU	ANLAM	SAYI
1	Durum Bildiren Sıfat Tamlamaları	298
2	Eskilik/Yenilik Bildiren Sıfat Tamlamaları	25
3	Fazlalık Bildiren Sıfat Tamlamaları	25
4	Yoksunluk Bildiren Sıfat Tamlamaları	15
5	Biçim Bildiren Sıfat Tamlamaları	14
6	Duyu/Algılama Bildiren Sıfat Tamlamaları	12
7	Yaş Bildiren Sıfat Tamlamaları	8
8	Neden Yapıldığını Bildiren Sıfat Tamlamaları	6
9	Zaman Bildiren Sıfat Tamlamaları	6
10	Pekiştirme Bildiren Sıfat Tamlamaları	5
11	Farklılık Bildiren Sıfat Tamlamaları	3
12	Renk Bildiren Sıfat Tamlamaları	2
13	Meslek Bildiren Sıfat Tamlamaları	2
GENEL TOPLAM		421

3.1.3. Sıfatımsı + İsim

Sıfatımsı işlevinde kullanılan sıfat-fiil eklerinin, aitlik eklerine iki kat oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Sıfat-fiille oluşturulmuş sıfatımsıların durum anlamları ağır basmaktadır. Bu başlık altında tespit edilen tamlamaların %5’e yakın bir kullanımı tespit edilmiştir.

Aitlik eki olarak sıfatımsı görevinde kullanılan unsurlar en yoğun kullanımı oluşturur. –An ve –Dik / –DUK’lu sıfatımsıların oluşturduğu yapılar diğer yoğun kullanımları oluşturmaktadır. Sıfatımsı görevinde kullanılan aitlik eklerinde bulunma ifade eden yapılar romanın anlamsal kurgunun oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Bu alanda özellikle romanın geçtiği semt ve mekânlara ait nitelemeler önemli yer tutar.

Romanda anlamsal kurgu açısından dikkat çeken bir diğer husus, aitlik ekli sıfatımsıların mekân ve zamana ait olma nitelendirmeleri önem arz etmektedir. Siyasal ve toplumsal olayların anlatılmasında, gerçek hayattan alınan kişilere ait portrelerin yansıtılmasında durum, hareket, oluş, konum ve bulunma ifade eden –An ve –DİK / –DUK’lu sıfatımsıların yaptığı nitelendirmeler romanda önemli bir yer tutmaktadır.

Tablo 3. Sıfatımsı + İsim

SIFAT-FİİLLER	DURUM	HAREKET	OLUŞ	KONUM	BULUNMA	TOPLAM
-DİK/-DUK	18	17	-	14	5	54
-An	27	13	1	-	-	41
-mİş/-mUş	12	-	-	-	-	12
-AcAk	8	-	-	-	-	8
-Ar /-Ir /-Ur	5	-	-	-	-	5
-IcI / -UcU	5	-	-	-	-	5
-mAz	1	-	-	-	-	1
					TOPLAM	126
Aitlik Eki	Bulunma Bildiren		Ait Olma Bildiren		Toplam	
	47		20		67	
	GENEL TOPLAM					193

3.1.4. Sıfatımsı + İsimlik

“Sıfatımsı + İsimlik”, Tablo 4 doğrultusunda bakıldığı vakit incelenen eserde en az oranda kullanılan sıfat tamlamaları çıkarımında bulanabiliriz. Bu bağlamda incelenen tamlamaların yarıya yakını durum anlamları nitelenmiştir. Genel tamlama oranına göre %2’lik bir kullanım söz konusudur.

Anlamsal açıdan bulunma bildiren aitlik ekli sıfatımsılar en çok kullanılan sıfatlardır. –An ve –mAz’lı sıfatımsılar diğer yoğun kullanımları oluşturmaktadır. Bulunma bildiren aitlik ekli sıfatımsılarda mekânsal ve kavramsal bulunmalar nitelenmiştir. Romandaki olayların aktarılmasında, erkek kahramanların düşünce dünyasının açıklanmasında –An ve –mAz’lı sıfatımsılar kullanmıştır.

Tablo 4. Sıfatımsı + İsimlik

SIFAT-FİİLLER	DURUM	HAREKET	DUYU	TOPLAM
-mAz	12	-	-	12
-An	7	4	-	11
-AcAk	10	-	-	10
-DIk/-DUk	4	1	1	6
-mİş/-mUş	6	-	-	6
-Ar /-İr /-Ur	4	-	-	4
-Ic1 / -UcU	4	-	-	4
TOPLAM				53
AİTLİK EKİ	Bulunma Bildiren	Ait Olma Bildiren	TOPLAM	
	23	7	30	
GENEL TOPLAM				83

3.1.5. Sıfatlık + İsim

İncelenen eserde sıfatlık işlevinde kullanılan niteleme sıfatlarının oluşturduğu tamlama sayısı 1087'dir. Bu sıfatlar 13 başlık altında incelenmiştir. Sıfat-fiil eklerinin oluşturduğu sıfat-fiil grupları 13 bölüm içerisinde en yoğun kullanımın olduğu bölümdür. Bağlama grubu ve edat grubu diğer fazla kullanımların olduğu bölümlerdir. Bu başlıkta yer alan sıfatlık unsurları en çok durumsallık içeren nitelemelerden oluşmaktadır. Niteleme sıfatlarının oluşturduğu "Sıfatlık + İsim" yapısı için %27'lik bir kullanım söz konusudur. Bu başlıkta –An sıfat-fiilinin oluşturduğu sıfatlık kullanımları en yoğun kullanımı oluşturmaktadır.

Roman kurgusun önemli bir bölümünü oluşturan anlamsal değerlendirme ile ilgili göze çarpan en önemli özellik durum ifade eden sıfatlıkların fazlalığıdır. "Sıfatlık + İsim" yapısındaki tamlamaların %42'ye yakını durumsal nitelemelerden oluşmaktadır. –An sıfat-fiilli sıfatlıklarda durum, hareket, duyu, söyleyiş, konum, biçim, huy, benzerlik, adlandırma ve görünüş bildiren nitelemelerde yoğun bir kullanım mevcuttur. Diğer bir yoğun kullanımlı sıfatlık grubunu oluşturan –DIk / –DUk'lu sıfat-fiil grupları, varlıkların ve kavramların durum, hareket, duyu, söyleyiş ve adlandırma anlamlarıyla niteleme sağlamışlardır.

Tablo 5. Sıfatlık + İsim

Sıfat-fiil Grubu	Durum	Hareket	Duyu	Söyleyiş	Konum	Biçim	Huy	Benzerlik	Adlandırma	Görünüş	Toplam
-An	133	61	11	1	12	2	6	3	15	-	244
-Dik/-DUk	53	89	10	4	-	-	-	-	1	-	157
-AcAk	17	17	-	-	-	-	-	-	-	-	34
-mİş/-mUş	17	5	-	-	-	-	-	-	-	4	26
-mAz	7	-	-	-	-	-	2	-	-	-	9
-IcI / -UcU	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
-Ar /-Ir /-Ur	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3
Toplam											479

Bağlama Grubu	Durum	Duyu	Hareket	Konum	Toplam
	86	29	5	1	121

Edat Grubu	Ait Olma	Durum	İlişkinlik	Berberlik	Uygunluk	Karşılaştırma	Derece	Çokluk	Mesafe	Azımsama	Pekiştirme	Değın	Miktar	Benzerlik	Küçümseme	Toplam
	Kadar	-	-	-	-	-	13	6	7	1	2	4	1	4	-	
Gibi	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	1	33
İle	-	11	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
-dEn başka	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
-E ait	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-E göre	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-E dair	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Toplam																109

Sıfat Tamlaması	Ölçü	Durum	Çokluk	Gibi	Biçim	Zaman	Toplam
	40	31	12	10	4	2	99

Belirtili İsim Tamlaması	Durum	Hareket	Kaynak	Bulunma	Yönelme	Toplam
	34	26	30	6	2	98

Aitlik Grubu	Bulunma	Ait Olma	Durum	İlgi	Yaş	Toplam
	35	23	11	4	1	74

İkileme	Pekiştirme	Yaklaşıklık	Çokluk	Sınırlandırma	Toplam
	22	17	3	14	56

Yönelme	Özgünlük	Durum	Gibi	Toplam	
Grubu	5	8	2	15	
Çıkma	Fazlalık	Durum	Benzerlik	Yer	Toplam
Grubu	3	7	2	1	13
Bulunma	Durum	Ölçü	Bulunma	Toplam	
Grubu	6	4	1	11	
İsnat Grubu	Durum			Toplam	
	6			6	
Belirtisiz	Durum		Renk	Toplam	
İsim	4		1	5	
Tamlaması					
Zarf-fiil	Durum			Toplam	
Grubu	1			1	
GENEL TOPLAM				1087	

3.1.6. Sıfatlık + İsimlik

Niteleme sıfatları bağlamında incelenen eserde “Sıfatlık + İsimlik” yapısında 1269 tamlama örneği tespit edilmiştir. Tespit edilen niteleme sıfatlarının oluşturduğu sıfatlıklar çalışmamızın %32’sini oluşturmaktadır. “Sıfatlık + İsimlik” bağlamında en yoğun kullanımı –An sıfat-fiilli sıfatlık yapıları oluşturmaktadır. Edat grupları, –mİş / –muş’lu sıfat-fiil grupları ve bağlama gruplarının oluşturduğu sıfatlıklar diğer yoğun kullanımlardır.

“Sıfatlık + İsimlik” yapısındaki nitelemelerin %56’sı durumsal nitelemelerden oluşmaktadır. Durumsal nitelemelerin çokluğu romanda yer alan siyasal ve toplumsal kronolojinin gerçek hayatla koşutluk göstermesiyle açıklanabilir. Yazar romanda durumsal nitelemeleri sıkça kullanarak olay kurgusunun okuyucunun zihninde daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır. Durumsal nitelemeler ile ilgili örnekle çoğunlukla kavram, kişi ve nesnelere ilgilidir. Siyasetin romanda aldığı biçim, dağılmaya yatkın tipler, adlarıyla canlılığını koruyan kişiler edat grupları, –mİş / –muş’lu sıfat-fiil grupları ve bağlama gruplarıyla oluşturulan uzun sıfatlıklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 6. Sıfatlık + İsimlik

Sıfat-fiil Grubu	Durum	Hareket	Duyu	Söyleyiş	Adlandırma	Toplam
-An	294	71	4	4	5	378
-mİş/-mUş	68	43	2	-	-	113
-Dİk/-DUk	37	16	5	-	-	58
-Ar /-Ir /-Ur	22	-	-	-	-	22
-AcAk	15	4	-	-	-	19
-IcI / -UcU	12	-	-	-	-	12
-mAz	11	-	-	-	-	11
					Toplam	613

Edat Grubu	Ait Olma	Karşılaştırma	Derece	Uygunluk	İlişkinlik	Yönelme	Mesafe	Değın	Karşılık	Azımsama	Çokluk	Berberlik	Durum	Açıklama	Başkalık	Benezerlik	Varsayım	Toplam	
Gibi	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	11	59	
-dEn başka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42	-	-	42	
Kadar	-	11	16	-	-	-	2	1	-	2	7	-	-	-	-	-	-	39	
İle	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	2	15	-	-	-	-	31	
-E göre	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
-E karşı	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Diye	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	
-E dair	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
-E ait	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-E doğru	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
																		Toplam	188

Bağlama Grubu	Durum	Duyu	Hareket	Karşılaştırma	Benzerlik	Toplam
	82	10	8	7	1	108

Belirtili İsim Tamlaması	Durum	Kaynak	Hareket	Statü	Konum	Toplam
	33	19	12	2	1	67

Sıfat Tamlaması	Durum	Renk	Statü	Biçim	Zaman	Ölçü	Çokluk	Gibi	Küçümseme	Toplam
	19	1	2	6	2	17	5	4	1	57

Çıkma Grubu	Fazlalık	Karşılaştırma	Mesafe	Neyden Yapıldığı	Durum	Benzerlik	Yer	Statü	Toplam
	2	4	1	3	23	13	2	2	50

Yönelme Grubu	Özgürlük	Durum	Gibi	Konum	Yaklaşıklık	Toplam	
	11	30	6	1	1	49	
Aitlik Grubu	Bulunma	Ait Olma	Durum	İlgi	Toplam		
	17	20	4	4	45		
Bulunma Grubu	Durum	Yaş	Ölçü	Yer	Bulunma	Açıklama	Toplam
	9	4	11	5	1	4	34
Çıkma Grubu	Pekiştirme	Beraberlik	Yaklaşıklık	Çokluk	Toplam		
	16	3	1	2	22		
İsnat Grubu	Durum					Toplam	
	12					12	
Belirtisiz İsim Tamlaması	Durum					Toplam	
	11					11	
İsim-fiil Grubu	Durum			Abartı		Toplam	
	4			2		6	
İyelik Grubu	Durum					Toplam	
	4					4	
Eşitlik Grubu	Görelık	Biçim	Niceliksel Eşitlik			Toplam	
	1	1	1			3	
GENEL TOPLAM						1269	

4.DİZİN

Tablo 7. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

2.1.Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini				
Tespit Edilen Yapılar	Sıfat	Adet	Sayfa	
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsim	Açık	4	58, 58, 137, 232
		Acayip	10	56, 182, 199, 199, 244, 255, 256, 264, 292, 292
		Acemi	1	113
		Acı	5	13, 76, 77, 119, 199
		Ağır	2	43, 157
		Alafranga	1	175
		Alaturka	1	15
		Alaycı	2	61, 104
		Anî	1	282
		Asıl	5	222, 243, 249, 285, 305
		Âsi	1	142
		Asil	1	209
		Aşırı	2	215, 298
		Avare	1	254
		Aydın	1	237
		Aziz	1	77
		Basit	4	87, 92, 228, 294
		Baş	2	181, 175
		Başıboş	2	142, 182
		Başlıca	1	194
		Bayağı	2	32, 189
		Belirsiz	2	149, 274
		Biricik	17	13, 14, 42, 63, 101, 134, 182, 192, 194, 260, 277, 279, 285, 292, 293, 309, 309
		Boş	12	39, 127, 130, 138, 159, 159, 159, 210, 212, 255, 306, 313
		Bulanık	1	84
		Büyük	15	93, 100, 138, 167, 172, 184, 195, 210, 212, 227, 244, 244, 257, 273, 293
		Cancığer	1	129
		Ciddi	1	267
		Cins	1	22
		Coşkun	2	222, 225
Çağdaş	1	297		
Çılginca	1	108		

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsim	Dahice	1	39
		Dalgın	1	157
		Dar	1	203
		Demagogça	2	32, 33
		Derin	1	273
		Destan	1	18
		Doğru	1	204
		Donuk	1	290
		Dostça	1	206
		Dramatik	2	127, 283
		Emektar	2	141, 155
		Engin	1	184
		Erkek	1	92
		Estetik	2	23, 86
		Faal	1	140
		Fettan	1	171
		Gafil	1	199
		Gerçek	1	39
		Geveze	1	162
		Gizli	7	126, 192, 217, 217, 240, 244, 246
		Güç	3	124, 139, 283
		Güzel	2	87, 92
		Hain	1	211
		Hanedan	1	61
		Hanım	1	249
		Hasta	2	238, 252
		Haşarattan	1	301
		Hayırlı	2	167, 167
		Hazin	3	77, 228, 308
		Homerik	1	173
Hususi	2	37, 154		
Hür	1	119		

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsim	İssız	1	169
		İnce	1	97
		İşlek	1	172
		İyi	3	92, 105, 112
		Kaba	2	97, 189
		Kara	1	166
		Karanlık	1	252
		Karışık	1	243
		Karşı	1	124
		Keskin	1	258
		Kısır	2	208, 208
		Korkunç	4	75, 243, 244 255
		Kör	1	28
		Kötü	5	38, 110, 166, 178, 179
		Kuru	2	111, 200
		Kutsal	1	90
		Küçücük	6	76, 80, 98, 156, 194, 249
		Küçük	3	102, 115, 145
		Küstah	1	226
		Lâubalice	1	157
		Lütufkâr	1	172
		Mahzun	1	209
		Masum	1	100
		Medeni	1	30
		Merhum	1	23
		Militan	1	139
		Mucizemsi	1	279
		Muhالیf	7	80, 118, 118, 122, 126, 192, 212
		Muhterem	2	155, 187
		Mühim	2	127, 312
		Münevver	3	156, 281, 311
		Müspet	2	124, 239

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsim	Ortak	2	294, 294
		Özel	1	288
		Özsüz	1	315
		Peşin	1	56
		Pisboğaz	1	177
		Pratik	1	41
		Rezilce	1	88
		Rumca	1	126
		Sağlam	2	84, 208
		Sağmal	1	263
		Sakar	1	252
		Sarhoş	1	151
		Sayırsız	1	34
		Serseri	1	219
		Seyrek	1	189
		Sivil	2	231, 241
		Sosyal	7	179, 233, 237, 251, 263, 303, 308
		Sözde	2	236, 262
		Süzgün	1	175
		Şehlâ	1	77
		Şeytanca	1	48
		Takma	1	292
		Tatlı	7	48, 101, 107, 151, 218, 238, 310
		Taze	1	48
		Ter	3	15,164, 304
		Trajik	1	256
		Umumi	1	175, 277
		Utangaç	1	213
		Uydurma	3	67, 67, 289
		Uzak	1	13
Uzun	3	55, 60, 102		
Uzunca	2	97, 164		

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini				
Tespit Edilen Yapılar	Sıfat	Adet	Sayfa	
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsim	ÜRperişli	1	158
		Vahşi	1	236
		Yabancı	5	113, 130, 150, 309, 310
		Yalın	3	147, 147, 164
		Yalnız	1	13
		Yanık	1	107
		Yüksek	2	188, 270
		Zalimce	1	279
		Zavallı	28	12, 14, 18, 93, 101, 124, 135, 140, 155, 162, 165, 166, 166, 168, 183, 193, 209, 209, 211, 211, 218, 234, 239, 247, 280, 284, 284, 301
		Zit	1	305
	2.1.1.2. Renk Bildiren Sıfatlar + İsim	Al	1	271
		Beyaz	4	93, 110, 211, 290
		Çividi	1	148
		Kırmızı	2	175, 211
		Kızıl	2	258, 281
		Kumral	1	269
		Mavi	1	148
		Siyah	4	128, 189, 267, 310
		Yağız	1	281
		Yeşil	1	88
	2.1.1.3. Biçim Bildiren Sıfatlar + İsim	Bol	1	164
		Büyük	2	128, 221
		Çatlak	1	161
		Çürük	1	235
		Dar	1	89
		Daracık	1	102
		Delikli	1	243
		Dolaşık	1	39
		Geniş	1	186
		İri	4	112, 172, 181, 213
		Kaba	1	315
		Karşılıklı	1	216

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.3. Biçim Bildiren Sıfatlar + İsim	Kırık	3	161, 225, 315
		Küçük	4	71, 146, 256, 279
		Melon	1	121
		Sarp	1	99
		Sıra	1	104
		Silindir	1	93
		Şişman	1	199
		Tombul	1	171, 227
		Ufak	1	164
		Yuvarlak	1	88
	2.1.1.4. Yaş Bildiren Sıfatlar + İsim	Genç	127	13, 16, 17, 26, 53, 53, 56, 69, 79, 89, 90, 92, 93, 95, 95, 96, 98, 99, 100, 100, 100, 100, 101, 102, 102, 102, 103, 104, 104, 104, 107, 108, 108, 109, 110, 112, 114, 115, 115, 115, 116, 119, 120, 120, 121, 127, 128, 128, 133, 134, 134, 141, 142, 142, 143, 143, 144, 144, 145, 146, 148, 148, 157, 158, 160, 161, 161, 163, 164, 164, 165, 169, 169, 170, 171, 178, 178, 193, 197, 206, 207, 208, 208, 220, 225, 226, 229, 229, 231, 231, 232, 233, 234, 237, 238, 239, 239, 243, 244, 248, 249, 251, 253, 257,
		İhtiyar	11	95, 110, 194, 216, 217, 217, 226, 279, 279, 284, 284
		Koca	1	304
		Küçücük	1	249
		Küçük	4	31, 99, 164, 206
		Seksenlik	2	217, 218
		Yaşlı	18	99, 130, 131, 144, 144, 145, 146, 146, 160, 160, 162, 167, 167, 170, 185, 220, 278, 278
	2.1.1.5. Yer/Konum Bildiren Sıfatlar + İsim	Alt	1	47
		Dış	3	137, 217, 294
		Geri	1	96
		Harici	1	126
		İç	3	59, 113, 292
		Karşı	3	61, 71, 112
		Orta	1	96
		Sağ	3	70, 70, 113
		Sol	2	70, 113
		Üst	2	76, 258
		Yan	6	112, 114, 144, 145, 145, 201

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini				
Tespit Edilen Yapılar	Sıfat	Adet	Sayfa	
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.6. Duyu / Algılama Bildiren Sıfatlar + İsim	Ağır	3	126, 296, 310
		Islak	3	99, 165, 211
		Canlı	2	159, 159
		Garip	1	51
		Karışık	1	90
		Kızgın	4	127, 147, 147, 147
		Kuru	2	137, 223
		Sert	1	25
		Soğuk	4	44, 95, 171, 290
	2.1.1.7. Neden Yapıldığını Bildiren Sıfatlar + İsim	Alçıdan	1	114
		Alevden	1	179
		Altın	3	18, 18, 93
		Balmumundan	1	75
		Çelikten	2	150, 258
		Demir	2	265, 303
		Gümüş	1	17
		Gümüşten	3	93, 93, 93
		Hasır	2	164, 290
		Kauçuk	1	27
		Kehribar	1	259
		Maroken	1	216
		Mermerden	1	206
		Mukavvadan	1	51
		Patiska	1	222
		Sırçadan	1	228
		Tahta	2	100, 284
	2.1.1.8. Pekleştirme Bildiren Sıfatlar + İsim	Bomboş	1	78
		Büsbütün	3	64, 99, 292
		Darmadağınık	1	201
		Dimdik	1	29
Kapkara		1	83	
Taptaze		1	85	

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini					
Tespit Edilen Yapılar	Sıfat	Adet	Sayfa		
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.9. Fazlalık Bildiren Sıfatlar + İsim	Binlerce	1	35	
		Büyük	4	111, 194, 167, 207	
		Dev	1	238	
		Fazla	1	284	
		Koca	1	167	
		Kocaman	2	301, 303	
		Muhteşem	1	105	
		Müthiş	3	13, 50, 158	
		Yüksek	2	189, 285	
		Yüzlerce	2	157, 224	
	2.1.1.10. Yoksunluk Bildiren Sıfatlar + İsim	Aç	1	297	
		Asılsız	1	207	
		Bahtsız	1	53	
		Cansız	1	107	
		Düğmesiz	1	201	
		Hesapsız	1	48	
		İhtiyatsız	1	107	
		İmzasız	1	253	
		İsteksiz	1	28	
		Kararsız	1	67	
		Kaygısız	1	228	
		Manasız	1	200	
		Mesuliyetsiz	1	193	
		Sessiz	2	107, 161	
		Sevimsiz	1	35	
		Sonsuz	1	270	
		Tedbirsiz	1	244	
		Uğursuz	2	120,286	
		2.1.1.11. Bir Özelliği Üzerinde Bulundurmaya Bildiren Sıfatlar	Acıklı	3	170, 216, 223
			Aksakallı	1	236
	Buhranlı		1	295	

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.1.1. Bir Özelliği Üzerinde Bulundurmayı Bildiren Sıfatlar	Camlı	1	15
		Canlı	2	273, 273
		Cesaretli	1	86
		Cevherli	1	98
		Çamurlu	2	45, 99
		Çeşitli	4	51, 187, 276, 285
		Değerli	1	162
		Emniyetli	1	260
		Esrarlı	4	59, 81, 149, 244
		Facialı	1	286
		Faziletli	1	87
		Gerekli	1	45
		Gönüllü	2	197, 308
		Gündelik	3	41, 67, 152
		Gündüzlük	1	38
		Gürültülü	1	99
		Hasırlı	2	28, 145
		Heyecanlı	1	280
		Kafesli	1	109
		Kanlı	4	206, 211, 281, 286
		Kıymetli	1	24
		Kirli	1	291
		Korkulu	1	114
		Kuyruklu	1	189
		Makinalı	2	246, 246
		Manalı	1	102
		Önemli	1	63
		Redingotlu	1	259
		Sakallı	1	62
		Sevinçli	1	129
Sırmalı	1	93		
Sicilli	1	112		

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.11. Bir Özelliği Üzerinde Bulundurmaya Bildiren Sıfatlar	Silâhlı	1	125
		Süslü	1	312
		Şerefli	1	237
		Tabancalı	1	115
		Tantanalı	1	40
		Tehlikeli	1	113
		Türlü	2	31, 173
		Ünlü	2	141, 264
		Yararlı	1	288
		Yaşlı	1	77
		Yazlık	1	259
	2.1.1.12. Benzerlik Bildiren Sıfatlar + İsim	Aynı	37	11, 12, 18, 18, 31, 40, 46, 48, 49, 59, 64, 70, 73, 85, 94, 94, 94, 100, 104, 109, 115, 116, 120, 125, 127, 144, 154, 209, 229, 242, 242, 252,
		Deli	1	167
		Gül	1	271
	2.1.1.13. Farklılık Bildiren Sıfatlar + İsim	Ayrı	1	316
		Çılgın	1	83
		Garip	3	51, 85, 86
		Mükemmel	1	86
		Müthiş	1	285
	2.1.1.14. Eskilik / Yenilik Bildiren Sıfatlar + İsim	Eski	16	24, 24, 24, 34, 54, 57, 79, 98, 114, 116, 178, 240, 245, 283, 288, 308
		Yeni	23	17, 43, 81, 85, 98, 101, 105, 111, 113, 113, 118, 135, 139, 141, 161, 172, 193, 234, 239, 251, 251, 262, 312
2.1.1.15. Zaman Bildiren Sıfatlar + İsim	Ertesi	3	70, 77, 125	
	Geç	3	20, 46, 55	
	Kısa	1	295	
	Uzun	8	18, 53, 55, 75, 143, 173, 176, 176	
2.1.1.16. Görünüm Bildiren Sıfatlar + İsim	Cüce	1	156	
	Güzel	6	66, 87, 91, 94, 107, 130	
	İnce	2	158, 159	

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.16. Görünüm Bildiren Sıfatlar + İsim	İncecik	1	156
		Karanlık	1	189
		Sarhoş	1	258
		Zifiri	2	112, 218
		Zincirleme	1	185
	2.1.1.17. Meslek Bildiren Sıfatlar + İsim	Cenkçi	1	195
		Hizmetçi	1	115
	2.1.1.18. Huy / Alışkanlık Bildiren Sıfatlar	Suratsız	1	268
		Zayıf	1	298
	2.1.1.19. Mesafe Bildiren Sıfatlar	Uzun	2	47, 198
	2.1.1.20. Mensubiyet Bildiren Sıfatlar	Aksaraylı	3	161, 161, 239
		Bizanslı	1	90
		Hıristiyan	1	290
	2.1.1.21. İlgililik Bildiren Sıfatlar + İsim	Ahlakî	1	86
		Askerî	4	27, 123, 237, 251
		Cinsi	1	240
		Destanî	2	195, 239
		Ebedî	3	287, 296, 308
		Fikrî	1	312
		Fuzulî	1	198
		Hariçî	1	189
Harsî		1	305	
Havaî		3	65, 67, 89	
Hayali		1	311	
Hayvani		2	84, 287	
Hususî		2	122, 157	
İptidâî		1	203	
Katî		1	226	
Malî		1	124	
Manevî	4	83, 178, 244, 288		
Millî	8	93, 126, 171, 185, 251, 307, 307, 307		

2.1. Niteleme Bildiren Sıfat + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.1.1. Niteleme Sıfatı + İsim	2.1.1.21. İlgililik Bildiren Sıfatlar + İsim	Resmî	2	22, 195
		Ruhî	1	39
		Siyasî	9	17, 17, 101, 141, 182, 268, 268, 276, 289
		Şeytanî	1	285
		Tabîî	1	176
		Tedafîî	1	202
		Temsilî	1	195
		Umumî	2	200, 243
		Uzvî	1	203
		Yabanî	1	161
	2.1.1.22. Yanlılık Bildiren Sıfatlar + İsim	Fitürist	1	297
		İttihatçı	3	126, 178, 236
		Komiteci	1	247

TOPLAM 901

Tablo 8. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini

2.2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini				
Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik	2.2.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Acayip	6	67, 232, 271, 290, 309, 317
		Acı	1	227
		Ağır	1	249
		Aksi	1	135
		Alaturka	3	100, 220, 263
		Alaycı	1	263
		Alışık	1	14
		Andavalca	1	248
		Anî	1	311
		Ansızın	1	76
		Asıl	2	104, 297
		Asil	1	179
		Atılgan	1	45
		Aynı	2	72, 258
		Ayrı	5	48, 103, 175, 209, 254
		Azgin	1	287
		Azıcık	1	119
		Babayanî	1	31
		Bayağı	5	70, 97, 157, 177, 206
		Bayraklı	1	98
		Belirsiz	4	110, 154, 162, 284
		Belli	2	16, 105
		Bencil	1	231
		Berrak	1	288
		Biricik	4	12, 134, 161, 312
		Bizanslı	1	91
		Boş	1	280
		Boyalı	1	111
		Bozgun	1	203
		Bozuk	1	292
		Büyük	12	56, 67, 92, 107, 118, 124, 128, 144, 157, 235, 310, 313
		Canlı	1	41

2.2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini

Tespit Edilen Yapılar	Sıfat	Adet	Sayfa	
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik	2.2.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Cansız	1	283
		Cesur	1	22
		Çıvık	1	266
		Ciddi	4	30, 65, 122, 273
		Coşkun	1	306
		Çekingen	1	222
		Çeşitli	2	60, 250
		Çocukça	1	244
		Danışıklı	1	185
		Dehşetli	2	30, 202
		Delice	1	188
		Demagogca	1	173
		Demagojik	1	141
		Derin	3	37, 55, 282
		Devamlı	5	55, 106, 139, 221, 311
		Dini	1	23
		Doğuştan	2	19, 99
		Dramatik	1	24
		Düzgün	2	103, 222
		Ebedî	1	224
		Ehemmiyetli	1	192
		Esrarlı	5	43, 64, 64, 149, 213
		Ezeli	1	296
		Ezici	1	191
		Fena	1	136
		Ferahlı	1	68
		Fransızca	2	176, 200
		Garip	2	78, 189
		Genç	2	22, 118
		Geniş	1	128
Genişçe	1	266		
Gerçek	2	262		

2.2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik	2.2.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Gereksiz	1	235
		Gizli	7	39, 128, 139, 244, 244, 269, 304
		Görünürde	1	154
		Gösterişli	1	137
		Güzel	2	23, 33
		Hafif	2	97, 229
		Harici	1	123
		Hastalıklı	1	13
		Havadan	1	267
		Hayran	1	122
		Hazin	1	228
		Heybetli	3	197, 276, 286
		Histerik	1	157
		Hoş	1	39
		Hususî	1	153
		Irsî	1	16
		İssız	1	107
		İdarî	1	191
		İddialı	1	29
		İnsanî	1	302
		İstihzalı	1	123
		Kaçak	1	77
		Kalabalık	1	185
		Kanlı	3	86, 101, 307
		Kapalı	1	301
		Karşılıklı	1	289
		Kesif	1	269
		Kesin	1	153
		Keskin	2	115, 292
		Kısık	1	215
Kibirli	1	219		
Koca	2	182, 245		

2.2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik	2.2.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Kokuşuk	1	32
		Kolay	1	152
		Komik	1	228
		Korkulu	1	274
		Korkunç	2	269, 280
		Koyu	1	25
		Kötü	2	89, 164
		Kutlu	1	88
		Kutsal	1	98
		Kuvvetli	1	260
		Küçük	1	260
		Lânetleme	2	165, 211
		Lâubali	1	124
		Maddi	1	94
		Mağrur	1	215
		Manalı	1	15
		Manevî	5	69, 94, 197, 198, 312
		Mazlum	1	236
		Meçhul	1	295
		Mihanikî	3	36, 115, 146
		Millî	3	180, 182, 307
		Miskin	1	152
		Mufassal	1	20
		Muhalif	1	19
		Mutlak	2	310, 310
		Mübalâğalı	1	225
		Mühim	4	162, 173, 241, 273
		Müspet	2	122, 187
		Müthiş	1	110
		Nihaventten	1	271
Olgun	1	106		
Öfkeli	1	283		

2.2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik	2.2.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Ölü	1	112
		Önemli	1	238
		Örfî	1	216
		Pis	1	291
		Resmî	1	157
		Romanesk	1	108
		Ruhî	1	252
		Rumca	1	231
		Samimi	3	194, 262, 285
		Saygılı	1	22
		Sembolik	1	313
		Serseri	1	147
		Sevimli	1	39
		Sıcak	1	237
		Sıkı	2	261, 305
		Sıyrık	1	129
		Silâhlı	3	63, 140, 180
		Sinirli	1	273
		Sinsi	1	307
		Sisli	1	57
		Sivil	1	231
		Siyasi	1	12
		Soğuk	3	239, 315, 315
		Sonsuz	1	117
		Sözde	1	28
		Sunî	1	306
		Şahsî	3	239, 315, 315
		Şakacı	1	308
Şaşkın	1	177		
Şefkatli	1	288		
Şeytanca	1	282		
Şüpheli	1	62		

2.2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik	2.2.1.1. Durum Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Tabî	1	240
		Taşkın	1	173
		Tatlı	2	151, 258
		Taze	1	106
		Tehditli	1	235
		Tehlikeli	2	72, 233
		Temiz	1	210
		Toyca	1	158
		Trajik	1	316
		Tuhaf	1	246
		Ufacık	1	223
		Ufak	1	103
		Umumî	2	36, 136
		Uslu	1	116
		Uzun	4	39, 156, 176, 217
		Vefalı	1	122
		Yabancı	3	83, 267, 296
		Yakın	1	18
		Yalnız	1	109
		Yapışkan	1	94
		Yapma	1	65
		Yaralı	1	84
		Yüksek	2	56, 270
	Zavallı	9	12, 16, 34, 60, 138, 156, 186, 198, 225	
	Zorlama	2	177, 274	
	2.2.1.2. Pekiştirmeli Sıfatlar + İsimlik	Apaçık	1	305
		Düpedüz	1	62
		Kaskatı	1	171
		Taptaze	1	302
		Yepyeni	1	294
	2.2.1.3. Biçim Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Büyük	4	89, 113, 156, 195
		Dar	1	276

2.2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik	2.2.1.3. Biçim Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Geniş	2	148, 217
		İri	1	146
		Kalın	1	159
		Küçük	3	76, 259, 313
		Merdivenli	1	108
		Seyyar	1	217
	2.2.1.4. Neden Yapıldığını Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Balmumundan	1	75
		Billürdan	1	16
		Çelikten	1	274
		Fildişi	1	27
		Lâstikten	1	51
		Mermer	1	23
	2.2.1.5. Renk Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Beyaz	1	164
		Kara	1	191
	2.2.1.6. Eskilik / Yenilik Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Esbak	2	213, 213
		Eski	10	14, 23, 89, 101, 110, 120, 195, 197, 199, 214
		Yeni	13	44, 85, 125, 130, 150, 181, 187, 205, 223, 246, 239, 240, 250
	2.2.1.7. Meslek Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Gazeteci	1	279
		Tarihçi	1	34
	2.2.1.8. Fazlalık Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Büyük	3	210, 301, 303
		Derin	8	30, 80, 84, 96, 159, 240, 254, 258
		Fazla	1	126
		İnanüstü	1	286
		Kocaman	2	189, 289
		Müthiş	7	28, 149, 173, 197, 218, 248, 251
		Sonsuz	1	32
		Şiddetli	1	92
		Zilzurna	1	116
	2.2.1.9. Yoksunluk Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Eşsiz	4	127, 135, 140, 207
		Faydasız	1	313
İmzasız		1	22	
Korkusuz		1	80	

2.2. Niteleme Bildiren Sıfat + İsimlik Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfat	Adet	Sayfa
2.2.1. Niteleme Sıfatı + İsimlik	2.2.1.9. Yoksunluk Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Mevsimsiz	1	153
		Onsuz	1	246
		Ordusuz	1	258
		Rüyasız	1	295
		Sessiz	1	14
		Sonsuz	2	13, 161
		Şuursuz	1	285
	2.2.1.10. Yaş Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Genç	3	93, 95, 100
		Küçücük	2	145, 181
		Minimicik	1	44
		Yaşlı	1	115
		Yaşlıca	1	128
	2.2.1.11. Duyu / Algılama Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Alaycı	1	46
		Aralıksız	1	148
		Bozuk	1	180
		Hafif	1	100
		Keskin	1	90
		Kötü	1	231
		Küçük	1	100
		Mahzun	1	157
		Sıcak	1	148
		Ufak	1	100
		Yabancı	1	316
		Yanık	1	310
	2.2.1.12. Farklılık Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Fevkalade	1	275
		Muhteşem	1	217
		Olağanüstü	1	280
	2.2.1.13. Zaman Bildiren Sıfatlar + İsimlik	Kısa	1	232
		Küçük	1	213
		Uzun	4	20, 152, 274, 305

TOPLAM 421

Tablo 9. Sıfatımsı + İsim Dizini

2.3. Sıfatımsı + İsim Dizini				
Tespit Edilen Yapılar	Sıfatımsı	Adet	Sayfa	
2.3.1. Sıfat-fiil + İsim	2.3.1.1. -An Sıfat-fiili + İsim	Avutan	1	284
		Bilinen	2	34, 102
		Bilinmeyen	2	24, 99
		Biriken	1	185
		Boğulan	1	310
		Boşalan	1	72
		Çıkan	1	32
		Çırpınan	1	110
		Dövünen	1	292
		Geçen	6	42, 154, 191, 197, 273, 278
		Gelen	1	27, 152
		Giden	1	152
		Görünmeyen	1	233
		Haykıran	1	114
		Kapanan	1	148
		Kararan	1	292
		Kırılan	1	110
		Olan	4	66, 75, 226, 227
		Oturan	1	266
		Sallanan	1	14
		Sevilen	1	77
		Sökülen	1	113
		Söylenen	2	306, 317
		Terleyen	1	292
		Tıkanan	1	292
		Uğuldayan	1	292
		Uzaklaşan	1	316
		Verilen	1	66
	Yaklaşan	1	315	
	Yaşayan	1	159	
	2.3.1.2. -DİK/-DUK Sıfat-fiili + İsim	Açtıkları	1	20
		Aldığı	1	181

2.3. Sıfatımsı + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfatımsı	Adet	Sayfa
2.3.1. Sıfat-fil + İsim	2.3.1.2. -DİK/-DUK Sıfat-fili + İsim	Aldığım	1	254
		Alıştığımız	1	295
		Anladığım	1	219
		Anlamadığım	1	219
		Arzettiğim	1	191
		Beklenmedik	1	101
		Bildiğin	1	128
		Bildiğiniz	1	130
		Bulduğu	3	46, 172, 287
		Çömeldiği	1	171
		Döndükleri	1	150
		Durduğu	2	10, 177
		Geçtikleri	1	265
		Geldiği	1	38
		Gördüğümüz	1	25
		Gösterdiği	1	205
		İnanmışım	1	285
		Karıştırmadığı	1	32
		Okudukları	1	315
		Oturduğu	12	32, 48, 63, 64, 67, 72, 93, 177, 227, 260, 267, 269
		Saydığımız	1	223
		Sevdiğiniz	1	295
		Sevmediğin	1	288
		Söylediği	1	269
		Tanıdığım	1	286
		Tanımadığınız	1	295
		Verdiği	2	30, 173
		Yaptığı	4	58, 114, 199, 303
		Yaşadığı	1	189
		Yattığı	2	168, 272
		Yattıkları	1	297
		Yazdığı	2	283, 290

2.3. Sıfatımsı + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar		Sıfatımsı	Adet	Sayfa	
2.3.1. Sıfat-fil + İsim	2.3.1.3. -mİş/ -mUş Sıfat-fili + İsim	Çürümüş	2	212, 301	
		Geçmiş	3	310, 310, 310	
		Hortlamış	1	211	
		Kokmuş	1	232	
		Ölmüş	1	154	
		Soysuzlaşmış	1	195	
		Taranmamış	1	95	
		Yıpranmamış	1	85	
		Yorulmuş	1	217	
	2.3.1.4. -AcAk Sıfat-fili + İsim	Gececeği	1	133	
		Gelecek	1	78	
		Gideceği	1	95	
		Gideceğim	1	231	
		Gideceğimiz	1	245	
		Sevecek	1	165	
		Şaşılacak	1	256	
		Yapacakları	1	245	
	2.3.1.5. -mAz Sıfat-fili + İsim	Dayanılmaz	1	239	
	2.3.1.6. -Ar / -Ir / -Ur Sıfat-fili + İsim	Anlatılır	1	131	
		Döner	1	228	
		Olur	3	174, 273, 305	
	2.3.1.7. -IcI / -UcU Sıfat-fili + İsim	Emredici	1	29	
		Geçici	1	63	
		Patlayıcı	1	125	
		Sarıcı	1	17	
		Sıkıcı	1	86	
	TOPLAM			126	
	2.3.2. Aitlik Eki + İsim	Aksaray'daki	1	160	
Avludaki		1	93		
Ayaklarındaki		1	103		

2.3. Sıfatımsı + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar	Sıfatımsı	Adet	Sayfa
2.3.2. Aitlik Eki + İsim	Buradaki	1	118
	Cephedeki	2	200, 215
	Çatalca'daki	1	250
	Çevresindeki	2	232, 314
	Dıştaki	1	212
	Dolaptaki	1	170
	Düşüncelerdeki	1	200
	Elindeki	2	268, 271
	Giyinişindeki	1	156
	Göksu'daki	1	176
	Haykırışlarındaki	1	297
	İçerideki	2	223, 266
	İçeriki	4	71, 192, 192, 250
	İçindeki	1	180
	İttihatçılardaki	1	205
	Kalbindeki	1	106
	Karşiki	2	71, 78
	Karşımızdaki	1	253
	Karşısındaki	1	167
	Matbaadaki	1	31
	Meclisteki	1	111
	Memleketteki	1	272
	Odadaki	1	275
	Önündeki	1	49
	Tarlabası'ndaki	1	83
	Tavırlarındaki	1	156
	Tedbirdeki	1	125
	Teşvikiye'deki	1	161
	Topraktaki	1	209
	Yakasındaki	1	191
Yandaki	1	273	
Yanımdaki	2	183, 273	

2.3. Sıfatımsı + İsim Dizini

Tespit Edilen Yapılar	Sıfatımsı	Adet	Sayfa
2.3.2. Aitlik Eki + İsim	Yukarıdaki	1	114
	Yukarıkı	1	32
	Yüreklerdeki	1	200
	Bugünkü	2	157, 192
	Deminkı	6	49, 90, 110, 181, 232, 281
	Duvarlardakı	1	90
	Dünkü	2	243, 243
	Gelecekteki	1	18
	Hakkınızdakı	1	287
	Önceki	1	81
	Şimdiki	5	22, 129, 137, 268, 269
TOPLAM		67	
GENEL TOPLAM		193	

Tablo 10. Sıfatımsı + İsimlik Dizini

2.4. Sıfatımsı + İsimlik Dizini				
Tespit Edilen Yapılar	Sıfatımsı	Adet	Sayfa	
2.4.1. Sıfat-fil + İsimlik	2.4.1.1. -An Sıfat-fili + İsimlik	Bıçılan	1	208
		Bilinen	1	27
		Donakalan	1	283
		Gösterilen	1	84
		Hastalanan	1	137
		Okşayan	1	281
		Seven	1	288
		Söylenen	1	84
		Yaklaşan	1	216
		Yaşayan	1	166
	Yayılan	1	41	
	2.4.1.2. -DIk/-DUK Sıfat-fili + İsimlik	Anlattığımız	1	69
		Duyduğu	1	85
		Gördüğü	1	316
		İstedüğünüz	1	121
		İşittiği	1	316
		Umulmadık	1	76
	2.4.1.3. -mİş/ -mUş Sıfat-fili + İsimlik	Batmış	1	316
		Kapatılmış	1	104
		Kokuşmuş	1	45
		Yaralanmış	1	146
		Yıllanmış	1	216
		Yolunmuş	1	186
	2.4.1.4. -AcAk Sıfat-fili + İsimlik	Konuşacak	1	71
		Şaşılacak	7	113, 121, 145, 177, 195, 297, 302
		Yapılacak	2	165, 166
	2.4.1.5. -mAz Sıfat-fili + İsimlik	Bilinmez	1	67
		Dayanılmaz	8	11, 65, 69, 71, 115, 284, 295, 317
		İnanılmaz	1	250
		Umulmaz	1	110
Yaramaz		1	110	
2.4.1.6. -Ar / -Ir / -Ur Sıfat-fili + İsimlik	İşitilebilir	1	177	
	Yenilir	1	313	
	Yeter	2	15, 167	

2.4. Sıfatımsı + İsimlik Dizini				
Tespit Edilen Yapılar		Sıfatımsı	Adet	Sayfa
2.4.1. Sıfat-fil + İsimlik	2.4.1.7. -IcI / -UcU Sıfat-fili + İsimlik	Kahredici	1	285
		Sıkıcı	1	79
		Suçlayıcı	1	135
		Tutuşucu	1	74
TOPLAM			53	
2.4.2. Aitlik Eki + İsimlik	Aksaray'daki	1	216	
	Arkasındaki	1	172	
	Avrupa'daki	1	243	
	Buradaki	1	243	
	Bünyesindeki	1	183	
	Deminki	3	115, 175, 378	
	Elindeki	2	200, 217	
	Etrafımızdaki	1	211	
	Havadaki	1	194	
	İçerideki	1	204	
	İçindeki	1	277	
	İnsandaki	1	75	
	İstanbul'daki	1	252	
	Karşısındaki	1	129	
	Kilisedeki	1	92	
	Memleketteki	2	152, 313	
	Milletteki	1	285	
	Nişantaşı'ndaki	1	61	
	Ondaki	1	33	
	Oradaki	1	206	
Önündeki	1	75		
Sabahki	1	38		
Şimdiki	2	26, 310		
Varlığındaki	1	290		
Yanıındaki	1	181		
TOPLAM			30	
GENEL TOPLAM			83	

Tablo 11. Sıfatlık + İsim Dizini

2.5. Sıfatlık + İsim Dizini				
Sıra	Çeşit	Sıfatlık Grupları	Adet	Numara
2.5.1.	Sıfat-fiil Grupları + İsim	2.5.1.1. –An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	243	13, 13, 14, 16, 17, 17, 17, 21, 22, 23, 24, 24, 25, 26, 26, 27, 28, 28, 29, 30, 30, 33, 34, 34, 38,38, 40, 41, 42, 43, 44, 44, 45, 49, 50, 50, 53, 54, 54, 54, 56, 57, 59, 59, 59, 62, 63, 63, 66, 67, 68, 68, 72, 72, 73, 74, 74, 77, 77, 77, 78, 78, 80, 86, 86, 88, 88, 91, 91, 97, 100, 102, 103, 104, 104, 104, 107, 107, 107, 108, 111, 112, 114, 116, 118, 120, 120, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 127, 127, 127, 133, 134, 136, 136, 138, 138, 142, 143, 144, 145, 146, 146, 146, 147, 149, 150, 150, 153, 154, 155, 155, 155, 157, 157, 157, 158, 158, 161, 164, 164, 172, 173, 174, 174, 176, 177, 177, 177, 178, 180, 181, 183, 185, 186, 188, 188, 194, 195, 197, 198, 198, 200, 203, 206, 206, 211, 212, 212, 213, 215, 219, 220, 222, 222, 224, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 231, 236, 237, 238, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 244, 245, 248, 250, 252, 253, 255, 255, 255, 256, 257, 258, 258, 260, 260, 260, 262, 265, 266, 266, 269, 269, 270, 271, 271, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 282, 282, 282, 283, 284, 284, 285, 286, 286, 287, 287, 290, 292, 292, 293, 294, 295, 295, 296, 296, 296, 297, 297, 298, 302, 307, 310, 310, 310, 310, 314, 316, 316, 316
		2.5.1.2.-DİK/-DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	157	11, 12, 14, 16, 16, 23, 24, 24, 28, 29, 31, 32, 36, 37, 37, 38, 40, 40, 44, 45, 45, 46, 48, 49, 49, 49, 50, 56, 56, 57, 61, 64, 74, 74, 76, 78, 83, 85, 89, 94, 96, 96, 98, 101, 105, 106, 109, 111, 113, 126, 126, 126, 127, 128, 128, 129, 136, 136, 140, 142, 143, 146, 149, 150, 151, 154, 155, 158, 161, 161, 162, 162, 164, 165, 165, 166, 171, 172, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 190, 193, 193, 196, 198, 203, 204, 205, 205, 207, 209, 210, 213, 226, 227, 230, 230, 230, 230, 231, 232, 233, 234, 237, 239, 241, 246, 250, 252, 253, 254, 256, 257, 257, 258, 259, 260, 263, 263, 267, 271, 275, 275, 277, 278, 281, 282, 283, 283, 285, 286, 286, 288, 289, 289, 289, 291, 292, 292, 296, 297, 297, 297, 302, 307, 307, 311, 312, 314, 314, 314, 317, 317
		2.5.1.3. -mİş / -mÜş'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	26	25, 27, 32, 51, 57, 61, 74, 79, 92, 111, 117, 136, 151, 179, 198, 201, 207, 209, 222, 225, 225, 226, 236, 259, 267, 290
		2.5.1.4. –AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	35	12, 15, 22, 28, 31, 33, 33, 51, 63, 67, 71, 74, 93, 95, 100, 122, 125, 134, 149, 151, 158, 158, 161, 170, 179, 183, 183, 194, 203, 245, 272, 287, 288, 294, 302
		2.5.1.5.–mAz'lı Sıfat-fiil Grupları + İsim	9	34, 46, 140, 175, 200, 230, 240, 258, 261
		2.5.1.6.–Ar /-İr /-Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	3	101, 208, 303
		2.5.1.7.–İcİ / -Ucu'lu Sıfat-fiil Grupları + İsim	6	106, 42, 301, 252, 88, 111
2.5.2.		Aitlik Grubu + İsim	74	11, 12, 16, 19, 24, 26, 27, 35, 36, 36, 38, 39, 41, 47, 48, 50, 50, 61, 61, 61, 63, 69, 75, 75, 78, 86, 89, 93, 95, 96, 98, 100, 101, 103, 108, 109, 109, 111, 112, 114, 122, 127, 134, 152, 160, 161, 161, 171, 173, 176, 177, 183, 183, 185, 189, 194, 195, 208, 216, 218, 234, 234, 242, 242, 243, 243, 247, 271, 271, 287, 298, 302, 312, 316
2.5.3.		Belirtili İsim Tamlaması + İsim	98	12, 13, 13, 21, 21, 23, 28, 30, 34, 37, 38, 38, 38, 44, 44, 47, 55, 58, 64, 65, 66, 67, 69, 73, 77, 79, 79, 85, 93, 94, 94, 109, 112, 113, 120, 136, 137, 137, 137, 140, 141, 149, 151, 153, 155, 165, 186, 193, 194, 194, 199, 206, 209, 210, 210, 211, 211, 215, 216, 217, 218, 225, 226, 232, 238, 239, 242, 245, 245, 246, 247, 249, 250, 251, 253, 257, 258, 259, 259, 262, 262, 262, 268, 270, 276, 277, 288, 291, 291, 303, 305, 305, 308, 308, 311, 316, 316, 316

2.5. Sıfatlık + İsim Dizini

Sıra	Sıfatlık Grupları	Adet	Numara	
2.5.4.	Belirtisiz İsim Tamlaması + İsim	5	45, 94, 101, 122, 294	
2.5.5.	İkileme + İsim	56	29, 46, 46, 46, 47, 55, 57, 59, 67, 78, 88, 94, 99, 104, 117, 117, 121, 121, 128, 134, 134, 140, 144, 155, 157, 160, 161, 164, 169, 171, 172, 174, 186, 189, 199, 199, 199, 204, 205, 212, 214, 215, 225, 234, 234, 241, 264, 264, 265, 267, 272, 272, 273, 284, 292, 309	
2.5.6.	Bağlama Grubu + İsim	121	12, 13, 13, 16, 17, 18, 21, 24, 25, 26, 28, 31, 35, 39, 40, 40, 41, 44, 50, 50, 55, 57, 62, 65, 66, 73, 74, 77, 78, 80, 83, 86, 86, 86, 88, 89, 89, 92, 93, 95, 97, 98, 99, 107, 107, 109, 110, 111, 114, 114, 120, 120, 125, 125, 128, 138, 139, 141, 144, 147, 148, 152, 153, 154, 155, 160, 166, 173, 173, 174, 174, 175, 180, 181, 187, 189, 204, 206, 207, 209, 210, 213, 215, 223, 229, 229, 234, 236, 239, 240, 243, 244, 246, 249, 252, 254, 266, 272, 279, 282, 284, 285, 285, 285, 289, 291, 295, 301, 302, 303, 304, 304, 304, 305, 307, 307, 310, 312, 314, 315, 316	
1.5.7.	Edat Grubu + İsim	2.5.7.1. -E ait'li Edat Grubu + İsim	3	54, 61, 89
		2.5.7.2. -E göre'li Edat Grubu + İsim	3	60, 224, 272
		2.5.7.3.-E dair'li Edat Grubu + İsim	1	181
		2.5.7.4. İle Edatıyla Kurulan Edat Grubu +	20	23, 44, 90, 92, 124, 145, 165, 190, 190, 203, 222, 223, 225, 244, 267, 284, 290, 291, 292, 292
		2.5.7.5. -dEn başka'lı Edat Grubu + İsim	11	23, 59, 80, 86, 158, 179, 190, 204, 211, 247, 263
		2.5.7.6.Kadar'lı Edat Grubu + İsim	38	17, 19, 31, 68, 68, 80, 88, 88, 99, 100, 103, 111, 118, 134, 143, 147, 147, 149, 154, 157, 157, 157, 167, 177, 180, 180, 214, 216, 216, 221, 234, 239, 242, 254, 287, 312, 313, 316
		2.5.7.7.Gibi'li Edat Grubu + İsim	33	17, 28, 30, 44, 53, 59, 59, 66, 68, 76, 79, 102, 109, 113, 124, 129, 159, 170, 170, 173, 177, 228, 250, 258, 269, 309, 311, 311, 315, 315, 315, 315, 315
2.5.8.	İsnat Grubu + İsim	6	72, 94, 97, 159, 177, 209	
2.5.9.	Zarf- Fiil Grubu + İsim	1	98	
2.5.10	Sıfat Tamlaması + İsim	99	12, 13, 14, 15, 20, 32, 32, 33, 35, 39, 41, 54, 63, 81, 87, 88, 89, 90, 91, 94, 95, 101, 101, 101, 101, 104, 104, 108, 109, 111, 111, 112, 112, 125, 125, 130, 134, 134, 140, 140, 146, 155, 155, 156, 156, 165, 175, 175, 175, 179, 179, 184, 186, 188, 197, 205, 205, 211, 217, 225, 225, 238, 240, 244, 246, 248, 253, 253, 253, 256, 260, 265, 265, 265, 267, 267, 267, 268, 270, 271, 271, 272, 279, 279, 282, 287, 287, 287, 297, 298, 298, 301, 304, 310, 310, 311, 311, 314, 315	

2.5. Sıfatlık + İsim Dizini

Sıra	Çeşit	Sıfatlık Grupları	Adet	Numara
2.5.11.		Yönelme Grubu +İsim	15	47, 56, 64, 86, 101, 109, 110, 119, 122, 125, 188, 212, 269, 272, 302
2.5.12.		Bulunma Grubu +İsim	11	42, 44, 87, 133, 156, 175, 178, 243, 260, 287, 307
2.5.13.		Çıkma Grubu +İsim	13	40, 55, 61, 62, 63, 103, 119, 176, 190, 222, 253, 261, 265
TOPLAM			1087	

Tablo 12. Sıfatlık + İsimlik Dizini

2.6. Sıfatlık + İsimlik Dizini			
Sıra	Sıfatlık Grupları	Adet	Numara
2.6.1. Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	2.6.1.1. –An'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	378	11, 12, 12, 12, 14, 14, 14, 14, 14, 14, 14, 15, 15, 16, 16, 16, 17, 19, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 25, 26, 26, 26, 28, 28, 29, 30, 31, 31, 31, 33, 33, 34, 34, 34, 35, 36, 36, 38, 38, 39, 40, 41, 41, 41, 42, 42, 42, 42, 42, 44, 45, 45, 46, 46, 48, 48, 49, 49, 49, 50, 50, 53, 53, 54, 54, 55, 56, 56, 57, 58, 60, 60, 61, 61, 61, 62, 62, 63, 63, 66, 66, 67, 70, 71, 72, 72, 73, 73, 73, 74, 74, 75, 77, 77, 78, 79, 79, 80, 80, 80, 80, 80, 84, 85, 86, 86, 87, 87, 88, 89, 90, 90, 91, 95, 96, 97, 98, 98, 99, 99, 100, 101, 104, 105, 105, 105, 106, 106, 106, 108, 108, 109, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 118, 118, 118, 119, 119, 119, 119, 120, 121, 121, 122, 123, 123, 124, 125, 126, 128, 135, 136, 137, 137, 139, 140, 140, 141, 141, 142, 143, 146, 146, 147, 149, 149, 150, 150, 151, 152, 152, 153, 153, 154, 156, 157, 157, 164, 165, 166, 169, 170, 170, 170, 172, 172, 173, 175, 175, 176, 177, 179, 184, 184, 188, 189, 189, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 194, 194, 194, 195, 195, 196, 197, 197, 199, 200, 200, 204, 204, 206, 206, 207, 207, 207, 208, 208, 208, 208, 208, 209, 209, 209, 212, 212, 212, 212, 212, 213, 213, 215, 216, 218, 219, 225, 226, 229, 229, 230, 231, 231, 233, 233, 235, 239, 239, 241, 241, 242, 242, 244, 244, 244, 245, 245, 246, 246, 246, 246, 248, 249, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 254, 255, 255, 255, 256, 256, 257, 258, 258, 258, 258, 260, 261, 261, 262, 264, 266, 267, 267, 267, 268, 269, 269, 270, 270, 273, 273, 273, 276, 277, 277, 278, 278, 280, 281, 281, 284, 284, 284, 284, 285, 286, 287, 287, 287, 289, 290, 291, 292, 292, 293, 294, 294, 294, 294, 294, 295, 296, 296, 296, 296, 296, 298, 303, 304, 304, 305, 305, 305, 306, 306, 308, 309, 309, 310, 311, 312, 312, 313, 313, 314, 315, 315, 316, 316, 316,
	2.6.1.2. –DİK/-DUK'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	58	11, 12, 17, 33, 35, 35, 35, 37, 38, 41, 43, 44, 47, 48, 55, 57, 57, 58, 59, 62, 70, 71, 73, 87, 97, 97, 99, 102, 103, 104, 147, 160, 161, 163, 163, 176, 178, 179, 179, 181, 190, 195, 198, 203, 204, 206, 217, 244, 254, 285, 286, 289, 291, 293, 297, 299, 310, 311
	2.6.1.3. –mİş / –mUş'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	113	11, 22, 22, 22, 26, 29, 29, 33, 34, 35, 43, 45, 47, 50, 59, 59, 63, 63, 69, 71, 72, 74, 74, 77, 78, 83, 83, 93, 94, 96, 96, 99, 100, 101, 103, 103, 113, 116, 116, 117, 117, 119, 129, 135, 136, 137, 138, 138, 140, 151, 152, 157, 157, 157, 158, 164, 166, 174, 175, 177, 179, 182, 182, 185, 186, 186, 188, 192, 193, 201, 202, 203, 203, 207, 210, 210, 210, 213, 214, 216, 216, 216, 217, 234, 242, 243, 244, 247, 257, 257, 257, 257, 259, 262, 268, 280, 282, 285, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 295, 299, 308, 313, 314, 315, 316, 317
	2.6.1.4. –AcAk'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	19	32, 38, 42, 74, 76, 81, 84, 99, 125, 126, 140, 141, 155, 205, 212, 233, 253, 271, 305
	2.6.1.5.–mAz'lı Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	11	51, 56, 59, 73, 87, 102, 117, 142, 152, 167, 231
	2.6.1.6.–Ar / –Ir / –Ur'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	22	11, 19, 26, 30, 32, 38, 41, 46, 85, 98, 117, 144, 160, 160, 170, 212, 215, 221, 221, 256, 279, 313
	2.6.1.7.–İcİ / –Ucu'lu Sıfat-fiil Grupları + İsimlik	12	11, 23, 78, 138, 148, 163, 207, 216, 221, 276, 279, 295
2.6.2.	Aitlik Grubu + İsimlik	45	17, 25, 25, 42, 65, 85, 87, 99, 103, 107, 114, 118, 123, 134, 135, 143, 159, 163, 164, 174, 181, 195, 200, 208, 208, 209, 211, 216, 229, 242, 251, 252, 264, 268, 270, 277, 277, 280, 280, 287, 292, 312, 312, 312, 312
2.6.3.	Belirtili İsimlik Tamlaması + İsimlik	67	12, 13, 14, 17, 19, 19, 25, 25, 44, 44, 48, 56, 59, 64, 66, 83, 86, 87, 103, 105, 107, 109, 115, 119, 130, 135, 138, 139, 141, 141, 159, 162, 162, 171, 172, 176, 182, 182, 184, 188, 188, 188, 193, 206, 216, 216, 223, 230, 231, 237, 241, 241, 244, 244, 245, 252, 253, 267, 276, 279, 291, 292, 295, 305, 313, 314, 315

2.6. Sıfatlık + İsimlik Dizini

Sıra	Sıfatlık Grupları	Adet	Numara	
2.6.4.	Belirtisiz İsimlik Tamlaması + İsimlik	11	88, 121, 121, 157, 185, 190, 198, 206, 211, 215, 256	
2.6.5.	İkileme + İsimlik	22	18, 33, 43, 48, 48, 66, 67, 89, 94, 121, 148, 166, 173, 206, 209, 209, 236, 239, 255, 265, 266, 313	
2.6.6.	Bağlama Grubu + İsimlik	108	14, 16, 16, 18, 20, 22, 23, 25, 25, 26, 27, 27, 27, 29, 29, 30, 30, 32, 32, 34, 41, 42, 48, 48, 48, 48, 54, 57, 57, 58, 62, 73, 74, 75, 76, 78, 84, 87, 87, 88, 94, 95, 95, 96, 101, 103, 107, 109, 113, 115, 117, 119, 120, 120, 125, 136, 137, 144, 146, 146, 147, 149, 150, 152, 152, 154, 154, 164, 164, 164, 169, 171, 183, 185, 187, 189, 189, 190, 190, 192, 198, 201, 207, 208, 212, 213, 217, 231, 233, 234, 242, 252, 254, 263, 283, 283, 285, 288, 288, 298, 302, 305, 307, 308, 311, 313, 315	
2.6.7.	Edat Grubu + İsimlik	2.6.7.1. -E ait'li Edat Grubu + İsimlik	1	80
		2.6.7.2. -E göre'li Edat Grubu + İsimlik	6	18, 37, 188, 212, 250, 262
		2.6.7.3. -E dair'li Edat Grubu + İsimlik	2	20, 171
		2.6.7.4. -E doğru'lu Edat Grubu + İsimlik	1	103
		2.6.7.5. -E karşı'lı Edat Grubu + İsimlik	5	23, 205, 230, 285, 313
		2.6.7.6. İle'li Edat Grubu + İsimlik	31	38, 54, 59, 61, 90, 94, 109, 135, 154, 159, 160, 162, 175, 187, 192, 198, 220, 237, 242, 259, 283, 283, 284, 284, 290, 290, 292, 294, 297, 302, 308
		2.6.7.7. -dEn başka'lı Edat Grubu + İsimlik	42	17, 22, 26, 27, 56, 72, 72, 86, 111, 113, 119, 122, 126, 139, 146, 152, 154, 156, 161, 163, 173, 184, 192, 203, 204, 208, 214, 222, 223, 232, 237, 238, 239, 250, 251, 255, 263, 264, 270, 272, 294, 312
		2.6.7.8. Kadar'lı Edat Grubu + İsimlik	39	16, 22, 35, 43, 53, 55, 61, 69, 85, 91, 92, 93, 97, 103, 106, 107, 109, 111, 124, 126, 128, 134, 143, 145, 167, 193, 205, 205, 209, 210, 212, 233, 253, 264, 269, 288, 303, 307, 315
		2.6.7.9. Diye'li Edat Grubu + İsimlik	2	179, 200
		2.6.7.10. Gibi'li Edat Grubu + İsimlik	59	15, 16, 28, 32, 33, 50, 53, 61, 63, 73, 87, 88, 96, 107, 113, 125, 126, 130, 135, 138, 139, 140, 145, 149, 151, 158, 160, 166, 181, 181, 182, 187, 194, 210, 213, 218, 219, 222, 225, 226, 227, 239, 243, 244, 246, 247, 247, 250, 251, 253, 260, 269, 272, 283, 288, 302, 304, 303, 308
2.6.8.	İsnat Grubu + İsimlik	12	18, 32, 32, 33, 39, 94, 101, 114, 114, 137, 164, 309	
2.6.9.	İsim-fiil Grubu + İsimlik	6	28,57, 67, 98, 218, 265	

2.6. Sıfatlık + İsimlik Dizini

Sıra	Sıfatlık Grupları	Adet	Numara
2.6.10.	Sıfat Tamlaması + İsimlik	57	13, 15, 15, 19, 24, 37, 40, 55, 55, 56, 56, 56, 60, 65, 75, 90, 91, 95, 97, 99, 100, 103, 105, 112, 120, 123, 127, 128, 129, 137, 150, 155, 157, 166, 176, 179, 179, 184, 184, 189, 194, 199, 226, 236, 242, 250, 250, 252, 252, 264, 269, 270, 276, 284, 285, 298, 309
2.6.11.	Yönelme Grubu + İsimlik	49	13, 16, 26, 31, 32, 43, 44, 45, 47, 55, 64, 67, 77, 79, 91, 94, 97, 97, 98, 108, 118, 120, 124, 127, 127, 136, 136, 136, 153, 155, 167, 172, 183, 184, 184, 187, 192, 208, 213, 229, 251, 254, 257, 259, 264, 270, 270, 296, 309
2.6.12.	Bulunma Grubu + İsimlik	34	25, 35, 42, 48, 49, 61, 71, 76, 95, 98, 101, 108, 118, 125, 126, 140, 163, 171, 171, 176, 189, 200, 237, 242, 243, 246, 248, 254, 254, 256, 279, 303, 304, 313
2.6.13.	Çıkma Grubu + İsimlik	50	14, 21, 22, 25, 25, 25, 40, 42, 58, 62, 75, 93, 103, 105, 109, 110, 113, 124, 126, 137, 139, 142, 150, 151, 151, 152, 158, 160, 163, 180, 182, 184, 201, 203, 215, 227, 233, 233, 236, 244, 262, 271, 282, 296, 306, 312, 313, 314, 314, 316
2.6.14.	Eşitlik Grubu + İsimlik	3	140, 164, 237
2.6.15.	İyelik Grubu + İsimlik	4	106, 178, 298, 307
TOPLAM		1269	

5.SONUÇ

Tez çalışmasında Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU'nun "Hüküm Gecesi" adlı romanında yer alan niteleme sıfatları incelenmiş ve bu sıfatların sayısal işlev açısından özellikleri değerlendirilmiştir. Niteleme sıfatı görevinde kullanılan kelime ve kelime gruplarını sıfat, sıfatımsı, sıfatlık başlıkları adı altında sınıflandırılmış ve niteleyici unsurların anlama ve kurguya katkısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. İncelenen eser ile ilgili olarak inceleme ve değerlendirmeler ışığında şu sonuçlar çıkarılmıştır:

1. Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU'nun incelen eserinde 3954 tane niteleme sıfatının oluşturduğu sıfat tamlaması tespit edilmiştir.
2. Yapılan değerlendirmeler neticesinde sıfat tamlamasının sıfat unsurunu oluşturan unsurların kullanımı en çok olandan en az olana doğru şu şekilde sıralayabiliriz.

Sıfatlık + İsimlik	:	1269
Sıfatlık + İsim	:	1087
Sıfat + İsim	:	901
Sıfat + İsimlik	:	421
Sıfatımsı + İsim	:	193
<u>Sıfatımsı + İsimlik</u>	:	<u>83</u>
GENEL TOPLAM	:	3954

3. Yazarın kullandığı niteleme sıfatlarını anlamsal olarak incelediğimizde tespit edilen niteleme sıfatlarının yaklaşık olarak %48'i durumsal anlamlı nitelemelerden oluşmaktadır. Bu bağlamda kavram, nesne ve kişilere ait simgesel, ruhsal ve fiziksel betimlemelerde durumsallık içeren niteleme sıfatları kullanılmıştır.
4. Yazar eserde yer alan kişilerin ve olayların yoğunluğunu "Niteleme Sıfatları + İsim" yapısındaki nitelemelerle ortaya koymuştur.
5. "Lanetleme bir adam, muhalif gazete başyazarı, alaturka bir şuhluk, yapma bir saflık ve bönlük" gibi örnekler tiplerin işlenişinde, ruhsal çözümlenmelerde nesnelere ve kişilerin yansıtılmasında "Niteleme Sıfatları + İsimlik" yapıları sıkça kullanılarak eserde anlamsal vurgulamalar oluşturulmaya çalışılmıştır.

6. Romanda var olan olay ve durumlara ilişkin atmosferin olduğu gibi aktarılmasında sıfatlık görevinde kullanılan aitlik grupları kullanılmıştır. “Kâmil Paşa hükümeti zamanındaki zelillik ve uyuşukluk havası, Pire Memet Sokağındaki baskın” örnekleri bu bağlamda yapılmış olay ve durum aktarımı sağlayan nitelemelerdir.
7. Romanda yer alan semt ve mekânlara ait nitelemeler aitlik ekli sıfatımsılarla sağlanarak sahip olunan estetik yaşantı, ait olunan toplum ve sahip olunan değerler vurgulanmaya çalışılmıştır.
8. Eserde yer alan olay ve karakterlerin sürekliliği geniş zamanda süreklilik ifadesi olan –An sıfat-fiilinin oluşturduğu sıfatlıklarla sağlanmıştır.
9. Eserde geçmiş zaman bildiren –DİK / –DUK sıfat-fiilinin oluşturduğu sıfatlıklar çoğunlukla an, zaman, dakika ve saniye gibi zamansal ifadeleri nitelemektedir. Tarihsel süreçlere ilişkin olayları esere yansıtırken yazarın geçmiş zaman içeren sıfat-fiilli nitelemelerde bulunması kurgunun gereğidir.
10. Tablo 7 ve tablo 8 ‘de görüldüğü üzere 130 yerde “genç” sözcüğüyle niteleme ifade eden sıfat kullanmıştır. Aslında yazar bu kullanımıyla dönemin baskıcı tutumlarını sürekli eleştiren, ülkenin daha iyi olması için sürekli olarak yazılar yazan Ahmet Kerim’in mücadeleci ruhunu vurgulamaya çalışmaktadır.
11. “Samiye’nin devamı gibi bir şey ve Samiye’ye temas eder bir kelime ve Samiye’nin hayalinden bir akis” gibi nitelemeler romanın ana kahramanı Ahmet Kerim’in Samiye’ye karşı olan duygularının esere sıfatlık biçimindeki yansımalarıdır.
12. Siyasetin romanda aldığı biçim, dağılmaya yatkın tipler, adlarıyla canlılığını koruyan kişiler edat grupları, –miş / –muş’lu sıfat-fiil grupları ve bağlama gruplarıyla oluşturulan uzun sıfatlıklar olarak karşımıza çıkar. Bu sıfatlıklar, olayların geçtiği yıllara ait yaşanan karmaşık ve yoğunluğun belirtileridir.
13. Eserde eskilik ve yenilik ifade eden sıfatların sıkça kullanılması iktidar ve muhalefet arasındaki siyasi çekişmenin yansımaları olarak değerlendirilmelidir. Eski ve yeni nitelemeleriyle toplumun sorunlarını çözemeyip ülkeyi bir felakete sürükleyen iktidar ile neyi savunduğunu, neye karşı olduğunu bilmeyen muhalefet kastedilmektedir.

Niteleme sıfatının kullanıldığı tamlamalar ışığında niteleme işlevinde kullanılan sıfat, sıfatımsı ve sıfatlıkların kurguyla ilişkisi, kurguya ve anlatıma katkıları ortaya

konulmuştur. Yapılan çalışma neticesinde ortaya konulan tespitlerin niteleme sıfatları ile kurgu ilişkisini ortaya koyma adına faydalı olmayı umut ediyoruz.

6.KAYNAKÇA

- ADALI, O. 1979. Türkiye Türkçesinde Biçimbirimler. TDK Yayınları, Ankara.
- AKERSON-ERKMAN, F. 2000. Türkçe Örneklerle Dile Genel Bir Bakış. Multilingual Yayınları, İstanbul.
- AKERSON-ERKMAN F. , OZİL, Ş. 1998. Türkçede Niteleme Sıfat İşlevli Yan Tümceler. Simurg Yayınları, İstanbul.
- AKYALÇIN, N. 2007. Türkçe İkillemeler Sözlüğü. Anı Yayıncılık, Ankara.
- ATABEY, N. ÖZEL, S. KUTLUK, İ. 1983. Sözcük Türleri I-II. TDK Yayınları, Ankara.
- BANGUOĞLU, T. 2011. Türkçenin Grameri. TDK Yayınları, Ankara.
- BİLGEGİL, K. 1984. Türkçe Dilbilgisi. Dergâh Yayınları, İstanbul.
- BİLGİN, M. 2006. Anlamdan Anlatıma Anadilimiz Türkçe. Anı Yayıncılık, Ankara.
- EDİSKUN, H. 1999. Türk Dilbilgisi. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- ERDOĞAN, M. 2006. Kelime Grupları ve Cümle Bilgisi. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- ERGİN, M. 2002. Türk Dil Bilgisi. Bayrak Basım Yayım Tanıtım, İstanbul.
- GENCAN, T. N. 1983. Dilbilgisi. TDK Yayınları, Ankara.
- HACIEMİNOĞLU, N. 1992. Türk Dilinde Edatlar. MEB Yayınları, İstanbul.
- HATİBOĞLU, V. 1981. Türk Dilinde İkilme. TDK Yayınları. Ankara.
- _____ . 1982. Türkçenin Sözdizimi. DTCF Yayınları, Ankara.
- HENGİRMEN, M. 1997. Türkçe Dilbilgisi. Engin Yayınları, Ankara.
- KARAHAN, L. 1999. Türkçede Söz Dizimi. Akçağ Yayınları, Ankara.
- KARAOSMANOĞLU, Y.K. 2013. Hüküm Gecesi. İletişim Yayınları, İstanbul.
- KOÇ, N. 1996. Dilbilgisi. İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- KORKMAZ, Z. 2014. Türkiye Türkçesi Grameri. TDK Yayınları, Ankara.
- _____ . 1992. Gramer Terimleri Sözlüğü. TDK Yayınları, Ankara.
- KORKMAZ, Z. PARLATIR, İ. ERCİLASUN, A. B. ZÜLFİKAR, H. GÜLENSOY, T. BİRİNCİ, N. 2001. Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri. Yargı Yayınevi, Ankara.
- KÜKEY, M. 2003. Türkçenin Dilbilgisi 1. Cem Ofset, Samsun.
- NALBANT, M. V. 2002. “Kutadgu Bilig’de Kısaltma Grupları”, Türkbilig-Türkoloji Araştırmaları, S.2002/3 ss. 54-55.
- ÖZKAN, M. SEVİNÇLİ V. 2008. Türkiye Türkçesi Söz Dizimi. 3F Yayınları, İstanbul.

- Özezen, M. Y. 2006. "Türkiye Türkçesinde Sıfat İşlevli Birimler: dizilim, nitelik, nicelik, birliktelik". Journal of Turkish Studies (Türklük Bilimi Araştırmaları)- Festschrift of Orhan Okay II (Orhan Okay Armağanı II) vol 30, 2006 ss. 381-405.
- ÖZMEN, M. 2013. Türkçenin Sözdizimi. Karahan Kitapevi, Adana.
- _____.2001. "Eksik Olan Dil Bilgisi Terimlerimiz Üzerine", Yayına Hazırlayanlar: Nurettin Demir- Emine Yılmaz Doğu Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Sözlükbilim Sempozyumu Bildirileri (20-23 Mayıs 1999), Gazimağusa.
- ŞİMŞEK, R. 1987. Örneklerle Türkçede Söz Dizimi. Kuzey Gazetecilik Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi A.Ş. , Trabzon.
- TUNA, O. N. 1986. "Türkçenin Sayıca Eş Heceli İkilemelerinde Sıralama Kuralları ve Tabii Bir Ünsüz Dizisi". TDAY- Belleten, (1982-1983), ss. 163-228.
- VARDAR, B. 2002. Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. Multilingual Yayınları, İstanbul.
- YILMAZ, E. 2004. Türkiye Türkçesinde Niteleme Sıfatları. Değişim Yayınları, İstanbul.